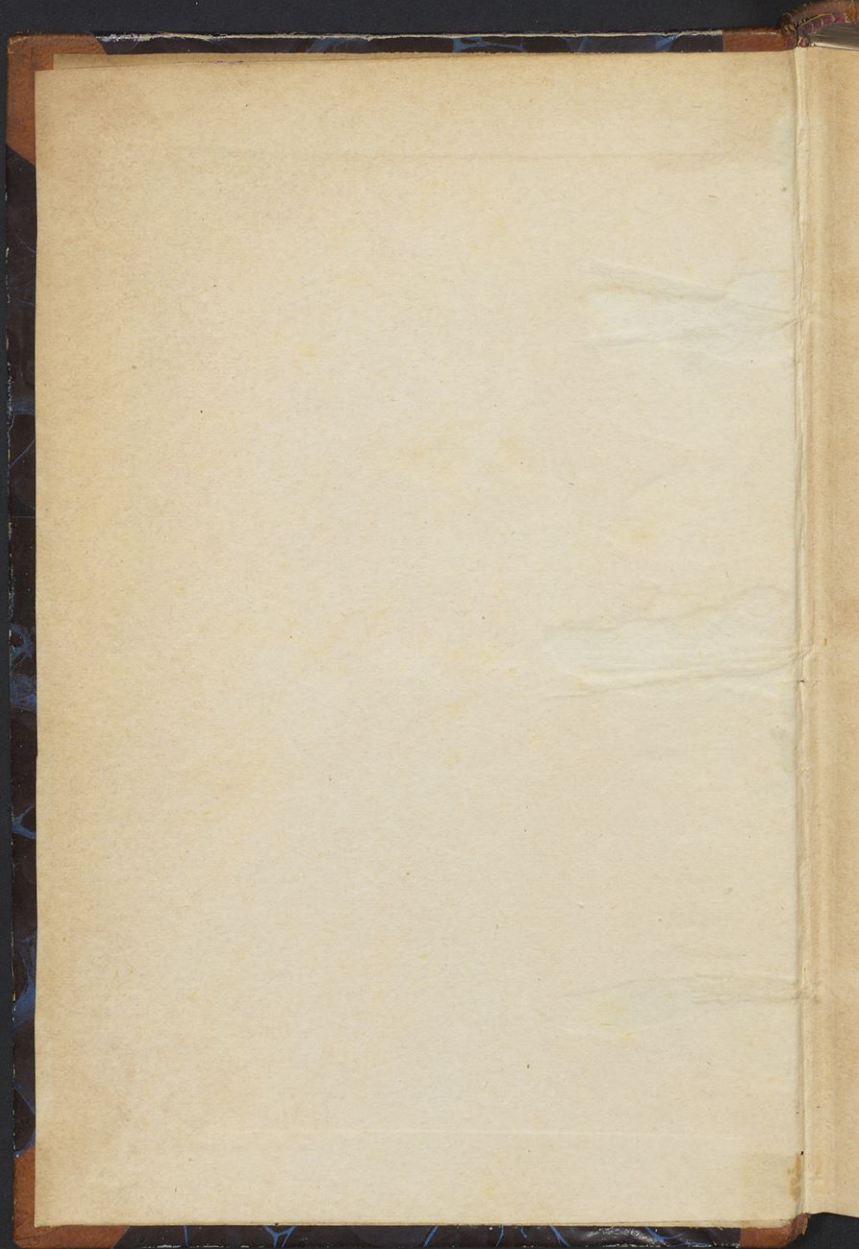

59427

3/2

RAZLAGANJE

keršanskega katoliškega

N A U K A.

Kterega je spisal
po drugih spisih duhoven
Ljubljanske škofije.

Tretje poglavje:
Od ljubezni.
Drugi zvezek.

V CELOVU 1868.
Natisnila Jan. & Fried. Leon.

59427 - 3,2

IN=030007218

Obseg in kazalo.

III. Poglavje. Od ljubezni.

I. keršanski nauk:

IV. Razdelek. Od cerkvenih zapoved sploh.

	Stran
Ali ima cerkev oblast zapovedi dajati? — Ktere cerkvene zapovedi nam je zlasti treba vedeti in spolnovati? — .	1

II. keršanski nauk:

Zakaj nam je cerkev dala svoje zapovedi? — Ali so verni dolžni spolnovati cerkvene zapovedi? — Kteri so tisti verni, katerim cerkev zapoveduje? — Ali so verni vselej dolžni spolnovati cerkvene zapovedi? — Kakšen greh stori, kdor prostovoljno prelomi eno ali drugo cerkveno zapoved? — Kako je treba spolnovati cerkvene zapovedi?	10
---	----

III. keršanski nauk:

V. Razdelek. Od cerkvenih zapoved posebej.

Od prve cerkvene zapovedi. — Prazniki stare in nove zaveze. — Kolikeri so prazniki nove zaveze? — Čemu je sveta cerkev praznike postavila? — Kaj nam sveta cerkev v prvi zapovedi zapoveduje?	24
---	----

IV. keršanski nauk:

Gospodovi prazniki; kateri prazniki se imenujejo Gospodovi prazniki? — Zakaj jih je sveta cerkev postavila? — Sveto cerkveno leto: Adventni ali Božični čas in njegovi prazniki.	35
--	----

V. keršanski nauk :

Stran

Sveto cerkveno leto : Velikonočni čas in njegovi prazniki — Predpepelnične nedelje. — Pepelnica. — Veliki teden. — Cvetna nedelja. — Jutranjice ali žalostne pesmi na veliko sredo, veliki četrtek in veliki petek popoldne. .	52
---	----

VI. keršanski nauk :

Sveto cerkveno leto : Velikonočni čas in njegovi prazniki. — Veliki teden : Veliki četrtek. — Veliki petek. — Velika sabota.	61
--	----

VII. keršanski nauk :

Sveto cerkveno leto : Velikonočni čas in njegovi prazniki. — Velikonočna nedelja. — Križevi teden. — Vnebohod Jezusov.	73
--	----

VIII. keršanski nauk :

Sveto cerkveno leto : Binkeštni čas. — Sveti Binkeštni praz- nik in njegova osmina.	81
--	----

IX. keršanski nauk :

Pobinkeštni sveti časi : Nedelje. — Praznik presvete Trojice. — Praznik presvetega rešnjega Telesa	90
---	----

X. keršanski nauk :

Prazniki Matere božje : kateri so ? — čemu jih je sveta cerkev postavila ? — kako jih moramo posvečevati ?	99
---	----

XI. keršanski nauk :

Prazniki angeljev in svetnikov : kateri so in kako jih moramo posvečevati ?	110
--	-----

XII. keršanski nauk :

God cerkvenega posvečevanja. — Kaj nam sveta cerkev v pervi zapovedi prepoveduje ?	121
---	-----

XIII. keršanski nauk :

Od druge cerkvene zapovedi. — Kaj nam zapoveduje ? — Ali smo dolžni sveto mašo slišati ob nedeljah in zapove-	
--	--

danih praznikih? — S katerim letom se prične ta dolžnost? — Ali je kristijan kdaj oprosteno od te dolžnosti? — Kaj je kristijanu storiti, ki je od te dolžnosti veljavno zadržan? — Ktero sveto mašo je treba slišati? — Ali je kristijan dolžen, tudi o delavnikih hoditi k sveti maši?	133
--	-----

XIV. keršanski nauk :

Kje ali v kateri cerkvi je treba slišati sveto mašo ob nedeljah in zapovedanih praznikih?	145
---	-----

XV. keršanski nauk :

Kako je treba sveto mašo slišati ob nedeljah in zapovedanih praznikih?	155
--	-----

XVI. keršanski nauk :

Kakošne molitve je naj bolje pri sveti maši moliti? — Kaj je treba med sveto mašo moliti tistim, ki brati ne znajo?	165
---	-----

XVII. keršanski nauk :

Od milost in dobrot, ki jih iz daritve svete maše prejema, kdor je spodobno in v Bogu zbran pri sveti maši	177
--	-----

XVIII. keršanski nauk.

Nekteri zgledi, kateri spričujejo, kako velike milosti in dobrote prejema, kdor spodobno in v Bogu zbran sluša sveto mašo	190
---	-----

XIX. keršanski nauk :

Od poslušanja božje besede, ki se v pridigah oznanuje. — Od svetih opravkov pred pridigo in po pridigi	201
--	-----

XX. keršanski nauk :

Od dolžnosti božjo besedo v pridigah poslušati	212
--	-----

XXI. keršanski nauk :

Kaj nam je treba storiti, da nam bo v pridigah oznanovana beseda božja v zveličanje?	223
--	-----

XXII. keršanski nauk :

Stran

Od tretje cerkvene zapovedi. — Kaj nam zapoveduje? — Je li post že dolgo v navadi? — Zakaj nam sveta cerkev zapoveduje mesnih jedi zderžati in postiti se? — Ali je post res Bogu dopadljiv in nam koristen? 241

XXIII. keršanski nauk :

Od popolnega posta ali posta v pravem pomenu: kateri je? — in kateri so posebni od svete cerkve zapovedani postni dnevi? 252

XXIV. keršanski nauk :

Kako se je treba postiti ob zapovedanih postnih dnevih? — Kteri kristijani so zavezani postiti se ob zapovedanih postnih dnevih? 265

XXV. keršanski nauk :

Od napol posta ali zderžka: v čem obstoji? — Kdo je dolžen o postnih dnevih zderžati se mesa in mesnih jedi? — Polahčanje in oprostenje v ozir postne zapovedi. — Ali je velik greh, postno zapoved prelomiti? — Ali se sme drugim meso dajati o postnih dnevih? 278

XXVI. keršanski nauk :

Od četrte cerkvene zapovedi. — Kaj nam zapoveduje? — Od vsakoletne spovedi. — Kdo mora opraviti vsakoletno spoved? — kje? — kdaj? — in kako? 291

XXVII. keršanski nauk :

Od velikonočnega Obhajila: — kdo ga mora prejeti? — kje? kdaj? — in kako? 302

XXVIII. keršanski nauk :

Od pete cerkvene zapovedi. — Kaj prepoveduje? — in kaj zapoveduje? 312

I. keršanski nauk.

Od cerkvenih zapoved sploh. — Ali ima cerkev oblast zapovedi dajati? — Ktere cerkvene zapovedi nam je zlasti treba vedeti in spolnovati?

1) Božje zapovedi, ki sem vam jih do zdaj razlagal, so dane za vse ljudi na zemlji, za neznaboge in Turke nič manj, kakor za jude in kristijane. Božje zapovedi namreč le samo to določujejo in ukazujejo z razločno besedo, kar je Bog sam zapisal v serce slehernemu človeku. Božje zapovedi tedaj izrekujejo natorno postavo, ktero je Stvarnik sam položil človeku v serce. Božje zapovedi so po tem takem dane za vse ljudi, in vežejo vse ljudi na zemlji. Imamo pa še druge zapovedi, ktere ne vežejo vseh ljudi, ampak le samo kristijane, in tedaj tudi le za kristijane veljavo imajo. In te zapovedi so cerkvene zapovedi.

2) Prestopímo se tedaj na

IV. Razdelek.

Od cerkvenih zapoved sploh.

Prejden vam cerkvene zapovedi vsako posebej razlagati začnem, moram vas opomniti na nektore reči, ki jih je vedeti treba od cerkvenih zapoved sploh.

Bog želi, da bi vsi ljudje srečni bili, ter se zveličali; zato je Jezusa Kristusa na svet poslal, da bi ljudi učil, kaj jim je verovati, kaj upati in kaj storiti, da bi se zgodila in zversila sveta volja božja in da bi ljudje spolnovaje sveto voljo božjo dosegli svojo pravo srečo in večno zveličanje. Ko je pa Jezus v nebesa šel, postavil je namesto sebe sveto cerkev, poslal jej svetega Duha, kateri od Boga Očeta in od Boga Sina izhaja od vekomej, da ž njegovo in Jezusovo pomočjo nadaljuje ali naprej dela delo, katerega je Jezus na zemlji začel, ter ljudi k zveličanju napeljuje. V njej je Jezus postavil papeža, škofe in druge duhovne pastirje, kakor sveti Pavl uči, rekoč: „On je ene postavil aposteljne, ene pa preroke, ene pa evangeliste, ene pa pastirje in učenike, v popolnost svetih (vernih), v opravljanje službe, v razširjanje telesa Kristusovega.“ (Efež. 4, 11. 12.)

3) To, kar sem zdaj rekel, pred očmi imevšim nam gotovo ne bo težko odgovoriti na vpraševanje:

Ali ima cerkev oblast zapovedi dajati?

Vsegdar so se znašli in tudi zdaj še se nahajajo taki ljudje, ki svojeglavno terdijo, da cerkev pravice nima dajati nam zapovedi, in kateri ravno zato tudi cerkvi pokorščine ne skazujejo, marveč njene zapovedi lahkomišljeno ali pa še clo prešerno prelomljujejo. Ljubi kristijani! le nikar se ne dajte premotiti po slabem zgledu takih malopridnežev in po njihovih zapeljivih naukih, marveč po Zveličarjevem zgledu molíte za nje rekoč: „Oče! odpusti jim; saj ne vedó, kaj delajo“, in terdno verujte, da cerkev res oblast in pravico ima zapovedi dajati svojim otrokom, vernim kristijanom.

Da sveta cerkev oblast ima, zapovedi dajati, posname in razvidi se

a) že iz njene natore in iz namena ali cilj in konca, zavoljo katerega je sveta cerkev postavljena.

Po svoji natori ali po svojem bistvu je sveta cerkev zbor ali družba vseh tistih ljudi, ki verujejo v Jezusa Kristusa, in tedaj ene nauke imajo, ene zakramente prejemljejo, in

spoznavajo enega vidnega poglavarja svete cerkve, ter naslednika svetega Petra, kateremu je Jezus sam izročil oblast čez vso cerkev, spoznavajo pa tudi za poglavarje posameznih keršanskih občin svoje škofe, ki so pravi nasledniki apostelnov. Cerkev je tedaj družba, v kateri nahajamo zraven slušajočih udov ali družbanov tudi poglavarja in predstojnike, cerkev je kraljestvo, v katerem vladar in drugi naprejpostavljeni vladajo in vodijo podložne. Vladanje pa bi nikakor mogoče ne bilo, ako bi vladar in njegovi pomagavci, ter naprejpostavljenci, ne imeli oblasti, svojim podložnim dajati teh in unih potrebnih postav, teh in unih potrebnih zapoved in prepoved. Po tem takem se že iz nature ali bistva svete cerkve posname, da sveta cerkev oblast in pravico ima, zapovedi dajati svojim podložnim, vernim kristijanom.

Ravno to se posname tudi iz namena ali cilj in konca, zavoljo kterega je sveta cerkev postavljena. Sveta cerkev je naredba ali naprava, od Jezusa postavljena ljudem v zveličanje. Cerkev je postavljena, oznanovati ljudem, da jih je Jezus Kristus odrešil s svojo smertjo na svetem križu. Cerkev je postavljena, da budi in oživlja v sercih ljudi spokornega duha, brez kterega niso v stanu vdeležiti se zasluženja Jezusovega. Cerkev je postavljena, da deli vernim kristjanom pripomočke za zveličanje, to je: svete zakramente. Sveta cerkev je mali, kateri je sam Sin božji izročil ljudi, da jih za nebesa izreja. Nikakor pa bi mogoče ne bilo, da bi sveta cerkev izverševala ta svoj imenitni in težavni namen, da bi dosegla svoj cilj in konec, ako bi ne imela pravice in oblasti, dajati svojim podložnim, vernim kristjanom, zapovedi in postave, ktere so potrebne ravno v to, da doseže svoj namen, svoj cilj in konec. Kdor tedaj terdi, da sveta cerkev nima pravice zapovedi dajati, s tim na znanje daje, da nima nobenega zapopadka od nature ali od bistva in od namena svete cerkve, ali pa mora ob enem tudi terditi, da nobene cerkve ni, kar terditi bi bilo pa gotovo nespametno in abotno.

Iz nature ali bistva svete cerkve tedaj in iz njenega namena ali cilj in konca je očitno in jasno, da ima sveta cerkev oblast in pravico, zapovedi dajati svojim otrokom vernim kristjanom.

Da sveta cърkev oblast in pravico ima, zapovedi dajati svojim podložnim, posname se

b) tudi iz tega, ker je Jezus Kristus sam oblast dal sveti cърkvi zapovedi dajati. Jezus Kristus je poglavarju svoje cърkve izročil ključe nebeškega kraljestva in oblast, pasti njegove jagnjeta in njegove ovce; njemu in drugim nižim predstojnikom svete cърkve je dal oblast zavezovati in razvezovati, jim dal oblast, ktero je on sam imel. — Ko se je bil Jezus po svojem vstajenju vtretjič prikazal svojim učencem in je ž njimi jedel, obernil se je po obedu k Simonu Petru, in mu je rekel: „Simon Janezov (ali Jonov)! me ljubiš bolj, kakor ti le?“ Ta mu reče: „To je da, Gospod! ti veš, da te ljubim.“ Mu reče: „Pasi moje jagnjeta.“ Mu reče spet: „Simon Janezov! me ljubiš?“ Mu reče: „To je da, Gospod! ti veš, da te ljubim.“ Mu reče: „Pasi moje jagnjeta.“ Mu reče vtretjič: „Simon Janezov! me ljubiš?“ Peter je žalosten bil, ker mu je vtretjič rekel: „Me ljubiš?“ in mu je rekel: „Gospod! ti vse veš; ti veš, da te ljubim.“ Mu je rekel: „Pasi moje ovce.“ (Jan. 21, 15—17.) In ko je bil Jezus prišel v kraje Cesareje Filipove, vprašal je svoje učence, rekoč: „Kdo, pravijo ljudje, da je Sin človekov?“ Oni pa so rekli: „Nekteri, da je Janez Kerstnik, nekteri pa, da Elija, nekteri pa, da Jeremija, ali prerokov kdo.“ Jezus jim reče: „Vi pa, kdo pravite, da sem?“ Je odgovoril Simon Peter in rekel: „Ti si Kristus, Sin živega Boga.“ In Jezus je odgovoril in mu rekel: „Blagor ti, Simon, Jonov sin! ker meso in kri ti nista tega razodela, ampak moj Oče, ki je v nebesih. Pa tudi jaz povem tebi: Ti si Peter (to je: skala), in na to skalo bom zidal svojo cърkev, in peklenske vrata je ne bodo zmagale. In tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva; in kar koli boš zvezal na zemlji, zvezano bo tudi v nebesih, in kar koli boš razvezal na zemlji, razvezano bo tudi v nebesih.“ (Mat. 17, 13—19.) In oblast zavezovati in razvezovati je Jezus tudi drugim apostelnom izročil, ter jim rekel: „Resnično, vam povem, kar koli bote zavezali na zemlji, zavezano bo tudi v nebesih; in kar koli bote razvezali na zemlji, razvezano bo tudi v nebesih.“ (Mat. 18, 18.) „Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošiljam.“ In ko je bil to izrekel, dihnil je v nje in jim rekel:

„Prejmite svetega Duha. Kterim bote grehe odpustili, so jim odpuščeni; in kterim jih bote zaderžali, so jim zaderžani.“ (Jan. 20, 21 — 23.) Na dalje pravi Jezus: „Kdor vas posluša, mene posluša, in kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kteri je mene poslal.“ (Luk. 10, 16.) In spet na drugem mestu beremo: „Ako pa greši zoper tebe tvoj brat, pojdi in ga posvari med seboj in med njim samim. Ako te posluša, pridobil si svojega brata. Ako te pa ne posluša, vzemi seboj še enega ali dva, da v ustih dveh ali treh prič stoji vsa reč. Ako jih pa ne posluša, povej cerkvi. Če pa cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik.“ (Mat. 18, 15 — 17.) — Vse te besede Jezusove ne morejo kaj drugega pomenjati razun tega, da je Jezus ž njimi svojim apostelnom in njihovim naslednikom dal pravico in oblast, vernim kristjanom dajati zapovedi, ktere so se jim zdele potrebne.

Aposteljni tudi res teh Jezusovih besed nič drugači niso umeli, in so se večkrat in o različnih priložnostih poslužili te svoje praviče in oblasti. Med drugim beremo v apostolskem djanju (15, 1 — 31) to le prigodbo: Kmalu po Jezusovem častitem vnebohodu sta prišla sveti Pavl in sveti Barnaba v mesto Antiohija, in sta dalj časa tamkaj ostala, ter sveto evangelje oznanovala, in veliko ljudi Kristusu pridobila. Prišlo pa jih je nekaj iz Judeje, in so učili brate, verne kristjane, rekoč: „Ako se ne daste obrezati po Mozesovi šegi, ne morete zveličani biti.“ Ko sta se tedaj Pavl in Barnaba močno zoper nje vzdignila, sklenili so, da naj gredo Pavl in Barnaba in nekaj drugih zmed unih k apostelnom in starašinom v Jeruzalem zavoljo tega vpraševanja. Oni tedaj gredo. In ko so bili prišli v Jeruzalem, bili so sprejeti od cerkve, in od apostelnov, in od starašin, ter so pripovedovali, kako velike reči je Bog ž njimi storil. Vstalo pa da jih je nekaj zmed ločinke ali stranke farizejev, kteri so sicer verni postali, vendar pa terdili, rekoč: „Obrezani morajo biti (spreobrnjeni neverniki), tudi se jim mora zapovedati, da naj spolnujejo Mozesovo postavo.“ In aposteljni in starašini so se zbrali, da bi presodili to reč. Ko so se pa dolgo med seboj posvetovali, vstal je Peter in jim je med drugim to le govoril: „Možje, bratje! vi veste, da je že dolgo časa, kar je Bog med nami (mene) izvolil, da

so po mojih ustih slišali neverniki evangelijsko besede, in so verovali. In Bog, kateri pozna serca, dal je pričevanje, (da so vredni tudi brez obreze v cerkev stopiti,) ker jim je dal svetega Duha nič manj kot nam. In nič razločka ni storil med nami in med njimi, ker je po veri očistil njih serca. Zakaj tedaj zdaj Boga skušate, (ter hočete še več spričevanj od Boga zavoljo tega, da Mozesova postava nič več ne veže,) da nakladate jarm učencem na vrat, ki ga ne naši očetje ne mi nismo mogli nositi?“ . . . Molčala je pa vsa množica; in so poslušali Barnaba in Pavla pripovedovati, kolike znamenja in kolike čudeže je Bog po njima storil med neverniki. In ko sta umolknila, odgovoril je Jakob (mlajši, prvi Jeruzalemski škof, ki je za svetim Petrom naj večo veljavo imel,) rekoč: „Možje, bratje! poslušajte me! Simon je povedal, kako je Bog pervikrat nevernike obiskal, da bi izbral iz njih ljudstvo svojemu imenu.“ In s tim se vjemajo besede prerokov, (postavim Izaija 2, 1 . . . Mih. 4, 1 . . . Amoz . . . katerih besed pomen je ta le: Po Babilonski sužnosti hočem Davidovo kraljestvo spet ustanoviti, da ne bodo samo Izraelci, ampak tudi neverniki pravega Boga častili in se ljudstvo božje imenovali.) Za tega voljo jaz sodim, ne nadlegovati jih (z nakladanjem jarma Mozesove postave,) kateri se zmed nevernikov spreobernejo k Bogu; ampak da se jim piše, da naj se zderžijo ognjušenja molikov (to je: zavživanja moliških daritev, ker bi to bilo vdeleževanje molikovanja,) nečistosti, in zadušenega in kervi. Zakaj Mozes jih ima od nekdanjih časov v vsakem mestu, kateri ga oznanujejo v shodnicah, kjer se vsako saboto bere,“ to je: Teh reči naj se spreobrnjeni neverniki zderžijo, ker se po vseh mestih, kjer Judje stanujejo, bere Mozesova postava, ktera te reči prepoveduje; in toraj razumnost velevala, da se nekoliko odjenja judovskemu prepričanju. Tedaj je dopadlo apostelnom in starašinom in vsi cerkvi izvoliti zmed njih može, in poslati v Antiohijo s Pavlom in Barnabom, namreč Juda s priimkom Barsaba, in Sila, prva moža med brati; in so jima izročili to pisanje: „Aposteljni in starašini, bratje, pozdravljamo brate zmed narodov, kateri so v Antiohiji, in Siriji in Ciliciji! Ker smo slišali, da so neki zmed nas prišli in vas nepokojne delali z besedami in motili vaše duše,

kterim nismo zapovedali: dopadlo je nam skupej zbranim, izvoliti može in poslati k vam z našima predragima: Barnabom in Pavlom, možema, ktera sta dajala svoje življenje (v nevarnost, in sta bila tudi pripravljena ga dati v smert) za ime Gospoda našega Jezusa Kristusa. Poslali smo tedaj Juda in Sila, ktera vam bota tudi sama ravno to z besedo povedala. Zakaj dopadlo je svetemu Duhu in nam, vam nobenega bremena više ne nakladati razun teh le potrebnih reči: da se zderžujete darovanega molikom, in kervi in zadušenega, in nečistosti; ako se tega zderžite, bote prav storili. Zdravi bodite!“ Oni poslani so tedaj šli v Antiohijo, so zbrali množico in oddali pismo. Ko so ga bili prebrali, veselili so se tolažbe, ter tolažljive razsodbe. — Iz tega vidimo, da je sveta cerkev že od nekdanj dajala zapovedi, ker so zapovedi dajali že aposteljni, prvi voditelji in prvi vladarji svete cerkve božje.

Aposteljni pa niso le samo zapovedi dajali, ampak so tudi vernim zapovedovali spolnovati njihove zapovedi. To posnamemo iz naslednjih besed, ki jih beremo v svetem pismu od svetega aposteljna Pavla: „Pavl pa si je izvolil Sila, in je šel od tod (iz Antiohije) priporočen milosti božji od bratov. Hodil je pa po Siriji in Ciliciji, in poterdoval cerkve; in je zapovedal spolnovati postave aposteljnov in starašin.“ (Ap. dj. 15, 40. 41.)

4) Da sveta cerkev res pravico ima in oblast, svojim vernim zapovedi dajati, smo se zdaj lahko prepričali. Nastavlja pa se nam zdaj vpraševanje:

Ktere zapovedi nam je cerkev dala, in ktere cerkvene zapovedi nam je zlasti treba vedeti in spolnovati?

Sveta cerkev je od prvega svojega začetka in do današnjega dne dala veliko zapoved in postav.

Naj imenitniše zmed vseh, ki se toraj tudi cerkvene zapovedi v posebnem pomenu imenujejo, so pa te le:

I. Posvečuj zapovedane praznike;

II. Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih spodobno in pobožno pri sveti maši:

III. Posti se zapovedane postne dni, namreč: štiridesdanski post, kvaterne poste in druge zapovedane postne dni; zderžuj se tudi ob petkih in sabotah mesnih jedi;

IV. Spovej se svojih grehov postavljenemu spovedniku vsaj enkrat v letu, in o velikončnem času prejmi sveto rešnje Telo;

V. Ne obhajaj ženitve v prepovedanih časih.

Teh pet zapoved je sveta cerkev dala vsem svojim vernikom, ter dala ali kar brez vsega ozira na njih stan, kar od prvih štirih cerkvenih zapoved velja, ali pa z ozirom na njihov poseben stan in njihove posebne okoljščine, v katerih se znajdejo, kar velja od pete cerkvene zapovedi. — Tem petim cerkvenim zapovedim so nekteri keršanski učeniki pridevali še šesto, ktera velevala desetino odrajtovati tistim, ki pravico imajo pobirati desetino. Spet drugi narejajo iz četrte cerkvene zapovedi dve posebne zapovedi, zmed katerih jim je prva: „Spovej se svojih grehov postavljenemu spovedniku vsaj enkrat v letu“; druga pa: „O velikončnem času prejmi sveto rešnje Telo.“ Nekteri pa šesto cerkveno zapoved, desetino zadevajočo, popolnoma izpuščajo zmed števila cerkvenih zapoved, in ob enem tudi peto, ktera prepoveduje, v adventu in o postu ženitovanje obhajati. Tega pa ne delajo zavoljo tega, kakor bi sveta cerkev teh zapoved ne bila dala, ampak šesto zapoved izpuščajo zmed cerkvenih zato, ker se dandanes desetina nič več ne odrajuje v gotovini, ampak je odkupljena in na denar veržena, in je cerkvenim služabnikom za živež poskerbljeno po drugem potu. Peto pa zmed cerkvenih zapoved izpuščajo zato, ker ona, kakor smo že poprej v mislih imeli, ne zadeva vseh vernikov sploh, ampak le samo tiste, kateri mislijo v zakonski stan stopiti; ravno zato pa tudi nauk od te zapovedi obravnavajo pri nauku od zakramenta svetega zakona. Zapoved, da mora človek, ako hoče zakrament svetega rešnjega Telesa vredno prejeti, tešč biti od dvanajste ure pretečene noči, je tudi ena zmed tistih cerkvenih zapoved, ki

veljavo ima za vse verne kristijane brez ozira na njihov stan; vendar pa je tudi ne prištevamo petim cerkvenim zapovedim, in sicer zato ne, ker se lista razklada pri nauku od zakramenta svetega rešnjega Telesa, in sicer takrat, kedar se od pripravljanja za vredno prejetanje zakramenta svetega rešnjega Telesa govori. Mi se deržimo unih petih zapoved, ki sem vam jih poprej naštel, ker ravno teh pet tudi naši katekizmi naštevajo. Ravno zato vam bom pa tudi teh pet cerkvenih zapoved za verstjo in zaporedoma razlagal po tem, ko vam bom odgovor dal še na nekatere potrebne vpraševanja.

5) Ker vam pa na vse te vpraševanja danes ne morem več odgovoriti, sklenem svoje današnje premišljevanje s pri-serčnim priporočilom, da posihmalo zvesto in natanjčno spol-nujemo svete cerkvene zapovedi. Dala nam jih je sveta cerkev, naša dobra mati, ki je vsa skerbna za naš blagor, vsa skerbna za naše zveličanje. Radi jo toraj poslušajmo, pridno vbogajmo, ako sami sebi dobro hočemo. Amen.

II. Keršanski nauk.

Zakaj nam je cerkev dala svoje zapovedi? — Ali so verni dolžni spolnovati cerkvene zapovedi? — Kteri so tisti verni, katerim cerkev zapoveduje? — Ali so verni vselej dolžni spolnovati cerkvene zapovedi? — Kakšen greh stori, kdor prostovoljno prelomi eno ali drugo cerkveno zapoved? — Kako je treba spolnovati cerkvene zapovedi? —

1) V zadnjem keršanskem nauku sem vam pravil, da ima cerkev oblast in pravico zapovedi dajati. Ta njena oblast se izpeljuje že iz njene nature, ker je cerkev družba; nobena družba pa ne more obstati brez poglavarja in brez postav, katerih se morajo družniki deržati, da družba ne razpade. Da ima cerkev oblast in pravico zapovedi dajati, posnamemo tudi iz njenega namena ali cilj in konca, zavoljo kterega je postavljena. Postavljena je ljudi učiti, jih od hudega odvracevati, k dobremu napeljevati, jim pripomočke za zveličanje ali svete zakramente deliti. Vsega tega pa bi ne mogla zverševati, ter ne mogla doseči svojega namena, svojega cilj in konca, ko bi ne imela pravice in oblasti zapovedi dajati. Da ima cerkev oblast in pravico zapovedi dajati, posnamemo tudi iz tega, ker jej je Jezus sam izročil to pravico in oblast. Povedal sem vam tudi, da so se aposteljni te svoje pravice in oblasti res posluževali in vernim kristijanom zapovedi dajali. In na zadnje sem vam razlagal, ktere cerkvene zapovedi da nam je zlasti treba vedeti in spolnovati.

2) Danes pa vam bom naj poprej odgovor dal na to le vpraševanje :

Zakaj nam je sveta cerkev dala svoje zapovedi?

Sveta cerkev je dala svoje zapovedi iz dvojnega prav dobrotljivega namena. Dala jih je :

a) zato, da bi nam ž njimi deset božjih zapoved bolj na drobno razložila, in da bi bolj na tanjšno določila, kdaj in kako moramo spolnovati svete božje zapovedi. — Ko je sveta cerkev dala svojih pet zapoved, nikakor ni imela namena, da bi nam nakladala novo butaro in novo breme, s katerim bi nam jarm Gospodov težeji naredila; marveč je hotla s svojimi zapovedmi duha in pomen božjih zapoved bolj popolnoma odkriti, in nam določiti čas, o katerem, in način, po katerem naj spolnujemo svete božje zapovedi. Dobrotljivi Bog je večno življenje obljubil njim, ki zvesto spolnujejo njegove svete zapovedi, ter spolnujejo ne le po vnanjem in na videz, temveč s srcem in iz ljubezni do Boga. Toda zvesto in na tanjšno spolnovati svete božje zapovedi nam je pri naši spačeni natori marsikterikrat prav težavno. Postava namreč, ki jo v svojih udih čutimo, je božji postavi naravnost nasproti. V teh žalostnih okoljščinah so nam svete cerkvene zapovedi prav pripravi pripomočki za zvesto in na tanjšno spolnovanje svetih božjih zapoved. Perva zapoved božja, postavim, nam zapoveduje, da moramo v Boga verovati, ter nanj misliti, ki nas je vstvaril, premišljevali skrivnost Jezusovega življenja, njegovega terpljenja in njegove smerti, vanj vse svoje zaupanje postavljati, ga ljubiti iz vsega serca, ga hvaliti in zahvaliti za njegovo neskončno dobroto in ljubezen, ki nam jo zmerom skazuje. Zapoveduje nam premišljevali lepe čednosti Marije, prečiste Device, in drugih svetnikov, da bi se s tim v nemali za pobožno, bogoljubno življenje in v svojem sercu pogostoma budili želje po nebeškem kraljestvu. Enako nam tudi druga zapoved božja velevala, božje ime posvečevati in častljivo izrekovati, ter z vsem svojim djanjem in nehanjem Bogu čast in hvalo skazovati. In da bi mi tem lažje to storili, kar nam velevala te dve božje zapovedi, postavila je sveta cerkev mnogo praznikov ali svetkov, ob katerih nam pred oči postavlja naj imenitniše skrivnosti naše svete vere in prelepe zglede Matere božje in drugih svetnikov, da tiste premišljujemo in svoje življenje

obravnavamo po resnicah svete vere in po zgledih svetnikov. — Tretja zapoved božja nam vелеva praznike posvečevati, sosebno nedelje. Da pa vemo, te Bogu posvečene dneve prav posvečevati, ter jih obračati v božjo čast in svoje zveličanje, nam je sveta cerkev zapovedala, da moramo vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik spodobno in v Bogu zbrani slušati sveto mašo. — Četerta zapoved božja zapoveduje pokorščino staršem in drugim naprejpostavljenecem; peta zapoved naroča strahovati pregrešno jezo in togoto; šesta zapoved z deveto vred vелеva krotiti nečisto poželenje; sedma in deseta zapoved prepovedujete vsako pregrešno hrepenenje po ljudskem blagu; in osma zapoved božja prepoveduje škodo delati bližnjemu na poštenju in dobrem imenu. Da bo zamogel človek vse to spolnovati, treba je samega sebe zatajevati. Kristus sam pravi: „Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe, in naj vzame svoj križ, in naj hodi za menoj.“ (Mat. 16, 24.) In sveti Pavl uči: „Kteri so Kristusovi, so svoje meso križali z grehi in željami vred.“ (Gal. 5, 24.) „Ako bote po mesu živeli, bote umerli; ako bote pa dela mesa z duhom mertvili, (ter zatirali telesno poželenje z mislimi, kakoršne navdihuje sveti Duh,) bote živeli.“ Rimlj. 8, 13.) Kako pa bo človek samega sebe zatajeval, ter hudo poželenje strahoval? Tega nas uči sveta cerkev s svojo tretjo zapovedjo, v kateri nam vелеva postiti se o zapovedanih postnih dnevih, ter s postom premagovati hudo poželenje. — Grešnik, ki se je z grehom od Boga obernil, mora se s pokoro k Bogu spet nazaj verniti, ako hoče kdej zveličan biti. K pokori je Bog že v stari zavezi grešnike klical, rekoč: „Umijte se, očistite se, hudobnost svojih misel spravite spred mojih oči, nehajte napačno počenjati. Učite se dobro delati, iščite pravice, zatiranemu pomagajte, siroti prisodite pravico, vidovo branite. Potlej pridite, in pritožite se nad menoj, pravi Gospod. Ako bi bili vaši grehi kakor škerlat, bodo beli kakor sneg, in ako bi bili rudeči kakor bager, bodo beli kakor volna.“ (Jezaija 1, 16—18.) „Spreobernite se, puntarski otroci, in vernite se, in ozdravil bom vašo nepokorščino.“ (Jerem. 3, 22.) „Spreobernite se k meni iz vsega svojega serca s postom, in z jokom in s plakanjem. In pretergajte svoje serca, ne pa svojih oblačil, in spreobernite se k Gospodu svojemu Bogu,

ker je dobrotljiv, in milostljiv, poterpežljiv in velikega usmiljenja.“ (Joel. 2, 12. 13.) Tudi sveti Janez Kerstnik je pokoro označeval, ter klical: „Storíte vreden sad pokore . . . Zakaj sekira je že drevesom v korenino nastavljena. Vsako drevo tedaj, katero ne stori dobrega sadu, izsekano bo in v ogenj verženo.“ (Luk. 3, 8. 9.) In Jezus sam je rekel: „Ako se ne spokoríte, bote vsi ravno tako poginili.“ (Luk. 13, 5.) Da bi tedaj grešnik, kteremu je pokora neobhodno potrebna v zveličanje, pokore ne odlašal od leta do leta, zavezuje ga sveta cerkev s četrto zapovedjo, da se mora postavljenemu spovedniku vsaj enkrat v letu spovedati svojih grehov. — Odraščenim kristijanom Jezus oistro zapoveduje, zavživati njegovo sveto Telo. On pravi: „Ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega, in pili njegove kervi, ne bote imeli življenja v sebi. Kdor jé moje meso, in pije moje kerv, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan.“ (Jan. 6, 54. 55.) In da bi to Jezusovo zapoved zvesto spolnovali, nas sveta cerkev zavezuje s četrto zapovedjo, da moramo vsaj o velikončnem času premajati sveto rešnje Telo. — Nedolžnega veselja nam Bog ne prepoveduje. Sveti Pavl pravi: „Veselíte se vselej v Gospodu; še recem, veselíte se.“ (Filiplj. 4, 4.) Vendar se razveseljevanje, če je tudi nedolžno, nič kaj ne vjema s takim časom, kteri je sosebno za pokoro odločen. Ravno zato prepoveduje sveta cerkev o svetem adventnem in postnem času ženitovanje, s kterim je sklenjeno posebno razveseljevanje. — Vidite tedaj, kako lep namen sveta cerkev ima, kedar nam svoje zapovedi daje.

Sveta cerkev je dala svoje zapovedi

b) zato, da nas k pobožnemu in spokornemu življenju napeljuje, in nam s tim za večno zveličanje lepo skerbi. Ko bi bili vsi kristijani taki, kakoršni bi morali kar kristijani biti, ter bili vneti za vse dobro in goreči v ljubezni do Boga, bi nam cerkvenih zapoved clo treba ne bilo, in sveta cerkev bi jih tudi dala ne bila; kajti kristijani bi sami ob sebi dragovoljno storili to, kar se jim mora zdaj z zapovedmi ukazovati. Pervi kristijani so radovoljno storili vse to, kar je zapovedanega v petih cerkvenih

zapovedih, dasiravno takrat niso bile še dane te zapovedi; in ne samo to, ampak tudi še več so storili prvi kristijani. Ravno zato jim sveta cerkev tudi ni dala teh zapoved. Pozneje še le, ko se je mlačnost in ravnosterost poprijela mnogih kristijanov, bila je cerkev primorana, s posebnimi zapovedmi zapovedati to, kar mnogi kristijani nič več niso hotli prostovoljno storiti. Sveta cerkev je tedaj dala svoje zapovedi, da bi jez postavila mlačnosti in nestanovitnosti kristijanov, in jim priložnost poskerbela, da bi z bogoljubnimi deli in s pokoro tem lepši skerbeli za svoje zveličanje.

Kako hvaležni moramo toraj sveti cerkvi biti, da nam je dala svoje svete zapovedi, ker nam svete cerkvene zapovedi tako zdatno polajšajo spolnovanje božjih zapoved in nam tako lepo pripomorejo k bogoljubnemu in spokornemu življenju! In kako nehvaležno in kako gerdo bi ravnal, kdor bi sveti cerkvi nobene hvale ne vedel, marveč jo še čertil in grajal zato, ko nam je dala te zapovedi! Mi, ljubi moji! nikakor nikar ne posnemajmo takih nehvaležnežev, marveč prav iz serca hyaležni bodimo sveti cerkvi, da je tolikanj skerbna za naše zveličanje, in kakor dobri otroci dragovoljno sprejemajmo in zvesto spolnujmo zapovedi svoje dobre, za naše zveličanje tolikanj skerbne matere, svete katoliške cerkve!

3) Kdor je to, kar sem vam dosihmalo pravil od svetih cerkvenih zapoved, zvesto poslušal, ne bo mu težko, prav odgovoriti na naslednje vpraševanje:

Ali so verni dolžni spolnovati cerkvene zapovedi?

Odgovorim, da so dolžni, in sicer

a) zato, ker ima cerkev oblast, zapovedi dajati; kaj prav po natorno je, da je Jezus, ko je svoji sveti cerkvi to oblast dal, s tim tudi zavezal vernike, da spolnujejo zapovedi, ki jih bo dala sveta cerkev. Ko bi Jezus vernih kristijanov v to ne bil zavezal, in bi jim te dolžnosti ne bil naložil, bi bila prazna, bila brez pomena in brez veljave tista postavodajayna oblast, ktero je izročil sveti cerkvi. Ravno

zato pa tudi vsak pravi kristijan spozna in spoštuje to svojo dolžnost. Nek častnik (oficir) je bil v svojih otročjih letih prav dobro podučen v resnicah naše svete vere. Ko je pa nekoliko odrasel, ter stopil v leta, v katerih so skušnjave naj hujše in naj močnejše, začel je v nemar puščati nauke svete vere, in božje in cerkvene zapovedi. Clo tako dalječ je zašel, da je svojo sveto vero zasmehoval in zaničeval. O neki priložnosti pa mu spet v dušo posvėti žarek božje gnade, ter mu prav živo pred oči postavi njegov nekdajni srečni stan, v katerem se je znašel, dokler je nedolžno živel, sveto cerkev spoštoval in njene zapovedi spolnoval. Ko vidi, kako da je zdaj vse drugači, zbudi se mu vest in mu dela grenke očitovanja. Pripeka mu in pripeka, dokler ga k spovedi ne pripravi. Na spovedi se odkritoserčno svojih grehov spove, in kedar sveto odvezo zadobí, težek kamen se mu od serca odvali, in posihmalo svete cerkve nič več ni zasmehoval, ampak jo je ljubil in spoštoval in je njene zapovedi spet zvesto spolnoval, kakor jih je spolnoval v svojih otročjih letih. Prigodilo pa se je kmalu na to, da je nekega postnega dne spet skupaj obedoval s svojimi tovarši. Ker pa ž njimi vred ni hotel mesnih jedi vživati, ampak se je le zgol postnih jedi deržal, mi lahko verjamete, da so ga zasmehovali vsi od kraja. S perva se za vse to nič ne zmeni, ko pa zasmehovanja in zasramovanja ni bilo ni konca ni kraja, odreže se jim s resnobno in moško besedo tako le : „Vedite, prijatli ! da se jaz že dalj časa znajdem v neki imenitni družbi, ter se je zvesto deržim z besedo in djanjem. Ta družba zahteva od ene strani od svojih udov ali družbanov, da zvesto spolnujejo nekatere postave ali zapovedi ; od druge strani pa jim za to obeta blagor in srečo. Kaj pravite tedaj, ali mar ne delam prav, da zvesto spolnujem njene postave ?“ „Prav“, mu odgovorijo tovarši. In častnik nadaljuje : „Če je pa taka, vam tedaj brez ovinkov in kar naravnost povem : Ta družba je sveta kersansko — katoliška cerkev, in jaz zdaj rad spolnujem njene postave in zapovedi, da s tim deležen postanem dobička in dobrot, ki jih ona deli svojim udom. Ker ste vi vsi pametni možje, prepričan sem, da posihmalo nič več ne bote grajali in zasmehovali mojega ob-

našanja.“ In res verlemu možu od tistega dne nič več niso nadleže in sile delali njegovi tovarši.

Verni kristijani so dolžni cerkvene zapovedi spolnovati

b) zato, ko je sveta cerkev naša mati in smo mi njeni otroci. Sveta cerkev nas je pri svetem kerstu prerodila in je s tim naša duhovna mati postala. Kakor smo tedaj od svoje natorne matere natorno ali telesno življenje prejeli, smo od svete cerkve, svoje duhovne matere, duhovno življenje dobili. In kakor nam četerta zapoved božja naklada dolžnost, pokorščino skazovati svoji natorni materi ravno tako kakor svojemu natornemu ali pozemljiskemu očetu, nas ravno ta božja zapoved tudi zavezuje, vbogati sveto cerkev, svojo duhovno mater, ravno tako, kakor Boga, svojega nebeškega Očeta. In kakor se Bogu zamerimo, ako njemu samemu pokorščine ne skazujemo, nič manj se mu ne zamerimo, ako smo nepokorni svoji duhovni materi, sveti cerkvi. Sveti Ciprijan pravi: „Kdor cerkve noče spoznati za mater, tudi Boga ne bo imel za očeta.“ Tisti pa, ki cerkvenih zapoved ne spolnuje, gotovo cerkve za mater ne spoznava, ker se zanjo ne zmeni, je ne posluša, ampak se proč obrača od nje; in tedaj tudi Boga nima za Očeta, in ne bo deležen postal sreče in plačila, kakoršnega Bog dobrim otrokom obeta v četerti zapovedi. Vse to je dobro vedela sveta Terezija; ravno zato je bila vselej vsa vesela, kedarkoli se je spomnila, da je tudi ona ud ali otrok svete katoliške cerkve. Marsikterikrat je rekla nunam svojim tovaršicam: „O kako neizrečeno srečne smo! Naš Gospod v nebesih nam je v svoji sveti cerkvi dal neskončno ljubeznivo in modro mater; o kako radovoljno moramo torej poslušati njene povelja in njene opominjevanja! Kdor tolikanj dobre matere ne vboga, bo zastonj milosti in pomoči iskal pri nebeškem Očetu.“ — Tudi slavni kardinal Stanislav Ozij (Osius), eden naj imenitniših škofov šestnajstega stoletja, ki je v imenu svetega očeta Pija IV. sveti Tridentinski zbor pričel, je svete cerkvene zapovedi, in med drugimi se posebno postno zapoved spolnoval tako natanjčno, da so ga prosili njegovi prijatli, naj bi odjenjal nekoliko od preojstrega svojega zatajevanja, ter si še dalj časa obvaroval zdravje in

življenje v prid in blagor svete cerkve. Blagi kardinal pa jih je zavernil, rekoč: „Ako se postim, postim se le v svoj lastni blagor. Moj namen pri tem namreč je, da bi dolgo živel; kajti pisano je v božjih zapovedih: Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel. Moj oče je Bog v nebesih, in moja mati je sveta cerkev na zemlji. Bog pa, moj oče, mi zapoveduje, naj se postim, in sveta cerkev, moja mati, mi odkazuje dneve, o katerih naj se postim. Rad skazujem pokorščino obadvema. Zaupam, da bom za svojo pokorščino zadobil večno in popolnoma srečno življenje.“

Verni kristijani so dolžni cerkvene zapovedi spolnovati

c) zato, ker jim to kar naravnost zapovedujejo Jezus in njegovi apostelnjani. Jezus Kristus je očitno in kar naravnost povedal, da to, kar bo sveta cerkev na zemlji zapovedala, velja ravno tako, kakor bi bil to Bog sam v nebesih zapovedal. Cerkvene zapovedi tedaj niso le zgolj človeške zapovedi, ali pozemljiske zapovedi, ampak so nebeške, od samega Boga poterjene zapovedi. Ravno zato je pa tudi Jezus jasno in določno povedal, da, kdor cerkev in njene zapovedi zaničuje, s tim tudi njega samega in njegovega nebeškega očeta zaničuje. On pravi: „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, kateri je mene poslal.“ (Luk. 10, 16.)

Tudi apostelnjani zaterdujejo, da smo dolžni spolnovati cerkvene zapovedi. Sveti Pavl pravi: „Saj veste, kakošne zapovedi sem vam dal v Gospodu Jezusu . . . Kdor tedaj to zaničuje, ne zaničuje človeka, ampak Boga, kateri je tudi svojega svetega Duha v nas dal.“ (I. Tes. 4, 2. 8.) In ko je sveti Pavl hodil po Siriji in Ciliciji, in je kristijane v veri poterdoval, jim je terdo zapovedal spolnovati postave apostelnjnov in starašin. (Ap. dj. 15, 41.)

Verni kristijani so dolžni cerkvene zapovedi spolnovati

d) zato, ker je sveta cerkev sama določno razsodila, da so verni dolžni spolnovati njene zapovedi in postave. Med drugim je v svetem Tridentinskem zboru

določila, rekoč: „Ako bi kdo terdil, da kerščencev (kristijanov) ne vežejo cerkvene zapovedi, ktere so ali spisane ali izročene (po ustnem izročilu), in da niso zavezani jih spolnovati, razun če se jim sami prostovoljno podveržejo, bodi preklet.“

Verni kristijani so dolžni cerkvene zapovedi spolnovati

e) zato, ker zaničevavci cerkvenih zapoved gotovo zaničujejo tudi božje zapovedi; nasproti pa so verni in vbogljivi otroci svete cerkve vselej tudi zvesti in pokorni služabniki božji. — Oblastnik (prefekt) Euzebij ni nič kaj zvesto spolnoval cerkvenih zapoved, sosebno zastran posta je bil ves mlačen in nemaren. To je prišlo svetemu Gregoriju Nacijančanu na uho, in tedaj gre, ter prav oistro očituje oblastniku njegovo nemarnost, rekoč: „Sodnik si, in vendar le zanemarjaš cerkvene zapovedi! Kako boš človeške postave spolnoval, ako clo božje zaničuješ ali pa jih vsaj zadosti ne spoštuješ?“ — Prav dobro je tudi neki veren kristijan zavernil nemarnega kristijana, ki je govoril, rekoč: „Bog me ne bo zaverigel, da le njegove zapovedi spolnujem, če bi pri tem tudi ne spolnoval cerkvenih zapoved.“ Rekel mu je na to prederzno besedo verni kristijan: „Nikdar nikoli še nisem vidil, da bi božje zapovedi zvesto spolnovali tisti, ki cerkvene zapovedi zaničujejo.“ — In takih nemarnežev je sila veliko sedajne dni. Res žalostno je viditi, kako da med kristijani vera peša, kako da mnogi in mnogi cerkvenih zapoved ne spoštujejo in ne spolnujejo, ampak jih še clo zaničujejo, in vendar se še med prave kristijane štejejo, dasiravno od keršanstva nič več drugega nimajo, kakor le samo ime; keršanskega zadržanja nič več ne poznajo, temveč le po svoji spačeni natori živijo, in se pri svojem razuzdanem življenju tolažijo z dobroto in milostjo božjo, ravno kakor bi Bog hudobijo in hudobneže ljubil, in bi pot pregrehe peljala v nebesa k svetemu in pravičnemu Bogu.

4.) Da so verni kristijani ali verniki dolžni spolnovati svete cerkvene zapovedi, je tedaj dopričana resnica in dognana reč. Vprašuje pa se:

Kteri so tisti verniki, kterim cerkev zapoveduje ali zapovedi daje?

Verniki ali kristijani, katerim cerkev zapoveduje ali zapovedi daje, so vsi tisti ljudje, ktere je sveta cerkev pri svetem kerstu za svoje otroke sprejela. Tu sem tedaj ne spadajo le samo katoliški kristijani, kateri se v občestvu s sveto cerkevjo znajdejo, ampak tudi vsi tisti kristijani, kateri so sicer pri svetem kerstu udje svete cerkve postali, pa so bili pozneje po izobčenju iz občestva svete cerkve pahnjeni, ali pa so se sami prostovoljno ločili iz tega občestva po kakem krivoverstvu ali razkolništvu. Vsi ti so dolžni, cerkvene zapovedi spolnovati nič manj kot katoliški ali pravoverni kristijani, kateri se ne prenehoma znajdejo v občestvu svete cerkve. Po svetem kerstu namreč so postali kristijani ali udje svete cerkve, in ravno udje svete cerkve so dolžni spolnovati cerkvene zapovedi. Ta dolžnost pa ne veže Judov, Turkov, in poganov ali nevernikov, ker jih sveta cerkev s svetim kerstom ni za svoje otroke sprejela, in ker niso še kristijani ali verniki postali. Od njih piše sveti Pavl: „Kaj meni mar soditi tiste, ki so zunaj (cerkve)? Te namreč, kateri so zunaj, bo Bog sodil.“ (I. Kor. 5, 12. 13.)

5) Nastavlja se nam še eno imenitno vpraševanje, in to:

Ali so verni kristijani vsegdar dolžni spolnovati cerkvene zapovedi?

Verniki so zmerom dolžni spolnovati cerkvene zapovedi, razun kedar jim mogoče ni jih spolnovati, in to

a) zavoljo nedoumetnosti ali maloletnosti, kakor pri otrocih pred sedmim letom, ali pa pri ljudeh, ki zdrave pameti nimajo;

b) zavoljo nevednosti, kedar bi komu znana ne bila ali ta ali una cerkvena zapoved, in bi te nevednosti ne bil sam kriv;

c) zavoljo nezadolžene neprevdarnosti;

d) zavoljo kakega natornega zaderžka, postavim kake bolezni ali bolniške postrežbe, povodnji i. t. d.

Ravno tako je, kedar kdo od cerkvenih predstojnikov oprosteno ali polajšanje dobi; če, postavim, dobi dovoljenje,

da opravi to ali uno hlapčevsko delo ob kakem zapovedanem prazniku, ali da sme meso uživati ob kakem postnem dnevu.

Čerkvene zapovedi vernike vežejo zmerom, vendar pa ne za zmerom, in sicer takrat ne vežejo, kedar ni mogoče jih spolnovati, ali pa kedar je silno težavno jih spolnovati, tako da modri in vestni možje naravnost določujejo, da o takih primerljivih preneha dolžnost, spolnovati to ali uno cerkveno zapoved.

Samo ob sebi se razumeva, da krivoverci ali razkolniki niso zavezani spolnovati takih cerkvenih zapoved, katerih sveta cerkev iz posebnih vzrokov na nje ni raztegnila. Zraven tega se vtegnejo krivoverci in razkolniki zoper svoje zadolženje znajti v tej zmoti, pa niso zavezani spolnovati cerkvenih zapoved, ker so ločeni od cerkve; ravno zato jih ne smemo preojstro soditi, kedar vidimo, da so se pregrešili zoper to ali uno cerkveno zapoved.

6) Kakošen greh stori, kdor po lastnem zadolženju prelomi kako cerkveno zapoved?

Smerten greh stori, in to zato, ker nas cerkvene zapovedi vežejo terdo in ojestro, ter pod smertnim grehom. Gotovo je, da sveta cerkev kar Kristusova namestnica zamore in tudi hoče vernike pod smertnim grehom zavezovati, da spolnujejo svete cerkvene zapovedi.

Sveta cerkev zamore pod smertnim grehom zavezovati vernike v spolnovanje cerkvenih zapoved. Še kak pozemljisk vladar zamore pod ojestro odgovornostjo in kaznijo dati to ali uno postavo, katero v občji blagor za potrebno spozna; tem bolj mora enako pravico imeti sveta cerkev, ker jo je Kristus sam postavil in pooblastil, da zapovedi in postave daje svojim vernikom. Da sveta cerkev to pravico ima, posname se lahko tudi iz besed, ki jih je Kristus sam govoril, ter rekel: „Če kdo cerkve ne posluša, naj ti bo kot nevernik in očitni grešnik.“ (Mat. 18, 17.) Neverniki in očitni grešniki, to se ve, niso doprinašali le samo majhnih, odpustljivih grehov, ampak so bili zapopadeni tudi v velikih, smertnih grehih. Ako ima tedaj

tisti, ki cerkve ne posluša, ter njenih zapoved ne spolnuje, prištet biti nevernikom in očitnim grešnikom; ne moremo drugač soditi, kakor da je smertnim grehom prišteta njegova nepokorščina do cerkvenih zapoved. Iz tega pa je tudi očitno, da sveta cerkev pravico ima, vernike pod smertnim grehom zavezovati, da spolnujejo cerkvene zapovedi; zakaj ko bi sveta cerkev te pravice ne imela, bi nobeno prelomljenje cerkvenih zapoved med smertnimi grehi ne bilo, in po tem takem bi tudi nobenega prelomljevavca te ali une cerkvene zapovedi ne smeli postavljati v eno versto z neverniki in očitnimi grešniki.

Sveta cerkev pa tudi hoče pod smertnim grehom zavezovati svoje vernike v spolnovanje njenih zapoved. Gotovo je, da je neizrečeno imeniten že zapopadek svetih cerkvenih zapoved, kateri je posvečevanje zapovedanih praznikov, post, prejemanje zakramentov svete pokore in presvetega rešnjega Telesa i. t. d.; posebno imeniten pa tudi namen svetih cerkvenih zapoved, kateri namen je, da podpira in pospešuje naše zveličanje po pobožnosti in po spokornem duhu. Sploh veljavno pravilo pa je, da postavodajavec svoje podložne hoče pod smertnim grehom zavezati s tako postavo, ktere zapopadek ali obsežek je posebno imeniten, ali pa, če tudi sam ob sebi ni tako imeniten, je pa vendar le posebno uspešen, da se doseže kak imeniten namen. V takem ali enakem primerleju bi postavodajavec s svojo postavo svojih podložnih le takrat ne zavezoval pod smertnim grehom, kedar bi očitno naznanil, da jih ne zavezuje pod smertnim grehom s to svojo postavo. Ker pa sveta cerkev v ozir petih cerkvenih zapoved kaj takega nikdar ni spregovorila, ter nikoli ni rekla, da svojih vernikov s svojimi zapovedmi pod smertnim grehom ne zavezuje, razvidi se iz tega, da hoče s temi zapovedmi pod smertnim grehom zavezovati verne kristijane,

Ako pa sveta cerkev svoje vernike v spolnovanje njenih zapoved pod smertnim grehom zavezovati zamore in zavezovati hoče, prav nič več ni dvomiti, da se smertno pregreši, kdor eno ali drugo teh zapoved prelomi po lastnem zadolženju. Vse to je sveta cerkev tudi očitno in kar naravnost izrekla. Znašli so se ljudje, ki so napačno učili, da le odpustljiv greh storí tisti, ki zapovedanih praznikov ne posvečuje, ali kdor

postne zapovedi ne spolnuje, da le pri tem nobenega pohujšanja ne daje, in nepokorščine naravnost ne razkazuje ali pa ne razodeva kakega zaničevanja, s katerim bi postavlo zaničeval. Ta nauk pa je bil zaveržen od papeža Aleksandra VII. (leta 1665.) in pozneje tudi od papeža Inocencija XI. in je bilo določeno, da je smertnim grehom prištevati prostovoljno prelomljenje prve in tretje cerkvene zapovedi. V ozir vsakoletne spovedi pa je določil sveti Tridentinski cerkveni zbor, rekoč: „Preklet bodi tisti, kdor bi rekel, da niso vsi verniki obojega spola zavezani po določilu Lateranskega zbora enkrat v letu spovedati se vseh svojih grehov tako, kakor je v cerkvi v navadi.“ Ravno tako je sveti Lateranski cerkveni zbor v ozir velikonočnega Obhajila določil, „da se po njegovi smerti kersanski pokop ali sprevod ne sme dovoliti tistemu, kateri bi ne spolnoval te zapovedi; dokler pa živi, se mu ne sme dovoliti, da hodi v cerkev.“ In kakor v ozir teh je tudi v ozir druge cerkvene zapovedi dokazano in dognano, da je sveta cerkev smertnim grehom prištevala greh, katerega je kristijan storil, ako ob nedeljah ali praznikih pri sveti maši ni bil, in da so nekteri cerkveni zbori clo cerkveno izobčenje ali cerkveno pano postavili v kazen za ta greh. Tedaj se ne da utajiti, ampak je dognana resnica, da smerten greh storí tisti, ki prostovoljno in po lastnem zadolženju prelomi eno ali drugo cerkveno zapoved.

S tem pa nikakor nočem terditi, da se tudi v ozir petih cerkvenih zapoved nič manj kakor v ozir desetih božjih zapoved ne nahajajo nekteri primerleji, v katerih prelomljenje te ali une cerkvene zapovedi ni smerten greh, ampak je le majhen ali odpustljiv greh. Lahko namreč se zgodi, da kdo eno ali drugo cerkveno zapoved prelomi sicer po lastnem zadolženju, da se pa to zadolženje po kaki posebni okoljščini močno zmanjša, ter le majhen ali odpustljiv greh postane. Take posebne primerleje bomo v misel jemali takrat, kedar bomo od vsake cerkvene zapovedi posebej govorili, toraj vam jih zdaj ne bom še našteval na drobno.

7) Sveti Duh govori v svetem pismu in pravi: „Moj sin! poslušaj nauk svojega očeta, in ne puščaj v nemar postave svoje matere, da se ti da lišp na glavo in verižica okrog tvojega vratu.“ (Pregov. 1, 8. 9.) Te besede, ki jih sam

sveti Duh govori, veljajo tudi tebi, ljubi kristjan! tebi, ki si božji otrok in otrok svete matere katoliške cerkve. Zvesto se derži očetovih postav, ter božjih zapoved, pa tudi ravno tako natanjčno spolnui postave svoje skerbne matere, ter cerkvene zapovedi. Ta pokorščina ti bo častila glavo in serce, in bo vse lepši kinčala tvojo dušo, kakor naj dražji kinč tvoje telo. Sveta cerkev, ta ljubezniva, za tvoje zveličanje tolikanj skerbna mati, pa tudi res zasluži, da jej veselje narejaš; naj večje veselje pa jej boš storil, ako verno poslušáš njene nauke in zvesto spolnuješ njene zapovedi. Oh spolnui, spolnui zvesto njene zapovedi, nič manj zvesto kakor božje zapovedi!

Kako pa je treba spolnovati svete cerkvene zapovedi?

Ni ne že zadosti, da bi le po vunanjem, le na oči ali na videz spolnovali svete cerkvene zapovedi. Sveta cerkev nam jih je dala zato, da bi ložej pobožno živeli, ložej Bogu služili. Kdor bi svete cerkvene zapovedi le na videz spolnoval, bi ne dosegel namena, ktereга sveta cerkev s svojimi zapovedmi zahteva; njemu bi spolnovanje svetih cerkvenih zapoved k pobožnemu, bogoljubnemu življenju nič ne pomagalo. Kdor bi, postavim, ob nedeljah ali zapovedanih praznikih k sveti maši hodil, ker se boji, da bi ljudje od njega gerdo ne govorili, ko bi vidili, da noče v cerkev hoditi; — ali kdor bi se postil le takrat, kedar jesti ne dobí—; ali kdor bi o veliko-nočnem času k spovedi šel le samo zato, da bi si zamenjal spovedni listek —, bi ne spolnoval prav svetih cerkvenih zapoved, ampak bi jih le na videz spolnoval, bi jih spolnoval le po farizejsko. Farizejem so bile vnanje šege poglavitna reč, za notranjo pobožnost jim nič mar ni bilo. Take farizejske pravičnosti se skerbno varujmo tudi mi. Jezus sam nas pred tisto prav resnobno svari, ter pravi: „Ako ne bo obilniša vaša pravičnost, kakor pismarjev in farizejev, ne pojdete v nebeško kraljestvo.“ (Mat. 5, 20.) Deržimo se keršanske pravičnosti, ktera se ne derži le vnanjih reči, ampak sega v globočino serca. Notranje posvečenje nam bodi pred vsem drugim na skerbi. In da to dosežemo, so nam svete božje in cerkvene zapovedi naj zdatniši pripomoček, ako jih prav spolnujemo. Spolnujmo jih tedaj zvesto, spolnujmo jih prav, ne po čerki, ampak po duhu; zakaj čerka morí, duh pa oživlja. Amen.

III. Keršanski nauk.

Od cerkvenih zapoved posebej. Od prve cerkvene zapovedi. — Prazniki stare in nove zaveze. — Kolikeri so prazniki nove zaveze? — Čemu je sveta cerkev praznike postavila? — Kaj nam sveta cerkev v prvi zapovedi zapoveduje?

1) V dveh poslednjih keršanskih naukih ste slišali to, kar nam je od cerkvenih zapoved sploh treba vedeti, in zadnjič sem vam pravil, da je sveta cerkev dala svoje zapovedi v prvič zato, da bi nam ž njimi deset božjih zapoved bolj na drobno razložila in bolj na tanjšo določila, kdaj in kako moramo spolnovati svete božje zapovedi, in drugič jih je dala zato, da nas k pobožnemu in spokornemu življenju napeljuje. Pravil sem tudi, da so verni dolžni spolnovati cerkvene zapovedi zato, ker ima cerkev postavodajavno oblast; na dalje zato, ker je sveta cerkev naša mati in smo mi njeni otroci; na dalje zato, ker jim to kar naravnost zapovedujejo Jezus in njegovi aposteljni; po tem zato, ker je sveta cerkev sama določno razsodlia, da so verni dolžni spolnovati njene zapovedi, in na posled zato, ker so zaničevavci cerkvenih zapoved gotovo tudi zaničevavci božjih zapoved. Pravil sem, da tisti verniki, katerim sveta cerkev zapovedi daje, so vsi kristijani, ki jih je sveta cerkev pri svetem kerstu za svoje otroke sprejela. Pravil sem, da so verniki vsegdar dolžni spolnovati svete cerkvene zapovedi, razun če bi jim ne bilo mogoče jih spolnovati ali pa če bi jih cerkev sama odvezala od tega spolnovanja. Pravil sem, da smerten greh stori, kdor rado-

voljno in po lastnem zadolženju prelomi kako cerkveno zapoved. Pravil sem, da svetih cerkvenih zapoved ne smemo le na videz spolnovati in po vnanjem, ampak tudi s srcem, ne le po suhi čerki, ampak po duhu.

2) Zdaj pridemo na nauk od cerkvenih zapoved posebej.

V. R a z d e l e k:

Od cerkvenih zapoved posebej.

I. c e r k v e n a z a p o v e d :

„Posvečuj zapovedane praznike.“

„Posvečuj praznik“, ali: „Spomni se, da praznik posvečuješ“, je tretja božja zapoved, in: „Posvečuj zapovedane praznike“, pravi prva cerkvena zapoved. — Med tretjo božjo zapovedjo in med prvo cerkveno je ta razloček, da tretja božja zapoved posvečevati vелеva le samo od Boga zapovedane praznike, ter nedelje; prva cerkvena zapoved pa ne zapoveduje posvečevati le samo od Boga postavljenih praznikov, ampak zapoveduje posvečevati še vse druge, ter od cerkve postavljene praznike.

V stari zavezi, to veste že iz razlaganja tretje božje zapovedi, ni bila nedelja, ampak je bila sabota od Boga zapovedani praznik. „Spomni se, da posvečuješ sabotni dan“, rekel je Izraelcem Gospod Bog na Sinajski gori. (II. Moz. 20, 8.) In saboto je Bog posvečevati zapovedal zato, ker je v šestih dneh svet vstvaril, sedmi, ter sabotni dan je pa počival, torej je tudi ljudem zapovedal, naj delajo šest dni, in opravljajo vse svoje opravila; v saboto pa naj ne delajo, ampak jo posvečujejo kakor Gospodov dan, ter jo v božjo službo obračajo.

Tako, vidite, je v stari zavezi sabota bila od Boga zapovedani praznik, in je tudi še o Kristusovem času in clo o Kristusovem vnebohodu zapovedani praznik ostala. Še le po prihodu svetega Duha na binkoštno nedeljo so aposteljni nedeljo praznovati zapovedali namesto sabote, in sicer a) zato, ker je nedelja prvi dan stvarjenja, b) zato, ker je Jezus v

nedeljo od mrtvih vstal, c) zato, ker je Jezus na nedeljo svetega Duha poslal, in d) zato, da bi bili kristjani prepričani, da jih Mozesova postava nič več ne veže, in da so se kristjani od Judov ločili.

Zraven sabote je Bog tudi v stari zavezi še nekaj drugih praznikov obhajati zapovedal zato, da so se Izraelci spomnili mnogih milost in dobrot, ki jim jih je Bog skazoval, in clo po več dni so morali praznovati nekatere teh praznikov. Obhajali so velikonočne praznike v hvaležni spomin, da jih je Bog po Mozesu rešil iz terde egiptovske sužnosti. O tem času so si morali pripraviti velikonočno jagnje, katero je bilo podoba nedolžnega Jagnjeta božjega, ki je greh sveta odvzel. — Obhajali so binkoštna praznika petdeset dni po veliki noči, v spomin tistega svetega in strašnega dneva, o katerem so na Sinajski gori med bliskom in gromom dobili deset božjih zapoved. In ker je bila ravno o tistem času tudi že žetev končana, so o binkoštnih praznikih Izraelci ob enem tudi Boga zahvalili za pridelke zemlje. Binkošti so bile po tem takem Izraelcem to, kar je nam kristjanom zahvalna nedelja. — Obhajali so praznik šotorov ali praznik zelenih šotorov v spomin, da so Izraelci na svojem potovanju iz Egipta v obljubljeno deželo celih štirideset let v puščavi v šotorih živeli. — Te tri velike praznike so morali Judje praznovati s posebnimi šegami zato, da ne bi pozabili prejetih obilnih dobrot božjih. Rekel jim je Mozes v božjem imenu: „Poslušaj, Izrael! Gospod, naš Bog, je edini Gospod. Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega serca, in iz vse svoje duše, in iz vse svoje moči . . . In ko te bo pripeljal Gospod, tvoj Bog, v deželo, ki jo je s prisego obljubil tvojim očetom, Abrahamu, Izaku in Jakobu, in ko ti bo dal velike in prav dobre mesta, ki jih nisi postavil, vodnjake, ki jih nisi skopal, vinograde in oljske verte, ki jih nisi zasadil, in ko boš jedel in boš nasiten; varuj se skerbno, da ne pozabiš Gospoda, ki te je izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti. Gospoda svojega Boga, boj se in njemu samemu služi . . . Spolnuj zapovedi Gospoda, svojega Boga, in povelja, in šege, ki ti jih je zapovedal; in stori, kar je dopadljivo in dobro pred očmi Gospodovimi, da ti bo dobro, in da prideš in posedeš

predobro deželo, ki jo je Gospod s prisego obljubil tvojim očetom, da bo pokončal vse tvoje sovražnike pred teboj, kakor je govoril. In ko te bo tvoj sin jutri vprašal, rekoč: Kaj pomenijo te povelja, in šege, in pravice, ki nam jih je zapovedal Gospod, naš Bog? reči mu: Bili smo sužnji Faraonovi v Egiptu, in Gospod nas je izpeljal iz Egipta z močno roko, ter je delal znamenja in velike in prav hude čudeže v Egiptu zoper Faraona in vso našo hišo pred našimi očmi, in nas je izpeljal od ondod, da nas je tu sem pripeljal, ter nam je dal deželo, ki jo je s prisego obljubil našim očetom. In Gospod nam je zapovedal, da spolnujemo vse te postave, ter se bojimo Gospoda, svojega Boga, da nam bo dobro vse dni našega življenja, kakor je dandanašnji. In on nam bo milostljiv, ako bomo ohranili in spolnovali vse njegove zapovedi pred Gospodom, svojim Bogom, kakor nam je zapovedal.“ (V. Moz. 6, 4—25.) — Ob Esternem času so obhajali pod Mardohejem praznik Furim ali vadjlejev v hvaležni spomin, da so bili Judje na Esterno prošnjo rešeni smertne nevarnosti, v katero jih je bil pripravil častilakomni Aman. (Ester. 9, 19.) — Praznični dan Juditne zmage nad Holofernom so Hebrejci sprejeli v število svetih dni, in Judje so ga od tistihmal vsako leto praznično obhajali. (Jud. 16, 31.) — Obhajali so tudi praznik ob času Juda Makabejca v hvaležni spomin za srečno zmago nad sovražnim Nikanorom, (II. Mak. 15, 36.) in obhajali tudi praznik Encenije ali tempeljnovega posvečevanja. — In vse te praznike so Izraelci spolnovali na tanjko, akoravno so bile dobrote, ki jim jih je Bog skazoval, in na ktere so jih ti prazniki spominjali, le časne in pozemljiske dobrote.

Mi kristijani pa smo od Boga po Jezusu Kristusu prejeli še vse večje in obilnije dobrote. Jezus nas je rešil iz peklenške sužnosti, očistil nas je s svojo sveto kervjo, nam dal v jed in pijačo — ne mane, kakor Izraelcem v puščavi, ampak — svoje lastno meso in svojo lastno kerv, obljubil nam je — ne vesele dežele na zemlji, ampak — večno stanovanje v nebesih. Spodobi se toraj, da teh neizrečeno velikih milost in dobrot nikoli ne pozabimo, temveč da jih vedno pred očmi imamo in Boga zanje hvalimo.

In da bi mi teh nezmernih dobrot res nikoli ne pozabili, postavila je sveta mati katoliška cerkev tudi v novi zavezi zraven nedelj v spomin posebnih božjih skrivnost ali kakih posebnih božjih dobrot praznike, kateri nas ali na to ali uno posebno skrivnost naše svete vere ali na to ali uno posebno dobroto božjo opominjajo, nam priložnost dajejo, da tisto skrivnost ali dobroto premišljujemo in si jo v svoje zveličanje obračamo. Jezus ni sicer nobenega praznika postavil, dal pa je svoji cerkvi oblast praznike postavljati. Po tej oblasti so že aposteljni saboto ali dan počitka predstavili na nedeljo, postavili velikonočni praznik, praznik Jezusovega vnebohoda in binkoštna praznike, kakor nas ustno izročilo uči. V bukvah apostolskih postav so že večidel vsi naši veliki prazniki imenovani.

Ustno izročilo nas uči, da le papeži in škofje so sploh praznike stavili; če je pa kdo drugi ktereга postavil, bil je zapovedan še le po tem, kader ga je postavil papež za vso cerkev ali pa kak škof za svojo škofijo, ter ga posvečevati zapovedal. Več praznikov si je tudi keršansko ljudstvo po deželah v spomin tega ali unega svetnika samo izvolilo, kakor je kaj bolj poznalo in častilo kakega posebnega svetnika, ki je v tisti deželi živel, v svojem življenju tisti deželi več dobrega skazal, ali pa je Bog po njem kak čudež storil, in ko je kak praznik že bolj v navadi bil, zapovedal ga je škof ali kaki zbor posvečevati. To posnamemo iz pisem svetih cerkvenih očakov četrtega in petega stoletja, in sosebno iz govorov svetega Ambroža, svetega Avgušтина in svetega papeža Leona. Tako, na primero, so o Ambroževem času obhajali praznik svete Neže in drugih mučencev. O Avguštinovi dōbi so praznovali god rojstva svetega Janeza Kerstnika, dan svetega Stefana, svetih aposteljnov Petra in Pavla, spreobrnjenja svetega Pavla, dan svetega Vincenca, svetega Lorenca in svetega Ciprijana. Enako tudi sveti papež Leon v svojih govorih v mislih ima praznik svetega Petra in Pavla, svetega Lorenca in mnogih drugih svetnikov. Skoraj vsaka škofija je imela nekaj posebnih praznikov svojih svetnikov, ki so bili v tisti škofiji in v tisti deželi doma, in tako se je tudi zgodilo, da so v nekterih škofijah imeli več praznikov, v drugih manj. Tudi še zdaj so v nekterih škofijah nekteri prazniki zapovedani, ki v drugih

škofijah niso zapovedani. Tako, postavim, imajo v Teržaški škofiji zapovedan praznik svetega Justa, ker je ta svetnik v Terstu kar mučenik sklenil svoje življenje. Na Avstrijskem imajo zapovedan praznik svetega Leopolda, ker je bil ta svetnik ondi doma. Na Češkem obhajajo praznik svetega Vacslava (Venceslava) in svetega Janeza Nepomučana, ker sta ta dva svetnika na Češkem živela in na Češkem umerla. Na Ogerskem imajo zapovedan praznik svojega nekdanjega kralja, svetega Štefana, itd.

3) Kolikeri pa so prazniki?

Prazniki so prav za prav dvojne verste: so Gospodovi prazniki, in so prazniki svetnikov. Ker pa praznike svetnikov razpoljemo v praznike Matere božje, v praznike angeljev in svetnikov, katerim pridevljemo tudi še praznik cerkvenega posvečevanja, vtegnemo vse praznike tako le razverstiti:

A) Pervi so Gospodovi prazniki;

B) drugi so prazniki Matere božje ali Marijni prazniki;

C) tretji so prazniki angeljev in svetnikov; in

D) četerti je praznik cerkvenega posvečevanja.

In te praznike je sveta cerkev čudno lepo razdelila, tako da na vsak letni čas pade eden naj imenitniših praznikov. Božič, ki se obhaja 25. dan grudna, pade na zimo; Velikonoč, ki pride na prvo nedeljo po prvem spomladanskem ščipu, ter polni luni po 21. dnevu mesca sušca, obhaja se spomladi; Binkošti, 50 dni po veliki noči, obhajajo se po letu, in god vseh svetnikov, ki je tako rekoč praznik nebeške žetve, obhaja se o jeseni.

Z božičnim praznikom se družijo kakor na lepem vencu cvetlice naslednji prazniki: Obrezovanje Gospodovo, 1. dan prosenca; razглаšenje Gospodovo ali sveti trije kralji, 6. dan prosenca —; darovanje Jezusa Kristusa, 2. dan svečana —. Velikonočnim praznikom pridevljemo tudi

praznik Jezusovega vnebohoda. — In na binkoštno praznike se naslanjata praznik svete Trojice in praznik svetega rešnjega Telesa.

Med te Gospodove praznike se vpleta cela versta drugih lepih praznikov, ter praznikov svetnikov. Med njimi prvi in naj imenitniši so prazniki Marijni ali prazniki Matere božje, ki so: čisto in neomadeževano spočetje, 8. dan grudna; — rojstvo, 8. dan kimovca; — oznanenje, 25. dan sušca; — očiščevanje, 2. dan svečana; — vnebovzetje, 15. dan velikega serpana in še drugih veliko. — Med prazniki svetnikov na drugi stopnji so prazniki angeljev, ter god svetega nadangelja Gabriela, 24. dan sušca; — god svetega nadangelja Mihaela, 29. dan kimovca; — god svetega nadangelja Rafaela, 24. dan vinotoka; — in god vseh angeljev varhov, prvo nedeljo mesca kimovca. — Med praznike svetnikov na tretjo stopnjo devamo naslednje praznike: svetega Štefana, 26. dan grudna; svetega Petra in Pavla, 29. dan rožnika; — vseh svetnikov, 1. dan listopada; — deželnega varha in priporočnika, pri nas svetega Jožefa, 19. dan sušca, in še mnogih drugih svetnikov in svetnic. — Na četrto stopnjo postavljamo praznik cerkvenega posvečevanja, ki pade na tretjo nedeljo mesca vinotoka.

Med mnogimi prazniki je nekaj zapovedanih praznikov in nekaj nezapovedanih praznikov, ktere tudi sopraznike imenujemo. Zapovedani prazniki so vsi tisti dnevi in godovi, ktere je sveta cerkev svojim vernikom praznovati in posvečevati zapovedala. V to versto spadajo vsi tisti prazniki, ktere sem vam poprej posamezno našteval, razun angeljskih godov sv. Gabriela, sv. Mihaela in sv. Rafaela. — Med nezapovedane praznike štejemo vse tiste praznike, ktere sicer mnogi verniki še praznujejo in posvečujejo, kteri pa od svete cerkve niso zapovedani v praznovanje in posvečevanje. Taki nezapovedani prazniki iz verste Gospodovih praznikov so, na primer: veliki četrtek, velikonočni in binkoštni torek; — iz verste Marijnih praznikov so: Marijno obiskovanje, praznik sedmih žalost Matere božje; — iz verste angeljskih praznikov:

god sv. Gabriela, sv. Mihaela, sv. Rafaela; — iz verste drugih svetnikov so: vsi godovi svetih aposteljnov razun praznika svetih aposteljnov Petra in Pavla, kateri praznik se znajde še zmerom med zapovedanimi prazniki, god rojstva sv. Janeza Kerstnika, dan sv. Lorenca, dan nedolžnih otročičev, dan sv. Blaža, sv. škofa Martina, sv. matere Ane, sv. Neže, sv. Magdalene in drugih več. — Nekteri teh nezapovedanih praznikov so se znašli nekdej med zapovedanimi prazniki; sveta cerkev pa jih je zmed zapovedanih praznikov odpravila, ker je to za prav in dobro spoznala, verni kristjani pa tu in tam še zmerom praznujejo in posvečujejo te odpravljene praznike. Odpravila je sveta cerkev te praznike, ker je vidila, da pobožnosti ne pospešujejo, kakor je sveta cerkev želela, ampak so pobožnosti še clo na škodo. Prazniki sami ob sebi, se ve, da pobožnosti niso bili škodljivi, le ljudje so si jih obračali v zlo in škodo, ker so v praznikih veliko več greha storili, kakor o delavnikih, kar se med mnogimi kristijani tudi še sedajne dni godí; preživeli so namreč praznike v lenobi, v potratnih pojedinah, v pijančevanju, v igráh, v plesu in v drugem razuzdanem posvetnem razveseljevanju. Žalovali so nad tem vsi pobožni kristijani, ter želeli, naj bi rajši toliko praznikov ne bilo, kakor pa da se toliko greha stori o teh dnevih. In ker so tudi škofje z deželskimi oblastniki, ter kralji in cesarji vred, ravno to želeli, odpravil je papež Klemen XIV. mnogo teh praznikov, ki se zdaj soprazniki imenujejo. O takih sopraznikih kristijanom ni nič posebnega zapovedanega; vendar imajo ljudje v marsikterem kraju navado, da o takih sopraznikih skoraj vsi k sveti maši gredo, kar je lepo in hvalevredno, in nekteri se o takih dnevih zderžujejo tudi vsakega hlapčevskega dela, kar pa ni potrebno in tudi ne zapovedano, in nobeden se ne pregreši, če o sopraznikih rayno tako dela, kakor o drugih delavnikih. Ravno zato se nikar ne spodtikajte in ne pohujšujte nad tistimi, ktere o sopraznikih delati vidite, in tudi vi sami bote vse bolje opravili, ako o takih dnevih delate, kakor pa da bi lenobo pasli, prazne marnje spleтали, ljudi ogovarjali in druge nerodnosti vganjali. — Nekteri zmed nezapovedanih praznikov pa nikoli niso bili od cerkve zapovedani, in so jih verni kristijani sami

ob sebi praznovati začeli in jih praznovali kakor zapovedane praznike, kar je še zdaj tu in tam v navadi. Sami lahko veste, da se tudi čez te praznike ne razteguje prva cerkvena zapoved, in da bi ne grešil, kdor bi ne posvečeval takih nezapovedanih praznikov, dasiravno bi gotovo nikomur v škodo ne bilo, kdor bi jih praznoval in posvečeval, ako bi jih le prav praznoval in prav posvečeval.

4) Čemu ali zakaj pa je sveta cerkev praznike postavila?

Sveta cerkev je praznike postavila iz dvojnega dobrotljivega namena. Postavila jih je: a) da ž njimi Boga poveličuje in božjo čast pospešuje, in b) zato, da ž njimi verne podučuje in posvečuje, ter k pobožnemu, bogoljubnemu življenju napeljuje.

a) S tim, da je praznike postavila, sveta cerkev naj poprej skerbi za povišanje božje časti. Prazniki Gospodovi namreč nam pred oči postavljajo naj imenitniše skrivnosti naše svete vere in naj večje dobrote božje, ter naše stvarjenje, odrešenje, posvečenje, in nas opominjajo, da jih pridno premišljujemo in Boga zanje hvalimo. Prazniki Matere božje in drugih svetnikov pa nas spominjajo obilnih milost, ki jih je Bog svetnikom skazoval, da so srečno prišli k njemu v nebesa, in nas priganjajo, hvaliti Boga za te velike milosti svetnikom skazovane. Po takem potu prazniki res pripomorejo v povišanje božje časti.

b) Prazniki ob enem tudi verne podučujejo in posvečujejo, ter k pobožnemu, svetemu življenju napeljujejo. Skrivnosti svete vere, na ktere nas prazniki opominjajo, življenje in zgledi svetnikov, ktere nam prazniki pred oči postavljajo, razjasnujejo nam resnice naše svete vere in nas s tim podučujejo, ob enem pa tudi vnemajo, da po teh resnicah in po zgledih svetnikov svoje življenje obravnavamo. Po praznikih tudi kristijani očitno pričajo svojo vero, da namreč verujejo to ali uno skrivnost; postavim, da je bil Jezus rojen in je na svet prišel zato, da bi svet odrešil in zveličal, da je za grehe sveta umerl, da je tretji dan od smerti vstal, da je v nebesa šel, svetega Duha poslal, kakor molimo v apostolski veri. Po praznikih tedaj svojo vero očitno pričajo, eden

drugega v veri poterdujejo, in dobre sklepe delajo, da si bodo prizadevali, zapustiti vse, kar je pregrešnega, si prizadevali, grehu odmreti in se prenoviti za večno življenje. S tim, da praznike posvečujemo, še pa zraven tega tudi se svetnikom priporočamo, da bi oni s svojo priprošnjo podpirali našo slabost, ter nam sprosili pri Bogu milost, da bi tudi mi kakor oni do konca stanovitni ostali v dobrem.

5) Zdaj naj še odgovor dam na vpraševanje:

Kaj nam sveta cerkev v prvi zapovedi zapoveduje?

Sвета cerkev nam v svoji prvi zapovedi ukazuje, praznike, ki jih je postavila našemu Gospodu in njegovim svetnikom v čast, ravno tako praznovati, kakor nedelje, toraj o praznikih nehati od hlapčevskega dela ter počivati in Bogu prijetne dela opravljati.

Kar je bilo pri tretji zapovedi božji rečenega od posvečevanja nedelj, velja tudi za praznike, ki jih je postavila sveta cerkev. Ni mi toraj treba vsega tega tukaj spet ponavljati. Naj vam le samo ob kratkem popišem, kako da se obnaša o zapovedanih praznikih pravi kristjan in kako da opravlja pobožne dela in za zveličanje duše skerbi. Pravi kristjan si že na večer pred praznikom v spomin sklicuje, kakošen praznik da bo drugi dan obhajala sveta cerkev, ravno zato se bolj tiho in mirno zaderži, in se ogiba razveseljevanja, ktero bi ga vtegnilo motiti v njegovem pobožnem premišljevanju. In zjutraj, kakor hitro se zbudi, že spet v mislih ima skrivnost prazničnega dneva ali pa svetnika, čegar god se obhaja, in se praznika prav iz serca veseli. Zdaj vstane, se omije in čedno napravi, in skerbi, kako da bi prav sveto preživel ta dan. V pobožno premišljevanje zatopljen se poda k sveti maši, in je ves v Bogu zhran pri tej presveti daritvi. Pazno posluša božjo besedo, ktera se mu v pridigi razlaga, jo skerbno v sercu ohrani, in dobre sklepe dela, da bo po njej obravnaval svoje življenje. Tudi popoldne pride k službi božji in jo enako pobožno obhaja kakor dopoldanjo službo. In kakor se pred službo božjo po nepotrebnem pred cerkevjo ne razgovarja, ampak rajši v cerkev molit gre, ravno tako tudi še po dokončani službi božji rad nekoliko časa v cerkvi pokleči, ter premišljevaje skrivnost tistega dneva hvali Boga za njegove

milosti in dobrote. Domu pridši bere kake svete bukve, se kaj svetega pomeni, ali obišče kakega bolnika, ter mu od pridige ali keršanskega nauka kaj pove, ga potolaži in mu kaj postreže. Zvečer še enkrat nazaj pogleda na pretekli dan in njegovo skrivnost, opravi svojo molitev, in se v božjem strahu poda na počitek. Tako pravi kristijan praznike preživi, in s tim lepo za božjo čast in zveličanje svoje duše skerbí. Včasih pa tudi še kaj več stori, ter skerbno izprašuje in pregleduje svojo vest, in ko vidi, da mu vsa čista ni, omije si jo v zakramentu svete pokore, in si poišče krepčila in tolažila v zakramentu svetega rešnjega Telesa. Poglejte, tako se obnaša pravi kristijan o zapovedanih praznikih; tako si prizadeva spolnovati in storiti to, kar nam zapoveduje in vелеva prva cerkvena zapoved. — O da bi bili mi vsi taki pravi, dobri kristijani, kateri bi ravno tako lepo obhajali zapovedane praznike!

6) O praznikih lepšamo cerkve in altarje s praznično opravo, tu z cveticami, tam s kako primerno podobo, ktera nam pred oči postavlja skrivnost tistega dne. Ravno tako moramo o takih svetih dnevih tudi altar svojega serca zaljšati in lepšati z cveticami keršanske pobožnosti. O tem res lepo sveti Avguštin tako le govori: „Kar (o praznikih) v tempeljih in na altarjih s spoštovanjem premišljujemo in gledamo, to se mora v nas (v našem sercu) tudi spolnovati po nevidnem potu. Akoravno so namreč tempeljni, ki so iz lesa in kamnja postavljeni, sveti, so vendar le vse dražje pred Bogom tempeljni našega serca in našega telesa, ker so uni le od ljudi narejeni, ti pa so narejeni od najvišjega mojstra (Stvarnika) sveta. — Prizadevajmo si toraj, da z božjo pomočjo obvarujemo čistost telesa in nedolžnost serca; zakaj s tim se bo vnmel in oživiljal v nas ogenj ljubezni in spokornega duha. Kdor si ne obvaruje čistosti na telesu in nedolžnosti v sercu, temu se morda dozdeva, da o svetih praznikih kako vunanje veselje ima, vendar pa v svojem sercu drugega nima, kakor le žalosten praznik (ali žalovavno praznovanje); zakaj kakošno veselje zamore imeti tista vest, v ktere duši razgrajajo različne pregrehe, ter s tim (razgrajanjem) na znanje dajejo, da hudič ondi prebiva, nikar pa Kristus.“ Bog nas tega varuj! Amen.

IV. keršanski nauk.

Gospodovi prazniki: kateri prazniki se imenujejo Gospodovi prazniki? — Zakaj jih je sveta cerkev postavila? — Sveto cerkveno leto: Adventni ali Božični čas in njegovi prazniki. —

1) V svoji prvi zapovedi nam sveta cerkev zapoveduje, praznike, katere je postavila našemu Gospodu in njegovim svetnikom v čast, praznovati ravno tako, kakor nedelje, toraj ob praznikih nehati od hlapčevskega dela, ter počivati, in Bogu prijetne dela opravljati. Ti prazniki so, kakor ste zadnjič slišali, dvojne verste: so Gospodovi prazniki, ki se obhajajo kaki božji osebi (peršoni) v čast, in so prazniki svetnikov, zmed katerih so na prvem mestu prazniki Matere božje, na drugem mestu pa prazniki angeljev in drugih svetnikov, in vsem tem pridevljemo še praznik cerkvenega posvečevanja. Postavila pa je sveta cerkev te praznike naj poprej zato, da ž njimi Boga poveljuje in božjo čast pospešuje, in po tem zato, da ž njimi verne podučuje in posvečuje, ter k pobožnemu in svetemu življenju napeljuje. Vse to sem vam obširniši razkladal v zadnjem keršanskem nauku. Da bote pa to še bolj spoznali, bo, mislim, prav primerno, da vam vse zapovedane praznike z verstjo bolj na drobno razložim.

2) V prvi verstji so :

A) Gospodovi prazniki.

Gospodovih praznikov ne imenujemo le samo tistih praznikov, ki jih sveta cerkev obhaja na čast Jezusu, našemu Gospodu, Odrešeniku in Zveličarju, ampak tudi tiste, ki jih obhaja v čast Bogu Očetu, našemu Stvarniku, in v čast svetemu Duhu, našemu Posvečevavcu; zakaj pri skrivnostipolnem delu našega odrešenja se ne razodeva le samo ljubezen Jezusova do nas, ampak tudi ljubezen Boga Očeta, našega Stvarnika, kakor tudi ljubezen svetega Duha, našega Posvečevavca. — Vsi ti prazniki tedaj, ki se obhajajo eni ali drugi božji osebi (peršoni) v čast, imenujejo se Gospodovi prazniki.

3)- Zakaj ali čemu je pa sveta cerkev postavila Gospodove praznike?

Slišali ste, da je sveta cerkev vse praznike sploh postavila Bogu v čast, vernim pa v podučenje in posvečenje. Od Gospodovih praznikov pa vam še posebej povem, da jih je sveta cerkev postavila:

a) zato, da se spominjamo gnade polnih skrivnost našega odrešenja, ki so se o teh dnevih godile. V stari zavezi je nebeški Postavodajavec postavil velikonočne praznike v večni spomin, da so bili Izraelci rešeni iz egiptovske sužnosti. „Spomnite se tega dneva“, rekel jim je Bog po Mozesu, ki ste šli iz Egipta, iz hiše sužnosti . . . Opravljaj to sveto službo . . . Pripoveduj svojemu sinu ta dan, rekoč: To je zavoljo tega, kar mi je storil Gospod, kedar sem šel iz Egipta. Bodi ti ko znamnje na tvoji roci in ko spominek pred tvojimi očmi, (to je: velikonočni praznik naj te ravno tako spominja zadobljenega odrešenja, kakor da bi bil listek, na katerem bi bilo rešenje zapisano, in kateri bi ti bil vedno pred očmi.) . . . Spolnujte službo ob svojem času od leta do leta.“ (II. Moz. 13, 3—10.) Kakor je tedaj Bog v stari zavezi velikonoč postavil Judom v spomin njihove rešitve iz egiptovske sužnosti, ravno tako tudi sveta cerkev, ki je zvesta in verna nasledovavka nebeškega Postavodajavca, Gospodove praznike obhaja v spomin brez vse primere imenitniše resnice, da je namrec revni človeški rod rešen bil iz sužnosti satanove, iz

jarma pregrehe, obhaja v spomin vseh božjih milost in dobrot, ktere so v zvezi s človeškim odrešenjem. Ravno zato piše sveti Avguštin in pravi: „Sveta cerkev obhaja vsako leto posebno imenitne skrivnosti, ktere so se godile o posebnih dnevih, obhaja zato, da praznovanje, ktero se vedno ponavlja, ohrani potrební in zveličavni spomin na te skrivnosti.“

Gospodove praznike je sveta cerkev postavila

b) zato, da hvalimo in zahvalujemo Boga za milosti in dobrote, katerih smo o teh dnevih deležni postali. Že Judom, rešenim iz egiptovske sužnosti, zapovedal je Bog da morajo o velikonoči z hvaležnim srcem pripovedovati svojim otrokom, kako velike reči da jim je storil, ko jih je rešil iz terde egiptovske sužnosti. (II. Moz. 13, 8.) Ravno tako tudi sveta cerkev tirja od nas, svojih otrok, da moramo vsak dan, posebno pa še o Gospodovih praznikih iz cele duše zahvaliti Boga za neskončno veliko dobroto našega odrešenja. Toraj ni še zadosti, da se le samo spominjamo na dobroto našega odrešenja, ampak moramo tudi s srcem in jezikom hvaliti in zahvaliti Boga za to neizrekljivo dobroto.

Gospodove praznike je sveta cerkev postavila

c) zato, da se naša gorečnost za službo božjo ponavlja in poživlja. Spomin na dobroto našega odrešenja in zahvala za to dobroto bi naši duši še ne pomagala dosti, ko bi si ob enem tudi ne prizadevali, svojo notranjo hvaležnost s pobožnimi vajami in z gorečnostjo v božji službi na znanje dajati. Sveti Krizostom pravi: „Bogu nobena druga zahvala ni prijetna, razun tista, da rešimo svojo dušo in za čednost skerb imamo. Darovali mu bomo toraj vsi vse: vero, upanje, ljubezen, sramožljivost, miložnjo, ljubezen do bližnjega.“

Gospodove praznike je sveta cerkev postavila

d) zato, da se s pobožnimi vajami za nove gnade pripravljamo. Bolj čisto namreč ko je naše serce od vsega, kar je pregrešnega, in bolj ko je odtergano od posvetnih in nečimurnih reči, bolj dovzetno in pripravno je tudi za božje milosti in gnade. Tako serce je podobno dobro zrahljani zemlji, ktera željno popije vsako kapljico rodovitnega dežja.

Iz tega namena tedaj je sveta cerkev postavila Gospodove praznike; mi pa skerbni bodimo, da ta namen dosežemo. Vbo-
gajmo bogoljubnega Tomaža Kempčana, ki pravi: „Naše
(pobožne) vaje morajo o teh naj imenitnejših praznikih na
novo oživeti. Od enega praznika do drugega moramo dobre
sklepe delati ravno tako, kakor bi prihodnjega praznika nič
več ne obhajali na zemlji, ampak bi ga obhajali že v nebesih.“

4) Gospodove praznike sveta cerkev leto za letom po-
navlja o teku svetega cerkvenega leta. Na to cerkveno
leto tudi mi zdaj obrnimo svoje oči.

K dvojnemu svetu spada kristjan, po svojem telesu k
vidnemu svetu, po svoji duši pa spada k nevidnemu svetu.
Ravno tako tudi svoje skerbi in svoje opravila kristjan po
dvojnem letu ravna, posvetne opravila po posvetnem ali sol-
čnem letu, duhovne opravila pa po cerkvenem letu.

Posvetno ali solnčno leto se okoli solнца vrti, in se
razdeli v štiri letne čase, katerih vsak svoje posebne dari zemlji
prinaša.

Cerkveno leto ima za svoje solnce trojedinega Boga,
kteri nas je vstvaril, odrešil in posvetil, in razpada v tri svete
čase, kateri nam pred oči postavljajo in razodevajo naj ime-
nitnejše dobrote božje. Pervi, namreč adventni ali božični čas,
nam oznanuje ljubezen Boga Očeta; drugi, to je: velikonočni
čas, nam razkazuje ljubezen Boga Sina; tretji ter binkoštni
čas, nam razodeva ljubezen Boga svetega Duha. Oni nam s
svojimi prazniki vsako leto zaporedoma pred oči postavljajo vse
prigodbe našega po Jezusu doprinesenega odrešenja, da jih
lahko pregledujemo, kakor bi v bukvah spisane pred seboj
imeli in prebirali.

Tri pa so pglavitne prigodbe našega odrešenja: prva
je Jezusovo včlovečenje, druga je Jezusovo vstajenje od mert-
vih, in tretja je posvečenje po svetem Duhu. Veseli in hva-
ležni obhajamo prvo o božiču, drugo v veliki noči, tretjo
o binkošti ali o duhovem. Te prigodbe nas pred drugimi
učijo večnih resnic, iz katerih izhaja naše zveličanje, in nas
glasno opominjajo, kaj da se mora po duhovnem načinu v nas

zgoditi, ako hočemo odrešenja deležni biti in večno zveličanje doseči; opominjajo nas, da se mora Beseda božja, Jezus Kristus, tudi v našem sercu tako rekoč včlovečiti, nas iz grešnega življenja k novemu bogoljubnemu življenju obuditi in preroditi, in s svetim Duhom razsvetliti in navdati ali napolniti.

Krog slehernega teh pglavitnih praznikov se verstijo dnevi in časi, ki so ž njim v tesni zvezi, in kateri ali pred praznikom naprej hodijo in nanj pripravljajo ali pa za praznikom nasledovajo. Ti posebni dnevi pred prazniki nam služijo v to, da se prav pripravljamo za vredno praznovanje teh praznikov; posebne dneve po prazniku pa moramo obračati v to, da si prizadevamo nauke, ki nam jih praznik daje, v djanju pokazati.

Solnčno leto se začne s 1. prosencem, zato ker solnce, ki je po zimi deloma zavoljo meglenega vremena, deloma zavoljo kratkih dni po zimi bolj skrito, odsihmalo svitlejši in toplejši prihaja. Cerkveno leto, katero ima Boga za svoje duhovno solnce, začne se z adventom, zato, ker se je trojedini Bog še le po prihodu Jezusa Kristusa obilneje razodel in svet razsvetlil z nebeško lučjo večne resnice. Ravno zato bomo pregledovaje sveto cerkveno leto naj poprej

- I) premišljevali adventni ali Božični čas, po tem
- II) Velikonočni ali Vuzemski čas, in na zadnje
- III) Binkoštni ali Duhovi čas.

I. Adventni ali Božični čas.

5) Pervi pglavitni praznik cerkvenega leta je Božič, pripravlanje na Božič je Advent, nadaljevanje božičnega praznovanja pa terpi do perve predpepelnične nedelje ali do nedelje Septuagezimá. Božični čas nas spominja Jezusovega skrivnostipolnega včlovečenja, Jezusovega rojstva in Jezusove mladosti do tridesetega leta, o katerem je učiti začel. Božični prazniki so prav za prav prazniki Boga Očeta, zakaj le ljubezni nebeškega Očeta se imamo zahvaliti, da nam je svojega edinega Sina na svet poslal.

Advent ni naša domača, ampak je tuja, ter latinska beseda, in pomenja po naše to, kar prihod, prihod namreč Jezusov na zemljo. Nekdaj so božične praznike Advent imenovali, nedelje pa, katerim mi adventne nedelje pravimo, zvali so nedelje pred Adventom, to je: pred prihodom Jezusovim. Dasiravno pa tistega časa pred praznikom rojstva Jezusovega niso imenovali Advent, kakor ga mi zdaj imenujemo, vendar so le ta čas skerbno posvečevali, ter se s pokoro in dobrimi deli pripravljali na praznik Jezusovega rojstva. Kedar so pa tisti čas, ki je ravno pred božičem, imenovati začeli Advent, obhajali so ga kar po svetem Martinu, in so se od Martinovega do Božiča oestro postili, in ta post imenovali Martinov post. Berž ko ne je ta post slabim kristijanom dal priložnost, preobilno gostovati se na dan svetega Martina, kakor se še dandanes gostujejo ta dan v mnogih krajih, ter čez mero jedó in pijo in tudi še marsiktero drugo nerodnost doprinašajo. Pervi kristijani, kakor sem vam ravno kar pravil, niso tako delali.

Dandanes se Advent prične s prvo adventno nedeljo v tisti dobi solnčnega leta, kedar je v naravi ali natori vse pomerlo, ker sploh tudi mraz in mračne megle pokrivajo zemljo. Ravno taka se je na duši godila ljudem, dokler jih Jezus Kristus ni odrešil. Obdajala je ljudi smertna tema nevere, zmote, pregrehe; pravični pa, katerih je le malo-malo bilo, zdihovali so milo po Odrešeniku. Bil je sicer Odrešenik že prvim staršem obljubljen precej po storjenem grehu, ali vendar je preteklo celih štiri tisoč let, prejden je prišel na zemljo, in ta čas se imenuje mesijanski ali starozakonski Advent, v katerem je svet pričakoval in se pripravljal na včlovečenje, na prihod obljubljenega Zveličarja na zemljo.

V spomin tega 4000 let terpivšega Adventa obhajamo katoliški kristijani cerkveni Advent skoz štiri tedne ali prav za prav štiri nedelje pred božičem, in se o njem pripravljamo na presveto božično opravilo in na duhovni prihod milega Odrešenika, na njegov porod v naši duši. Zraven tega se spominjamo na pobožne želje in mile zdihleje nekdanjih očakov, prerokov in vseh bogoljubnih duš, ter z njimi vred prosimo: „Rosite nam nebesa in oblaki dežujte nam Pravičnega.“

Sveta mati katoliška cerkev sleče o tem času ves svoj kinč, ogerne svoje služabnike in altarje v modro ali plavo, spokorno obleko, prepove veselo petje, napove post, in opominja z vsem, kar vravnava, verne k ponižnosti, pokori in svetemu poželenju po duhovnem prihodu Jezusa Kristusa.

Posebno lepe so cerkvene molitve ob adventnih nedeljah. Ž njimi prosi sveta cerkev naj pride Jezus Kristus v nas in se milostipolno porodi v našem sercu. Bližeje ko je ta prihod, tem serčneje so njene želje in molitve, naj milejše so zadnji teden pred Jezusovim rojstvom.

Advent ima tudi svojo posebno službo božjo, namreč zornice ali svitnice; to so rane maše pred zoro ali pred svitom na čast preblažene Device Marije. Pri zornicah se prepevajo adventne pesmi in pesmi Materi božji na čast; ž njimi si verni kristijani ponavljajo in obujajo sveto poželenje starozakonskih očakov po Zveličarju in se veseli radujejo velike časti, v katero je večni Bog povzdignil prečisto Devico Marijo, ker jo je izvolil v mater svojemu edinorojenemu Sinu.

24. dan grudna, dan pred božičem, je zapovedan post, zato da bi v adventu začeto pokoro, s katero smo se na prihod Jezusov pripravljali, dostojno sklenili, ter lepo pripravljeni praznovali obhajilo naslednjega dne. Prav pametno je, da se ta dan obhaja god naših prvih staršev v očitno spričevanje, da je ravno zavoljo njihovega greha bilo Odrešenika potreba. Večer tega dneva se imenuje Sveti večer, in verni kristijani ta večer veči del čujejo, dokler zvon ne zapoje, in jih zvonovni mili glas v cerkev ne povabi k polnočnicam ter očitnim molitvam in péti sveti maši, s katerimi polnočnicami sveta cerkev hvaležno obhaja tisto sveto noč in preblago uro, koja nam je v Betlehenskem hlevcu rodila Zveličarja.

S tim, ljubi moji! sem vam na kratko razložil sveti Adventni čas, ter čas pripravljanja na Božič. Da ga bomo vselej prav obhajali, pridno premišljujmo neskončno ljubezen božjo, koja nam je poslala Odrešenika in Zveličarja. In ker je Adventni čas sosebni čas molitve, posta in pokore, vselej o tem svetem času tem pridniše molimo, radi poslamo se, in resnično

pokoro delajmo za svoje grehe, da se s tim vredno pripravljamo na svete božične praznike, pa tudi na Jezusov prihod v naše serce.

6) Tisti dan po sveti milostipolni noči, ter 25. dan grudna, je Božič, velik-velik praznik, ki se tako imenuje v čast vsegamogočnega Boga, ki se je včlovečil v novorojenem Detetu Jezusu.

Ta praznik, zmed Gospodovih praznikov prvi, nam, kakor sem že poprej opomnil, v spomin sklicuje neskončno ljubezen nebeškega Očeta do nas, „ki je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da, kdor koli vanj veruje, ne pogubi se, temveč večno življenje zadobi.“ (Jan. 3, 16.) Da bomo to ljubezen tem bolj spoznali, premislimo to le: kdo je ljubil, koga je ljubil, in kako je ljubil. Ljubil je večni Bog, ki v svojo srečo nikogar ne potrebuje, ampak je sam v sebi neskončno srečen. — Ljubil je svet, ljubil ljudi, svoje sovražnike, ter prelomljevavce njegovih svetih zapoved. — Ljubil jih je tako močno, da jim je dal to, kar je naj ljubšega imel, ter svojega edinorojenega Sina. Ljubil nas je tako močno, da clo „svojemu lastnemu Sinu ni prizanesel, temveč da ga je dal za nas vse.“ (Rimlj. 8, 32.)

Ta veliki praznik se začne s sveto nočjo o polnoči. Posebnosti tega praznika so te le:

a) Obhaja se služba božja o polnoči. Pojejo se pred polnočno sveto mašo duhovne molitve, katerim se juternica (Matutinum) pravi z zahvalno pesemjo na zadnje. Po tem se služi sveta maša v sredi noči, kar se celo leto nič več ne zgodi. Polnočna služba božja nas opominja, da je bil Jezus rojen v sredi tihe noči, in sveto petje nam v spomin sklicuje angeljsko petje, katero se je razlegalo po Betlehemskih livadah o rojstvu Zveličarjevem.

b) Sveti dan dovoli sveta cerkev slehernemu mašniku tri svete maše brati in vernim trojno službo božjo služiti: polnočno, rano in pozno, nam v podučenje in premišljevanje trojnega rojstva Kristusovega: večnega iz

Boga Očeta, časnega iz preblazene Device Marije v Betlehemu, in duhovnega, po katerem se Jezus v duši slehernega kristijana včlovečiti želi. To trojno sveto opravilo nas tudi opominja, da moramo za preobilno dobroto Jezusovega včlovečenja neprenehoma Boga hvaliti, ob enem pa tudi neprenehoma skrbeti in moliti, da bi se Jezus včlovečil v našem sercu, ter nam serce prestvaril, da bi le zanj gorelo, njega ljubilo, njemu služilo, in njegovo bilo živo in mertvo.

c) Na Božič je dovoljeno meso vživati, ako — ravno bi na petek padel ali na saboto, kar o nobenem drugem prazniku ni dovoljeno. Pričela se je ta navada na Angležkem in se je potem razširila po vsem keršanskem svetu. Nekteri menihi so bili te misli, da se pri postnih jedilih ne more človek nič kaj prav veseliti svetega Božičnega dneva, toraj so sklenili meso vživati na Božični praznik, in sveta cerkev se tej navadi ni ustavila.

Kaj posebnega pa naj kristijani premišljujejo na sveti dan, da ga bodo obračali v prid svoje duše?

Premišljujejo naj, da, dokler je bil človek nedolžen, veselil se je le Boga, in je bil čez vse srečen; ko je pa grešil in se je od Boga ločil, ni našel več tistega poprejšnjega veselja v svojem sercu, ker ni več Boga ljubil. Prazno serce pa išče drugih reči, da jih ljubi, in tako se je nagnjenje obrnilo do tistih reči; ker Boga ni več v sercu, išče pa zunaj serca sreče in veselja. Te ločitve od Boga žalostni nastopki so: napuh, lakomnost in poželjenje mesa; iz teh treh korenin izvirajo vsi grehi, kateri dušam zveličanje jamljejo. In Jezus se je rodil na svet zato, da nam je zaslužil gnado, s katero se zamoremo spet k Bogu obrniti, ponižno, ubožno in v zatajevanju samega sebe živeti; zraven nas pa Jezus s svojim svetim življenjem tudi spodbada, da si prizadevamo ga posnemati. Tedaj naj vsak kristijan ta dan ponavlja dobri sklep, da se bo ustavljal svojemu napuhu, svoji lakomnosti po blagu in poželjenju mesa. V ozir tega nam je dal Jezus zgled kar pri svojem rojstvu.

Premišljuje naj kristjan, kako je Jezus naš napuh premagal s svojo ponižnostjo. Pokoren je bil volji svojega Očeta, ker je prišel na svet; pokoren je bil cesarju še clo pred rojstvom, ko je šel v Betlehem k popisovanju. Rojen je bil v hlevu skrit in neznan pred svetom. — Premisli naj pri tej Jezusovi pokorščini vsak samega sebe, kako ga napuh moti in zapeljuje, in ga oslepi tako močno, da še takrat, ko svoj napuh premaguje, sam nad seboj neko nečimurno dopadanje ima, kedar si zmisli, da je napuh premagal, in vendar je že samo to nečimurno dopadanje že napuh. Boga naj prosi, da bi mu dal napuh premagati, pa se že zavoljo svoje prošnje napihuje. Lastna ljubezen človeka slepi, da bolje od sebe misli, kakor pa je v božjih očeh. In pri tolikem napuhu, ki nam v sercu tiči, kaj je hujšega za človeka, kakor pokorščina; že naši prvi starši, zapeljani od napuhnjenega duha, hotli so se Bogu odtegniti, da bi bili sami svoji, in ne več njemu pod pokorščino, in ta žalostna dedšina je v srcih njihovih otrok ostala. Toraj naj sklene vsakdo, posnemati Jezusovo pokorščino, ter z zvesto pokorščino do božjih zapoved premagati svoj napuh. Jezus daje zgled naj večje ponižnosti, ko se je v bornem hlevcu roditi dal. Zaničevanemu biti je človeku hudo, zaničevanje ga boli. Če pa premisli Jezusa, kralja nebes in zemlje, pravega živega Boga in ga vidi že ko deteta zaničevanega, od sveta zaverženega v jasliah na slami ležati, obudi se v njem duh ponižnosti, da sklene sam pri sebi, voljno preterpeti vse zaničevanje sveta, posebno kedar ga bodo ljudje zaničevali zavoljo zvestega spolnovanja božjih zapoved; sklene, vse to za pokoro zavoljo svojih grehov Bogu darovati, sklene, nikoli po prazni časti hrepeneti, in vselej krotek in ponižen biti.

Premisli naj, da lakomnost je korenina veliko grehov; iz nje izvirajo krivice, kreg, sovraštvo, krive prisega, neusmiljenje do ubogih, in sploh neusmiljeno terdo serce do bližnjega. Da bi nam bil Jezus to rano scelil, in da bi nas bil ljubezni do ubožstva učil, izvolil si je ubožtvo, in je hotel v hlevu rojen biti, kjer je vsega pomanjkovalo. Tam je dal zgled, da stan ubogih ni zaničljiv stan, in da ubogi na blagu so podobni Jezusu, ako so tudi ubogi v duhu. Bogatin se zanaša na svoje premoženje, ubožec pa se zanaša na Boga. Zato prosijo

kristijani Boga, da bi jim dal gnado ubožstvo ljubiti, po bogastvu ne hrepeneti, in s svojim stanom zadovoljnim biti.

Kristijan naj tudi premisli, ko vidi Jezusa v ubožtvu, kolikanj hudega da pride iz poželjenja mesa, ktereга Jezus križati zapoveduje. Nezmerena ljubezen do veselja, do kratkočasov, nezmernost v jedi in pijači, v spanju, ljubezen do zložnega življenja, do lenobe, do postopanja, do nečistosti in vsega, kar telesnim počutkom dopada; vse to hudo pride iz poželjenja mesa. Da bi rešil nas te hudobije, nam Jezus že kot otrok kaže v svojem zaderžanju, da zatajevanje samega sebe in terpljenje nas hudega poželjenja reši in ga v nas zamori. On si terpljenje na zemlji izvoli, in terpi vse to, kar si grešnik terpeti zasluži; on je naše grehe nase vzel in nam pokazal, po katerem potu mora grešnik hoditi, ako hoče iz terpljenja priti v večno veselje. — Kristijan, ki bo na sveti Božični dan vse to bolj na tanjko premišljeval, dobre sklepe v svojem sercu ponavljal, da bo Jezusa posnemal, tak kristijan bo gotovo prav in sveto obhajal ta dan, in nad njim se bo v delih kazalo Jezusovo življenje, in ker bo tukaj posnemal Jezusovo ponižnost, Jezusovo ubožstvo in Jezusovo zatajevanje, vdeleževal se bo tudi v nebesih njegove časti in njegovega veselja.

7) Osmi dan po Božiču obhajamo Novoletu ali praznik obrezovanja Jezusovega, ki je drugi zapovedani Gospodov praznik in prvi po Božiču. Obrezo je bil Bog zapovedal Abrahamu in njegovemu zarodu v znamenje, da se znajdejo v njegovi zavezi, in to je bil zakrament stare zaveze, podoba svetega kersta in duhovnega obrezovanja, ktero je kristijanom zapovedano. Jezus ni bil potreben obreze; obrezan je pa bil, da nas uči podvreči se zapovedim, in se obrezovati s tim, da premagujemo hude želje, katerih je naša slaba natora vsa polna.

Pri obrezovanju je božje Dete dobilo ime Jezus. Da naj mu dajo to presveto ime, naročil je Bog po svojem angelju Gabrielu Mariji še poprej, prejden je bil Jezus spočet v čistem telesu prečiste Device. To sveto ime pomenja to, kar Odrešenik, ker je bil Jezus rojen v odrešenje sveta.

Kaj nas praznik Jezusovega obrezovanja uči, in

kako ga moramo praznovati, da bomo dopolnili namen svete cerkve?

a) Praznik Jezusovega obrezovanja nas opominja, da je bil Jezus obrezan že osmi dan po svojem rojstvu, tedaj že kar perve dni svojega življenja. S tim nam je dal nauk, da moramo tudi mi že od mladih dni služiti Bogu. Pervi dan leta je bil obrezan, in je o tej priložnosti ime Jezus dobil zato, da tudi mi pervino svojega življenja Jezusu posvečujemo, vse svoje dela in opravila v Jezusovem imenu opravljamo, presveto Jezusovo ime vedno v sercu nosimo, v potrebah vanj kličemo, v njegovi gnadi sklenemo svoje življenje.

b) Praznik Jezusovega obrezovanja nam v spomin sklicuje Jezusovo pokorščino, ki se je podvergel postavi obrezovanja, ktereга ni potreboval, ko je ko božji Sin bil brez vsega greha. In ker se Jezus, gospod in gospodar postave, podverže postavi, nas s tim uči, da se moramo tudi mi, njegovi hlapci in služabniki, radovoljno podvreči postavi, ter božjim in cerkvenim zapovedim.

c) Praznik Jezusovega obrezovanja nas uči, da tudi mi z duhovno obrezo obrezujemo svojo dušo in telo. Obrezujejo se pa kristijani z duhovno obrezo, ako opustijo vse svoje misli, želje, besede in dela, ktere so zapovedim svetega evangelija nasproti, ker brez tega nimajo pravice božjih otrok, zakaj dokler človek svet ljubi, Boga ne more ljubiti. — Pri obrezovanju je božje Dete kerv prelivalo, in tedaj bolečino terpeło; tudi duhovna obreza je boleča, pa se je ne sme braniti, kdor hoče po Jezusu zveličan biti. Priserčno nas opominja sveti Pavl, ki pravi: „Verzimo od sebe dela teme, in oblecimo orožje svitlobe. Kakor po dnevu pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti, ne v kregu in nevošljivosti, temveč oblecite Gospoda Jezusa Kristusa, in ne strežite mesu v poželjenju.“ (Rimlj. 13, 12—14.)

d) Ker je praznik obrezovanja Jezusovega tudi prvi dan solnčnega leta, naj začeto novo leto vsak kristjan Bogu daruje; sklene naj, da je pretečeno leto tudi zadnje leto njegovega lahkomišljenega življenja; izprašuje naj se, kako je

živel, in ali ga bo zadržanje v pretečenem letu na smertni postelji veselilo ali pa s strahom napolnovalo; obudi naj serčno žalost nad vsemi v starem letu storjenimi grehi, hvali naj Boga za tolikanj dobrot, ki jih je dosihmalu prejel, in prosi naj ga novih dobrot, ki jih bo spet o novem letu potreboval za dušo in telo. Premisli naj, da morda nič več ne bo dočakal konca danes začetega leta; zato naj si kar prvi dan leta svoje življenje lepo zversti, kako da bo po zapovedih svetega evangelija živel, in s keršanskim življenjem si nebesa služil, in naj Boga pomoči prosi.

e) Eden drugemu srečno in veselo novo leto želeči in kakošno reč v dar podeliti bila je že pred Kristusovim rojstvom stara navada. Kristijan naj tudi slehernemu človeku vse dobro iz serca želi, in namesto novoletnega daru naj kakemu potrebnemu revežu kaj vbogajme da.

8) Tretji Gospodov praznik, ki je drugi po Božiču, je praznik častitega Razglašenja Gospodovega, ali svetih treh kraljev god. Imenuje se ta praznik Razglašenje Gospodovo zato, ker nam v spomin sklicuje, da je bilo Jezusovo rojstvo, poprej po angelju oznanjeno Judovskim pastircem na Betlehenskem polju, zdaj tuči med neverniki razglašeno ali nevernikom razodelo po nenavadni, čudni zvezdi. Svetih treh kraljev god pa se imenuje ta praznik zato, ker so ta dan ti sveti možje prišli iz daljne Jutrove dežele Jezusa iskat, molit in obdarovat. — Sveta cerkev o tem velikem prazniku obhaja prav za prav trojen spomin. Obhaja spomin svetih treh kraljev, kakor jih prerok imenuje, ali modrih, kakor jim sveto evangelije pravi, ki so iz daljnih krajev prišli Jezusa pozdravljat in častit. Obhaja tudi spomin Jezusovega kersta v Jordanski reki, kjer ga je Bog Oče za svojega ljubega Sina svetu oznanil, kjer je sveti Duh nad njegovo glavo prišel, in se je tako sveta Trojica vpervič očitno pred svetom razodela. Obhaja pa tudi še spomin Jezusovega prvega čudeža v Kani na Galilejskem, kjer je Jezus vodo v vino spremenil, in s tim svojo božjo vsegamogočnost pokazal. Na to trojno obhajilo merijo cerkvene molitve na svetih treh kraljev god. V starih časih je bil dan pred tem praznikom zapovedan post,

in v nekterih škofijah clo vse dni od Božiča do svetih treh kraljev zapovedan post; zdaj pa ni več. V prvih časih katoliške cerkve so tudi ta dan očitno ljudi kerščevali ravno tako, kakor veliko in binkoštno saboto, in so v to tudi vodo blagoslovljevali, ter jo vodo svetih treh kraljev imenovali, kar Gerki še zdaj v navadi imajo. Sveto evangelije tega praznika ne govori od vseh treh prigodb, ki jih sveta cerkev obhaja ta dan, ampak govori le od Modrih iz Jutrovega, ki so v Jeruzalem prišli, ter popraševali po novorojenem Judovskem kralju, katerega jim je napovedala čudna zvezda. Da so bili kraljevega rodu in trije na število, sporočajo nam še le poznejši cerkveni pisavci. Njihove imena nam naznanja naj poprej bogoljubni Beda s priimkom „Častitljivi“. Njihovi darovi, akoravno sami ob sebi nimajo posebne cene, so nam vendar le očitni izraz ali očitne priče njihovih misel, njihovega pobožnega serca. Zlato se je kraljem darovalo v dar, in tedaj so Modri Jezusa očitno spoznavali za Kralja vseh kraljev s tim, da so mu zlata darovali. Kadilo se je v stari zavezi le Bogu samemu darovalo, in tedaj so Modri Kristusa za svojega Boga spoznavali s tim, da so mu darovali kadila. Z zeljščem mire so nekdanje ljudstva mazilile merlice, da niso strohneli, in tedaj so Modri s tim, da so mu mire darovali, spoznali Jezusa kar človeka, ki bo po svoji človeški natori terpel in umerl, in bo v grob položen, pa ne bo v grobu strohnel, ampak bo od smerti vstal.

Kaj nas praznik svetih treh kraljev uči in kako morajo kristijani po mislih svete cerkve god svetih treh kraljev obhajati?

a) Praznik svetih treh kraljev nas uči, da moramo po zgledu Modrih tudi mi pokorni biti Bogu in njegovi gnadi, kedar smo dobrotljivo in milostljivo klicani k Jezusu. Modri, ako bi ne bili jaderno šli v Judejo, kakor hitro so zvezdo zagledali, ne bili bi Jezusa več našli, ker je vbežal v Egipt; ravno taka bi se vtegnila tudi nam prigoditi, ako bi pokorni ne bili; morebiti bi Jezusa na zadnje zastonj iskali in bi v nespokornosti umerli.

b) Praznik svetih treh kraljev nas uči, da po njihovem zgledu bodimo tudi mi skerbni, serčni in stanovitni na poti pravičnosti in pokore. Sveti trije kralji so imeli dolgo, trudopolno in nevarno pot do Betlehema, potoma se jim je bila clo zvezda skrila, Jeruzalemljani se za Jezusa niso zmenili, Herod ni zanj vedel; in vendar so vse te napotleje, vse te težave srečno premagali, so Jezusa našli, ga molili, so mu zvesti in stanovitni ostali, in so šli v večno življenje. Ravno tako srečni bomo tudi mi, ako se pravega pota nepremakljivo držimo in stanovitni ostanemo v dobrem.

c) Praznik svetih treh kraljev nas uči, da Jezusu darujemo sebe in vse, kar imamo. Modri so Jezusu darovali zlata, kadila in mire. Vsi ti darovi pa bi Jezusu ne bili dopadljivi, ako bi mu ž njimi vred ne bili darovali tudi sami sebe. Po njihovem zgledu darujmo tudi mi Jezusu zlata čiste ljubezni, kadila resničnega češčenja in pobožne molitve, in mire vredne pokore in poterpežljivosti v terpljenju. Ako Jezusu darujemo svojo pamet in svoj um, ter si prizadevamo, da bomo rastle v spoznanju resnic svete vere; ako mu darujemo svoje telo, ter si prizadevamo, da bomo ž njim vsegdar spolnovali sveto voljo božjo; ako mu darujemo svojo voljo, ter si prizadevamo, da mu bomo vselej v vsem pokorni; ako mu darujemo svoje serce, ter si prizadevamo, da ga bomo vselej čez vse ljubili in da bomo vse svoje djanje in nehanje po njegovih naukih in po njegovih zgledih obravnavali, bomo s tem mi sami postali pred Bogom čisto zlato, ktero nikdar svoje svitlobe ne zgubi, in je Jezusu prijetniše in dopadljivše, kakor vsi zakladi vesoljnega sveta. In ako se v premišljevanje svetih reči zatopimo, vsako delo s svetim namenom Bogu izročamo, pridno in priserčno molimo, bo naša molitev prijetniši kakor vsako kadilo puhtela pred sedež božje milosti, kjer Jezus na božji desnici sedi. In ako križe in težave voljno prenašamo vsi vdani v sveto voljo božjo, iz serca obžalujemo vse, kar smo hudega storili in dobrega zamudili, bo naša poterpežljivost v terpljenju in naša žalost nad grehom Bogu dopadljiv dar in Jezusu prijetna mira, ktera nam bo dušo in telo ohranila za večno življenje.

d) Praznik svetih treh kraljev nas uči, da je Bog tudi nevernike, iz med katerih se mi izhajamo po svojih dedih, poklical k spoznanju resnice, v pravo vero. Zahvaliti moramo toraj Boga za dragi dar svete vere, ker vemo, da bi nam brez prave vere tudi ves svet nič ne pomagal. Tudi moramo Boga prositi, da bi nas v pravi veri vedno ohranil, in da bi ž njegovo pomočjo resnico vedno bolj čisto spoznali, ljubili in po njej ravnali.

9) Drugo nedeljo po svetih treh Kraljih obhajamo praznik presvetega imena Jezusovega, ki je četerti zmed Gospodovih zapovedanih praznikov in tretji po Božiču. Sveta cerkev ga je postavila v povišanje in češčenje presladkega imena Jezusovega.

Ime „Jezus“, ki ga je veliki angelj Gabriel sam prvi-krat imenoval, pomeni to, kar pomenja naša beseda „Zveličar“; tedaj nam pové vse, kar nam je Jezus. Zato pravi sveti Peter: „V nikomur drugem ni zveličanja, zakaj pod nebom ljudem ni dano nobeno drugo ime, v katerem bi zamogli zveličani biti“, (Ap. dj. 4, 12.) in sveti Pavl piše: „Zato ga je tudi Bog povišal, in mu dal ime, katero je čez vse imena, da se v imenu Jezusovem pripogne vsako koleno.“ (Filip. 2, 9.) Presladko ime Jezusovo je toraj vredno vsega našega spoštovanja, našega naj višega češčenja.

Katoliški kristijani Jezusovemu imenu čast skazujemo s tem, da vsigdar, kedar ga ali sami izrekujemo, ali slišimo, da ga drugi izrekujejo, nekoliko glavo priklonimo ali se še clo odkrijemo; na dalje s tem, da se v njem po starodavni, prelepi keršanski navadi pozdravljamo, ter pravimo: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ in si na to odgovarjamo: „Amen na vekomaj!“ ali: „Amen na vse večne čase!“ in na zadnje s tem, da vse svoje molitve in vse svoje dela v Jezusovem imenu začnemo in skončavamo.

Da bi nas k večemu češčenju in povelicevanju Jezusovega imena spodbudila, sveta cerkev v ta god in ob vsi njegovi osmini popolnoma odpustke deli tistim, ki vredno prejemaajo zakramenta svete pokore in presvetega rešnjega Telesa,

se pri véliki ali slovesni sveti maši znajdejo, in pobožno molijo po namenu svete cerkve za mir in edinost med keršanskimi vladarji, za povišanje in razširjanje svete cerkve in za spreobrnjenje krivovercev in nevernikov.

10) Štirideseti dan po Jezusovem rojstvu se je Marija v Jeruzalem podala, da bi svojega nebeskega Sina v tempeljno Bogu darovala, kakor je Mozesova postava ukazovala. Ta praznik se imenuje praznik ali god darovanja Jezusa Kristusa, in je Gospodov in Marijin praznik ob enem. Gospodov je, in sicer peti zmed Gospodovih praznikov in četerti po Božiču, ker je bil Jezus ta dan v tempeljno darovan; Marijin je, ker je Marija ta dan v tempeljno opravljala svoje očiščenje.

Kakor poprejni praznik, ter praznik svetih treh kraljev, opominja nas tudi god darovanja Jezusovega, da se popolnoma Bogu darujemo z dušo in telesom.

11) Tako nam tedaj sveti Adventni ali Božični čas pred oči postavlja Jezusovo včlovečenje, njegovo rojstvo in njegovo mladost, ter nas s lepimi nauki in bogoljubnimi zgledi k dobremu budí, mečí in nagiba. Amen.

V. keršanski nauk.

Sveto cerkveno leto: Velikončni čas in njegovi prazniki. — Predpepelnične nedelje. — Pepelnica. — Veliki teden. — Cvetna nedelja. — Jutranjice ali žalostne pesmi na veliko sredo, veliki četrtek in veliki petek popoldne.

1) Zadnjič sem vam začel razlagati Gospodove praznike, in ker jih sveta cerkev leto za letom obhaja v teku cerkvenega leta, začel sem vam razlagati sveto cerkveno leto in svetega cerkvenega leta naj imenitniše čase, ki so Adventni ali Božični čas, Velikonočni ali Vuzemski čas, in Binkoštni ali Duhovi čas. Govoril sem od Adventnega ali Božičnega časa in njegovih praznikov. Slišali ste, da je Advent pripravljanje na Božič, pripravljanje na Jezusov prihod, in da so Gospodovi prazniki, ki se o svetem Adventnem ali Božičnem času obhajajo, ti le: Sveti dan ali praznik Jezusovega rojstva, praznik obrezovanja Jezusovega ali novega leta dan, praznik častitega razglasenja Gospodovega ali svetih treh kraljev god, praznik presvetega imena Jezusovega, in god Jezusovega darovanja v tempelju. Slišali ste, kaj da vsi ti prazniki pomenijo, in kaj da nas učijo. S tem je bil skončan pri razlaganju svetega cerkvenega leta sveti Adventni ali Božični čas.

2) Zdaj pride na versto :

II. Velikonočni ali Vuzemski čas.

Kakor sveta cerkev v Adventnem ali Božičnem času obaja vse, kar zadeva Jezusovo včlovečenje, njegovo rojstvo in njegovo mladost, ravno tako nam razlaga o praznikih in godovih svetega Velikonočnega časa vse prigodbe Jezusovega očitnega življenja, njegovega terpljenja in njegove smerti, njegovega vstajenja in vnebohoda. Ravno zato so pa tudi Velikonočni prazniki prav za prav prazniki Boga Sina, Jezusa Kristusa, našega Odrešenika in Zveličarja, ki je s svojo britko smertjo in svojim častitim vstajenjem premagal pekel in smert. In kakor imajo Božični prazniki svoje pripravljane z Adventom, ravno tako imajo Velikonočni prazniki svoje pripravljane s Postom. Velikonočni ali Vuzemski čas namreč se v cerkvi začne že s prvo predpepelnično nedeljo, kateri se po latinsko Septuagezima pravi, to je: sedemdesetnica, kakor se drugi in tretji predpepelnični nedelji pravi Seksa-gezima in Kvinkvagezima, to je: šestdesetnica in petdesetnica, zato, ker je od tistih malo skoraj še toliko dni do Velikenoči. V nekterih krajih namreč se nekaj niso postili zaporedoma 40 dni, ampak nekatere dni vmes se niso postili; za tega voljo so post pričeli toliko poprej, da bi spolnili zapovedano število štiridesetih dni. Mi se začnemo postiti na pepelnično sredo, kar znaša do Velikenoči ravno 40 dni.

Akoravno še pri nas med predpepelničnicami posta ni, in si svet veselo vživa pustnih veselje, že vendar sveta cerkev pri božji službi opušča vse veselje in veselo petje, in ogerne altarje in mašnike v spokorno barvo (bojo); že jej namreč na misel prihaja Jezusovo očitno življenje, pri katerem so mu njegovi sovražniki hudo zopervali, ga grajali, nedolžno krivili, sovražili, preganjali. V duhu že vidi Jezusa terpeti in umirati, zato velevala na pustno nedeljo brati sveto evangelije od Jezusovega prerokovanja zadevajočega njegovo terpljenje in njegovo smert, da bi s tem verne opominjevala, sveti postni čas preživeti v pobožnem premišljevanju Jezusovega terpljenja in v resnični pokori. Ali pa verni vse to tudi storijo? Nekdajni molikovavci so enemu svojih molikov v čast o začetku prosenca mesca naravnavali posebno praznovanje, pri katerem so

se nesramno oblačili, so nespodobno noreli, pijančevali in druge razuzdanosti doprinašali. Malopridni kristijani pa so pred postom te molikovavske nerodnosti posnemali in jih še posnemajo, kar, se ve, da sveti cerkvi ni in ne more biti po volji. Zatoraj si sveta cerkev na vso moč prizadeva, svoje vernike odvracati od razuzdanih pustnih veselje, ter jim pred oči postavlja to, kar je naj milejšega, naj ginljivšega, ter bitko terpljenje našega Gospoda in Zveličarja; toda kako redki so, ki jo poslušajo in vbogajo!

3) Postni čas se pri nas ravno štirideseti dan pred velikonočjo začne, ter začne, kakor sem že poprej opomnil, na Pepelnico ali pepelnično sredo. Pepelnica se imenuje po pepeljenju, ki ga mašnik ta dan v cerkvi opravljajo. Na pepelnico namreč posvetijo mašnik pepel, ki je napravljen iz oljgovne in drugih vej blagoslovljenih na cvetno nedeljo poprejnega leta. S tem pepelom pokrižajo verne na čelu, rekoč: „Spomni se človek, da si prah, in da se boš v prah spovernel.“ To pepelenje je ostanek stare navade, po kateri so nekdanj očitne grešnike sprejemali v očitno pokoro. Taki grešniki ali spokorniki so oblečeni v rasovnike ali oistre spokorne oblačila razoglavi ali odkriti in bosi klečali pred cerkvenimi vrati, in so jokaje prosili, da bi bili sprejeti v očitno pokoro. Škof z duhovščino so odkazali slehernemu, kaj mu je storiti in koliko časa se pokoriti v odpuščenje grehov. Po tem so jih peljali v cerkev, so zanje molili, roke nanje pokladali, jih pokropili z blagoslovljeno vodo, jim glavo s pepelom potrosili, in jih po tem iz cerkve spodili, da bi spoznali svojo nevrednost in se ponižali. Iz tega žalostnega opraviila je prišla navada, da se verni pepelijo na Pepelnico. Pepel pomenja smert in trohno, ker se po smerti naše telo spremeni v pepel ali prah, iz katerega je vzeto. Sveta cerkev nas hoče tedaj s pepelenjem opomniti na smert in na vredno pripravljanje za srečno smert. Vredno pripravljanje za srečno smert pa obstoji v pravi resnični pokori.

Kaj naj kristijani na pepelnično sredo storijo?

Na pepelnično sredo ali na prvi dan velikonočnega posta naj kristijani prosijo Boga potrebne pomoči, da bi se zamogli

v duhu pokore postiti, ter s postom vred tudi svoje grehe resnično obžalovati in jih zapustiti. Kedar se pred mašnikom ponižujejo, in pepel v spomin smerti in trohnobe na glavo sprejemajo, naj premišlujejo smert in naj sklenejo, da se bodo s pravo pokoro nanjo pripravljali, ter grešne navade opustili, storjene krivice popravljali, in posihmalo pravično živeli.

4) V postu je zapovedano se postiti, ter le samo enkrat na dan se do sitega najesti in se tudi mesa zderžati in mesnih jedi in vsakega šumečega razveseljevanja. V naših krajih so vendar le škofje dovolili, da se smejo mesne jedi uživati vsak dan razun petkov in sabot, pepelnične in kvaterne srede in poslednjih dni velikega tedna. Tem zvestejši pa se morajo verni te dni postiti.

Razun navadne božje službe ima postni čas tudi še lastne svete opravila in molitve, na primer: premišljevanje svetega križevega pota, žalostni del svetega rožnikranca, in po mnogih krajih tudi posebne pokorne ogovore ali postne pridige. Postni čas je tedaj, kakor vidimo, čas molitve, zderžnosti in pokore, vpeljan v spomin in posnemanje Jezusovega štiridesetdnevnega posta v puščavi, v premišljevanje Jezusovega trudopolnoga življenja, njegovega britkega terpljenja in njegove grenke smerti in v pripravljanje na sveto Velikonoč.

Že kar prvo postno nedeljo nam sveto evangelje pripoveduje, kako se Jezus v puščavo poda in skušnjave premaga. Evangelja drugih postnih nedelj razlagajo Jezusove svete nauke in čudovite njegove dela, in nam kažejo, kako da veliko ljudi v Jezusa veruje, veliko ga pa zaničuje in sovraži. Na tiho nedeljo že slišimo, kako da ga hočejo umoriti, on pa se jim skrije in tiho odide. Temu v spomin zakrije sveta cerkev na tiho nedeljo vse svete križe ali britke martre v plave ogrinjala.

5.) Zadnja postna nedelja se imenuje cvetna nedelja. Na ta dan, ter prvi v tednu, so Judje mlade, neomadeževane jagnjičke, ki so jih mogli v spomin rešitve iz egiptovske sužnosti po zapovedi Mozesove postave o velikinoči klati, s trakovi in cvetlicami ozalšane v Jeruzalem vodili. In pri tem vpeljevanju jagnjičkov v mesto je ljudstvo, ki jih je spremlje-

valo, vesel krik gnalo. Ti jagnjički so bili podoba našega Zveličarja, nedolžnega „Jagnjeta božjega, katero odjemlje grehe sveta.“ (Jan. 1, 29.) In tedaj je tudi Jezus ta dan, ter šest dni pred svojim terpljenjem, veličastno v Jeruzalem šel, kakor je prerok Caharija (9, 9.) že več ko pet sto let poprej napovedoval, rekoč: „Razveseluj se, sionska hči (to je: prebivalci na Sionu!) raduj se, hči Jeruzalemska! Glej, tvoj Kralj pride k tebi, pravičen je in Rešenik; on je reven, in sedeč na oslici, in sicer na mladem osličnem žrebetu.“ Vse veselo ga ljudstvo spremlja, ter mu razgrinja svoje oblačila po potu; drugi pa so veje sekali z dreves, in stlali na pot. Množice pa, katere so spredej in zadej šle, vpile so, rekoč: „Hozana Sinu Davidovemu! Hvaljen bodi, kateri pride v imenu Gospodovem. Hozana na visokem!“ (Mat. 21, 9.)

V spomin na ta veličastni vhod Jezusov v Jeruzalem blagoslovluje sveta cerkev na cvetno nedeljo palmove, oljkinje, macikove (verbove), leskove in druge veje, in obhaja častiljiv obhod krog cerkve. — Oljkovnje in druge veje deloma na altarju ležijo, deloma jih verni v rokah deržijo. Blagoslovlujejo se deloma zato, ker zelene veje pomenijo zmago, in nam na znanje dajejo, da je Kristus s svojo smertjo premagal naše sovražnike, in smo mu toraj čast, hvalo in zahvalo dolžni. Blagoslovluje pa se oljkovnja z drugimi vejami vred tudi zato, ker oljka pomeni mir, sad njeni pa pomenja dobre dela, in olje iz sadu oljke pomeni notranje maziljenje s posvečujočo gnado svetega Duha, brez ktere ne more človek nič dobrega storiti, ne zveličan biti; kar nas opominja, da si za notranji mir v sedajnem življenju in za večni mir v prihodnjem življenju skerbimo s tem, da se v gnadi božji ohranimo in dobre dela doprinašamo in jih pred seboj v večnost pošiljamo.

Obhod ali procesija krog cerkve pomenja pobožne množice, ki so na cvetno nedeljo Jezusu naproti šle in ga spremljevale v Jeruzalem. Mašnik, ki vodi procesijo, pomenja Jezusa v Jeruzalem gredočega. Mašniki in verni, zelene veje v rokah, se v veselo procesijo vverstijo; pevci zapojejo v to odločene predpeve, in procesija gre iz cerkve. Kedar se pa procesija nazaj verne in pride do cerkvenih vrat, se vrata zaprejo. Zno-

traj v cerkvi in zunaj pred cerkevjo prepevajo pevci prelepo pesem Jezusu v čast. Pevci, ki so v cerkvi, pomenijo angelje, ki so pred smertjo Jezusovo v nebesih edini prepevali Jezusu slavo in čast. Pevci, ki so z ljudmi zunaj cerkve, pomenijo pravične stare zaveze, ki se niso mogli pridružiti angeljem v nebesih, dokler odrešeni niso bili. Po skončani slavlilni pesmi poterka mašnik ali kak cerkven služabnik trikrat s križem na cerkvene duri; duri se odprejo, in vsa procesija gre v cerkev. To nam v spomin sklicuje, da nam je greh prvih staršev nebeške vrata zaperl, Jezus pa nam jih je s svojo smertjo na svetem križu zopet odperl. Križ Kristusov je tedaj ključ, ki nam je odperl vrata v nebeško veličastvo, v katero so za Jezusom naj prvi šli pravični stare zaveze o njegovem vnebohodu.

Po procesiji se sveta maša bere in terpljenje Jezusovo. Takrat mašniki in ljudstvo blagoslovljene veje sploh v rokah deržijo, kar daje na znanje, da Jezusu časti, katero so mu skazovali, nočejo več odtegniti, kakor nekdanje Judovsko ljudstvo v Jeruzalemu, katero mu je iz prvega „Hozana“ sklicevalo, šest dni po tem pa „Križaj ga“ kričalo. — Pri prebiranju ali prepevanju Jezusovega britkega terpljenja se na altarcu sveče vgasnejo, ker se vesela luč ne zлага z žalostnim premišljevanjem.

Z cvetno nedeljo, ktera svoje ime ima od zelenih, deloma cvetečih vej, (kajti dren in macikovna se z drugim lesom vred večidel cveteča povezuje v butare,) ktere se ta dan blagoslovlujejo, se sveti veliki teden prične. In ker ste razlaganje cvetne nedelje ravno kar slišali, naj vam tudi še od drugih dni svetega velikega tedna kaj povem.

6) Kakor se je zadnje dni in zadnje ure Jezusovega življenja zedinilo vse, kar je žalostnega in za nas posebno pomembnega, ravno tako nam sveta mati katoliška cerkev zadnje dni velikega tedna v žalostnih obhajilih vse to spet ponavlja, ter prav živo pred oči postavlja, da bi nam serce ganila in za pokoro omečila.

V sredo, v četrtek in v petek popoldne se verni z dohovščino vred v cerkvi zberejo k molitvam, pri katerih se prepevajo mile, žalostne pesmi. Te molitve so prav za prav jutranje dohovno opravilo velikega čertka, velikega petka in velike sabote, in so se v poprejnih časih prepevale kar po polnoči dotičnega dneva, pozneje pa so bile predstavljene na popoldan poprejnega dneva, da so se jih verniki tem lažje vdeleževali. Te molitve se prepevajo zato, da cerkev ž njimi obžaluje Jezusa mertvega in pokopanega. Tri dni zaporedoma se prepevajo te žalostne molitve, ker je tudi Jezus tri dni ležal v grobu. — Psalmi Davidovi, prerokovanja prerokov; žalovavne pesmi Jeremijeve, ki se pri teh molitvah prepevajo, in vse drugo, kar se takrat nahaja v cerkvi, razodeva naj večo žalost. Z altarjev je ves lišp in kinč pobran; na velikem altarju gori 6 rumenih sveč; pred velikim altarjem stoji trivogelnik, nanj je nataknenih 15 sveč, 14 je rumenih ali rudečih, petnajsta in najvišjeja je bela. Za vsakim psalmom se ugasne ena zmed štirinajstih rumenih sveč, in za temi štirinajstimi se ugasne takrat, kadar se prepeva „Benediktus,“ tudi unih šest, ki na altarju gorijo. Na zadnje se še bela sveča s trivogelnika stakne in se goreča skrije za altarjem.

Navada, da se sveče zaporedoma ugasujejo ena za drugo, nas od ene strani v duhu nazaj predstavlja v prve čase keršanstva, in od druge strani ima ta navada tudi svoj lep pomen. V prvih časih keršanstva se verniki k službi niso smeli zbirati tako očitno, kakor se mi dandanes zbiramo. Ako se je kdo pokristijanal, šteli so mu slepi neverniki in zagrizeni malikovavci to v naj večo pregreho. Enaka se kristjanom godi tudi še sedajne dni po nekterih krajih, postavim na Kitajskem. Groza bi nas spreletela, ako bi le samo orodje vidili, s kakoršnim so bili kristjani martrani in morjeni. Tisuč tisučev jih je v nepopisljivih mukah izdihnilo svoje življenje po tem, ko so bili neusmiljeno preganjani ves čas, od kar so kristjani postali. Pri takih žalostnih okoljščinah so se morali verni kristijani k službi božji zbirati na odročnih krajih in o ponočnem času. Ta ponočna služba božja pa se je ohranila tudi še pozneje, ko je sveta cerkev že slobodna postala v Rimskem cesarstvu, in je smela očitno obhajati službo božjo;

sosebnost je ta ponočna služba božja služila v pripravljajanje za večje praznike. Taka je bila med drugim sosebnost veliki teden. Kolikor bolj je o teh dnevih pri počasnem prepevanju psalmov in drugi žalovavnih pesem svetloba napočlega dneva posijala v zbirališče kristijanov, toliko več sveč se je zaporedoma ugasnilo, ker jih med branjem nič več treba ni bilo. Dasiravno pa se je služba božja tudi po noči obhajala, vendar so le prvi kristijani radi pritergali si spanje, in so vsi veseli hiteli k božji službi. O kako močno nas sramoti zgled prvih kristijanov, ki so tako goreči bili za službo, mi pa smo tako mlačni! Prvi kristijani so pri tolikih nevarnostih, ktere so jim žugale pokončati premoženje in življenje, vendar le vsi goreči po cele noči se znašli pri službi božji, nam pa nikdo ne streže niti po premoženju niti po življenju, in vendar se nam marsikterikrat že vtoži, da bi pri svetlem belem dnevu le eno samo uro obrnili v službo božjo.

Navada, da se pri prepevanju žalovavnih pesem sveče ugasujejo ena za drugo na trivogelniku in da se bela sveča skrije, ima pa zraven tega tudi še poseben, lep pomen. Kakor se namreč štirinajst rumenih sveč zaporedoma ugasuje, ravno tako so tudi Jezusa zaporedoma zapustili vsi njegovi apostelniki. Juda Iškarjot se je bil že poprej ločil zmed števila apostelnikov, pa tudi uni enajsteri so iz strahu pred Judi pobegnili od svojega nebeškega Učenika, kedar je bil od rabeljnov zvezan in na sodbo tiran, in še clo une tri svete Marije, ter Marija, Jezusova mati, Marija Kleofova, in Marija Magdalena, ki so na Kalvarsko goro za njim prišle, so le molčé in vse v žalost zatopljene pod križem stale. (Jan. 19, 25.) Le Jezusa edinega, dasiravno zapuščenega od vseh ljudi, terpljenje ni premagalo. Svetil se je kakor čista luč v svoji pokorščini do nebeškega Očeta, ter je bil pokoren do smerti na svetem križu. Kedar je umerl in bil v grob položen, bilo je viditi, kakor da bi bila vgasnila tudi ta nebeška luč; toda bila je ta luč skrita le za malo časa, in se je tem lepši spet posvetila v čistitem vstajenju Jezusovem na veliko nedeljo. Ravno zato se bela sveča, ktera pomeni Jezusa, po skončanem petju žalovavnih pesem goreča spet nazaj prinese iz za altarja in se na tri-

vogelnik natakne po tem, ko se je z ropotačami in klepetci naredil velik ropot.

Ta ropot nam v spomin sklicuje vpitje in kričanje Judovskega nehvaležnega ljudstva, ki je nad Jezusom, svojim naj večim dobrotnikom, vpilo in kričalo: „Proč ž njim; križaj, križaj ga!“ Ob enem nas pa ta ropot tudi opomni, kako da se je zgrozila o Jezusovi smerti vsa natora, ter se je od šeste ure tema storila po vsi zemlji do devete ure, in se je zagrinjalo v tempeljnu pretergalo na dvojce od verha do tal, in se je zemlja stresla, in so skale pokale, in so se grobi odpirali, in so mrtvi vstajali, (Mat. 27, 45. 51. 52.) in so se Judje silno bali in so vsi prestrašeni na persi terkali. Res strašno je bilo vse to, toda kaj še le bo, kedar bodo ob koncu sveta ljudje koperneli od straha in čakanja tistega, kar ima priti čez ves svet, ko se bodo gibale nebeške moči, (Luk. 21, 26.) ko bo solnce zatamnelo, in luna ne bo dajala svoje svitlobe, in bodo zvezde padale z neba, in se bo prikazalo znamenje Sina človekovega na nebu? O kako bodo takrat jokali vsi rodovi na zemlji, ko bodo vidili Sina človekovega priti na oblakih neba z veliko močjo in veličastvom, (Mat. 24, 29. 30.) da bo sodil vse ljudi, žive in mrtve, pravične in krivične! Gorje nam, ko bi takrat on, ki je za nas na svetem križu umerl, zagromel nad nami, rekoč: „Poberíte se spred mene, prekleti! v večni ogenj.“ (Mat. 25, 41.) Skerbni bodimo, da odidemo tej strašni obsodbi. In da jej odidemo, obžalujmo prav iz serca svoje grehe, ter se jih odkrižajmo po pravi, resnični pokori, in posihmalo vsigdar zvesti ostanimo, vsigdar zvesto služimo svojemu križanemu Zveličarju. To storivši bomo o tistem strašnem dnevu lahko veseli povzdignili svoje glave (Luk. 21, 28.), ker pojdemo na duši in na telesu poveljani v večno življenje. (Mat. 25, 46.) Amen.

VI. Keršanski nauk.

Sveto cerkveno leto: Velikonočni čas in njegovi prazniki. — Veliki teden: Veliki četrtek. — Veliki petek. — Velika sabota.

1) Pripravljanje na Velikonoč je sveti postni čas. Slišali ste, kdaj se post prične, in kaj da pepeljenje pomenja na Pepelnico. Tudi sem vam svete cerkvene obrede velikega tedna že razlagati začel. Razlagal sem vam lepe cerkvene obrede cvetne nedelje, razlagal tudi pomen ginjivega prepevanja žalostnih pesem veliko sredo, veliki četrtek in veliki petek popoldne, med katerim se sveče na trivogelniku in altarju vgašujejo ena za drugo. Prišli smo po razlaganju velikega tedna do svetih obredov velikega četrтка, ktere vam bom danes razlagal.

2) Veliki četrtek se po škofijskih in farnih cerkvah obhajajo vesele in žalostne duhovne opravila. Spominjajo nas neizrečeno velike ponižnosti Jezusove, ki je pri zadnji večerji noge umival svojim učencem; spominjajo nas neskončne ljubezni Jezusove, ki je ravno ta večer postavil zakrament svetega rešnjega Telesa, v katerem nam samega sebe, ter svoje meso in svojo kerv v jed in pijačo daje, česar mora biti res vsak pravi kristijan prav iz serca vesel; spominjajo nas pa tudi tiste prežalostne noči, o kateri je Jezus na Oljski gori v nedopovedljivi žalosti kervavi pot potil, bil od nezvestega učenca s poljubljejem izdan in zvezan pred sodbo peljan.

Ves ponižen je Jezus pri zadnji večerji noge umival svojim učencem. Poglejte, Jezus, njih Gospod in Bog, ves po-

nizen streže svojim učencem, kokor bi njih hlapec bil. Ta tolika Jezusova ponižnost in ljubezen nas opominja, da naj Jezusa nasledovamo v ponižnosti in ljubezni do vseh in clo do naj nižejih in naj priprostejših ljudi. In glej, to so tudi res storili in še zdaj storijo naj imenitniši ljudje keršanskega sveta, Papeži in škofje, kralji in cesarji umivajo dvanajstim starim možem na veliki četertek noge, jim jih ljubijo, in po tem reveže, namestnike učencev Jezusovih, pri obedu pogostujejo in obdarujejo.

Poglavitno opravilo velikega četertka pa je spomin na to, da je Jezus ta dan postavil zakrament svetega rešnjega Telesa. V svetem veselju zavoljo te tolike Jezusove ljubezni obhajajo mašniki v belem mašnem plajšču daritev svete maše, in se zapoje „Gloria“ ali angeljska pesem „Čast hodi Bogu na višavah.“ Belo oblačilo nas spominja na Jezusa, neomadeževano Jagnje božje, ki se nam v zakramentu svetega rešnjega Telesa v jed in pijačo daje. Belo oblačilo pa nam je tudi znamenje nedolžnosti ali pravičnosti, v kateri se mora znajti vsakdo, kdor hoče vredno prejeti zakrament svetega rešnjega Telesa. — O začetku svete maše se ne moli navadni 42. psalm: „Sodi me, o Bog! in razsodi mojo pravdo zoper nesveto ljudstvo.“ Sploh mislijo, da je kralj David zložil ta psalm takrat, ko je bežal pred Absalomom, in so ga dalječ od svetega šotoru hudo stiskali njegovi sovražniki. Sveta cerkev je uravnala, da se ta dan ne moli ta psalm pri sveti maši v znamenje, da Jezus ni našel nobene pravice niti pri Judih, niti pri nevernikih, in je umerl od vseh zapuščen. Po tem, ko se odpoje vesela pesem „Gloria,“ spremeni se vse veselje kar na enkrat v veliko žalost. Orglje vmolknejo, zvonovi vtihnejo in se nič več ne oglasijo do velike sabote; namesto njih se čuje le žalostno klepetanje in derdranje klepetcev in derdravnic v znamenje, da je Jezus po zadnji večerji šel v terpljenje in smert. Leseni klepetci in lesene derdravnice pa imajo ob enem tudi še ta pomen, da je Jezus na lesu umerl, in da je takrat, ko so se bili poskrili njegovi učenci, on sam odrešenje oznanoval vesoljnemu svetu z lesa svetega križa, na kterega je bil pribit. — Med sveto mašo se posvetijo tri hostije: eno povžijejo mašnik tisti dan; drugo hostijo obranijo za službo božjo naslednjega

dne, ter velikega petka, o katerem se hostije ne posvečujejo, ker je Jezus, živi kruh iz nebes, tisti dan umerl na svetem križu in je samega sebe daroval v odrešenje sveta; in tretja hostija se shrani za božji grob in za vstajenje. Tudi se veliki četrtek pri sveti maši mašniki ne objemajo kakor pri drugih velikih mašah, in si ne dajejo navadnega poljubljenja miru, in tega zato ne, ker so učenci Jezusovi nepokojni postali in vznemirjeni bili zavoľo besedi, ki jih je Jezus govoril, rekoč: „Eden zmed vas me bo izdal;“ in tudi zato ne, ker je hudobni Judež svojega Gospoda in Učenika z hinavskim poljubljenjem izdal. — Po sveti maši prenesó mašnik sveto hostijo, ki je za opravilo velikega petka namenjena, in uno, ktera je za monštranco pri božjem grobu odločena, v kelihu s procesijo na tisto mesto, ktero je naravnano za božji grob, in zaklenejo kelih z hostijami v tabernakelj. Na to molijo „Večernice“ pri božjem grobu, in po Večernicah odgrinjajo altarje, ter molijo pri tem tužnem opravilu 21. psalm Davidov. Razgrinjanje altarjev pomenja, da so vojščaki Jezusu oblačila iztergali s telesa, in to pervikrat, kedar so ga bičali, drugič pa, prejden so ga na križ pribijali, ter so po tem njegove oblačila med seboj razdelili, in za njegovo suknjo vadjali, s tim pa tudi zvesto dopolnili, kar je že več ko dva tisuč let poprej pobožni kralj David prerokoval v svojem 21. psalmu. V škofjskih cerkvah se pri sveti maši tudi olje posvečuje, in sicer sveto olje, katerega pri svetem kerstu potrebujemo, sveta krizma, s katero se mazili pri svetem kerstu glava, pri sveti birmi čelo, pri svetem mašnikovem posvečevanju pa roke, in o posebnih posvečevanjih tudi kralji, cerkve, altarji, in na zadnje tudi še olje za bolnike, s katerim se bolniki devajo v sveto poslednje olje.

Veliki četrtek nam sveta cerkev tudi še v spomin sklicuje Jezusovo prebitko žalost, ktero je imel, kedar je na Oljski gori s kervjo oblit molil in prosil, da bi memo njega šlo terpljenje, ako bi po volji bilo nebeškemu Očetu.

Glejte, vse te vesele in žalostne prigodbe nam v spomin sklicuje veliki četrtek, in nas ob enem uči, da premišljujemo veliko skrivnost tega preimenitnega dneva, o katerem je Jezus

postavil zakrament svetega rešnjega Telesa. In kedar slišimo tužno ropotanje lesenih klepetcev in derdravnic, premišljujmo, da je na lesu prepovedanega drevesa v paradizu pogubljenje svoj začetek imelo, na lesu svetega križa pa se je zveršilo odrešenje od večnega pogubljenja, in kakor se je v leseni Noetovi barki človeškemu rodu ohranilo časno ali telesno življenje, ravno tako nam je les svetega križa ohranil in varoval večno življenje. In kedar se sveta hostija v božji grob prenaša, premišljujmo Jezusov žalostni pokop. Jožef Arimatejec in Nikodem sta v skalnati grob položila Jezusovo mrtvo telo, Marija, Jezusova mati in drugi njegovi prijatli pa so spreved spremljevali z veliko žalostjo. Tim pobožnim dušam se v duhu pridružimo tudi mi, ter obžalujmo svoje grehe, ki so Jezusove smerti krivi, položimo jih v grob resnične pokore, da bomo enkrat vstali v večno življenje. Kedar se altarji razgrinjajo, in milujemo Jezusa oblačila oropanega, omilujmo in obžalujmo tudi svojo zgubljeno nedolžnost, in terdno sklenimo, da si bomo zgubljeno pravičnost spet nazaj pridobili s pravo pokoro.

3) Vse polno britke žalosti je cerkveno obhajilo ali duhovno opravilo na veliki petek. Ta dan so že aposteljni praznično obhajali v spomin Jezusove smerti in njegovega pogreba. Verni kristijani so nekdanj ves ta dan pri službi božji premolili, in se neznano oestro postili. Do solnčnega zahoda niso ničesar ne jedli ne pili. Nekteri so se tudi še do druge ter veliko sabotne noči oestro postili, nekteri po tri, po štiri dni ali še clo ves veliki teden ničesa niso vžili. Tako zvesto so se nekdanj deržali apostolskih določil, v kterih nahajamo naslednjo postavo (V. bukve 17. pogl.): „Postite se o velikonočnih dnevih začemši z drugim dnevom do šestega dne in do sabote (to je: od pondeljka do sabote velikega tedna.) Teh šest dni nič drugega ne imejte na mizi razun kruha, soli, zelja in vode. Zderžujte se o teh dnevih vina in mesa, zakaj ti dnevi so dnevi žalovanja in niso praznični dnevi. Šesti dan pa in sabotni dan popolnoma tešči ostaníte, ako ste namreč tolikanj terdnega zdravja, da zamorete to prenašati, in ne pokusite ničesa, dokler po noči petelin ne zapoje. Zakaj Gospod sam je rekel (kedar so ga Janezovi učenci vpraševali, zakaj se ne postijo njegovi učenci): „Prišli bodo dnevi, da bo ženin

od njih vzet, in takrat se bodo postili.“ (Mat. 9, 15.) Otroci pod sedmim letom niso bili zavezani tako oostro se postiti in po noči čuti. Oj kako ostri so bili takrat verniki do samega sebe, nasproti pa kako priserčna in kako močna, ter „močna kakor smert“ (Vis. pes. 8, 6.) je bila njihova ljubezen do Boga in do bližnjega! Mi pa kako radi sami sebi prizanašamo, kako neradi kaj pritergamo svojim počutkom, kako slabotne se imamo, kedar se je treba postiti, in kako slabotna je ravno zato tudi naša ljubezen! Močno se nam je toraj bati, da bi tudi nas zadela enaka obsodba, kakoršno je Gospod izrekel nad galilejskima mestoma, rekoč: „Gorje tebi Korazajn! gorje tebi Belzajda! zakaj ako bi se bili v Tiru in Sidonu godili čudeži, kateri so se pri vas godili, bili bi se že davno v ojestrem oblačilu in v pepelu pokorili.“ (Mat. 11, 21.)

Ker je na veliki petek Jezus Kristus opravil svojo kervavo daritev na svetem križu, ne daruje se ta dan nekervava daritev nove zaveze, ter se ne bere nobena sveta maša. Namesto svete maše pa se obhajajo neizrečeno mili in ganljivi obredi, ki hranijo v sebi prelepe nauke in imenitne opominjevanja.

Žalostno, tužno ropotanje derdravnic kliče vernike v cerkev, kjer je vse v černo zagernjeno, vse žalostno in tiho. O začetku svetega opravila se še clo sveče ne prižgejo na altarju, in tudi v svetilnici pred altarjem luč ne gorí; zakaj luč sveta je tako rekoč ugasnila, kader je Jezus umerl na svetem križu.

V črnem mašnem plajšču, kakor bi črna maša bila, stopi mašnik pred altar, ondi poklekne in se zgrudi na zemljo, tako da se clo z obličjem do tal priklone, in ves ponižen in skesan móli neskončno ljubezen križanega Zveličarja. Z mašnikom vred omiluj tudi ti, o kristijan! Jezusa, na križu visečega, ter obžaluj prav priserčno svoje grehe, ki so Jezusa na križ pribili. — Zdaj se mašnik vzdigne, stopi pred altar in poje ali bere prežalostno povest Jezusovega terpljenja, kakor jo je popisal sveti evangelist Janez; na to na glas obmoli molitev za papeža, za škofa in za vso duhovščino, za dežel-

něga poglavarja in za vse ljudstvo, za tiste, ki imajo sveti kerst prejeti in za vse, ki se znajdejo v kaki nesreči, na zadnje za krivoverce in razkolnike, za Jude ali Židove in nevernike po zgledu milega našega Odrešenika, ki je tudi molil pred svojim terpljenjem za aposteljne in za vse verne, na križu pa še clo za svoje sovražnike in morivce. In kakor je Jezus umerl za vse, da bi se nobeden, ki vanj veruje, ne pogubil, ampak da bi vsi zadobili večno življenje, (Jan. 3, 15.) ravno tako tudi sveta cerkev greh in zмотo sicer zaverže, grešnika in zmotenca pa nobenega ne zaverže, ampak želi vse rešiti, vse zveličati.

Po teh molitvah sleče mašnik mašni plajšč, stopi za altar, vzame v roko podobo križanega Zveličarja, ki je s pertom zagernjena v znamenje, da je bil takrat, ko je Jezus na svetem križu umerl, pravi vzrok Jezusove smerti ljudem še neznan. Clo njegovi učenci in prijatli niso zapopadli te velike skrivnosti, in so se ravno zato spodtikali in pohujšali nad njegovo smertjo na osramotivnem križu. — V znožju altarja na epistelski strani stojé odgerne mašnik črnega perta od britke martre toliko, da se vidi glava križanega Boga, in ž njim proti ljudstvu obrnjen zapoje: „Gtejte les križa, na katerem je viselo zveličanje sveta.“ Na to odpevajo pevci: „Pridite, in molímo ga.“ Mašnik stopi višěji, odgerne desno roko britke martre, in s povzdignjenim glasom zapoje ravno tiste besede, na ktere mu odpevajo pevci tudi s povzdignjenim glasom. Stopivši k sredi altarja razgerne mašnik vso britko martro, in še bolj povzdigne svoj glas, ter tretjič zapoje spet tiste besede, in pevci mu odpevajo z enako povzdignjenim glasom, in se s kolenom do tal pripognejo, kakor pri prvem in drugem odpevanju. Zdaj nese mašnik britko matro na tisto mesto, na katerem je že poprej bil čern pert pogernjen, in na pertu blazina, jo na blazino (podglavnico) položi, se spet nazaj umakne, izzuje čevlje, in gredé proti križu trikrat poklekne, trikrat moli, in po tem spodobno poljubi svete Jezusove rane.

Podoba Križanega se le polagoma odkrije in ne na enkrat. To nam v spomin sklicuje, da se vera v križanega Zveličarja ni kar na enkrat razširila po vsem syetu, ampak le polagoma

se je narod za narodom podvergel Jezusu. Podoba Križanega se polagoma odkriva tudi zato, da tem resnobniši premišljujemo, kako neizrečeno velike bolečine da je Jezus terpel na vseh svojih udih, da bi božji pravici zadostoval za naše grehe. Naj poprej zagledamo njegovo sveto glavo s ternjem kronano, obličje opljuvano in s kervjo zalito, po tem vidimo njegove roke in potlej noge z žebli na križ pribite, njegovo sveto stran s sulico bodeno, njegovo sveto telo na križ razpeto vse polno prog in ran. Oh koliko je terpel naj svetejši Jezus za nas grešnike! Ravno zato nam mora svet in častitljiv biti križ, na katerem je naš Zveličar tako grozovito veliko terpel. In v znamenje naj večega spoštovanja izzuje mašnik svoje čevlje, (kjer to okoljščine dopuščajo), in v poprejnih časih so duhovni na veliki petek bosí opravljali vso službo božjo.

Trikrat poklekne mašnik na kolena pred martro, zakaj trikrat se je tudi Jezus vergel na svoj obraz na Oljski gori, in trikrat se je zgrudil pod težkim križem na potu proti Kalvarski gori; in po trikrat tudi verniki pokleknejo, prejden poljubljajo svete petere rane Jezusove. Oh molímo pri tem svetem opraviilu vselej prav ponižno Jezusovo neskončno ljubezen, obžalujmo prav priserčno svoje grehe, obljubimo svojemu Zveličarju pri njegovih svetih peterih ranah, da bomo v strahu imeli svoje petere počutke in vse nagnjenja svojega serca, in ga nikdar nikoli z nobenim grehom ne bomo več žalili.

Med tem, ko se svetemu križu češčenje skazuje, prepevajo pevci premilo pesem, v kateri Jezus Judom njihovo nehvaležnost očituje tako ljubeznivo, do mora to očitovanje pretresti tudi naj terdovratniše serce. Med drugim jim pravi: „O ljudstvo moje! kaj sem ti storil, s čem sem te žalil? Odgovori mi! Ker sem te izpeljal iz Egiptovske dežele, si ti meni, svojemu Odrešeniku, križ pripravilo. — Zavoljo tebe sem Egipčane bičal, ter jim pomoril pervorojenstvo; ti pa si mene z biči razmesarjenega izdalo v smert! — Z mano sem te redil v puščavi, ti pa si mene z žlafernicami tolklo in z biči! Krepčal sem te z zdravilno vodo iz skale, ti pa si mene z žolcem napajalo in s kisom! Zavoljo tebe sem udaril kralje Kanaanske, ti pa si s terstom tolklo mojo glavo! Kraljevo

palico sem ti (v roke) dal, ti pa si mi ternjevo krono potisnilo na glavo! Povzdignil sem te (in obdal) z veliko močjo; ti pa si mene obesilo na vislice križa! O ljudstvo moje! kaj sem ti storil, s čem sem te žalil? Odgovori mi!“

Zdaj gre mašnik po svete hostije tje, kamor ju je bil shranil poprejni dan, in ju v procesiji praznično prenese na altar, na katerem se še le zdaj sveče prižgejo. Po tem ko je obmolil nekatere molitve, pripogne se do tal, ter povzdigne sveto rešnje Telo, da ga verniki molijo in počastijo. Zdajci razdeli sveto hostijo na tri dele, zmóli kratko molitev, se trikrat terkne na persi, rekoč: „Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo, in ozdravljena bo moja duša“, in pobožno zavžije sveto rešnje Telo. Kelih z vinom ta dan mašnik ne daruje in ga tudi ne povzdiguje, ker ga ne posveti in v Jezusovo kerv nespremeni. Tudi ne blagoslovlja ljudstva ob koncu svete maše in ne bere svetega evangelija, ker je ta dan na križu umerl Jezus, od katerega se izhaja ves blagoslov in vsa resnica.

Ob koncu svetega opravi se spet obhaja pogreb križanega Zveličarja. Kakor sta nekđaj Jožef Arimatejec in Nikodem o Jezusovem pogrebu v tanjšice zavila Jezusovo telo in ga omazila z drugim mazilom, ravno tako se tudi zdaj sveto rešnje Telo v monstranci pokrije z belo tanjšico, s kadihom pokadi in prenese v nalašč zato pripravljen božji grob. — Ta božji grob pomenja in nam pred oči postavlja v skalo vsekani božji grob v Jeruzalemu, v katerem je počivalo Jezusovo telo med tem, ko je šla duša njegova pred pekel. K temu svetemu božjemu grobu v Palestini je od nekđaj romalo in še zdaj roma na tisuče ljudi, da bi ondi zadobili odpuščenje grehov in mir vesti, in so se oblagodarjeni z obilnimi gnadami vernili spet v svojo domačijo. Ker pa nam ni mogoče, iti v tisto sveto deželo, po kateri je naš Zveličar hodil pred osemnajst sto leti in jo posvetil s svojo sveto kervjo, in nam ni dano, da bi klečali in molili pred tistim božjim grobom, v katerem je počivalo nekđaj Jezusovo sveto telo, bomo pa vsaj pri naših božjih grobih o tem svetem času vselej ponižno poklekovali, ter s pobožnim in skesanim srcem molili Jezusa v zakramentu sv. rešnjega Telesa, in Jezus bo gotovo tudi nam v obilni

meri delil vse tiste milosti in gnade, ktere so nam potrebne v večno zveličanje.

4) Veliko saboto se služba božja prične z blagoslovljevanjem ognja. Stari ogenj se vgasne, in se iz kamnja vkreše in prižge zunaj cerkve na posebnem kraju novi ogenj, v katerem se požge sveto olje, kar ga je še ostalo od poprejnega leta. Stari ogenj pomenja staro zavezo, ktero je Bog po Mozesu oznanil Izraelcem. V podobi ognja namreč se je Bog prikazal Mozesu na Horebski gori in je govoril ž njim iz gorečega germa. Novi ogenj pomenja novo zavezo, ktere zapopadek je ljubezen. Jezus je rekel: „Ogenj sem prišel na zemljo prinesť, in kaj hočem, kakor da se vname.“ (Luk. 12, 49.) Kaj je ta ogenj drugega kakor ljubezen? Tudi sveti Duh, ki je duh ljubezni, je nad aposteljne prišel v podobi gorečih jezikov, tedaj v podobi ognja. Novi ogenj se iz kamnja izkreše; kamen pomeni Jezusa, ki je poglavitni ali vogeljni kamen svete katoliške cerkve, kakor piše sveti Pavl Efežanom (2. 20. 21.) rekoč: „Poglavitni vogeljni kamen je sam Jezus Kristus, na katerem je sostavljeno vse zidovje.“

Ob odločeni uri se tedaj mašnik z drugimi cerkvenimi služabniki poda k novemu ognju, da ga blagoslovljuje. Ogenj blagoslovljevaje prosi mašnik Boga, stvarnika luči in svetlobe, da bi serca vseh ljudi razsvetlil in razvnel z ognjem svoje svetlobe, to je z ognjem pravega spoznanja in čiste ljubezni, da bi po tem takem vsi prišli v svetlobo večnega veličastva. Na to blagoslovlja mašnik še unih pet kepic ali kroglic kadila, ki se pozneje vtaknejo v velikonočno svečo. Vse to blagoslovljevanje ima svoj lepi pomen in namen. Sveta cerkev je že od nekdaj blagoslovljevala ne le vse to, kar je k službi božji v cerkvi potrebovala, ampak tudi še mnoge druge reči, ki jih ljudje potrebujejo za domačo rabo zato, da bi pozemljiske reči bile rešene prekletstva, kterega je Bog tudi nad njimi izrekel zavoljo Adamovega zadolženja, (I. Moz. 3, 17.) in da bi bile božjega blagoslova spet deležne. Kolikorkrat koli se toraj znajdemo pri blagoslovljevanju nověga ognja, vselej si s svetimi mislimi, pobožnimi željami in gorečimi zdihleji vnemajmo v sercu novi ogenj svete ljubezni do Boga in do bližnjega, kterega je Jezus prinesel na svet.

Kader je ogenj s kadihom vred blagoslovljen, verne se mašnik z drugimi cerkvenimi služabniki spet v cerkev. Diakon ali pa duhoven nese trirogeljnik ali svečnik s tremi roglji, na ktere so nataknjene tri voščene sveče. Kader stopijo v cerkev, nažge se prva sveča z lučjo novega blagoslovljenega ognja. Diakon poklekne in zapoje, rekoč: „Luč Kristusova.“ Ž njim vred pokleknejo vsi drugi, ter odgovorijo: „Hvala Bogu!“ Sredi cerkve se prižge druga sveča in se zapoje ravno to s povzdignjenim glasom. Ravno tako je s tretjo svečo, ktera se prižge, kader diakon s trirogeljnikom pride pred veliki altar. Ne na enkrat, ampak le polagoma ena za drugo se prižgejo sveče na trirogeljniku, ker se tudi luč svete vere ni prižgala na enkrat po vsem svetu. Na diakonove bosedes: „Luč Kristusova“, odpevajo pevci: „Hvala Bogu!“ ker so neverniki vsi veseli Boga hvalili za luč svete vere, kader je tudi med nje posijala in jih obsvetila. Luč svete vere Jezusove sveti tudi nam; toraj tudi mi Boga hvalimo za dar svete vere, ter nikar ne hodimo v tami nevednosti in pregrehe, kakor neverniki, ampak živimo kakor otroci svetlobe pravično in pobožno, ker brez tega ni zveličanja.

Kader pride pred veliki altar, postavi diakon, ali če diakona ni, mašnik sam trirogeljnik s tremi gorečimi svečami na stran, in poje tisto prelepo pesem, s ktero se blagoslovlja velikonočna sveča. Med petjem vtakne v to svečo pet poprej blagoslovljenih grudic ali kroglic kadila, in velikonočno svečo nažge z lučjo ene unih treh sveč na trirogeljniku. S to lučjo prižge tudi druge svetilnice po cerkvi.

Tri goreče sveče na trirogeljniku nas opominjajo na troedinega Boga, ki prebiva v nedosegljivi luči; velikonočna sveča nas opominja na Jezusa Kristusa od smerti vstalega, ki je s svojim vstajenjem razpodil in pregnal tamo zmote, pregrehe in smerti; petere kroglice iz kadila, ki se v podobi križa vtaknejo v velikonočno svečo, nas opominjo svetih Jezusovih peterih ran, ktere je naš Zveličar tudi še po svojem vstajenju ohranil na svojem poveličanem telesu. Dišeče kadilo pomenja maziljeno Jezusovo telo, kader je bilo položeno v grob; opominja nas pa tudi, da le Jezusove rane so nam zaslužile gnado, s ktere pomočjo zamoremo, da s Pavlovo besedo povem, dober

duh Kristusov biti pred Bogom, (II. Kor. 2, 15.) ter sveto živeti in s svetim življenjem Bogu dopadljivi biti. Z eno gorečih sveč na trirogelniku se prižge velikonočna sveča in vse druge svetilnice po cerkvi, kar nas opomni, da je Bog Oče poslal svojega Sina na svet, ta pa je razposlal svoje apostelne po vsem svetu, da so z lučjo svetega evangelija razsvetlili vso zemljo.

Velikonočna sveča gorí ves velikonočni čas pri sveti maši ob nedeljah in praznikih do praznika Jezusovega vnebohoda, kateri dan se med sveto mašo po prvem svetem evangeliju vgasne; zakaj ta dan se je Jezus vzdignil v nebesa in ni nič več vidno bival na zemlji med svojimi apostelji.

Po blagoslovljenju velikonočne sveče se bere dvanajst prigodb ali prerokovanj iz svetega pisma stare zaveze, ki se dotikajo nove zaveze, ter kažejo na prav imenitne resnice naše svete vere. Kader se odherejo te prerokovanja, poda se mašnik s procesijo h kerstnemu kamnu blagoslovljevat kerstno vodo.

Blagoslovljevaje kerstno vodo se mašnik z roko vode dotakne, jo razdeli v podobi križa, in je verže po nekoliko na vse stiri kraje sveta v spomin, da naj se po zapovedi Jezusovi vsi narodi zemlje po svetem kerstu sprejemajo v sveto cerkev. Na to potaplja trikrat velikonočno svečo v vodo, in sicer vsakikrat globokeje, ter poje vsakikrat glasneje: „Naj pride v to vodo moč svetega Duha!“ Potapljanje velikonočne sveče v vodo pomenja, da ima kerstna voda le samo po zasluženju od smerti vstalega Jezusa svojo moč, po kateri nas očisti od vsakega madeža greha. Na zadnje vlije mašnik dvojnega posvečenega olja v vodo, katero dvojno olje pomenja dvojno Jezusovo natoro, božjo in človeško, ter vlije olja in svete krizme v vodo med tem, ko moli, da bi trojedini Bog to kerstno vodo z oljem zveličanja posvetil in rodovitno naredil, da bi večno življenje zadobili vsi, kateri bodo prerojeni s to vodo.

Od kerstnega kamnja nazaj grede k velikemu altarju pevci prepevajo litanje vseh svetnikov, in jih nadaljujejo z mašnikom vred, ki pred velikim altarjem kleči in na obrazu ležé ves ponižen Boga prósi, da bi Bog svojo gnado v obilni meri dodelil vsem kerščencem, da bi grehu odmerli, in s Kristusom od mrtvih vstalim vstali tudi oni k novemu svetemu življenju.

Ob koncu litanij se mašnik vzdigne in gre v zakristijo, obleče beli mašni plajšč, in gre spet nazaj pred altar obhajati daritev svete maše. Med sveto mašo se spet zapoje „Glorija“ ali angeljska pesem: „Čast bodi Bogu na višavah“ in z „Glorijo“ se tudi zvonovi spet oglasijo z orgljami vred. Po berilu mašnik trikrat zapoje veselo „Aleluja“, to je: „Hvalite Gospoda!“ in pevci mu tudi trikrat odpevajo „Aleluja“, kar nam oznanjuje veselo resnico, da Kristus ni v grobu ostal, temveč, kakor je napovedal, veličastno od mrtvih vstal.

Kako pa je to, da sveta cerkev toliko veselje obhaja že pri jutranji službi božji, ko je vendar Jezusovo telo še ta celi dan in vso noč v grobu ležalo? Vzrok temu je ta le: V nekdanjih časih se je služba božja, ki se zdaj na veliko saboto zjutraj obhaja, obhajala še le zvečer po solnčnem zahodu, in ker je bilo takrat vselej tudi veliko ljudi kerščevanih, trajala je služba božja do jutra vélike nedelje, o katerem je Jezus kar premagavec smerti in pekla častitljiv in veličasten iz groba prišel. Od tod tedaj znamenje veselja s prepevanjem vesele „Aleluje“ pri službi božji, ktera se je še zmerom nespremenjena ohranila s tim edinim razločkom, da je sveta cerkev zapovedala, službo božjo na veliko saboto zjutraj obhajati namesto zvečer.

5) Poglejte, kristijani! s takimi lepimi obredi se pripravljaja sveta cerkev na velikonočne praznike. Vsi obredi, sosebno obredi velikega tedna, merijo na to, da bi nam omečili naše terdovratne, v greh zaljubljene serca. Poglejte, solnce je žalovalo o Jezusovi smerti, ker je zatamnelo, zemlja je žalovala, ker se je tresla, skale so žalovale, ki so pokale, in mi bi nič ne žalovali, kader premisljujemo Jezusovo bitko terpljenje in njegovo grenko smert, in si spomnimo, da nobena stvar ni mogla razžaljene pravice božje potolažiti, in da je moral le edinorojeni Sin božji na svet priti, da je potolažil božjo pravico s svojo smertjo na svetem križu. Božji Sin pride, terpi in umerje na svetem križu zavoljo naših grehov, oh — kdo bi ne žaloval? Pa nič bi ne pomagalo milovati Jezusa in obžalovati njegovo smert, ako bi ga z grehi na novo martrali, na novo na križ pribijali. Križanega in v grob položenega Jezusa moramo častiti s tem, da tudi mi grehu odmerjemo in križamo svoje meso z njegovimi željami vred. Amen.

VII. keršanski nauk.

Sveto cerkveno leto: Velikonočni čas in njegovi prazniki. — Velikonočna nedelja. — Križev teden. — Vnebohod Jezusov.

1) Velikonočni ali Vuzemski čas nam pred oči postavlja vse prigodbe Jezusovega očitnega življenja, njegovega terpljenja in njegove smerti, njegovega vstajenja in njegovega vnebohoda. Pripravljanje na Velikonočne praznike je sveti postni čas, kateri se pa v cerkvi prav za prav prične že s prvo predpepelnično nedeljo po navadi nekdanjih kristijanov, ki so se poprej postiti začeli, kakor mi, ki se še le s pepelnično sredo postiti začnemo. Prav lep pomen ima pepelenje na Pepelnico, in posebno ginljivi so cerkveni obredi Velikega tedna, ki sem vam jih zadnjič razkladal.

Razlagati pa vam moram zdaj, ko sem vam pripravljanje na praznike razložil, tudi še praznike same.

2) Središče ali solnce velikonočnih praznikov je sveta Velikonočna nedelja, naj večji zmed vseh praznikov, in kakor ga sveti Gregor imenuje, kralj vseh dni. Drugi cerkveni očaki ga imenujejo praznik veselja, praznik vseh svetnikov. Zakaj ta dan pred solnčnim vzhodom je naš Zveličar od mrtvih vstal, in tako neoveržljivo svet prepričal, da je njegova beseda čista božja resnica, in da je on res od Boga poslani Odrešenik in Zveličar sveta, in da homo, kakor je on od mrtvih vstal, enkrat od mrtvih vstali tudi mi vsi. Ta dan, pravi sveta cerkev v svojih molitvah, je tisti dan, katerega je Gospod naredil; veselimo se in od veselja poskakujmo. V spri-

čevanje notranjega velikega veselja so že nekdam kristijani ta dan lepo, kar so le mogli, cerkve osnažili, cvetje in zelenje stlali po tleh, na altarje lepe cvetlice stavili in po cerkvi bandera, in v cerkev stopivši se pozdravljali z besedami: „Gospod je iz groba vstal,“ in si odgovarjali: „Resnično, iz groba je vstal“. Ko so v cerkev prišli, bilo je prvo opravilo, ki se je ondi opravljalo, blagoslovljevanje pirhov ali pisank in drugih jedil. In ta blagoslov se je ohranil do današnjega dne. Ker je bilo o postu prepovedano uživati meso in mesne jedi in tudi uživati jajc, zato je bilo z blagoslovljevanjem mesa in drugih jedil blagoslovljevale tudi jajca, in blagoslovljevaje te jedila sveta cerkev moli in prosi, da bi veselo teknile vsem, ki jih uživajo. Obhajali so po tem praznično službo božjo, in med službo božjo so bili vsi obhajani; na to pa so ubogim pripravili dostojni obed, in jih pogostovali z blagoslovljenim mesom, kruhom, jajci i. t. d.

Velikonoč, kakor ste slišali, obhajali so že tudi Judje v stari zavezi, po več dni zaporedoma so jo obhajali, in velikonočni prazniki bili so jim veliki prazniki. Pervikrat so Velikonoč obhajali še v Egiptu, kjer so 14. dan mesca sušca ali marca o polnoči jedli brezmadežno jagnje, ki so si ga morali na božje povelje pripraviti, in po tem so se odpravili na pot iz Egiptovske dežele čez rudeče morje proti obljubljeni Kanaanski deželi. In posihmalo so leto za letom obhajali velikonočne praznike v hvaležni spomin, da jih je Bog rešil iz terde Egiptovske sužnosti in jih po obilnih čudežih, ki jih je na potu doprinašal, pripeljal v bogato obljubljeno deželo.

Velikonoč obhajamo tu mi z veliko častitljivostjo in slovesnostjo.

Tudi sedajne dni je na velikonočno nedeljo v cerkvi vse polno radosti in veselja. V naj krasnejši praznični obleki opravljajo mašniki božjo službo, vesela „Aleluja“ se po večkrat hvaležno poje, velikonočna sveča s svojo belo, prijazno lučjo veselo na altarju gorí, nad altarjem stoji častita podoba od smerti vstalega Zveličarja z zmagovalno bandero v rokah kar premagavca smerti in pekla. Prav primerno pa je, da se

cerkvena Vuzem ali Velikonoč lepo zлага z vunanjо vuzemjо v natori, ker se tudi ravno takrat po zimskem spanju vse v novič оživlja, vse prerоduje, in k novemu življenju vstaja ali vun iz zime, vun iz zemlje gre, od kedar tudi ime „vuzem.“

O Velikinoči pa mi pravoverni kristijani ne обhajamo spomina čudopolne rešitve iz Egiptovske sužnosti kakor Judje, ampak обhajamo spomin čudopolnega vstajenja Jezusovega, ki nas je rešil iz pod hudičeve oblasti. Judovska Velikanoč je našо Velikonoč pomenjala, našо Velikonoč oznanovala. Judje so о Velikinoči brezmadežno jagnje zaklali in jedli, mi kristijani pa vživamo neomadeževano Jagnje božje, Jezusa Kristusa v zakramentu svetega rešnjega Telesa, ki nas je s svojo britko smertjo na svetem križu in s svojim častitim vstajenjem od mertvih rešil iz satanove sužnosti in nam spet odperl vrata v obljubljeno nebeško deželo, ktero nam je bil zaperl Adamov greh.

Velikonočno službo božjo pričnemo z обhajanjem vstajenja Jezusovega. To обhajanje se ne praznuje po vsem keršanskem svetu tako, kakor se pri nas praznuje. Praznujemo pa ga ali Veliko saboto zvečer ali pa Velikonočno nedeljo zjutraj zgodaj. Ob odločeni uri se podajo mašniki in drugi cerkveni služabniki v cerkev in obakraj velikega altarja odpojejo Jutranjice velikonedeljne. Po tem se praznično oblečeni podajo k tihemu grobu. Sveto rešnje Telo, ki je stalo s tančico pokrito v monštranci, odkrije se, zapoje in odpoje se trikratna vesela „Aleluja“ z vedno bolj povzdignjenim glasom, in pri odpevu „Kristus je od smerti vstal“ zapoje pevci veselo velikonočno pesem, zvonovi se oglasijo in med veselim petjem in prazničnim zvonenjem se nese sveto rešnje Telo vunkaj pod milo nebo v slovesni procesiji. V cerkev nazaj pridši zapojejo mašnik „Te Deum laudamus“ ali zahvaljno pesem in blagoslovijo verno ljudstvo s svetim rešnjim Telesom. — Za tem vstajenjem se Velikonočno nedeljo обhaja navadna dopoldanja in popoldanja služba božja.

Zdaj naj vam povem, kako kristijani Velikonoč praznujejo in posvečujejo po mislih svete cerkve.

Kristijani se о Velikinoči s sveto cerkevjo serčno veselijo,

molijo in hvalijo Jezusa, ki je premagal smert, greh in satana in zveršil naše odrešenje, pa tudi sami sebe premišlujejo, ali so tudi oni z Jezusom od smerti vstali.

Kaj se pravi s Kristusom vstati?

S Kristusom vstati se pravi, nič več ne grešiti in sveto živeti. S. Pavl pravi: „Jezus je bil izdan z avoljo naših grehov, in je vstal z avoljo našega opravičenja.“ (Rimlj. 4, 25.) Tedaj moramo tudi mi grehu odmreti, svoje hudo poželenje v sebi zamoriti; ne smemo nič več ne v grehih živeti, ampak moramo živeti po Jezusovih zapovedih, da, kakor Jezus več ne umerje, tudi mi na duši več ne umerjemo, nobenega smertnega greha več ne storimo, ampak z Jezusom sklenjeni ostanemo. Sveti Avguštín pravi: „Kristijan, ki ima pravo vero in resnično upanje, nič več ne dela greha, kateri bi mu dušo umoril. Zakaj prva stopnja pobožnega življenja je, nobenega smertnega greha več ne storiti.“ — Saj pa tudi ni lahko mogoče, da bi smerten greh storil kristijan, ki Boga čez vse ljubi; zakaj pglavitne misli in želje takega kristijana so le v Boga obrnjene, svoje veselje ima le v Bogu, in greh mu ne more tako naglo dopasti, zoper hudo poželenje se vojskuje in ga premaga z božjo pomočjo. To resnico poterduje sam sveti Duh, ki pravi: „Svet človek v modrosti ostane kaker solnce (je v dobrem stanoviten kakor solnce, ki se ne spreminja;) nespameten pa se spreminja kakor luna.“ (Sir. 27, 12.) Ravno to poterdi tudi Caharija, oče svetega Janeza Kerstnika, v svojih hvalni pesmi, rekoč: „Bog nam je obljubil z besedo svojih svetih prerokov odrešenje od naših sovražnikov (vseh sovražnikov našega zveličanja,) in iz roke vseh, kateri nas sovražijo, da iz rok svojih sovražnikov rešeni, njemu brez strahu (pred sovražniki) služimo v svetosti in pravici pred njim vse svoje dni.“ (Luk. 1, 70—75.) — In kakor se je Jezus ločil od sveta po svojem vstajenju od mertvih, ravno tako se tudi kristijan od sveta loči, ko je iz groba grehov vstal in svoje življenje spreobernal. Zdaj, ko Boga ljubi v svojem sercu, nima več veselja do sveta, do njegovih navad in njegovega veselja; svoje veselje ima le pri Bogu v nebesih. S svetom ima opravi le toliko, da dopolnuje svoje dolžnosti in voljo božjo. Ko se spomni, da je med svetom grešil, boji se sveta, in se

ogiblje ljudi, kateri nimajo božjega duha, in si ž njimi opravi-
viti da le tolikor, koliko je neobhodno potreba. Prizadeva si,
vedno več dobrega storiti, in Bog ga podpira s svojo gnado,
da nič več ne greši, in da vedno svetejši živi.

Ljube duše! vstanimo tudi mi kar hitro iz groba pregrehe
k pravičnemu in svetemu življenju. Vstanimo resnično in ne
le z nerodovitnimi željami ali praznimi besedami. Poglejte Je-
zusa, ki je od mrtvih vstati obljubil, pa ne le samo obljubil,
ampak je tudi resnično od mrtvih vstal. Jezus je ob vsta-
jenju imel sicer poprejno telo, pa ni bilo več razmesarjeno in
opljuvano; rane od žebeljev in od sulice so sicer še bile viditi
na njegovem telesu zato, da bi svoje učence prepričal o svojem
vstajenju, in kazal na sodnji dan vsem ljudem, kaj in koliko
je terpel za odrešenje ljudi, pa te rane Jezusa nič več niso
bolele: enako vstanimo iz groba pregrehe tudi mi tako, da v
poprejnem telesu nič več ne bomo imeli bolne duše, ampak da
bomo imeli v čistem telesu zdravo dušo. Vstanimo resnično in
ne samo na videz, da bodo tudi drugi ljudje pričevanje dajali
od našega vstajenja, kakor so od Jezusovega vstajenja priče-
vanje dajali angelji, pobožne žene in njegovi učenci. In kedar
iz groba pregrehe vstanemo, ne smemo nič več ne grešiti,
ampak moramo v dobrem biti stanovitni, kakor tudi Jezus nič več
ni umerl po tem, ko je od mrtvih vstal.

3) S Postom se sveta cerkev pripravlja na sveto veselo
Velikonoč, ki jo, kakor smo slišali, z vso mogočo praznič-
nostjo obhaja. Velikonočno veselje in Vuzemska radost pa se
ne konča s samo Velikonočno nedeljo, ampak se nadaljuje in
ponavlja tudi še drugi dan, ter Velikonočni ponedeljek, ki nam
je zapovedan praznik z očitno službo božjo, in se na tihoma
obhaja ves teden in še clo do Jezusovega Vnebohoda ali
Velikega Križevega, kateri praznik še spada k Velikonočnemu
ali Vuzemskemu času, in je osmi zmed Gospodovih praznikov,
ako stavimo na šesto mesto Velikonočno nedeljo, na sedmo
pa Velikonočni ponedeljek. Nekdaj so bili vsi dnevi od Veli-
konočne do Bele nedelje zapovedani prazniki, v dvanajstem
stoletju pa so bili le prvi trije dnevi, ter nedelja, ponedeljek
in torek zapovedani prazniki, dan danes sta nam le Velikonočna
nedelja in Velikonočni ponedeljek zapovedana praznika, Veli-
konočni torek pa nam nič več ni zapovedan praznik.

Trije dnevi pred Križevem, ter ponedeljek, torek in sredo so odločeni očitnim molitvam. Verni, zbrani v pobožne procesije, prosijo ponižno odpuščenja grehov, odrešenja od vsega zla na duši in na telesu, prosijo dušnih in telesnih dobrot, prosijo božje pomoči in milosti in še posebno blagoslova božjega, da bi jim srečno dorastla setev, ktera že pred Križevem tako veselo zeleni. Vse te ponižne prošnje podamo in izročimo Jezusu pri odhodu kakor na pot, da bi jih seboj odnesel k svojemu Očetu v nebesa in nam usmiljenje sprosil, ko je obljubil, da hoče pri Bogu za nas prositi, pri Očetu nam srednik in besednik biti. Za tega voljo so procesije ravno pred njegovim odhodom z zemlje v nebesa. Začetnik teh procesij je sveti Mamert, škof Francozkega mesta Vienne leta 469, zavoljo velikih stisk in nadlog, ktere so bile pritisnile na mesto. Zdaj so zapovedane po vsi katoliški cerkvi, ravno kot procesija na Markovo, ktero so sveti oče Gregor Veliki leta 590. vpeljali zavoljo pomora ali kuge, ki je takrat strašno razsajala po Rimskem mestu.

4) Štirideset dni po veliki noči obhajamo praznik Jezusovega Vnebohoda ali Veliko Križevo. Veliko Križevo se menda imenuje zato, ker so ta dan po nekterih krajih farmani iz podružnic prišli k farni cerkvi s procesijo, kakor so poprejne dni od farne cerkve eden dan k tej, drugi dan k drugi podružnici s procesijo šli iz farne cerkve. Ime Vnebohoda pa ima ta praznik od tod, da je Jezus ta dan v nebesa šel. Postavila ga je sveta mati katoliška cerkev zato, da si v spominu ohranimo, da Jezus ni kar hitro po svojem vstajenju v nebesa šel, temveč je še 40 dni na zemlji ostal, da je svoje slaboverne učence prepričal o svojem resničnem vstajenju in da jih je v veri poterdil, jih v marsikteri reči bolj podučeval, vpostavljaj svete zakramente in vraynal marsiktero potrebno reč v ozir svoje svete cerkve. Štirideseti dan po svojem vstajenju pa je vzel Jezus seboj svojo ljubo mater Marijo, svoje aposteljne in druge učence, jih je peljal čez potok Cedron in dolino Jozafatovo in Oljsko goro, ki ni bila dalječ proč od Jeruzalemskega mesta in je bila prav prijazna in vesela gora. Bilo je opoldne, kakor nam pové ustno izročilo. Zdaj vzame Jezus ves prijazen slovo od svojih učencev

in prijatlov, jih blagoslovlja kakor dober oče svoje otroke, kader se mora iz tega sveta ločiti, in se začne kviško dvigovati proti nebesom. Vedno višje in višje se dviguje, dokler svitel oblak ne priplava in ga učencem spred oči ne vmakne. V spomin, da od tega dneva Jezusa ni več vidno na zemlji, se na Križevo pri veliki maši po svetem evangeliju, kateri oznanjuje njegov odhod v nebo, vgasne velikonočna sveča, ktera Jezusa pomenja od mrtvih vstalega. Ravno tako se tudi podoba od smerti vstalega Zveličarja vmakne z altarja. Ko vidijo Jezusov častiti vnebohod štermijo Jezusovi učenci, spremljajo Jezusa z očmi in s srcem, in akoravno ga že nič več ne vidijo gori na nebu, vendar le še nepremakljivo vpirajo proti nebu svoje oko. Dva angelja v človeški postavi prideta iz nebes, ter jim pravita: „Možje Galilejci! kaj stojite in gledate v nebo? Ta Jezus, kjeri je bil vzet od vas v nebo, bo prišel tako, kakor ste ga vidili iti v nebo.“ (Ap. dj. 1, 11.)

Šel pa je Jezus v nebese, da bi pripravil svojim učencem in vsem nam drugim v nebesih stanovanje, v katerega bomo prišli, ako bomo živeli po njegovih naukih, po njegovih zgledih. „V hiši mojega Očeta je veliko prebivališč . . . Grem vam mesto pripravljat“, je rekel Jezus sam. (Jan. 12, 2.) Šel je Jezus v nebese, da je svojim učencem poslal svetega Duha, katerega jim je večkrat obetal. Med drugim jim je rekel: „Za vas je dobro, da jaz grem. Zakaj ako ne grem, Tolažnik ne bo k vam prišel; ako pa grem, vam ga bom poslal.“ (Jan. 16, 7.) — Šel je Jezus v nebese, da je naš srednik in besednik pri Očetu. Sveti Janez (I. 2, 1,) piše: „Otročiči moji! to vam pišem, da ne grešite. Ako je pa kdo grešil, imamo besednika pri Očetu, Jezusa Kristusa, Pravičnega.“ — Šel je Jezus v nebese tudi zato, da je kar premagavec smerti in pekla v posest vzel svoje veličastvo.

Kako morajo kristijani po mislih svete cerkve posvečevati praznik Jezusovega vnebohoda?

Kristijani naj molijo in hvalijo Jezusa, kakor so ga aposteljni molili in hvalili, kedar so ga vidili tako častitljivega v nebese iti. Molijo in hvalijo naj pa, da je našo natoro tako močno povišal, ter jo posadil na božjo desnico. Molijo in

hvalijo naj ga, da nam je šel prostor pripravljat v nebesa. Molijo in hvalijo naj ga, da se svojemu nebeškemu Očetu vedno daruje za nas v odpuščenje naših grehov.

Naj svoje misli in želje od pozemljiških reči odvrta in jih proti nebesom povzdigujejo. Odpovedó naj se hudemu poželenju, da bodo duše vse proste hrepenele po nebesih in le z Jezusom v nebesih prebivati želele, kjer je naše večno probivališče, kakor uči sveti Peter (I. 2, 11.) rekoč: „Preljubi! prosim vas kakor tujce in popotnike, zderžite se mesenih želj, ktere se vojskujejo zoper dušo.“ In sveti Pavl pravi: „Ako ste tedaj vstali s Kristusom, iščite, kar je gori, kjer je Kristus, sedeč na desnici božji; ne hrepeníte po tistem, kar je na zemlji. Zakaj umerli ste, in vaše življenje je skrito s Kristusom v Bogu.“ (Kološ. 3, 1—3.)

Naj obudijo terdno upanje v Jezusa, da, kamor je šel on, naša glava, pridemo tudi mi, udje njegovega telesa, ako bomo hodili po tisti poti, katero nam je pokazal s svojimi nauki, in po kateri je on hodil s svojimi zgledi, dokler je bival na zemlji. To tolaživno resnico naj premišlujejo sosebnó takrat, kader jih zadene kaka nesreča, pride nad nje kaka stiska ali težava, da bodo zamogli voljno preterpeti vse stiske in težave sedajnega življenja, in po križevem potu priti v nebeško čast.

Premišlujejo naj besede angeljeve, ktere sta apostelnóm govorila na Oljski gori, ter pripovedovala, da bo Jezus na sodnji dan spet prišel sodit vse ljudi, pravične in grešnike. Vzel bo svoje izvoljene v nebesa, zavergel bo hudobne na vekomaj v pekel. Prizadevajo naj si po njegovem svetem evangeliju živeti, obudijo naj dobre sklepe, da se bodo s kersanskim življenjem vdeleževali Jezusovega odrešenja, terdno naj upajo, da jim bodo grehi odpuščeni po pravi resnični pokori in da bodo za Jezusom prišli v nebeško kraljestvo.

5) Tako, glejte, nam cerkvene obhajila Velikonočnega časa kakor v lepi versti ličnih slik na tanjko razlagajo vse, kar se tiče Jezusovega očitnega življenja, njegovega terpljenja, vstajenja in vnebohoda, in nam zraven tega kažejo, kaj se mora tudi z nami zgoditi na duši, ako si želimo kdej pri Jezusu vživati večno srečo in nebeško veličastvo. Amen.

VIII. keršanski nauk.

**Sveto cerkveno leto: Binkeštni čas. — Sveti
Binkeštni praznik in njegova osmina.**

1) Prav lepo nam cerkvene obhajila Velikonočnega ali Vuzemskega časa pred oči postavljajo in razlagajo vse, kar zadeva Jezusovo očitno življenje, njegovo terpljenje, njegovo smert, njegovo vstajenje in njegov vnebohod, in nam zraven tega kažejo, kakor smo se prepričali iz zadnjih dveh keršanskih naukov, kaj da se mora z nami zgoditi na duši, ako hočemo kdaj pri Jezusu večno čast in nevenljivo srečo uživati v nebesih.

2) Razlagati pa vam moram zdaj še svetega cerkvenega leta tretjo dobo:

III) Binkeštni ali Duhovi čas.

Slišali ste v poprejnih keršanskih naukih, da nam Adventni ali Božični čas v spomin sklicuje ljubezen nebeškega Oceta, ktera ga je gnala tako dalječ, da nam je dal to, kar je naj ljubšega imel, ter nam poslal svojega edinega Sina, da bi nas odrešil in zveličal. Ravno zato so Božični prazniki prav za prav prazniki Boga Očeta. Velikonočni čas nam v spomin sklicuje neskončno ljubezen božjega Sina, ki je iz same, čiste ljubezni do nas na svet prišel, da bi nas s svojo smertjo na svetem križu rešil večnega pogubljenja. Ravno zato so Velikonočni prazniki prav za prav prazniki božjega Sina, našega Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa. Duhovi ali Binkeštni čas pa nam pred oči postavlja ljubezen svetega Duha, kateri je na binkešno nedeljo nad aposteljne prišel, ter jih

napolnil s svojimi gnadami in darimi, pa tudi nam deli sad odrešenja, ter nam daje svojo gnado, brez ktere bi ne mogli doseči večnega življenja. Ravno zato so Binkeštni prazniki prav za prav prazniki svetega Duha.

In kakor imata Božični in Velikonočni praznik svoje pripravljane pred praznikom in svoje nadaljevanje po prazniku, ima tudi sveti Binkeštni praznik svoje pripravljane in svoje nadaljevanje.

Pripravljanje na Binkeštni praznik prav za prav že v Velikonočno dobo sega, kar očitno na znanje dajejo svete evangelija že od četrte nedelje po veliki noči, ki naše oči obračajo v svetega Duha, katerega je Kristus obljubil apostelnom in svoji sveti cerkvi. Po navadi pa Binkešno dobo začnemo s predbinkeštnimi dnevi po prazniku Jezusovega vnebohoda, katerega še prištevamo Velikonočnim praznikom. Tudi aposteljni Jezusovi namreč so se bili tiste dni po Jezusovem vnebohodu pripravljali na prihod svetega Duha, ter so po Jezusovem povelju v Jeruzalemu čakali in molili, dokler ni prišel sveti Duh nad njih na Binkešno nedeljo. Tihi dnevi pred Binkeštni opominjajo tudi nas, da se lepo pripravljamo za sveti Binkeštni praznik; zlasti nas pa k temu opominja predbinkeštna sabota. To saboto je namreč zapovedan post, kateri nas spominja, da sta post in molitev naj boljše pripravljane na darove svetega Duha.

Binkeštna sabota se skoraj ravno tako obhaja kakor velika sabota, ter se :

a) tudi ta dan berejo prerokovanja iz svetega pisma stare zaveze, toda le šest prerokovanj od Zveličarja in prihoda svetega Duha, ktere prerokovanja so se v novi zavezi na tanjko dopolnila ;

b) tudi se blagoslovljuje kerstna voda ;

c) pri angeljski pesmi „Gloria“ ali „Slava“ slovesne svete maše zazvonijo tudi vsi zvonovi v znamenje veselja nad prihodom svetega Duha.

3) Po takem pripravljanju sveta cerkev praznično obhaja god Binkoštna nedelje. — Božja služba na Duhovo ali na Binkoštno nedeljo sicer nima nič posebnega, razun da se v škofijskih cerkvah zakrament svete birme deli, kar pa se lahko tudi druge čase zgodi. — Ta véliki praznik so že aposteljni postavili in praznovali, kakor beremo v Apostolskem djanju (20, 16.), postavili in praznovali v spomin veselega prihoda svetega Duha, katerega jim je Jezus ta dan poslal. Sveti cerkveni očaki pravijo, da je ta praznik iz stare prestavljen v novo zavezo naj poprej v spomin očitnega prihoda svetega Duha nad aposteljne, na dalje v spomin, da se je ta dan prvo oznanovanje svetega evangelija zaslišalo po apostelnih, in na zadnje v spomin, da se je začela nova zaveza. Binkešti praznujemo petdeseti dan po Velikinoči, ker je Jezus ravno petdeseti dan po svojem vstajenju od mrtvih svetega Duha poslal. Ravno to tudi že ime „Binkošti“ na znanje daje, ktero je posneto iz gerške besede „pentekoste“, kar pomenja petdeset. Bil pa je ta dan tudi Judovski praznik, ki so ga obhajali ravno petdeseti dan po velikonočnem prazniku ali petdeseti dan po izhodu iz Egipta.

Judje so tedaj tudi imeli svoje Binkešti, in so jih vsako leto obhajali z velikim veseljem. Da bomo mi kristijani veliko skrivnost svetega Binkeštnega praznika prav spoznali, potrebno je vedeti, zakaj je Bog Judom Binkešti praznovati zapovedal. To naj vam zdaj na kratko povem. Ko so Izraelci skoz rudeče morje prišli v puščavo in pripopotovali že blizu hriba Sinaja, pokliče Bog Mozes na hrib in mu reče: „To povej hiši Jakobovi in oznani otrokom Izraelovim: Sami ste vidili, kar sem storil Egipčanom in kako da sem vas nosil na orlovih perutih in vas za svoje sprejel. Ako bote tedaj poslušali moj glas in spolnovali mojo zavezo, mi bote lastnina zmed vseh narodov, zakaj moja je vsa zemlja. In vi mi bote duhovsko kraljestvo in svet narod. To so besede, ki jih povej Izraelovim otrokom.“ Mozes je prišel (z gore), in ko je poklical starašine ljudstva, razložil jim je vse te besede, ki mu jih je zapovedal Gospod. In odgovorilo je vse ljudstvo z enim glasom: „Vse, kar koli je govoril Gospod, bomo storili.“ In ko je prinesel Mozes besede ljudstva k Gospodu, rekel mu je Gospod: „Idi k ljudstvu,

in posvečuj jih danes in jutri, in operejo naj svoje oblačila, in naj bodo pripravljeni na tretji dan; zakaj tretji dan bo Gospod prišel doli vpričo vsega ljudstva na sinajsko goro.“ Mozes je vse storil, kar mu je Bog zapovedal. In tretji dan zjutraj ob zarji so že slišali grometi in vidili se bliskati; gost oblak je pokrival vso goro, glas trobente je bučal čez dalje močnejše, in ljudstvo se je balo. Mozes pelje ljudstvo iz šotorov in ga postavi pod goro. (II. Moz. 19, 3—25.) In zdaj je Gospod v ognju oznanil svojih deset zapoved. Vse ljudstvo je slišalo gromenje in glas trobente, in vidilo je blisk, z dimom pokrito goro, in od velikega strahu in trepetanja so vsi prepadeni od dalječ stali in rekli Mozesu: „Govôri ti z nami in bomo poslušali; nikar naj ne govori z nami Gospod, da kje ne pomerjemo.“ In Mozes je rekel ljudstvu: „Nikar se ne bojte, zakaj le skusit vas je prišel (Gospod) Bog, in da bi bil njegov strah pri vas, da bi ne grešili.“ (II. Moz. 20, 1—20.) Na to je ljudstvo odgovorilo: „Rajši ti pristopi in poslušaj vse, kar ti bo govoril Gospod, naš Bog, in ti nam govôri, ter bomo poslušali in storili.“ Ko je Gospod to slišal, rekel je Mozesu: „Slišal sem glas besedí tega ljudstva, ktere so ti govorili, vse so prav govorili. O da bi imeli tako serce, da bi se me bali, in spolnovali vse moje zapovedi vsaki čas, da bi dobro bilo njim in njih sinovom vekomej! Pojdi, in reci jim: Vernite se v svoje šotore. Ti pa ostani tukaj pri meni, ter ti bom povedal vse svoje zapovedi, in šege in pravice, ktere jih boš učil, da jih spolnujejo v deželi, ki jim jo bom dal v posestvo.“ (V. Moz. 5, 27—31.) Mozes je tedaj šel na goro, in tam je Bog ž njim govoril, in ko je z gore prišel k ljudstvu, povedal jim je vse, kar je Bog ž njim govoril. In vse ljudstvo je odgovorilo z enim glasom: „Vse besede, ki jih je govoril Gospod, bomo spolnovali.“ Mozes pa je zapisal vse besede Gospodove, in ko je zjutraj vstal, postavil je altar pod goro in dvanajst znamenj po številu dvanajsterih rodov Izraelovih. In je poslal mladenčev zmed Izraelovih otrok, in so darovali žgavne darove, in so zaklali teleta za mirne darove Gospodu. Mozes je tedaj vzel polovico kervi in jo je djal v skledice; drugo polovico kervi pa je izlil na altar. Tedaj je vzel bukve

zaveze in je bral, in ljudstvo je poslušalo in so rekli: „Vse, kar je govoril Gospod, storili bomo in bomo pokorni.“ On pa je vzel kerv, in je pokropil ljudstvo, ter je rekel: „To je kerv zaveze, ki jo je storil Gospod z vami čez vse te besede.“ (II Moz. 24, 1—8.) Tej zavezi, katero je Bog storil z Izraelci, pravimo stara zaveza. Pri tej zavezi je Mozes bil srednik med Bogom in ljudstvom. In tukaj je bil Binkeštni praznik Izraelcem postavljen v spomin zaveze božje z ljudstvom, in so ga vsako leto obhajali s posebno slovesnostjo. — Dasiravno pa je ljudstvo obljubilo zvesto spolnovati vse, kar je govoril Gospod, vendar se je le kmalu spet pregrešilo, ter molilo zlato tele in doprinašalo druge pregrehe; bilo je zmerom le bolj terdega serca. Iz tega se vidi, da postava stare zaveze človeka ne pripelje k popolnosti, ga ne opraviči, ga svetega in zveličanega ne naredi. Ravno zato mora človek verovati in upati, da bo le po Kristusu odrešen, da bo le po Kristusu k Bogu prišel. Zatorej mora stara postava prejenjati, in mora nova bolj popolnoma storjena biti, kakor uči sveti Pavl. rekoč: „Tako je poprejna postava overžena zavoljo svoje slabosti in nepridnosti. Zakaj postava ni nič pripeljala do popolnamosti; vpeljana je pa boljše upanje, po katerem se Bogu bližamo.“ (Hebr. 7, 18, 19.)

Potrebna nam je nova zaveza, ktera za srednika ima Jezusa Kristusa, edinega Sina božjega, ktera ne pove le samo zapovedi, ki smo jih dolžni spolnovati, temveč nam tudi obeta in daje moč, da zamoremo zapovedi spolnovati, daje moč, da se človek zamore ne le greha varovati, temveč ga tudi na duši oživi, da grehu odmerje in v ljubezni božji živi. Staro zavezo je pokropil Mozes s kervjo zaklanih telet, novo pa je pokropil Jezus s svojo lastno kervjo. Ta je tista nova zaveza, od ktere sveti Pavl govori, da „ni pisana z črnilom, ampak z Duhom živega Boga; ne na kamnite table, ampak na mesene table serca“ (II: Kor. 3, 3.). Od te zaveze sta govorila preroka Jeremija (31, 31.) in Ezechiel (36, 25—27), jo zapovedovala in obetala v božjem imenu. In ta božja obljuba se je začela spolnovati na Binkešno nedeljo, ko je sveti Duh prišel nad aposteljne in se je sveta Jezusova cerkev začela. In to skrivnost obhajamo na Binkešno nedeljo.

Sveto pismo nam prihod svetega Duha takole popisuje: „Ko je bilo petdeset dni dopolnjenih, bili so vsi (verniki Jezusovi z aposteljni vred) na tistem mestu, (ter v tisti hiši na sionskem hribu, v kateri je bilo postavljeno sveto rešnje Telo.) In vstal je na nanagloma iz neba šum, kakor prihajočega silnega piša, in je napolnil vso hišo, kjer so sedeli. In so se jim prikazali razdeljeni jeziki kakor ognja, in je sedel na njih slehernega. In so bili napolnjeni vsi s svetim Duhom, in so začeli govoriti v mnogoterih jezikih, kakor jim je sveti Duh dajal izgovarjati.“ (Ap. dj. 2, 1—4.)

Kakor pa se je vstanovila in začela sveta cerkev sveto pismo tako le pripoveduje: Ko je bil prišel sveti Duh nad aposteljne, apostelj Peter pred zbrano množico stopi, ter oznanuje Jezusa križanega in od smerti vstalega Mesija. „Ko so pa to slišali (Judje), jih je v serce zbodlo, in so rekli Petru in unim aposteljnem: Možje, bratje! kaj nam je storiti? Peter pa jim je rekel: Spokorite se, in daj se kerstiti slehern zmed vas v imenu Jezusa Kristusa v odpuščenje svojih grehov, in bote prejeli dar svetega Duha. Zakaj vam je dana obljuba, in vašim otrokom, in vsem, kateri so dalječ, ktere koli bo poklical Gospod, naš Bog. Tudi z mnogimi drugimi besedami je pričeval, in jih opominjal, rekoč: Otmite se od tega hudobnega rodu. Kteri so tedaj njegov nauk sprejeli, bili so kerščeni, in pridružilo se je tisti dan okoli tri tisuč duš,“ (Ap. dj. 2, 37—41.) in so z aposteljni vred molili in kruh nebeški vživali. In vsak dan je rastlo število kristijanov, in na njihovem zadržanju se je vidilo, da so postali vsi drugačni ljudje, novih misel in želj, drugega nagnjenja in življenja, vsi drugačnega duha in serca. Kako serčno in neprestrašeno so aposteljni Jezusovi oznanovali sveto evangelije, vsi vneti so bili za Jezusa! Oni, ki so ga o njegovi smerti vsi zapustili in so od njega preč zbežali, ravno oni so ga zdaj povsod oznanovali kar Odrešenika in Zveličarja sveta, so na ves glas Judom očitovali hudobijo, da so Jezusa umorili, in nobena reč jih ni veselila tako močno, kakor ta, da so za Jezusa preganjanje terpeli; clo Boga so hvalili za terpljenje. Spreobrnjenje in spremenjenje aposteljnov in drugih kristijanov nam prav živo pred oči postavlja velik razloček

med staro in novo zavezo. Judje so po Mozesu zapovedi prejeli od Boga, pa so ostali krivični, Bogu nepokorni in nehvaležni, polni term, le zemeljskega željni. Če so tudi kaj vedeli in umeli od volje božje, bile so vendar le njihove serca neobčutne, hila je njihova volja terdovratna. Gnada pa, ki jo je Jezus po svetem Duhu dal, spremenila je ljudi iz grešnikov v pravične, ponižne, Bogu pokorne ljudi naredila, jih z ljubeznijo do Boga in do nebeških dobrot napolnila, jih močne storila, da so se odpovedali hudemu poželenju; vse serce jim je predrugačila in prenovila, jim novega duha vstvarila. Na vse to nas opominja sveti Binkeštni praznik.

Binkeštni praznik je tedaj zmed naj viših godov, zmed naj večih praznikov; zakaj odrešenje bi nam ne bilo nič pomagalo, ako bi ne bil prišel sveti Duh, ljudem deliti milosti, ki jih nam je Jezus zaslužil in pridobil s svojo smertjo na svetem križu. Sveti Duh je prišel nad aposteljne, aposteljni so ga s pokladanjem rok pri mašnikovem posvečevanju izročili svojim naslednikom, da oni oznanujejo neskajeni nauk Jezusov, da svete zakramente delijo in verne vodijo v večno življenje. Sveti Duh nas v svetih zakramenitih posvečuje, grešnike v božje otroke spreobrača in vse nadnatorne dari vernim deli.

Da zdaj to, kar je bilo ravno kar bolj na dolgo razlagano, na kratko povzamem in povem, rečem: Judje so Binkeštni praznik obhajali v spomin, da jim je Bog petdeseti dan po odhodu iz Egipta v ognju, gromu in blisku dal svoje zapovedi, ki so bile zapisane na kamnite table, ko je ž njimi zavezo storil; in so tudi tisti dan kruh iz novega zernja darovali Bogu v hvalo. — Mi kristijani pa obhajamo Binkeštni praznik v spomin, da je Jezus na Binkešno nedeljo svetega Duha poslal nad aposteljne in druge svoje učence, katerim je postavil Gospodovo zapisal v serca, jim božjo ljubezen v serce vlil, da so postali vsi drugačni, kakor so bili poprej. In v spomin, da se je tisti dan cerkev Jezusova očitno začela, ko je bilo kerščenih tri tisuč ljudi, prvi pridelek pridig aposteljskih Bogu posvečevan.

4) Binkeštni praznik se obhaja z osmino ali prav za prav sedmino, v katerem obhajanju obstoji nadaljevanje svetega

Binkeštnega praznika. Vendar pa ti dnevi zdaj niso več zapovedani prazniki razun pondeljka, kateri nam je še zmerom zapovedan praznik. — Binkeštni praznik je zmed Gospodovih zapovedanih praznikov deveti, Binkeštni pondeljek pa deseti.

5) Kaj pa je kristijanom storiti o Binkeštnih praznikih, da bodo tudi oni prejeli svetega Duha, ter deležni postali njegovih darov?

To le jim je treba storiti:

a) Sveti Duh je duh čistosti, ki le v čistem sercu prebiva; toraj je treba serce od greha očistiti, ako hočemo, da bo sveti Duh v naše serce prišel, v našem sercu stanoval, in nas deležne storil svojih darov.

b) Sveti Duh je duh edinosti. Kdor hoče tedaj svetemu Duhu v svojem sercu naravnati dostojno stanovanje in deležen postati darov svetega Duha, mora v lepi edinosti in keršanski ljubezni živeti z vsemi ljudmi vsplah in z vsakim človekom posebej.

c) Sveti Duh je imeniten darovavec in njegovi darovi so dragi in neprecenljivi darovi; toraj moramo goreče želeti in priserčno moliti in prositi, da bi sveti Duh v nas prišel s svojimi milostmi in darimi. Prav dostikrat zdihujemo in kličimo, kakor kliče sveta cerkev te dni v svojih molitvah, ter recimo: „Pridi, sveti Duh!“ Posnemajmo Marijo, aposteljne in druge služabnike Jezusove, zbrane v Jeruzalemu, ki so bili stanovalni v molitvi. Marija je že davno poprej bila milosti polna; molila pa je le vendar z drugimi vred za milosti, in darove svetega Duha. Aposteljnom je Jezus sam obljubil, da jim bo poslal svetega Duha; vendar so molili in prosili, da bi jim ga poslal. Iz tega se učimo, da je vsakemu človeku potrebno moliti in prositi za gnade in darove svetega Duha; moliti in prositi mora zanje grešnik, moliti in prositi pa tudi pravičen. Grešnik ki gnade nima, mora zanjo prositi, da se ž njeno pomočjo spreoberne in spokorí; pravičen pa mora prositi, da bi zamogel z gnado svetega Duha pridno delati, in od dne do dne pravičnisi in popolnisi prihajati.

d) In da bomo po zgledu Jezusovih učencev gnade in darov svetega Duha tem gorečniši in priserčniši prosili, moramo premišljevati svojo veliko spačenost in slabost in silno potrebo svetega Duha, njegovih gnad in darov. Premišljevati moramo, da brez gnade božje ne moremo nič dobrega Bogu dopadljivega storiti. Pri tem premišljevanju si v spomin sklicujmo, kakošni so bili aposteljni, preden so prejeli svetega Duha, ter vsi boječi, slaboverni in posvetni ali na svet navezani; nasproti pa, kako serčni, razsvitljeni in goreči za Jezusa in za nebeške reči so bili potem, ko so prejeli svetega Duha. Tako premišljevanje nas bo spodbadalo, da se bomo z gorečo molitvijo in resnično pokoro pripravljali za svete Binkoštné praznike, da o tem svetem času svetega Duha, ter njegovo gnado in njegove darove tudi res prejmemo in ohranimo.

6) Ljubi poslušavsi! slišali ste, da je sveti Duh v podobi gorečih, ter ognjenih jezikov prišel nad aposteljne. Ogenj pomenja gorečnost, čeznatorno ljubezen, ktera prežene lenobo, merzloto in greh. Ljubezen peče in hladi, zdravi in kviško povzdiguje dušo, in srečen človek, čigar serce je napolnjeno s tem nebeškim ognjem. Jeziki pomenijo dar jezikov, kterege daru so bili aposteljni potrebni, da so zamogli sveto evangelije oznanovati vsem narodom. Pri zidanju Babilonskega turna so se ljudem jeziki zmedli, da niso eden drugega razumeli, in so morali odjenjati od svojega ošabnega dela. Jezus pa je s svetim Duhom poslal svojim učencem dar jezikov, da so zamogli narode mnogoterih različnih jezikov klicati v njegovo sveto cerkev. Jeziki aposteljnov so bili resnično ognjeni, ker so svet napolnili z nebeškim ognjem svete ljubezni. O da bi sveti Duh memo drugih darov tudi ogenj svete ljubezni v naše serca vlil, ker brez ljubezni ni pravega keršanskega življenja, brez pravega keršanskega življenja pa ni zveličanja! Amen.

IX. Keršanski nauk.

Pobinkeštni sveti časi: Nedelje. — Praznik presvete Trojice. — Praznik presvetega rešnjega Telesa.

1) Tretja poglavitna doba svetega cerkvenega leta je Binkeštna doba ali Duhovi čas. Središče ali jedro tega časa je sveta Binkeštna nedelja. Pripravljanje na ta véliki praznik so tihi predbinkeštni dnevi po prazniku Jezusovega častitega vnebohoda, nadaljevanje Binkeštnega praznovanja traje celo sedmino od Binkeštnega ponedeljka, ki jo zapovedan praznik, do naslednje prve pobinkeštné ali kvaterne nedelje. Binkeštni praznike so Judje obhajali v spomin, da jim je Bog petdeseti dan po odhodu iz Egipta v ognju, gromu in blisku svoje zapovedi dal, ter ž njimi zavezo storil. Kristijani obhajamo Binkeštni praznik v spomin, da je Jezus na Binkeštno nedeljo svetega Duha poslal nad aposteljne in druge svoje učence, in v spomin, da se je tisti dan cerkev Jezusova očitno začela, kader je bilo kerščenih krog tri tisuč ljudi. Te velike dobrote božjega usmiljenja, ki smo jih po svetem Duhu prejeli, moramo na Binkeštni praznik premišljevati, zanje svetega Duha hvaliti in ga ob enem prositi, da bi nam serce in dušo napolnil z ljubeznijo in gnado, da bomo Jezusove svete zapovedi ljubili in po njih živeli. Hvaliti pa moramo tudi Kristusa, ki je skončal in zveršil naše odrešenje, ter svoji cerkvi dal svetega Duha, kateri jo blagodaruje in napolnuje s svojimi darmi. Od vsega tega sem obširniši govoril v zadnjem keršanskem nauku.

Z Binkeštno dobo je sklenjena ali zvezana Pobinkeštna

doba, od ktere bo danes keršanski nauk in potrebno poučevanje.

2) Pobinkeštni dobi prištevamo ves čas od Binkešti do Adventa. V tem času obhajamo po navadi štiri in dvajset nedelj; pa jih je tudi včasih več, včasih manj, kakor si že Velikonoč praznujemo ali poprej ali pozneje. Ako je v pobinkeštnem času manj kakor štiri in dvajset nedelj, bere se zadnjo nedeljo po Binkeštih ali nedeljo pred Adventom sveta maša iz štiri in dvajsete nedelje po Binkeštih; tri in dvajseti ali dve in dvajseti teden pa se izpustita. Če je pa v pobinkeštnem času več kakor štiri in dvajset nedelj, tedaj se pred štiri in dvajseto nedeljo vverstijo tiste nedelje, ktere so zaostale po svetih treh Kraljih.

Pobinkeštna doba je naj daljša doba celega leta. Uči nas, da svete cerkve ne bo konec do končanja sveta, ter nas opominja, da božje dobrote pridno premišljujemo, ter se jih z hvaležnim srcem razveseljujemo.

Zapovedana Gospodova praznika v pobinkeštni dobi sta: Praznik presvete Trojice, kteri je enajsti zmed vseh zapovedanih Gospodovih praznikov, in za njim še: Praznik presvetega rešnjega Telesa, kterega med Gospodovimi zapovedanimi prazniki devamo na dvanajsto mesto. Naj vam zdaj od slehernega teh dveh Gospodovih praznikov posebej kaj povem.

3) Praznik presvete Trojice nam očitno in slovesno pred oči postavlja naj večo in naj višo skrivnost naše svete vere, ter skrivnost presvete Trojice. Ta god se vselej obhaja prvo nedeljo po Binkeštih, in je tako rekoč skupaj strinjeno ponavljanje vseh svetih skrivnost, ktere smo posamezno obhajali o posameznih poprejnih praznikih Gospodovih, ravno zato so tudi opuščene ta dan vse posebne slovesnosti. Opuščene so posebne cerkvene slovesnosti tudi zato, ker po besedah papeža Aleksandra III. spomin presvete Trojice obhajamo vsako nedeljo, in na zadnje tudi zato, ker po besedah Rimskega cerkvenega reda ali obrednika vsaki dan govorimo: „Čast bodi Bogu Očetu, in Sinu, in svetemu Duhu.“

Kar koli smo tedaj o Božiču, o Velikonoči in o Binkoštih posebej obhajali, postavlja nam sveta cerkev skupaj strinjeno pred oči na praznik presvete Trojice, ter postavlja pred oči, da nas je Bog Oče vstvaril in da prav po očetovo za nas skerbi, da nas je Bog Sin na svetem križu odrešil, in da nas sveti Duh posvečuje s svojo gnado. Vse to pred očmi imevšim nam ne bo težko vganiti in se podučiti, kako da naj obhajamo praznik presvete Trojice, da ga bomo obhajali po mislih in željah svete matere katoliške cerkve.

Poglejte, ljubi kristijani! kerščeni smo v imenu trojedinega Boga, Očeta, Sina in svetega Duha. Presveti Trojici ali trojedinemu Bogu smo zvestobo zaobljubili pri svetem kerstu. Na to našo obljubo in na nezmerne dobrote trojedinega Boga nas prav živo spominja praznik presvete Trojice. Lepši tedaj ne moremo obhajati praznika presvete Trojice, kakor ga obhajamo, ako ta dan svoje kerstne obljube ponavljamo, ter trojedinemu Bogu terdno obetamo, da bomo zvesto spolnovali dolžnosti, ktere smo pri svetem kerstu prevzeli. S svetim kerstom smo tako rekoč v službo stopili pri trojedinem Bogu in smo postali njegovi hlapci in njegove dekle. Tolikanj imenitni gospodi, kakoršna je presveta Trojica, služiti gotovo nikomur ni na sramoto, ampak zaleže slehernemu v naj večo čast, ter še v vse večo čast, kakor ko bi kdo za prvega ministra ali naj imenitnejšega služabnika služil na kakem cesarskem ali kraljevem dvoru. Tudi plačilo, katerega nam ta imenitna nebeška gospoda za našo službo obeta, je neizrečeno veliko, ter vse večje memo vseh pozemljiskih dari in dobrot. Ako mu namreč zvesto služimo, obeta nam trojedini Bog, da nas ne bo zapustil, marveč nam usmiljenje in ljubezen skazoval, dokler mu bomo zvesto služili, in da nas ne bo imel za hlapce in deklet, ampak za svoje otroke, ter nas bo po sedajnem življenju k sebi vzel v večno nebeško veselje. Tolikanj imenitni gospodi je treba zvesto služiti in z ljubeznijo, jo je treba visoko spoštovati, in se potegovati za njeno čast, kedar jej jo kratijo drugi malopridni ljudje. Zakaj kakor je trojedini Gospod nebes in zemlje od ene strani milostljiv in usmiljen svojim služabnikom, je od druge strani tudi svet in pravičen, ter ne terpi, da bi se nevredno in nagnusno obnašali njegovi služab-

niki. In tako nevredno in gnusobno obnaša se pred božjim obličjem sleherni človek, ki dela greh, in vsak pravi kristijan tako samega sebe kakor tudi svojega nebeškega Gospoda preveč spoštuje, da bi samega sebe skrunil in svojega nebeškega Gospoda žalil z nagnusnim, ostudnim grehom. — Zvestobe do svojega nebeškega Gospoda, ter trojedinega Boga, tedaj ne smemo le samo v svojem sercu zaklenjene imeti, ampak jo moramo tudi očitno pred svetom na znanje dajati. Očitno pred svetom pa svojo zvestobo do presvete Trojice na znanje dajemo s pobožnim keršanskim djanjem in ravnanjem sploh, posebej pa z znamnjem svetega križa. Učeni Tertulijan pripoveduje od svojih verstnikov, prvih kristijanov, da so z znamnjem svetega križa zasnamovali sebe in vse svoje orodje. Ta lepa navada se je po keršanskih hišah ohranila do današnjega dne. Tudi mi se prekrižamo, kedar zjutraj vstanemo ali se zvečer vležemo, kedar v cerkev stopimo ali se iz cerkve podamo, prekrižamo se pred jedjo in po jedi, pred molitevjo in po skončani molitvi in še o mnogih drugih priložnostih. To je res lepa in hvalevredna navada, ktera na znanje daje, da vse dobro pričakujemo in vse dobro dobivamo le od trojedinega Boga Oceta, Sina in svetega Duha. Zaznamovanje s svetim križem je kratko pa določno spoznavanje vere v trojedinega Boga. Zaznamovanje s svetim križem je kratka pa zdatna molitev, ker ravno od trojedinega Boga vse dobro pričakujemo in vse dobro dobivamo. Zaznamovanje s svetim križem je prav vspešen pripomoček za vnemanje ljubezni v našem sercu, ker nam ravno znamnje svetega križa naj razvidniši postavlja pred oči, kaj in koliko da je storil trojedini Bog za nas in iz ljubezni do nas. Le na to je treba gledati, da se prav, ter spodobno in pobožno prekrižamo vselej, kedar koli se prekrižamo. Prekrižati se razmišljeno, ter tako, da serce nič ne ve za to, kar jezik izgovarja, ni lepo in ni prav, marveč je še clo pregrešno, ter je greh zoper drugo božjo zapoved, ktera ukazuje, da ne smemo po nemarnem imenovati božjega imena. Ali pa če zdaj prekrižaje se izgovarjaš naj svetejše imena, kmalu na to pa ali preklinjaš ali lažeš ali bližnjega ogovarjaš, ali nesramne reči govoriš, to tvoje obnašanje nič drugačno ni, kakor ko bi zasmehoval in zasramoval

svojega Gospoda in Boga. Zatoraj, ljube duše! prekrižujmo se pogostoma, prekrižujmo se radi, pa prekrižujmo se vselej spodobno, prekrižujmo se vselej pobožno.

4) Eden naj lepših praznikov Gospodovih je praznik presvetega rešnjega Telesa. Med Gospodovimi prazniki je bil ta praznik postavljen naj pozneje, in sicer postavljen v spomin presvetega zakramenta, ktereга je Jezus postavil pri zadnji večerji. Ta praznik sveta cerkev prav za prav vsaki dan obhaja, ker pri sveti meši stori ravno to, kar je Jezus storil pri zadnji večerji, ter spreminja kruh v pravo živo telo in vino v pravo živo kerv Jezusovo. Posebno bi bil veliki čertek za obhajanje tega praznika naj bolj pripraven, ker je Jezus ravno veliki čertek postavil zakrament svetega rešnjega Telesa. Sveta cerkev tudi res že od apostolskih časov na veliki čertek obhaja spomin, da je Jezus ta dan postavil naj svetejši zakrament. Ker pa ta dan, ki je predan spomina Jezusove smerti, v serce bogoljubnega kristijana čistega veselja ne dopušča, prestavila je sveta cerkev veseli spomin neizrekljive ljubezni Gospodove na čertek po prazniku presvete Trojice, tedaj v dobo, o kateri je v omlajeni natori oživela lepota in radost, in vertovi in livade pisanih cvetlic, gojzdi pa zelenega drevja ponujajo zadosti, da zamoremo praznično obhajati praznik presvetega rešnjega Telesa.

V ozir začetka tega praznika in v ozir vpeljevanja njegovega med keršanski svet vam moram to le povedati: Okoli leta 1230. je v mestu Litih na Nizozemskem živela pobožna nuna, Julijana po imenu, ki je imela posebno spoštovanje do zakramenta svetega rešnjega Telesa. Berž ko ne v plačilo te njene pobožnosti Bog v pobožni Julijani s posebno prikaznijo obudí misel, da se v katoliški službi božji pogreša še en praznik, ter praznik presvetemu rešnjemu Telesu v čast. Prikazen pa je bila ta le: V sanjah je večkrat vidila Julijana svetlo polno luno, ki je bila sicer vsa lepo svetla, le samo na enem kraju je bila nekoliko obsenčena in zatamnjena. Ob enem jej je bilo razodeto in na znanje dano, da tu zatamnili lunini krajec pomenja, da manjka v sveti cerkvi posebnega praznika presve-

temu rešnjemu Telesu na čast, in da se bo katoliška služba v svoji popolni lepoti lesketala še le takrat, kader bo ta praznik postavljen in vpeljan med keršanski svet. To prikazen in njeni pomen razodene Julijana litiškemu škofu in nekterim drugim duhovnim, ter ponižno prosi, naj bi jej dovolili, da bi smela v svojem samostanu kak poseben dan v letu odločiti v češčenje presvetega rešnjega Telesa. Kedar škof s svojo duhovščino spoznajo resničnost prikazni in njeni sveti pomen, jej prošnjo dovolijo. Praznovanje tega lepega praznika pa ni ostalo le samo na Julijanini samostan navezano, ampak se je polagoma razširilo po vsem keršanskem svetu. Leta 1246. so v litiški škofiji pervikrat obhajali ta praznik. Papež Urban IV. ga je leta 1264. zapovedal za ves keršanski svet. To zapoved je pa še le Vienski cerkveni zbor speljal leta 1311. Procesija se je pa po pobožnosti kristijanov začela, papež Janez XXII. jo je leto 1317 po zahtevanju mnogih učencikov zapovedal za ves katoliški svet, in sveti Tridentinski cerkveni zbor jo je na novo poterdil. Da bi verne kristijane k slovesnišemu obhajanju spodbudili, so papeži mnogo odpustkov podelili za ta praznik.

Praznik svetega rešnjega Telesa je sveta cerkev postavila sosebnost iz teh le treh vzrokov:

a) da Jezusa očitno in slovesno zahvaljuje za njegovo neskončno ljubezen, ktera ga žene, da hoče vedno pri nas ostati v presvetem zakramentu;

b) da nevernikom in krivovercem nasproti očitno in slovesno spoznava svojo versko resnico, da je Jezus resnično pričujoč v najsvetejšem zakramentu;

c) da Zveličarju očitno in slovesno zadostuje za tolikanj onečastenja, ktere ga mu v presvetem zakramentu delajo neverniki, ki ga nočejo spoznati, mlačni kristijani, ki zanj ne marajo, in grešniki, ki ga nevredno prejemajo.

d) da katoliški kristijani tem gorečniši Boga prosijo gnade, s ktere pomočjo bi zamogli vedno svetejši živeti. V to merijo vse cerkvene molitve, ki so zložene za ta praznik.

Praznik svetega rešnjega Telesa se po keršanskem svetu

obhaja z obhodom ali procesijo, ktera se vravnava slovesno, kar je le moč, in sicer tako le:

a) Po slovesni sveti maši se sveto rešnje Telo iz cerkve nese med veselim petjem, prazničnim zvonenjem in žvenkljanjem. Verno ljudstvo ga spremlja; kdor le koli more od doma, hoče pričujoč biti pri tej veseli slovesnosti.

b) Navadno ima vsaka podružnica svoje bandero, ktero se nosi pred njeno srenjo. Za banderom gredo v procesiji naprej možki, za njimi ženske. Poslednjič pridejo na versto bandera farne cerkve, za katerimi gredo fantiči in možje. Za temi se nesete dve male banderci vštric pred belo oblečenimi deklicami, ki cvetje posipajo pred svetim rešnjim Telesom. Za deklicami gredo pevci, ki vesele pesmi prepevajo svetemu rešnjemu Telesu na čast, in za pevci gredo cerkveni služabniki in duhovščina. Nad mašnikom, ki sveto rešnje Telo nosi v rokah, nese se nebó. Sveto rešnje Telo za mašnikom spremlja deželska gosposka, in za njo gre ženstvo.

c) Kodar gre procesija, poltroši se pot s cveticami, ob hišah in cestah so postavljene zelene drevesca ali maji, na okinčanih oknih pa sveče gorijo. Po kmetih gre procesija večidel po polju.

d) Na štirih krajih so postavljeni altariji, obrnjeni na vse štiri kraje sveta. Pri vsakem altarju procesija postoji. Mašnik sveto rešnje Telo v monštranci postavi na altar. Zapoje se pri prvi postaji začetek evangelija svetega Matevža, pri drugi začetek evangelija svetega Marka, pri tretji začetek evangelija svetega Lukeža, pri četrti začetek evangelija svetega Janeza. Po vsakem evangeliju obmoli mašnik še nekatere molitve, in blagoslovlja na zadnje verno množico s presvetim rešnjim Telesom. Po vsakem blagoslovu se Jezusu s strelanjem skazuje čast, hvala in zahvala.

e) Po zadnjem blagoslovu pri četrti postaji se procesija verne v cerkev. Mašnik postavi sveto rešnje Telo na altar, ga s kadihom pokadi, zapoje „Tantum ergo sacramentum,“ „Genitori genitoque“ in še enkrat zbrano ljudstvo blagoslovlja s svetim rešnjim Telesom.

Ta veseli praznik ima svojo osmino, v kateri je po mestih vsaki dan po nekoliko časa izpostavljeno sveto rešnje Telo. Na kmetih je pa vsaki dan sveta maša pred izpostavljenim svetim rešnjim Telesom. Namen te pobožnosti in želja svete cerkve je, spodbudovati verne kristijane, da Jezusa večkrat obiskujejo in molijo v naj svetejšem zakramentu.

Kako morajo kristijani posvečevati ta praznik, da ga bodo posvečevali po željah svete cerkve?

Da bomo praznik svetega rešnjega Telesa posvečevali po mislih in željah svete cerkve, moramo

a) obudovati o tem veselem prazniku živo vero v zakrament svetega rešnjega Telesa, ter živo vero, da je Jezus Kristus, Bog in človek, pod podobo kruha resnično pričujoč v tem svetem zakramentu. Satan sam je veroval, da Jezus, ako je res Sin božji, lahko kamnje spremeni v kruh. (Mat. 4. 3.) Jezus je res v Kani Galilejski vodo spremenil v vino. (Jan. 2, 1—11.) Ravno tako je tudi kruh lahko spremenil v svoje telo in vino v svojo kerv pri zadnji večerji. In kakor terdno verujemo ta čudež Jezusov, ravno tako terdno moramo verovati, da ravno ta čudež Jezusov tudi mašniki ponavljajo pri sveti maši, ker jim je Jezus sam v to oblast dal, rekoč: „To storite v moj spomin.“ (Luk. 22, 19.) Kedar je bil Jezus v Kani Galilejski vodo spremenil v vino, voda nič več ni bila voda, ampak je bila pravo vino; ravno tako tudi posvečeni kruh nič več ni kruh, ampak je pravo Jezusovo telo, in posvečeno vino nič več ni vino, ampak je prava Jezusova kerv, in sicer ravno tisto telo, ktero je bilo za nas križano, in ravno tista kerv, ktera je bila za nas prelita na svetem križu, in ne le samo telo in kerv Jezusova, ter njegova človeška natora ampak tudi Jezusova božja natora, tedaj Jezus ves kar Bog in človek je resnično pričujoč v najsvetejšem zakramentu. Tako premišljevanje je res prav pripravno obuditi v nas živo vero v zakrament svetega rešnjega Telesa.

Da bomo praznik svetega rešnjega Telesa prav posvečevali, moramo

b) premišljevati Jezusovo neskončno ljubezen do nas, ktera ljubezen ga je gnala, da se je dal ne le samo umoriti za nas, ampak nam je tudi še svoje rešnje Telo zapustil v jed, po kateri prejemamo vse gnade v obilni meri in zastavo večnega življenja. Judje je Bog v puščavi z mano redil, nas pa Jezus živi in redi s svojim lastnim mesom in svojo lastno kervjo zato, da mi v njem ostanemo in on v nas. (Jan. 6, 57.) Hvalimo in zahvalimo Jezusa za to njegovo neskončno ljubezen. Ob enem pa se od Jezusa učimo prave ljubezni do bližnjega, ter mu radi storimo dobrega, kar in kolikor nam je mogoče, da bomo z Jezusom enakega duha, enakih misel in želj.

Da bomo praznik svetega rešnjega Telesa prav obhajali, moramo

c) učiti se od Jezusa ponižnosti, krotkosti, poterpežljivosti in pokorščine. Jezus je v zakramentu skrit, ter ne razodeva ničesa od svoje božje časti in oblasti; varujmo se tudi mi vseh napuhnenih misel, ter se ne razkazujmo ljudem zato, da bi nas hvalili. Koliko nečasti storijo grešniki Jezusu v tem svetem zakramentu, in Jezus vse preterpi do svojega časa. Pokoren je Jezus mašniku pri sveti maši, ter na njegovo besedo pride na altar, da imajo ljudje jed za dušo in dar za Boga.

Da bomo praznik svetega rešnjega Telesa prav praznovali, moramo

d) prositi Jezusa odpuščenja grehov, ako bi ga ali mi ali drugi ne bili vselej prav častili v tem svetem zakramentu, ali ga morda clo po nevrednem prejemali.

Po takem in enakem premišljevanju in po takih prošnjah bomo v veri, upanju in ljubezni do Jezusa zmerom bolj poterjeni, in se bomo vredne storili Jezusa v tem svetem zakramentu večkrat prejemati, in se bomo vredne storili ga tudi za popotnico v večnost ob naši smertni uri prejeti s posebno pobožnostjo Amen.

X. keršanski nauk.

Prazniki Matere božje: kateri so? — čemu jih je sveta cerkev postavila? — kako jih moramo posvečevati? —

1) Vse zapovedane praznike, ki nam jih prva cerkvena zapoved posvečevati zapoveduje, razdelimo v Gospodove praznike, v praznike Matere božje, v praznike angeljev in svetnikov, in tem praznikom pridevljemo še praznik cerkvenega posvečevanja. Dosihmal sem od Gospodovih praznikov govoril, ter vam jih razlagal po versti, kakor nam jih sveta cerkev v teku svetega cerkvenega leta postavlja pred oči. Zadnjič sem ta nauk skončal razlagovaje vam zadnja dva Gospodova praznika, ter praznik presvete Trojice in praznik presvetega rešnjega Telesa.

2) Zdaj pa pridejo na versto:

B) Prazniki Matere božje ali Marijni prazniki.

Marijne ali Matere božje praznike imenujemo vse tiste, ki jih je sveta cerkev postavila v čast Mariji, prečisti Devici in materi našega Gospoda in Zveličarja, Jezusa Kristusa. Ti prazniki nam pred oči postavljajo naj čistejšo, naj svetejšo in naj častitljivšo Devico, Jezusovo in tudi našo mater, ki je polna vseh milost in zgled vseh čednost, spominjajo nas njene goreče ljubezni do Boga in do bližnjega, njene neomadeževane nedolžnosti in nenavadne ponižnosti, in drugih njenih lepih čednost.

Zapovedani Marijni ali Matere božje prazniki so ti le: Čisto spočetje Marije Device, Marijno rojstvo, oznanenje Mariji Devici, očiščevanje Marijno, vnebovzetje Marijno, praznik presvetega imena Marijnega in praznik svetega rožnikranca.

Prejden vsakega teh praznikov posebej premišljujemo, naj vam odgovor dam na nasledno vpraševanje:

3) Čemu ali zakaj je sveta cerkev postavila Marijne praznike.

Marijne praznike je sveta cerkev postavila

a) zato, da Boga zahvalujemo za preobilne milosti, ki jih je Bog Mariji in po Mariji tudi nam delil in jih še deli. Zmed vseh drugih njenega spola je Bog Marijo izvolil v mater svojemu edinorojenemu Sinu. S tim, da je Marija božja mati postala, vdeleževala se je tudi našega odrešenja, in je s tim naša mati, naša pomočnica postala. In ker je Bog Marijo tolikanj povzdignil, oblagodaryl jo je tudi z milostmi in prednostmi, kakoršnih še nikdar nikoli nobeden človek ni in ne bo deležen postal, in jej je dodelil moč in mogočnost, ktera je naj perva moč in naj perva mogočnost za božjo močjo in mogočnostjo, kajti Marija nam zamore vse izprositi in vse zadobiti v nebesih pri njem, ktereга je tukaj na zemlji pod svojim srcem nosila in v Betlehemu rodila. Te čudopolne milosti in prednosti Marijne moramo o njenih godovih premišljevati, ter si prav živo pred oči postavljati, in s srcem in jezikom Boga hvaliti in zahvaliti, da je tako velike in imenitne reči storil nad Marijo. Taka hvaležna hvalitev in hvalivna zahvalitev nam bo gotovo v obilni meri naklonila božjo prijaznost in milost, ob enem pa nas tudi vredne storila Marijnega varstva in njene pomoči v stiskah in težavah sedajnega življenja.

Marijne praznike je sveta cerkev postavila

b) zato, da si Marijne prelepe čednosti pred oči postavljamo, in terdne sklepe delamo, da jih bomo posnemali, kar in kolikor koli bomo le mogli. Saj nas ravno Marijni prazniki naj lepše spominjajo prelepih čednost Marijnih

ter njene neomadeževane čistosti dušne in telesne, njene ponižnosti, njene vdanosti v sveto voljo božjo, njene zveste pokorščine, njene goreče ljubezni do Boga in do bližnjega i. t. d. Tedaj je primerno, in sveta cerkev to tudi zahteva, da te lepe čednosti Marijne premišljujemo, se jih razveseljujemo, in sklepamo, jih zvesto posnemati in s tim Mariji zmerom podobniši prihajati.

Marijne praznike je sveta cerkev postavila

c) zato, da si pred oči postavljamo Marijno veličastvo, njeno mogočnost in moč, ki jo v nebesih ima, in se izročujemo njeni priprošnji pri Bogu. O praznikih, ki jih obhajamo njej v čast, se Marija gotovo s posebnim dopadenjem in usmiljenjem ozira na nas, svoje otroke, in gotovo tudi Bog Marijo o takih dnevih povečuje sešebno s tim, da milostljivo sluša in usliši prošnje, ki jih Marija za nas pred njega poklada. Ravno zato je tudi sveta cerkev pri postavljanju Marijnih praznikov vodila sešebno ta misel in ta želja, da bi o teh dnevih pridno premišljevali Marijno visokost in mogočnost in moč, in po takem premišljevanju podbujeni se jej priserčno izročali v varstvo in priprošnje.

4) Zdaj, ko vemo, zakaj je sveta cerkev postavila Marijne praznike, premišljujemo še vsak Marijin praznik posebej:

I. Pervi Marijin zapovedani praznik je praznik čistega ali neomadeževanega spočetja Marijnega.

Obhaja se osmi dan grudna ali decembra mesca, in ima svojo osmino. Na predan tega praznika, ter sedmi dan grudna je zapovedan post.

Ta praznik nas spominja verske resnice, da je bila Marija po posebni milosti božji in zavoljo Jezusovega neskončnega zasluženja brez madeža izvirnega greha spočeta.

Kdaj da so kristijani ta praznik praznovati začeli, ne ve se prav. Po sporočilu svetega Anzelma je bil na Angležkem ta praznik vpeljan po svetem opatu Celzinu. Sveti Celzin se je znašel na morju v veliki nevarnosti, da bi ga razdraženo

valovje ne zagernilo in ne potopilo. V tej veliki sili se oberne do Marije, ki jo imenujemo zvezdo na morju, ter jo v pri-serčni molitvi kliče na pomoč. Na njegovo molitev mu je bilo razodeto in naročeno, da naj osmi dan grudna Marijnemu spočetju v čast vpelje praznik, in bo nevarnosti odšel. Sveti mož zaobljubi, da bo to storil, in je bil rešen. To se je godilo v desetem stoletju. Od svetega Celzina vpeljani praznik se je naglo razširil po vsem Angležkem in po večernih deželah; v jutrovih deželah pa se je obhajal že v petem stoletju. Papež Sikst IV. ga je leta 1483. posvečevati zapovedal po vsem keršanskem svetu. Posebno imenitnost je ta praznik dobil 8. dan grudna 1854. leta, o katerem so sveti oče Pij IX. za terdno versko resnico oklicali nauk od Marijnega neomadeževanega spočetja, kateri je bil do tistihmalo le samo pobožna misel, in ne še razglašen za terdno versko resnico.

Da bomo praznik Marijnega čistega spočelja prav praznovali, moramo Boga hvaliti, da je Marijo tako visoko povzdignil in jo s tolikimi gnadami obdaroval, da je vselej obvarovana bila vsakega madeža greha; zraven tega se moramo od Marije učiti, da zvesto ohranimo gnado božjo, katero prejemamo v svetih zakramentih, in da s pomočjo gnade božje sveto živimo in neomadeževano kakor je živela Marija.

II. Devet mescev po prazniku Marijnega spočetja obhajamo spomin Marijnega rojstva. Temu prazniku pravimo tudi Mali Šmaren ali Mala Gospojnica.

Sveta cerkev ta dan obhaja spomin, da je bogoljubna Joahimova žena, sveta Ana, rodila Devico Marijo, katero je Bog že v svetem raju svetu obljubil, in so jo v božjem imenu preroki oznanovali, ter napovedovali, da bo Boga in človeka rodila, ter odrešenika in Zveličarja vesoljnega sveta. Sveti Joahim in sveta Ana sta bila neizrečeno vesela Marijnega rojstva; ali še vse veselejša bi bila, ko bi bila do dobrega vedela, v kako veliko čast da je odmenjena Marija.

Marijin rojstni dan sveta cerkev praznično obhaja zato, ker je Marija ta dan v gnadi božji luč sveta zagledala, je ta dan neomadeževano živeti začela, in je odsihmalo v gnadi,

božji rastla, da njej enako svete duše ni bilo, kar svet stoji, in je ne bo. — Pri drugih svetnikih sveta cerkev ne praznuje njihovega rojstnega dneva, ampak le dan njihove smrti, kateri dan je njihov rojstni dan za nebesa. Le samo rojstni dan Marije prečiste Device, ki je v gnadi božji na svet prišla, praznično obhaja in pa rojstni dan svetega Janeza Kerstnika, ker ga je Bog, kakor sveto pismo spričuje, posvetil še pred rojstvom s posvečujočo gnado božjo.

Da bomo ta praznik prav posvečevali, ter praznovali po namenu svete cerkve in v prid svoje duše, moramo od ene strani premišljevati veliko gnado, ki jo je Bog Mariji skazal s tim, da jo je v božjo mater izvolil; od druge strani pa moramo premišljevati neskončno usmiljenje in nezmerno ljubezen božjo do nas, ker je Bog le iz usmiljenja in ljubezni do nas tolike reči storil nad Marijo, ter jo tako visoko povzdignil. Kdo zmed nas, ako vse to pridno premišluje, zamogel bi zadosti počastiti Marijo, ki je zares Mati prečudna, kakor jo sveta cerkev imenuje? In kdo bi se po takem premišljevanju zaupljivo ne zatekal k Mariji, ki ni le Jezusova, ampak je tudi naša mati, ter se jej v vseh okoljščinah življenja priserčno ne izročal v priprošnjo?

III. Devet mescev pred Božičem, 25. dan sušca ali marca obhajamo praznik včlovečenja Sina božjega in označenja Devici materi Mariji.

Ta praznik je sveta cerkev praznovala že v petem stoletju ob času svetega Krizostoma. Proklus, njegov naslednik in škof v Carjemgradu, je več pridig imel od tega praznika. In v Toledi so leta 656. škofje v zboru zapovedali, da morajo mašniki ta dan ravno tako kakor na sveti božični dan poklek-niti med sveto mašo, kader po svetem evangeliji v „Veri“ izgovorijo besede: „In je po svetem Duhu iz Marije Device meso na se vzel, in človek postal.“

Ta praznik je prav Gospodov praznik, ker se o njem obhaja spomin, da se je Sin božji včlovečil, ter nase vzel tako dušo in tako telo, kakoršna je naša duša in naše telo, in je človeško natoro združil s svojo božjo natoro. Vendar ta praz-

nik prištevamo tudi Marijnim praznikom, ker je bila Marija ta dan, o katerem se je Jezus tako močno ponižal, da je človek postal, povzdignjena tako visoko, da je spočela Sina božjega in je s tim božja mati postala.

Ta dan namreč so se spolnile obljube božje. Ta dan se je včlovečil Odrešenik in Zveličar sveta, ktereга so celih 4000 let vsi pravični stare zaveze tako željno pričakovali in po katerem so toliko dolgih stoletij tako priserčno zdihovali. Ta dan je poslal Bog svojega poslanca, velikega angelja Gabriela, v mesto Galileje, ki mu je ime Nazaret, k Devici Mariji iz hiše Davidove. In angelj je prišel k njej, in je rekel: „Češčena milosti polna, Gospod je s teboj, blažena si med ženami.“ Ko je pa to slišala, se je prestrašila nad njegovim govorjenjem, in je mislila, kakošno bi bilo to pozdravljenje. In angelj jej je rekel: „Ne boj se, Marija, ker si milost našla pri Bogu. Glej, spočela boš v svojem telesu, in rodila sina, in imenuj njegovo ime Jezus. Ta bo velik in Sin Najvišega imenovan: in Gospod Bog mu bo dal sedež Davida, njegovega očeta, in bo kraljeval v hiši Jakobovi vekomej, in njegovemu kraljestvu ne bo konca.“ Marija pa je rekla angelju: „Kako se bo to zgodilo, ker moža ne spoznam?“ In angelj je odgovoril in jej rekel: „Sveti Duh bo prišel v te, in moč Najvišega te bo obsenčila, in za tega voljo bo Sveto, ktero bo rojeno iz tebe, imenovano Sin božji.“ Ko je Marija spoznala, da bo mati božja postala, pri tem pa vendar le vedno čista devica ostala, vdala se je v sveto voljo božjo in je djala: „Glej, dekla sem Gospodova; zgodi se mi po tvoji besedi“ (Luk. 1). Na to besedo Marijno pride sveti Duh iz nebes, in Sin božji se včloveči v njenem svetem telesu. Na vse to nas opominja praznik včlovečenja Sina božjega in oznanenja Devici materi Mariji.

Da bomo ta praznik posvečevali po volji svete cerkve, moramo naj poprej

a) Jezusa častiti, hvaliti in moliti, ki se je tako močno ponižal, da je iz nebes na zemljo prišel zavoljo našega zveličanja. Sklenimo, da bomo Jezusu, ki je naš Bog in naš Gospod, v vsem pokorni, kakor je bil on v vsem pokoren

svojemu nebeškemu Očetu. Ta sklep ponavljajmo vsak dan, kedar angeljevo češčenje molimo, ter pri tem premišljujemo, da se je Jezus včlovečil zavoljo nas, da je naše grehe na se vzel, kazni zanje prestal, nas s svojo sveto nedolžno kervjo opral, in nam nebesa zaslužil.

b) Na dalje moramo hvaliti in zahvaliti neskončno dobrotljivega in usmiljenega Očeta nebeškega, ki je s svojim Sinom Jezusom dal nam grešnikom Zveličarja, zgubljenim ovčicam Pastirja, slabim moč, slepim luč, nevednim učenika, in ljudem daritev in velikega Mašnika. — Poterdovati se moramo v upanju v Boga, ki nam je clo svojega ljubega Sina dal, da nam bo dal vse, kar koli ga bomo prosili v njegovem imenu. Zadobili bomo odpuščenje grehov, pomoči premagovati skušnjave, in moč varovati se hudega in dobro delati.

c) Častiti moramo in prositi svetega Duha, ki je Marijo napolnil z gnadami, da bi tudi nas prenovil, da bi bili v vsem podobni Jezusu.

d) Hvaliti moramo in častiti Marijo, ki jo je Bog tako visoko povzdignil, ter jej svoje češčenje skazovati sosebno s tim, da ta dan in vsegdar pobožno obmolimo angeljevo češčenje, in da Marijo v vseh njenih lepih čednostih zvesto posnemamo, posebno pa v ponižnosti, ktero je sosebno ta dan tako lepo razkazovala, ter se je deklo Gospodovo imenovala takrat, kedar je bila naj visokeje povzdignjena, povzdignjena clo v božjo mater.

IV. Štirideseti dan po Božiču ali 2. dan svečana ali februara obhajamo god Marijnega očiščevanja. Ta praznik je Gospodov in Marijni praznik ob enem, kakor ste slišali pri razlaganju Gospodovih praznikov. Gospodov praznik je, ker je spomin Jezusovega darovanja v tempeljnu. (Luk. 2, 22. 23.) Marijni praznik je v spomin njenega očiščevanja. — Po Mozesovi postavi (III. Moz. 12,) mati po rojstvu svojega sina 40 dni, po rojstvu svoje hčere pa 80 dni ni smela med ljudi in tudi ne v tempelj. Ko so bili ti dnevi dopolnjeni, morala je mati v tempelj iti, ter prinesiti v dar enoletno jagnje in mla-

dega goloba; ako je bila revna, pa dve gerlici ali dva mlada goloba, duhoven pa je zanjo opravil zapovedano molitev, in tako je bila očiščena. — Marija tej postavi ni bila podveržena, ker je Jezusa ko naj čistejša devica rodila in je Jezus bil brez vsega greha; ali ona ga je postavi podverгла iz pokorščine; iz ponižnosti pa je prinesla dar revnih mater.

Pri darovanju božjega Deteta v templjnu je stari Simeon v njem spoznal obljubljenega Zveličarja, ga z bogoljubno Ano vred pričujočemu ljudstvu oznanil, ter ga ves vesel imenoval „Luč v razsvitljenje nevernikom.“ — V spomin, da je Jezus svetu luč, sveta cerkev ta praznik voščene sveče blagoslov-ljuje za službo božjo. Tudi verni nosijo sveče blagoslovljevat. Blagoslovljene sveče se prižgejo, med pričujočo duhovščino razdelijo, in naravna se slovesen obhod po cerkvi ali okoli cerkve, pri katerem se hvalne pesmi prepevajo. Prižgane sveče v rokah dajejo na znanje veselje, da nas je luč Jezusove vere razsvetlila, in terdni sklep, vedno ravnati se po tej sveti luči. Tudi pri peti maši po procesiji pričujoči blagoslovljene sveče prižgejo, in pri „evangeliju“ in od „Sanktusa“ do „zavživanja“ v rokah deržijo. Od tod je temu prazniku, tudi „Svečnica“ ime.

Da bomo ta praznik po mislih svete cerkve posvečevali, naj

a) Poštene matere Boga zahvalijo za otroke, ki so božji dar, naj jih po Marijnem zgledu darujejo Bogu, in naj jih rešijo s terdno obljubo, da jih bodo izrejale Bogu v čast. Vsi skupej pa po Jezusovem zgledu z Jezusom sami sebe darujmo nebeškemu Očetu, ker nas je le za povišanje svoje časti Bog Oče vstvaril, Jezus odrešil, in sveti Duh v svetem kerstu po-svetil, in smo obljubo storili, le za Boga živeti.

b) Prosimo Boga, da bi nas Jezus, nebeška luč, zmerom bolj razsvetlil, da bi kakor otroci svitlobe živeli po sveti volji božji, od dne do dne zmerom bolj popolnoma.

e) Vsakdo zmed nas bodi po Jezusovem in Marijnem zgledu iz prave ponižnosti pokoren Bogu, da bližnjemu svéti z lučjo lepega zgleda in svoji duši pomaga v večno nebeško svitlobo.

V. Praznik Marijnega vnebovzetja ali Veliki Šmarren, Veliko Gospojnico, obhajamo 15. dan velikega serpana ali avgusta v spomin, da je Marija umerla in bila v nebesa vzeta. S tim praznikom nam sveta cerkev v spomin sklicuje Marijno srečno smert in veliko čast, ki jo Marija vživa v nebesih, v katerih je povzdignjena nad vse angelle in svetnike. S tim praznikom nas opominja, veseliti se Marijne sreče; nas opominja, Marijo posnemati, za njo hoditi, da bi tudi mi prišli v veselje nebeškega kraljestva, ter ondi hvalili Boga, ki je tako visoko poveličal Marijo.

Marija je zares umerla, to je: njena duša se je od telesa ločila, in je bila sprejeta v nebesa; njeno telo je pa, kakor sveti cerkveni očetje pobožno mislijo, kmalu po smerti postalo nestrohljivo in veličastno, se je z dušo sklenilo, in vživa z dušo vred nebeško veselje. Kdor bi mislil, da se to ni zgodilo, bi ne poznal božje moči, ne ljubezni Jezusove, ne visoke imenitnosti Matere božje. Verska resnica sicer še ni, da bi jo bila cerkev razsodila, ampak je pobožna misel vernih kristijanov, ki Marijnega telesa niso našli v nobenem grobu, akoravno so toliko grobov svetih mučencev našli veliko pozneje, in jim je nekatere Bog sam po čudežih razodel. Toraj skoraj ni misliti, da bi bil Jezus v grobu pustil sveto telo svoje ljube matere, katero ga je pod srcem nosilo in dojilo, marveč ga je Jezus gotovo k sebi vzel v nebesa.

Pobožna misel tedaj, da je Marija z dušo in telesom bila vzeta v nebesa, kader je umerla, je začetek dala prazniku Marijnega vnebovzetja. Kdaj so kristijani ta praznik praznovati začeli, ni znano. Nekteri pravijo, da ga je postavil papež Damaz, ki je živel dve sto let pred cesarjem Mauricijem, kar pa ni dognano. Gotovo pa je, da cesar Mauricij je zapovedal po svojem kraljestvu, naj se vsako leto 15. dan velikega serpana praznuje, in to se je zgodilo okoli leta 583. po Jezusovem rojstvu. Toda cesar praznika ni bil postavil; določil je le dan praznovanja, da so ga vsi praznovali ravno tisti dan, kateri dan ga je pozneje tudi cerkev praznovati ukazala.

Praznik Marijnega vnebovzetja je naj višnji Marijni god, naj večji Marijni praznik, ki nam pred oči postavlja veličastvo,

plačilo in zmago častite Device; toraj ima tudi svojo osmino, in pred ta dan je zapovedan post.

Da bomo ta praznik prav posvečevali,

a) Premišljujmo čast Marijno, s kakoršno je bila v nebesa vzeta, ko jo je Jezus v svojem kraljestvu posadil na sedež, katerega jej je pripravil od vekomej.

b) Častimo jo, Mater božjo, kakor jo angelji častijo in izvoljeni. Hvalimo milost božjo, ktera je Marijo obdarovala s tako velikimi gnadami, in jo zdaj njeni ljubi Sin v nebesih krona, in jej zdaj z nebeškim veseljem plačuje vse njeno terpljenje in vso njeno žalost, katero je na zemlji prestala.

c) Veselimo se, da imamo mogočno pomočnico pri Bogu, pribežališče skesanih grešnikov, ki nas ljubi in za naše zveličanje svojega ljubega Sina prosi.

d) Prosimo Marijo, da bi nam pomagala Boga prositi, da bi bili grehov rešeni, da bi svoje serca spreobrnili, da bi zadobili moč, premagati vse vnanje in notranje skušnjave; da bi nam sprosila čednost ponižnosti, čistosti in pokorščine, ker se je njeno življenje od teh čednost med vsemi Evinimi otroci naj lepše svetilo, in ker vemo, da po teh čednostih v nebesa pridemo.

VI) V nedeljo po Marijnem rojstvu obhajamo god Marijnega presvetega imena. „Marija“ pomenja v našem jeziku to, kar „Gospa“ ali „Zapovedovavka“, in Marija je zares Gospa vseh stvari, ker je Stvarnikova mati. Ta praznik je po vsem keršanskem svetu vpeljal papež Inocencij XI. v spomin, da so bili Turki, naj hujši sovražniki keršanske vere, leta 1683. pred Dunajem srečno premagani na Marijno priprošnjo.

Ta praznik in celo naslednjo osmino so v našem cesarstvu popolnoma odpustki, kakor v praznik presvetega imena Jezusovega.

Kakor drugi Marijni prazniki nas tudi ta opominja, Marijo vedno častiti, in se jej v vseh okoljščinah življenja zaupljivo izročevati v priprošnjo in jo na pomoč klicati.

VII. Roženkranska nedelja, ter prva nedelja mesca vinotoka ali oktobra, je vpeljana v spomin slavne zmage, katero so kristijani dobili pri Lepanti leta 1571. nad Turki ravno tisti dan, ko so udje bratovščine svetega rožnikranca obhajali svojo bratovsko procesijo. To nedeljo se tudi obhaja spomin zmage kristijanov nad Turki pri Temešvaru leta 1716.

Tudi ta praznik nas opominja, Marijo častiti in se jej priporočevati sosebno s tem, da pridno in pobožno molimo lepo molitev svetega rožnikranca.

5) Ljubi kristijani! posvečujmo zraven Gospodovih tudi Marijne praznike vselej tako, kakor želi sveta cerkev, da jih praznujemo in posvečujemo, ter skazujemo Bogu svojo zahvalo, Mariji pa svoje češčenje in svojo ljubezen. Gotova resnica je, da bomo le tedaj Gospodove praznike prav praznovati zamogli, ako si bomo prizadevali, tudi Marijne praznike prav posvečevati. Saj veste, da očeta prav spoštuje le tisto dete, katero tudi svojo mater vredno časti. In dobrotljivega prijatla in usmiljenega pomočnika se božji Sin skazuje le tistim kristijanom, ki se do njegove ljube matere obnašajo kakor dobri, vbogljivi otroci. Amen.

XI. keršanski nauk.

Prazniki angeljev in svetnikov: kateri so in kako jih moramo posvečevati.

1) Marijni zapovedani prazniki so: Čisto spočetje Marijno, očiščevanje Marijno, oznanenje Mariji Devici, vnebovzetje Marijno, rojstvo Marije Device, praznik presvetega imena Marijnega, in praznik svetega rožnikranca. Sveta cerkev je, kakor sem vam zadnjič pravil, te praznike postavila zato, da Boga zahvaljujemo za obilne milosti, ki jih je Bog Mariji delil in po Mariji tudi nam; na dalje zato, da si Marijne prelepe čednosti pred oči postavljamo, in terdne sklepe delamo, da jih bomo posnemali, in poslednjič tudi še zato, da si pred oči postavljamo Marijno veličastvo, njeno mogočnost in moč, ki jo v nebesih ima, in se tedaj izročujemo njeni priprošnji pri Bogu. Z Marijnimi prazniki po tem takem sveta cerkev Mariji skazuje posebno češčenje. In tako češčenje se Mariji tudi spodobi, zakaj

a) Bog sam je naj večo čast, ktera je le koli kdaj doletela kako stvar, skazal Mariji s tem, da jo je izvolil v mater svojemu edinorojenemu Sinu, v mater božjo;

b) Marija vse angelle in svetnike presega v milostih in v svetosti. Po posebni milosti božji je bila spočeta brez madeža izvirnega greha; bila je ves čas življenja obvarovana slehernega greha; bila je tudi oblagodarjena z vsemi čednostmi:

c) Marija zavoljo naj tesnejše zveze z Jezusom vse angelle in svetnike presega v veličastvu;

d) Marija vse angelje in svetnike presega tudi v moči. Zavaljo svoje tesne zveze s Kristusom nam zamore pri Bogu sprostiti vse milosti, in Bog nam vse milosti deli po njej, ki je bila delavna pri našem odrešenju.

2) S tem skončamo premišljevanje o Marijnih praznikih. Na versto so zdaj prišli:

C) Prazniki angeljev in svetnikov.

Praznike angeljev imenujemo tiste praznike, kateri so postavljeni angeljem v čast.

Sveta cerkev že od naj starejših časov angelje božje očitno časti, in sicer

a) zato, ker so angelji naj imenitniše božje stviri, so zveličani nebeški duhovi, ki vedno Boga gledajo in ga neprenehoma molijo;

b) zato, ker so bili angelji tudi poslanci božji pri našem odrešenju. Angelj Gabriel je preroku Danielu in Mariji prečisti Devici, oznanil prihod Odrešenikov. Angelj se je svetemu Jožefu v spanju prikazal, ter mu zapovedal, z Jezusom in Marijo v Egipt bežati, in po Herodovi smerti spet verniti se v domačo deželo;

c) zato, ker so angelji nam v varhe dani, in nam v zveličanje pomagajo. Sveti Mihael je bil poseben pomočnik Judovskemu ljudstvu, in je zdaj poseben varh svete katoliške cerkve. Sveti Rafael je bil staremu in mlademu Tobiju v veliko pomoč. Angelj je vodil Izraelce v obljubljeni deželo. Lota so angelji rešili iz Sodome. Prerok Daniel je bil v levnjaku obvarovan, trije bogoljubni mladenči so bili v razbeljeni peči ohranjeni, sveti Peter je bil iz ječe rešen z angeljsko pomočjo, in tudi nam so angelji v varhe dani.

Angeljem češčenje skazujemo s tem, da njim v čast cerkve in altarje postavljamo, njim v čast praznike obhajamo, in se jim v varstvo priporočamo.

Godovi in prazniki, angeljem v čast postavljeni, so: god vélikega angelja Gabriela, 24. dan sušca ali marca mesca: god vélikega angelja Mihaela, 29. dan kimovca ali septembra; god velikega angelja Rafaela, 24. dan vinotoka ali oktobra. Toda ti godovi niso zapovedani prazniki. — Zapovedan praznik angeljem v čast nam je le god vseh angeljev varhov, ki se obhaja tisto nedeljo, ktera je naj bližeje prvemu dnevu mesca kimovca ali septembra.

Da bomo ta praznik obhajali po namenu svete cerkve, moramo naj poprej

a) Boga hvaliti in zahvaliti, da nam je svoje angelje v varhe dal, ki so nam tolikanj modri, mogočni in zvesti varhi;

b) po tem moramo tudi angelje častiti, ter častiti s tem, da se jim pridno v varstvo izročamo, in jih zvesto vbogamo, ter se jim poslušno in pokorno damo voditi.

3) Praznike svetnikov kličemo tiste praznike, ki so postavljeni svetnikom v čast.

Svetnike imenujemo tiste duše vernih kristijanov, ki so v tem življenju dosegli posebno visoko stopnjo keršanske čednosti in zdaj gotovo v nebesih gledajo in vživajo Boga od obličja do obličja.

Med svetnike štejemo:

a) tiste, katerih svetost spričuje sveto pismo;

b) tiste, ki se z cerkvenim privoljenjem častijo od starodavnih časov;

c) tiste, ki jih papeži slovesno za svetnike razglašajo, kar se pa le po skerbnem preiskovanju zgodi, in popolnem dopričanju, da je res sveto živel tisti, ki se ima svetnikom prišteti.

Svetnike sveta cerkev deli v te le verste:

a) aposteljne in evangeliste,

b) mučence,

c) spoznovavce: škofe ali ne škofe.

- d) device : mučenice, ali ne mučenice,
- e) ne device : mučenice ali ne mučenice.

Svetnike častimo zato :

- a) ker se že pri Bogu znajdejo in s Kristusom v nebesih kraljujejo,
- b) ker Boga za nas prosijo, in nas varujejo,
- c) ker imamo nad njimi prelepe zglede keršanskih čednost.

Svetnikom čast skazujemo s tim,

- a) da jih na pomoč kličemo, ter se jim v priprošnjo izročamo;
- b) da njim na čast cerkve zidamo, in altarje stavimo:
- c) da njim na čast daritev svete maše opravljamo;
- d) da njih ostanke ali svetinje častimo;
- e) da njih podobe in slike v cerkev in drugod v češčenje izpostavljamo;
- f) da zlasti njih svete čednosti posnemamo;
- g) da nekatere dni njim na čast praznično obhajamo.

Nekteri zmed teh dni so zapovedani prazniki, kakor god svetega Štefana, svetega Jožefa, ki je pri nas deželni varh, svetega Petra in Pavla in vseh svetnikov. — Nekteri so nekdanj bili zapovedani prazniki, zdaj pa niso več zapovedani. Sopraznike jih imenujemo. — Nekteri se pa le v cerkvenih molitvah in pri sv. maši na tihem obhajajo. — Nekteri, ki jih deželne varhe imenujemo, so le po posameznih deželah zapovedani prazniki, postavim: Na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, Goriškem, Teržaškem in Istrijskem je dan svetega Jožefa zapovedan praznik, na Avstrijskem dan svetega Leopolda, na Češkem dan svetega Janeza Nepomučana,

na Marskem dan svelega Cirila in Metoda, na Ogerskem in Horvaškem svelega Štefana kralja i. t. d.

Praznike svetnikom v čast je sveta cerkev postavila:

a) da se spominjamo gnad in dobrot, ktere je Bog svetnikom in po svetnikih tudi nam skazal, in da Boga zanje zahvalujemo,

b) da njihove čednosti in njihovo pobožno življenje premišljujemo, ter posnemamo;

c) da po njihovi priprošnji pomoči pri Bogu iščemo.

Obernimo zdaj svoj pogled na vsakega zmed zapovedanih praznikov posebej:

I.) Pervi dan po Božiču, ter 26. dan grudna ali decembra mesca obhajamo god svetega Štefana. Sveti Štefan je bil eden zmed tistih sedmih diakonov, ki so jih aposteljni izvolili, da bi jim pri apostolski službi pomagali, ter se sosebn z delitevjo miloženj med uboge pečali. Bil pa je sveti Štefan poln gnade in moči, in je delal velike čudeže in znamenja med ljudmi. Spravijo se pa nekteri Judovski modrijani nad njega, ter se ž njim pričkajo in prepirajo. Pa niso mogli zoperstati modrosti in svetemu Duhu, kteri je iz njega govoril. Toraj so nad-nj nadražili ljudstvo, in sosebn starašine in pismarje. Ti skupaj priderejo, ga popadejo in peljejo pred zbor; postavijo krivih prič, ki so rekle, da sveti Štefan preklinja tempelj in Mozes. Vsi v zboru so imeli oči v njega vperte, in so vidili njegovo obličje tolikanj častitljivo, kakor obličje angelja. Štefan pa jim začne razlagati, kako je Bog prečudno vodil Abrahama in Mozes, in kako so bili Izraelci vselej Bogu nepokorni, in na zadnje reče: „Vi terdovratni in neobrezani na sercu in ušesih: vedno se svetemu Duhu vstavljate; kakor vaši očetje, tako tudi vi! Kterega prerokov vaši očetje niso preganjali? Oni so morili tiste, kteri so prerokovali prihod Pravičnega; vi pa ste zdaj njega izdali in umorili“. Ko to slišijo, so se raztogotili in so z zobmi škripali

v njega. On pa, poln svetega Duha, je v nebo gledal, in vidil božje veličastvo, in Jezusa stati na božji desnici. In je rekel: „Glejte, vidim nebo odperto, in Sinu človekovega na desnici božji“. Na ves glas so nad jim zaupili, si ušesa mašili, vsi kmalo na njega planili, ga iz mesta vlekli, da bi ga kamnjali. Svoje oblačila so položili mladenču k nogam, ki mu je bilo ime Savl, in ki je tudi privolil v Štefanovo smert, ter so kamnjali Štefana. Štefan pa je molil in klical: „Gospod Jezus, sprejmi mojo dušo!“ Potlej je pokleknil in z velikim glasom klical: „Gospod ne prištevaj jim tega v greh!“ Ko je to izrekel, zaspal je v Gospodu. Bogaboječi možje so ga pokopali in velika žalost je bila po njem.

Sveti Štefan je bil prvi mučenec nove zaveze; toraj se njegov god posebno praznično obhaja in ima svojo osmino.

Sveta cerkev nam ga sosebno v ozir njegove serčnosti in ljubezni do sovražnikov v zgled postavlja. Da bomo tedaj ta praznik po volji svete cerkve obhajali, hvalimo Boga, ki je dal svetemu Štefanu toliko serčnost in močnodušnost; prizadevajmo si, da posnemamo svetega Štefana sveto življenje; in priporočajmo se mu, da tudi nam sprosi pri Bogu te lepe čednosti, ki se nad njim tako svitlo lesketajo.

II.) Praznik svetih aposteljnov Petra in Pavla obhajamo 29. rožnika ali junija meseca v spomin, da sta ta dva aposteljna obadva na ta dan umerla za Jezusa. Obhaja se ta praznik z osmino in na pred dan tega praznika je zapovedan post.

Svetemu Petru je bilo poprej Simon ali Šimen ime. Bil je ribiča Jona sin, in je s svojim bratom Andrejem po Galilejskem morju ribe lovil. Sveti Andrej ga je k Jezusu pripeljal, in Jezus je dobrega človeka spoznal, v aposteljna izvolil in Petra, po naše skala, imenoval, ter s tim očitno pokazal, da bo Peter, akoravno je bornega stanu, vendar le poglavitni kamen njegove svete cerkve. Zvesto se je sveti Peter Jezusa deržal, ter ga ljubil tako močno, da je hotel za-nj umreti; ali Jezus ga je svaril, naj se ne prenagli v

svojih obljubah, ter mu pové, da ga bo prihodnjo noč pred njegovim terpljenjem trikrat zatajil, preden petelin dvakrat zapoje. Peter tega noče verjeti, ker se je preveč zanašal na svojo lastno moč. Jezus na Oljski gori moli k svojemu nebeškemu Očetu, in se pripravlja na prihodnje terpljenje; Peter pa zraven terdo spi, in noče čuti. Jezus ga zbudi in opominja, rekoč: „Simon, kaj spiš? Ali ne morete z menoj budeti? Čujte in molite, da v skušnjavi ne padete. Duh je sicer voljen, ali meso je slabo“. Sovražniki pridejo in Jezusa primejo; Peter plane po koncu, mahne s svojim mečem, ter uho odseka nekemu beriču. Kristus ga za njegove prenačljivosti del pokrega, ter pravi: „Peter, vtakni svoj meč v nožnice; zakaj vsi, ki za meč prijemajo, bodo z mečem pokončani“. Kader so rabeljni Jezusa zvezali in pred sodbo gnali, tedaj jo je Peter z drugimi učenci vred proč potegnil, ter Jezusa zapustil; pozneje pa leze od dalječ za njim, in pride na dvorišče tiste hiše, v kateri so Jezusa sodili, ter se z drugimi vred pri ognju greje. Neka dekla, vratarica, Petra vglada, in reče: „Ta le je tudi zmed Jezusovih tovaršev“. Peter vpričo vseh taji in pravi: „Nisem, še ne poznam ga ne, ter ne vem, kaj govoriš“. Petelin pervikrat zapoje. Kmalu na to spet druga dekla pride in pravi: „Poglejte ga, tudi ta je bil z Jezusom Nazareškim“. Peter pa je še hujše tajil, in terdil, da ga ne pozna. Poslednjič ga še hlapci obstopijo, ter pravijo, da ga po besedi poznajo, da je Galilejec in Jezusov tovarš. Peter, ves preplašen, se rotí, da Jezusa ne pozna. In kader ga vtretjič zatají, petelin vdruči zapoje. Ravno je bil Peter Jezusa tretjikrat zatajil, ko Jezusa iz sodnje hiše peljejo. Milo se Jezus na Petra ogleda. Njegov mili pogled presune Petrovo serce. Peter se spominja svoje obljube pa tudi svoje nezvestobe. Nemudoma iz nesrečnega kraja hiti in se milo razjoka, ter iz serca skesa svojega greha. Ko je bil Jezus od smerti vstal, in se večkrat prikazal svojim učencem, poprašal je Petra trikrat: „Simon, Jonov sin, ali me ljubiš?“ Sveti Peter mu odgovori: „Gospod, ti veš, da te ljubim“. Pravo ljubezen do Jezusa pa ima le tisti, ki spolnuje njegove zapovedi. To je sveti Peter tudi storil. Nič več ni svojega Gospoda zatajil, nič več se ni sovražnikov Jezusovih bal.

Očitno je pričal Judom in nejevernikom, da je božji Sin, Odrešenik in Zveličar človeškega rodu. Judovske, Gerske in Italijanske dežele je pridigovaje obhodil, in poslednjič v Rimu svoj apostolski sedež postavil. Grozoviti kervolok, neverški cesar Neron, ukaže svetega Petra in Pavla, ki sta silo veliko nevernikov v Rimu spreobrnila prijeti, da bi ju umoril. Kader kristjani to zvedo, prosijo svetega Petra, da bi pobegnili. Čeravno ne rad se vendar le na prošnjo vernih skrivši iz mesta odpravlja. Pri mestnih vratih pa se mu prikaže Jezus, ki se dela, kakor bi hotel v mesto iti. Sveti Peter ga vprašuje, in pravi: „Gospod, kam greš?“ Jezus mu odgovori: „Grem v Rim, da se še enkrat dam za tebe križat“. Iz te prikazni sveti Peter spozna, da je volja božja, da zdaj umerje za sveto vero, se nemudoma poverne, in v Rimu na križu smert stori. Preden so ga na križ razpeli, izprosil si je, naj mu glavo k zemlji obernejo, ker se je, ponižen ki je bil, nevrednega imel, križan biti tako, kakor je križan bil njegov Gospod.

Svetemu Pavlu je bilo poprej Savl ime. Rojen je bil v mestu Tarz v deželi Ciliciji. Mladeneč prebrisane glave se je v šolo podal v Jeruzalem, poglobitno mesto Judovsko in se dobro naučil vseh Izraelskih postav. Savl, še mlad, je bil v svoji učenosti sila visokih misel. Poslušati lepe nauke ponižnega Jezusa ni dopadlo napuhnjenemu mladenču. Ves serdit v svojem sercu grozovito misel sklene, vero v Jezusa zatreti, in vse njegove učence preganjati na smert. Savl je svetega Štefana kamnjati pomagal, ter je ubijavcem varoval oblačila, da bi ga lagleje pobili. Sveti Štefan pa je tudi za njega molil, naj mu Bog njegove grozovitosti ne prišteva v greh, in molitev svetega mučenca je Savlu usmiljenje sprosila. Še premalo je Savlu bilo, v domačem mestu Jeruzalemu kristijane preganjati. Prosil je poglavarje Judovske, naj ga pošljejo v tuje mesto Damask, naj bi tudi tam vse verne kristijane polovil in pokončal. Poslali so ga, ter mu izročili strašno oblast. Na potu pa se ga Kristus usmili. Ves poln serda do kristjanov že blizo mesta prijaha, in ko bi trenil ga obsije nebeška svetloba, ter zverne na tla. Vsegamogočen glas iz nebes

zadóní, ter mu veli: „Savl, Savl! zakaj me preganjaš?“ Ves prestrašen popraša Savl in pravi: „Kdo si ti, Gospod?“ In spet zasliši: „Jaz sem Kristus, kterega ti preganjaš. Težko ti bo meni se vstavljati“. Trepetaje Savl odgovori: „Gospod kaj hočeš, da naj storim?“ Gospod mu reče: „Vstani, in pojdi v mesto, in tam ti bo povedano, kaj ti je storiti“. Tovarši so ga ob roci v mesto peljali, zakaj svitloba, ktera ga je obsvetila, ga je bila oslepila. V Damasku je tri dni molil in se postil. Po tem mu Bog pošlje duhovnika Ananija, ki ga je kerstil; in zdajci je zopet vidil, in je bil usmiljenja božjega čez vse vesel. Sveti Pavl, po svetem kerstu ves preroben, zdaj ravno tako očitno in serčno oznanuje Jezusa kar Odrešenika sveta, kakor je poprej verne kristjane preganjal. Po naj imenitniših Judovskih, Gerških in Italijanskih mestih je ljudi učil Jezusa spoznovati in v njega verovati. In kakor je poprej on verne preganjal, tako so zdaj neverniki njega preganjali. Serditi Judje so se v Jeruzalemu zaprisegli, da nočejo jesti, dokler ga ne bodo umorili; ali njegov sesternik je to prisego zvedel in svetemu Pavlu povedal, da ga je k dežel-skemu poglavarju poslal, da je svetega Pavla rešil iz rok hudobnežev. Kader je že brez števila veliko nevernih Judov in nevernikov Kristusu pridobil, tudi blizo naših krajev pridigoval, bil zavoljo Jezusovega imena velikokrat v ječo zapert, kervavo tepen in neusmiljeno preganjan, pripeljali so ga vkle-njenega v Rim, pa zopet prostega pustili. Po tem, ko je tudi v Rimu s svetim Petrom veliko Judov in malikovavcev spreobernal, so ga sovražniki ravno tisti dan ob glavo djali, ko so svetega Petra križali.

Življenje teh dveh svetih mož in pervakov zmed aposteljni in njuno častitljivo smert nam sveta cerkev pred oči postavlja na god in praznik svetega Petra in Pavla, ter želi, da bi njuno sveto življenje, in sosebno njuno gorečnost in ljubezen do Jezusa posnemali, in se jima pridno priporočevali v priprošnjo.

III.) Praznik vseh svetnikov obhajamo 1. dan listopada ali novembra mesca vsem svetnikom na čast, in sicer

zato, ker ni mogoče, vsakemu svetniku posebej odločiti kak poseben dan v letu za praznovanje.

Ta god je vpeljal papež Bonifacij IV. leta 610. ko je bil posvetil pravemu Bogu v čast veliko poslopje „Panteon“ imenovano, ki je bilo poprej posvečeno vsem neverskim bogom ali molikom v čast. Pri posvečevanju se je iz podzemljskih krajev ali „katakomb“ praznično tu sem preneslo veliko svetinj ali kosti svetih mučencev.

Vseh svetnikov praznik ima svojo osmino, in pred ta dan je zapovedan post.

Sveta cerkev želi, da bi si ta dan prav živo pred oči postavljali ozko ternjevo pot, po kateri so svetniki hodili, ter dobre sklepe delali, da bomo zvesto stopinje pobirali za njimi. Opominja nas njihove sreče se veseliti in Boga hvaliti in zahvaliti za gnade, ki jim jih je Bog dal, da so zamogli sveto živeti in večno življenje doseči; opominja nas, svetnikom se priporočevati, da bi tudi nam sprosili božjo milost in pomoč, ktera bi nas podpirala in nam pomagala, da bi srečno prišli v njihovo veselo tovaršijo.

IV.) God deželnega varha, svetega Jožefa, obhajamo 19. dan šusca ali marca mesca.

Bil je sveti Jožef naj imenitnišega, ter kraljevega Davidovega rodu. Pobožni kralj David in modri Salomon sta bila njegova preddega. Ali kakor posvetno bogastvo rado eno hišo zapustivši se v drugo preseli, obožala je tudi Jožefova rodovina tako močno, da se je moral sveti Jožef tesarskega dela naučiti, ter si s terdim delom vsakdanji kruh služiti. Toda Bog ne gleda na imeniten stan, ne na pozemljisko bogastvo in posvetno čast; on ljubi le čistost in nedolžnost serca. Toraj je Bog tudi svetega Jožefa, ki je bil ves nedolžen in bogaboječ, ljubil, ter ga svojemu edinorojenemu Sinu varha in rednika, in Mariji, Jezusovi materi, ženina izvolil. — V velikih skerbeh je bil, ko je Marijo svojo nevesto jemal; ali angelj se mu prikaže, ter mu veli, k sebi vzeti Marijo, ki bo mati Sina božjega. Ves vesel zdaj sveti Jožef Mariji roko

poda. — Rimski cesar ukaže vsem Izraelcem iti v mesto svojega rodu se popisovat. Iz Nazareta, kjer je sveti Jožef stanoval iti v Betlehem, ktero je bilo njegovo rojstno mesto, bilo je dalječ; po zimi se na pot spustiti z Marijo, ki se je znašla v drugem stanu, bilo je težavno; ali sveti Jožef, ves pokoren ki je bil, ne ustavlja se, temveč se vdano in voljno na pot poda. — V njegovem domačem mestu ga sorodovinci nočejo spoznati, njemu in Mariji še strehe nočejo dati; poterpežljivo iz mesta gre, v bornem hlevcu prenočuje, in v tem revnem kraju Marija božje Dete rodi, Jezusa, Zveličarja sveta. — Grozoviti Herod mlademu Detetu po življenju streže, ter sklene ga umoriti. Angelj svetemu Jožefu zapove, naj z Jezusom in Marijo v tujo deželo beži, ter ondi ostane, dokler mu spet nazaj ne poreče. Sveti Jožef ne žaluje, se ne obotavlja, temveč vstane, vzame Jezusa in Marijo, in gre v daljni Egipt. Po Herodovi smerti pride spet angelj Jožefu pravit, naj se poverne v domačo deželo. Jožef gre nazaj v malo mesto Nazaret, tam pridno dela, ter pošteno živi svojo sveto družinjo. — Marija in sveti Jožef sta zvesto hodila k službi božji v Jeruzalem. In kader je bil mladeneč Jezus dvanajst let star, sta tudi njega seboj vzela, hišo božjo obiskat in lepo služiti nebeškemu Očetu. Zgubljenega tri dni skerbno išče z Marijo, dokler ga tretji dan v tempeljnu ne najde. — Ko je Jezus dorastel, pomagal je svetemu Jožefu pridno delati. Neutrudeno sta žagala, sekala in tesala kakor priden oče in ljubeznjiv sin, da ju je bilo le veselje gledati; Marija jima je pa skerbno gospodinila. Živeli so borno, pa vendar srečno, ker so imeli pošteno serce in pridne roke. V naročju Jezusovem in Marijnim sveti Jožef sklene svoje življenje, in svojo čisto dušo Stvarniku izroči.

Nad svetim Jožefom ima sicer vsak kristjan prelep zgled bogoljubnega življenja, sosebnost pa se morajo ljudje nizkega stanu, ki s težavnim delom svoj kruh služijo, nad njim razgledovati in posnemati njegovo sveto življenje. Pridno se moramo tudi v varstvo izročevati vsi skupaj svetemu Jožefu, Jezusovemu pa tudi našemu skerbnemu varhu in umirajočih

posebnemu pomočniku. To storivši bomo po mislih in po namenu svete cerkve obhajali god svetega Jožefa.

4) Ljube duše! posvečujmo tudi te praznike, ter praznike svetnikov ravno tako spodobno in pobožno, kakor druge zapovedane praznike. Bog močno na to gleda, da v časti imamo svetnike, njegove prijatelje, in tudi svetnikom je všeč, ako jih po božji volji častimo. Častimo jih tedaj s tim, da Boga hvalimo in zahvaljujemo za milosti in dobrote, ki jih je Bog svetnikom skazoval, in jih po svetnikih skazuje tudi nam. Častimo jih s tim, da njih sveto življenje in njih lepe čednosti pridno premišljujemo, in dobre sklepe delamo, da jih bomo posnemali. Častimo jih s tim, da se jim v priprošnjo izročujemo in jih zaupljivo na pomoč kličemo v dušnih in telesnih potrebah. S tim tedaj svetnike vsegdar častimo, sosebno pa o njegovih godovih in praznikih, da bomo deležni postali njihovega varstva, in na njihovo priprošnjo tudi božje pomoči v sedajnem življenju in večnega zveličanja v prihodnjem življenju. Amen.

XII. Keršanski nauk.

God cerkvenega posvečevanja. — Kaj nam sveta cerkev v prvi zapovedi prepoveduje?

1. Dosihmaló sem vam razlagal Gospodove praznike, ki so: Sveti božični dan, novega leta dan, svetih treh kraljev god, praznik svetega imena Jezusovega, god darovanja Jezusovega v tempeljnu, Velikonočna nedelja, Velikonočni ponedeljek, praznik vnebohoda Jezusovega, Binkešna nedelja, Binkešni ponedeljek, praznik presvete Trojice in praznik presvetega rešnjega Telesa. Razlagal sem vam tudi Marijne praznike, kateri so: Čisto spočetje Marije Device, Marijno rojstvo ali Mali Šmaren, praznik oznanenja Mariji Devici, praznik očiščevanja Marije Device ali Svečnica, Marijno vnebovzetje ali Veliki Šmaren, praznik Marijnega presvetega imena, praznik Marije Device svetega rožnikranca. Zapovedani prazniki angeljev in svetnikov so: god vseh angeljev varhov, praznik svetega Štefana, prvega mučenika, praznik svetega Jožefa, Jezusovega rednika, praznik svetih aposteljnóv Petra in Pavla, in god vseh svetnikov. Praznike angeljev in svetnikov sem vam natanjčnóši razlagal v zadnjem keršanskem nauku.

Razlagati vam moram zdaj še

D.) Praznik cerkvenega posvečevanja.

2. Praznik cerkvenega posvečevanja je spomin tistega dneva, o katerem se je kaka hiša posvetila za službo božjo. V našem avstrijanskem cesarstvu se ta spomin obhaja po vseh cerkvah ob enem, in sicer tretjo nedeljo mesca vinotoka ali

oktobra v zahvalo, da hiše božje imamo, in v zahvalo za vse dobrote, ki jih v njih prejemamo.

Osem dni pred to nedeljo se v zvonikih rudeče-bele bandera razobešajo, in se še le osem dni po tej nedelji iz zvonikov vzamejo. Te bandera naznanjajo veselje nad tem, da hoče Jezus med nami v cerkvah prebivati, in verne spodbujajo, da radi hodijo v hišo božjo Jezusa obiskovat. V spomin na posvečevanje gre to nedeljo okoli cerkve procesija, pri kateri mašnik cerkveno zidovje kropi z blagoslovljeno vodo in pri slovesni sveti maši se na cerkvenih stenah prižiga dvanaajst sveč na tistih mestih, ki so bili med posvečevanjem cerkve maziljeni s sveto križmo.

To nedeljo tudi Cahejevo nedeljo imenujemo, ker se pri sveti maši here ali poje sveto evangelije, ki nam pripoveduje, da je Jezus v Cahejevo hišo šel in ga spreobernal.

O tej priložnosti naj vam odgovorim še na to le dvojno vpraševanje: a) Zakaj se cerkve stavijo ali zidajo? in b) Kako in zakaj se nove cerkve posvečujejo?

a) Ves svet je tempelj božji ali hiša božja, in vsako hvaležno serce človeško je Bogu posvečen altar. Vendar pa mora imeti človek tudi še svoj poseben kraj, na katerem neskončno usmiljenemu Bogu opravlja svoje zahvale dar za toliko prejetih dobrot. Darovala sta prva dva sina, Kajn in Abelj, od svojih pridelkov Bogu v zahvalo; postavil je pravični Noe po vesoljnem potopu altar, da je žgavni dar daroval Bogu za prečudno otelbo. Stari očaki Abraham, Izak in Jakob so tudi darovali Bogu po zelenih tratah obljubljene dežele, dokler ni bilo tisti čas Bogu posvečenih tempeljnev. In ko je stari oče Jakob o svojem potovanju v tujo deželo pod milim nebom prenočeval, kamen pod glavo, s svojim plajščem odet, vidi nebo odperto in lestvo od zemlje do nebes, in angelje po njej hoditi, verh lestve pa sloneti Boga, ki mu obeta veliko srečo, da bo iz njegovega naroda rojen Zveličar sveta. Ves prestrašen Jakob iz spanja plane, rekoč: „Kako strašen je ta kraj! Zares tukaj je hiša božja, tukaj so vrata nebeške“. Gre in vzame kamen, ki ga je za podglavje imel, ga

zaznamova, ter z oljem polije. Poglejte prvi Bogu posvečeni altar! (I. Moz. 28, 17.)

Posvetni človek se pa le rad zaljubi v posvetne reči, pozabi svojega Stvarnika, kakor nekdanji molikovavci, ki so namesto pravega Boga molili solnce, mesec in zvezde, zverino, kamnje in les. Ohraniti pravo božje spznanje, obvarovati sebi pravo čiščenje ukaže Bog Mozesu narediti škrinjo zaveze, njo pozlatiti, z dragim pokrovom pokriti, in v šotor postaviti: in to je bil božji šotor, prva hiša božja, ki so jo Izraelci seboj po svetu nosili, da bi ne pozabili toliko mogočnega in usmiljenega Gospoda. Veselo so pred to hišo božjo prepevali: „Ni ga ljudstva tako imenitnega, da bi imelo bogove tako blizo, kakor je naš Bog pri vseh naših molitvah“. (V. Moz. 4, 7.)

Kralj David, pobožen mož in bogaboječ, pa je milo zdihoval, da on v zalem poslopju počiva, dokler škrinja božja le v šotoru prebiva, ter sklene postaviti veličastno hišo Gospodu, svojemu Bogu. Bog pa mu je po preroku naročil, da mu ne bo on hiše zidal, ker je na vojskah veliko kervi prelival, ampak njegov sin Salomon, ki bo v lepem miru kraljeval. David mu izroči veliko zlata in srebra, pa tudi drugih potrebnih reči. Salomon postavi Gospodu na gori Morija tempelj tako velik in imeniten, da je bil čudež sveta imenovan, ter ga posveti med obilnimi daritvami in z veliko častitljivostjo. Božje veličastvo se je prikazalo in je ves tempelj napolnilo tako, da duhovnom v tempeljnu prostora zmanjkuje svoje dela opravljati. Izraelci pa to viditi popadajo na zemljo z glavami do tal priklonjeni in hvalijo svojega Boga. — Poglejte prvo zidano hišo božjo, tempelj Bogu posvečen. Pa le ena sama prava hiša božja je bila na svetu, v katero so se shajali vsi pravi služabniki božji; prerok Malahija pa je napovedoval, da pridejo dnevi, o katerih se bo ime Gospodovo častilo med vsemi narodi od solčnega vzhoda do zahoda, in bodo čisto in sveto daritev Bogu opravljali po vseh krajih. (Malah. 1, 11.)

Kristus, prvi in veliki mašnik nove zaveze, je opravil na altarju svetega križa pod milim nebom kervavo daritev

Očetu nebeškemu za vesoljni svet. Izdihnil je in rekel: „Dopolnjeno je!“ Zagrinjalo v Jeruzalemskem tempelju se je raztergalo, in skrivnost pravega spoznanja in češčenja božjega se je zasvetila po vsem svetu noter do nas, in svete Bogu posvečene cerkve, v katerih se je obhajala prava služba božja, razširjale so se po vsem svetu; toda v prvih časih le po malem.

Pervi kristjani so imeli po Jezusovem povelju vsako nedeljo svoj shod, da so obhajali občno službo božjo; lepih prostornih cerkev pa niso imeli, kakor jih mi imamo. V kaki samotni hiši, v podzemeljskih jamah in pokopališčih so se skrivali v strahu pred Judi in neverniki, sveče prižigali o polnoči, sveto pismo brali, božje nauke poslušali, peli in molili so, in sveto mašo služili. V ta spomin še zdaj pri vsaki sveti maši sveče gorijo.

Taka se je prvim kristijanom nad tri sto let godila, in če so pridni kristjani v kakem mestu skrivaje kako cerkev pozidali, hitro so jim jo neusmiljeni neverniki pokončali, kakor neusmiljeni medvedje pridnim bučelicam satovje.

Bogu je bilo zadosti. Obudil je mogočnega cesarja Konstantina, ki je pravo keršansko vero spoznal, se dal kerstiti, in je ukazal molikavske tempeljne pozapreti in staviti nove cerkve pravemu Bogu. In kakor se po hudem vremenu na rodovitnem polju zelenje veliko lepše prikaže in žlahtna rast omladi, tako so vstajale in se vzdigovale po vseh krajih svete, Bogu in svetnikom posvečene cerkve. Konštantinova mati, sveta Helena, imenitna Slovenka, dala jih je veliko pozidati, posebno v obljubljeni deželi, po krajih, kodar je hodil Jezus, za nas terpel in umerl. In ko je luč svete vere v naše kraje posijala, začele so se tudi tukaj Bogu posvečene cerkve vzdigovati.

Perve cerkve so bile redke in majhne, kakor še zdaj v Ameriki s skorjami ali pa s slamo krite. Veliko ur hoda so ljudje v cerkev imeli, in so morali o slabem vremenu ostajati brez službe božje. Po celo leto niso slišali vesele jutrajnice, veselega jutranjega zvonjenja, ne večne luči ali angeljevega

češčenja o večernem mraku zvoniti. Polagoma pa so se ljudje namnožili, iz malih vasic so velike sela postale, in, pobožni ki so bili, so si že naši prednamci pozidali veliko lepih cerkev, jih nam zapustili, tako da ne le samo farne cerkve, ampak tudi še mnogo podružnic imamo. Pozidali so nam veliko lepih cerkev, in jih posvečevali Bogu, da bi Kralj nebes in zemlje, naš Gospod in Zveličar, med nami prebival in nam svoje milosti delil.

Posvečevanje cerkev pa naj vam bolj na drobno razložim, ter odgovorim na vpraševanje :

b) Kako in zakaj se nove cerkve posvečujejo?

Pervo keršansko cerkev je posvetil sveti Silvester papež. To cerkev je prvi keršanski cesar Konstantin v Rimu sozidati dal. Po tej sveti šegi naše matere katoliške cerkve so se za tem posvečevale vse druge cerkve, in se posvečujejo še zdaj. Kader se pa kaka nova cerkev posvečuje, naravna se pred cerkevjo čeden šotor, kamor se postavijo svetinje, ter ostanki svetih teles svetnikov, ktere se med posvečevanjem uzidajo v altar. Verniki jih pozdravljajo kakor prijatle božje, ki so prišli z usmiljenim Jezusom prebivat v novo cerkev, da bi bili ondi posebni pomočniki in priprošnjiki vernikom tistega kraja. Novo cerkev posvečevaje škof z duhovščino trikrat krog cerkve gredo, in potoma med prepevanjem svetih psalmov novo cerkev z blagoslovljeno vodo oblivajo in tako rekoč omivajo, da bi nas opomnili, kako svet je kraj, kjer Gospod nebes in zemlje prebiva, in kako čistega serca naj bodo vsi, ki hodijo v cerkev. — Na dalje trikrat poterkajo na cerkvene vrata, pa vrata se ne odprejo, dokler se ne zaznamovajo z znamenjem svetega križa, v spomin, da so nam bile tudi nebeške vrata zaperte, dokler nam jih ni Jezus s svojo smertjo na križu zopet odperl. — Kader v cerkev stopijo, gorí po cerkvi dvanajst luč, v spomin, da nam pot v nebesa razsvitljuje sveta apostolska vera, ki so jo aposteljni učili. — V sredo cerkve pokleknejo, jo trikrat pokrižajo, ter prosijo Boga, naj mu bo po znamenju svetega križa ta kraj blagoslovljen in posvečen. — Križema po tleh, ki so s pepe-

lom posipane, zapišejo gerškega in latinskega jezika abecedo, ker je sveto evangelije v teh dveh jezikih naj poprej popisano, in se v latinskem jeziku še zdaj sveta maša bere v naših cerkvah. — Tudi znotraj se cerkvene stene in tla poškropijo, da bi se kristijani spomnili, kako morajo ne le zunaj po životu, ampak velikoveč znotraj na svoji duši čisti biti in brez madeža, kader k službi božji pridejo, ker sam Jezus veli: „Če svoj dar prineseš k altarju, in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe: pusti ondi svoj dar pred altarjem, in pojdi poprej spraviti se s svojim bratom, in tedaj pridi in daruj svoj dar“. (Mat. 5, 23. 24.) — Tudi s sveto križmo mazilijo cerkvene vrata in pa dvanajst krajev po cerkvenih stenah, v znamenje, da v to Jezusu posvečeno cerkev le pravoverni kristijani smejo, ki se deržijo prave edinozveličavne vere, katero je Kristus učil in so jo aposteljni oznanovali, kakor nas Kristus sam zagotavlja, rekoč: „Jaz sem pot, resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugači kakor po meni“. (Jan. 14, 6.) — Na dalje molijo litanije vseh svetnikov, ter prosijo svetnike, da bi se združili z nami v čast in hvalo neskončno večnega Boga; zakaj naša sveta vera nas uči, da v občestvu svetnikov živimo, in da svetniki za nas Boga prosijo. — Na to opravijo lepo molitev, ktera nam skrivnost posvečevanja tako lepo razloži, rekoč: „Dasiravno Boga vsega pričujočega povsod lahko molimo v duhu in resnici, naj mu vendar naše zbirališče v tej hiši posebno dopade, kjer nas, čedo njegovih vernih, občestvo pobožnosti in ljubezni združi pod našim dobrim pastirjem. Naša paša ima biti božja beseda, ki se nam tukaj oznanuje, naša hrana v večerji ljubezni presveto rešnje Telo. Po svetem kerstu in sveti pokori se imamo tukaj očiščevati, in po drugih svetih zakramentih v vsem dobrem uterdovati. — Po združenih molitvah in pesmih, ki jih na tem kraju opravljamo, imajo se v naših sercih budit misli prave pobožnosti in bogoljubnosti, zaupanja in ljubezni do Boga in bližnjega z vsemi drugimi čednostmi. Ako pri pobožnih opravilih v cerkvi eden drugega tako povzdigujemo, in se po nauku Jezusovem tako posvečujemo v Bogu prijetno ljudstvo, uslišal bo tudi Bog po očetovo naše prošnje, želje in upanje, ki jih prednj pokladamo, in nas oblagodari z vsem,

kar k dobremu služi naši duši in našemu telesu“. — Tako nam je posvečena cerkev vse občine sveto oko, da se nanjo oziramo in po njej zdihujemo, kakor Izraelci po svojem tempelju, rekoč: „Kako ljubeznivo je tvoje prebivališče, o Gospod! Moja duša hrepení in medlí po hiši Gospodovi“. (Ps. 83, 2. 3.)

Pa kar bi bil človek brez serca, bila bi cerkev brez altarja. Altarje so stavili v stari zavezi; altarje na štiri vogle so imeli prvi kristijani v spomin, da je Jezus na mizi postavil sveto rešnje Telo. Imeli so ob času preganjanja lesene altarje, da so jih lahko prenašali s kraja v kraj. Pozneje je sveta cerkev zapovedala, da morajo vsi altarji kamniti biti, v spomin Jezusa, ki se imenuje vogeljni kamen zveličanske vere, vogeljni kamen svete cerkve. — Zidani altarji so grobom podobni, ki nas spominjajo, da so jih prvi kristijani naj rajši stavili na grobe svetih mučencev, naj bi se od njih učili svete serčnosti. — In ker je altar naj svetejši kraj veže božje, zato se tudi naj častitljivše posvečuje. Popevaje svete pesmi obhodijo škof z duhovščino altar sedemkrat na okrog, in ga na štirih vogljih zaznamovajo s svetim križem, ker je Kristus s svetim križem svet odrešil. Krog in krog pokropijo altar, in blagoslovljeno vodo razlijo pred altar v spomin, naj bi tudi kristjani vsi čisti bili, ki pridejo k sveti maši. Z veliko častitljivostjo se prinesejo svetinje, in ostanke svetih trupelj mučencev vzdajo škof v altar, v spomin, kako so svoje dni kristijani na grobih svetih mučencev službo božjo opravljali, naj bi tudi mi po njihovi priprošnji v sveti veri in keršanskem življenju prav srečni bili. Pri tem molijo, naj bi Bog tudi nam dal srečen delež svojih svetnikov. — Na dalje pomazirajo kamen altarja s svetim oljem; v spomin, da je bilo tudi Jezusovo telo v mazilo djano in v grob položeno. Pet križev je na altar urezanih; tudi ti se posvetijo v znamenje svetih peterih Jezusovih ran, zavoljo katerih zasluženja se nam gnada božja delí, naj bi mi pri vsaki sveti maši spominjali se Jezusove kervave daritve na svetem križu. — Krog in krog se altar s kadilom pokadí, pet križev iz zern žlahnega kadila se naredí, ter se zažgejo, da veselo pogorijo, in se z lučjo

povzdiguje dober duh proti nebesom, nam v lepi nauk, naj se sveti naše vere luč in povzdigujejo lepo živo k Bogu naše serca, kolikorkrat koli opravljamo nekervavo daritev svete maše. Ta ogenj nas kristijane opominja goreče ljubiti Jezusa, ki nas je ljubil tako močno, da je svoje življenje dal za nas. — Tako se posvečuje nov altar, serce nove cerkve, v čast Bogu in njegovim svetnikom, nam pa v zveličanje. — Po tem se pokrije s tremi pertiči, v spomin bele tanjčice, v katero je bilo telo Jezusovo zavito in pokopano. — Križ, znamenje našega zveličanja, sred altarja stoji; voščene sveče se prižgejo ter gorijo in kažejo Jezusa, pravo luč, pa nas tudi opominjajo, svoje molitve k nebesom povzdigovati. Tako je vse lepo pripravljeno za naj svetejšo daritev, ktera se zdaj pervikrat opravlja v novo posvečeni cerkvi.

Zdaj veste, ljubi moji! zakaj da cerkve zidamo in zakaj jih imamo, kako in zakaj se nove cerkve posvečujejo. Praznik cerkvenega posvečevanja nam leto za letom vse to prav živo postavlja pred oči. Da bomo ta praznik prav obhajali, ter obhajali po mislih in željah svete cerkve, moramo:

a. Boga iz serca zahvaliti, da cerkve, Bogu posvečene hiše, imamo; zahvaliti pa tudi za vse dobrote in milosti božje, ki so nam dotekale in nam še dotekajo iz svete veže božje.

b. Moramo terdno skleniti, da bomo pridno v cerkev hodili, se vselej spodobno in pobožno obnašali na tem svetem kraju.

c. Radi in z veseljem tudi pomagajmo, kar in kolikor moramo, da se cerkve lepšajo in tem častitljivši obhaja božja služba.

3. Prejden sklenem nauk od prve cerkvene zapovedi, naj vam še odgovor dam na to le vpraševanje:

Kaj nam sveta cerkev prepoveduje v svoji prvi zapovedi?

Sveta cerkev nam ob zapovedanih praznikih prepoveduje vse to, kar je prepovedano ob nedeljah, ter

a. vse hlapčevske dela brez silne potrebe in brez pravega privoljenja;

b. take opravila in razveseljevanja, ktere temu dnevu ali nečast delajo ali pa njegovo posvečevanje opovirajo, motijo ali zadržujejo.

a) Naj poprej so vse hlapčevske dela o zapovedanih praznikih ravno tako prepovedane kakor ob nedeljah. Hlapčevske dela pa niso prepovedane, kakor bi same ob sebi bile nespodobne ali pregrešne; ampak so prepovedane le zato, ker jih za nedeljo Bog sam prepoveduje v tretji zapovedi božji, za zapovedane praznike pa jih sveta cerkev prepoveduje v svoji prvi zapovedi. In prepoveduje nam jih zato, ker nam morajo biti ti dnevi predpoda večnega miru in počitka, in zraven tega nam morajo biti tudi pot ali pripomočki do večnega miru in pokoja.

Da ne bom ponavljal vsega tega, kar je bilo v ozir hlapčevskih del pri tretji zapovedi božji rečenega, opomnim le samo to le: Ktere da so hlapčevske dela, nam sveti Tomaž Akvinčan prav lepo razloži, ter pravi: „Hlapčevske dela so tiste telesne dela, ki prav za prav pristojijo le tistim ljudem, ki služijo ali se v službi znajdejo“. Hlapčevske dela so tedaj tiste dela, ki jih opravljajo hlapci, dekle, dninarji in težaki, rokodelci in kmetovavci, pri katerih delih se telesne moči bolj rabijo in nategujejo kakor pa dušne moči. Vse take in enake dela so o zapovedanih praznikih prepovedane, naj si jih že človek opravlja zato, da si z njimi svoj živež služi ali si dobičke dela, ali naj si jih opravlja zato, da si dolg čas preganja in si kratek čas dela; in so prepovedane, naj si jih že opravlja ali tak človek, ki se v službi znajde, ali pa tak človek, ki se ne znajde v službi. Le kader nategne kaka posebna sila in duhovska gosposka v to dovoli, sme se opraviiti o zapovedanih praznikih kaj takega, kar spada med hlapčevske dela.

b. V prvi cerkveni zapovedi so prepovedane tudi take opravila in take razveseljevanja, ktere temu dnevu ali nečast delajo ali pa njegovo posvečevanje opovirajo, motijo ali za-

deržujejo. Ktere pa so take opravila in take razveseljevanja? Take opravila in take razveseljevanja so: šumeče ali s šundrom sklenjene igre, pregrešni ples, preprijazna obhoja in pregrešno pohajanje za drugim spolom ali vasovanje, nečimurno razkazovanje gizdaste obleke, samopašne in potratne pojedinje, in druge enake reči. Gorje ljudem, ki s takimi rečmi onečastijo zapovedane praznike, s takimi rečmi zaničujejo in zasramujejo sveto cerkveno zapoved! Njim velja, kar po preroku Amozu (8, 10.) žuga Gospod Bog, ter pravi: „Spremenil bom vaše godove v žalost“. In res se bodo takim ljudem praznični dnevi spremenili v žalostne dneve, in sicer zato, ker jim bodo pripomogli k pogubljenju zavoľjo tega, ker jih ne obračajo v božjo službo, ampak le v satanovo službo s tim, da v teh dnevih strežejo svojemu napubu, svoji samopašnosti, mesenemu poželjenju in drugim hudim strastim.

4. Da pa nihče ne bo mislil, da Bog na posvečevanje praznikov, ki jih je sveta cerkev postavila, ne gleda tako na tanjko, kakor na posvečevanje nedelj, ki jih je Bog sam postavil, povedal vam bom nekatere zglede, iz katerih bote posneli, da Bog zaničevavce zapovedanih praznikov nič manj oestro ne kaznuje, kakor zaničevavce nedelj.

V mestu Turin so nekđaj kakor zapovedan praznik praznovali dan svetega Maksima, ki je krog leta 465. v tistem mestu za škofa bil. Med tem pa, ko ljudje na tisti dan, o katerem so obhajali god tega svetnika, od blizo in dalječ trupoma v cerkev vrejo, vzame nek kmet svojo koso, ter gre kositi na svojo senožet. Ali kar pri tej priči ga je zadela roka božja. Komaj je začel kositi, že ga zadene mertud, ter mu zvije in odreveni roke in noge, da ves svoj živi dan nič več zdravih ni imel.

Na Solnograškem so nekđaj god svetega škofa Vitalija praznično obhajali. Neka stara ženica pa gre in kruh peče tisti dan. Ljudje, ki jo vidijo, prigovarjajo jej, da ne sme s takim delom onečastiti tega dneva. Žena pa se jim terdo odreže ter pravi: „E kaj mi nek nadlego delate? Vitalij sem ali kje! Ako je to greh, naj se mi pri tej priči v kamen spremeni ta le kruh“. In glej čudo: ko je pozneje začela

kruh iz peči jemati, bil je ves kruh v kamen spemenjen. Pravijo, da v cerkvi svetega Petra v Solnemgradu še zdaj hranijo enega tistih okamnelih hlebov.

V neki občini na Tirolskem so imeli dosihmalu svetega Vida dan za zapovedan praznik. Ko so pa ondi novo cerkev zidali in so jo drugemu svetniku posvetili, in ne več svetemu Vidu, tudi naslednjega Vidovega dneva nič več niso obhajali kakor zapovedan praznik, ampak le kakor sopraznik. Vsula pa se je ravno tisti dan po tisti soseski taka strašna toča, da je pri čistem pokončala vse sadeže na polju. Ljudje so imeli to za kazen, s katero je Bog kaznoval njihovo mlačnost v dobrem, in so posihmalo Vidov dan spet prav praznično obhajati začeli.

Na praznik Marijnega častitega vnebovzelja je neki kmetovalec šel ilovce kopat, da bi si popravil svojo peč. Ilovco kopaje pa v jamo pade in se ubije.

5. Taki in enaki zgledi naj nas ostrašijo, da se varujemo o zapovedanih praznikih storiti kaj takega, kar nam sv. cerkev prepoveduje. Če bi nas tudi zapovedane praznike onečastivših šiba božja ne zadela že v sedajnem življenju, tem hujše bi nas pa tepla v prihodnjem življenju.

Nikar pa zadovoljni ne bodimo že samo s tim, da bi spolnovali le to, kar čerka postave ali cerkvene zapovedi velevala! Nikar ne ostanimo le samo pri tem, da bi se zderževali hlapčevskega dela in sveto mašo poslušali; marveč si skerbno prizadevajmo, da zveršujemo tudi to, kar duh postave zahteva, ter prav pridno opravljajmo pobožne dela, in prav goreče skerbimo za božjo čast in za zveličanje svoje duše. Verjamite mi, da so nam zraven nedelj tudi zapovedani prazniki tisti dnevi, o katerih zamoremo naj uspešniši delati za svoje zveličanje. Sveti Gregor, Tourski škof, pravi: „Ob nedeljah in zapovedanih praznikih se izžene naj več hudicev iz ljudi“. Skerbimo tudi mi, da se o teh svetih dnevih znebimo vsak svojega hudiča, to je: vsak svojih grehov, in da v dobrem naprej pridemo od čednosti do čednosti, in po takem potu vredni postanemo, iti kdaj na večne praznike Gospodove v njegovem neskončnem, nebeškem veličastvu. Amen.

XIII. keršanski nauk.

Od druge cerkvene zapovedi: Kaj nam zapoveduje? Ali smo dolžni sveto mašo slišati ob nedeljah in zapovedanih praznikih? — S katerim letom se prične ta dolžnost? — Ali je kristijan kdaj oprosteno od te dolžnosti? — Kaj je kristijanu storiti, ki je od svete maše veljavno zadržan? — Ktero sveto mašo je treba slišati? — Ali je kristijan dolžen, tudi o delavnikih hoditi k sveti maši?

1. V svoji prvi zapovedi nam sveta cerkev zapoveduje, praznike, ki jih je postavila našemu Gospodu in njegovim svetnikom v čast, praznovati in posvečevati ravno tako, kakor nedelje; zapoveduje tedaj, da ob praznikih odjenjamo in si odpočijemo od hlapčevskih del, in Bogu prijetne dela opravljamo. Razlaganje te zapovedi sem skončal z zadnjim keršanskim naukom.

2. Zdaj pa se prestopimo na drugo cerkveno zapoved.

II. cerkvena zapoved:

„Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih spodobno in pobožno pri sveti maši“.

Kaj nam sveta cerkev zapoveduje v svoji drugi zapovedi?

V drugi cerkveni zapovedi je zapovedano, vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik spodobno in pobožno biti pri celi

sveti maši. — Druga cerkvena zapoved je v tesni zvezi s tretjo božjo zapovedjo in prvo cerkveno zapovedjo, in nam v sploh veleva nedelje in praznike prav posvečevati, posebej pa veleva obiskovati dopoldanjo službo božjo, ter sveto mašo in pridigo. Ker je bilo pa od pravega posvečevanja nedelj in praznikov v sploh že pri tretji božji in prvi cerkveni zapovedi zadosti povedanega, bomo tukaj le od poslušanja svete maše in poslušanja pridig kaj več v misel vzeli, in sicer naj poprej od poslušanja svete maše.

3. Natanjčnije razlaganje svete maše bote slišali pri nauku od svetih zakramentov, kader bomo govorili od zakramenta svetega rešnjega Telesa. Tukaj pa bo govorjenje le od poslušanja svete maše, ker druga cerkvena zapoved naj poprej in pred vsem drugim ravno poslušanje svete maše v mislih ima; in tedaj začnemo z vpraševanjem:

Zakaj nam sveta cerkev zapoveduje ob nedeljah in zapovedanih praznikih biti zlasti pri sveti maši?

Sveta cerkev nam zapoveduje to zato, ker je sveta maša nekervavo ponavljanje Kristusove daritve na svetem križu; toraj naj svetejša, Bogu naj prijetniša in nam samim naj koristniša služba božja.

Kader pa govorimo od poslušanja svete maše, moramo ozirati se sosebnost na tri reči, ter A. na dolžnost, ktera nas zavezuje k sveti maši hoditi ob nedeljah in zapovedanih praznikih; B. na kraj, na katerem moramo sveto mašo poslušati; in C. na način, po katerem da moramo poslušati sveto mašo.

A. Dolžnost sveto mašo poslušati ob nedeljah in zapovedanih praznikih.

4. Druga cerkvena zapoved nam naklada dolžnost poslušati ob nedeljah in zapovedanih praznikih sveto mašo. Ta dolžnost je izpeljana iz določnih izrekov: a. svetega pisma, b. svetih cerkvenih učenikov.

a. Sveta cerkev je sveto mašo že od nekdaj imela za naj imenitniši del nedeljske in prazniške službe božje, in je terdo zavezovala svoje vernike poslušati sveto mašo ob nedeljah in zapovedanih praznikih. Porok tega nam je sveto pismo, ktero spričuje, da so bili prvi kristijani „stanovitni v nauku apostelnov, in združeni v lomljenju kruha in v molitvah“. (Ap. dj. 2, 42.) Na drugem mestu govori sveto pismo, da so se verniki zbirali „prvi dan po saboti (to je: ob nedeljah) kruh lomit“, (Ap. dj. 20, 7. I. Kor. 16, 2.) ter obhajati sveto daritev in sveto Obhajilo.

b. Še razločniši govorijo o tem sveti cerkveni učniki. Vpeljem vam zmed drugih le svetega Justina, ki o tem tako le govori: „Ob nedeljah se zbirajo vsi (keršanski) mestnjani in seljani na enem istem kraju, in berejo se jim ondi pisma apostelnov in prerokov. Kader bravec skonča (svoje branje), spregovori predstojnik (škof) svoje opominjevanje. — Po tem vstanemo in molimo. Po skončani molitvi se prinese kruh in vino in voda, in predstojnik opravlja molitve in zahvalitve in ljudstvo odgovarja: Amen; in od tega, nad čimur je bila zahvalitev izgovorjena, podeli se slehernemu zmed pričujočih nekoliko, in unim, ki niso pričujoči, nese se pa po diakonih na dom“. Z besedo „zahvalitev“ méni sveti Justin tiste posvečujoče besede, s kterimi mašnik pri sveti maši kruh in vino spreminja v telo in kerv Kristusovo.

Poslušanje svete maše ob nedeljah in zapovedanih praznikih je sveta cerkev ukazovala tako oestro, da je tiste, ki so zanemarjali to dolžnost, kaznovala clo z cerkvenimi kaznimi. Na primero je sveti cerkveni zbor, ki se je v sedmem stoletju obhajal v mestu Rheims, določil, „da je bil vhod v cerkev prepovedan in keršanski pokop zabranjen tistemu, kteri bi dvakrat na leto ob nedeljah ali praznikih zamudil sveto mašo“.

5. Dolžnost, ob nedeljah in zapovedanih praznikih slišati sveto mašo, pa se razteguje na slehernega katoliškega kristjana, naj si je tega ali unega stanu, naj si je reven ali bogat, učen ali neučen, da le ni v cerkvenem pre-

kletju ali v izobčenju. Toraj smejo tudi grešniki k sveti maši, in so po drugi cerkveni zapovedi še clo pod smertnim grehom dolžni ob nedeljah in zapovedanih praznikih biti pri sveti maši, če jim je le mogoče. Perve čase keršanstva so bili vsi očitni pohujšljivi grešniki od svete maše izklenjeni, in pa še iz družbe kristijanov popolnoma odločeni in zverženi; le če so prosili, bili so vzeti v pokoro, ktero so morali po več let očitno delati po čveterih stopnjah, in še le po storjeni pokori so bili spet prišteti vernikom, in spuščeni k sveti maši. Zdaj pa sveta cerkev že veliko sto let pripušča ne le vsem spokornikom, ampak tudi vsem terdovratnim grešnikom k sveti maši, če le niso v cerkvenem prekletju ali izobčenju, in jim še dolžnost nalaga, ob nedeljah in zapovedanih praznikih sveto mašo slišati, da bi pri njej premišljevali Jezusa, za njih grehe na križu umerlega, kateri pri sveti maši samega sebe v podobi kruha in vina nebeškemu Očetu daruje tudi za njih grehe, in da bi po tem premišljevanju sami v se šli, in pot pokore nastopili. Katoliška cerkev pa dandanes grešnikom k sveti maši pripusti iz usmiljenja, in iz te milosti do njih jim je tudi dolžnost naložila pri sveti maši biti ob nedeljah in zapovedanih praznikih.

Grešnik, terdovratni grešnik! kako ti je vendar pri sercu, če kdaj pomisliš, da nimaš nobene pravice do svete maše? Ali te ne sprehaja žalost, če prevdariš, da bi moral zavoljo svojih grehov med božjo službo ostati pred cerkevjo, ter v rasovnik oblečen in s pepelom potresen žalovati, jokati, in vernike, kateri bi memo tebe šli v cerkev, prositi z milim glasom, da naj za tebe molijo, ko bi sveta cerkev dan današnji ravnala tako ojestro z grešniki, kakor je nekdaj ravnala? Ker ti pa zdaj v cerkev k sveti maši pusti, in še zapové, glej, da to presveto darítev oberneš v svoje spreobrnjenje in zveličanje, nikar pa v božje razžaljenje in svoje večje pogubljenje!

6. Dolžnost, ob nedeljah in zapovedanih praznikih slišati sveto mašo, prične se s tem časom, ali tistimi leti, o katerih se človek začne zavedati svoje pameti, ter s sedmim ali osmim letom.

7. Zdaj smo pri nekem posebno imenitnem vpraševanju.

Ali je kristijan kdaj izgovorjen in oprost en od dolžnosti ob nedeljah in zapovedanih praznikih slišati sveto mašo?

Izgovorjen in oprost en je, kader mu ali natorni ali pa nra vni (moralični) zaderžki brani jo in ga ustavlja jo, da v cerkev ne more.

Natorni zaderžki bi, postavim bili: Bolezen ali pa starost, ktera bi človeka poterla tako, da bi ne mogel priti do cerkve. Tak po bolezni ali starosti obnemogli človek ni zavezan k sveti maši iti ob nedeljah in zapovedanih praznikih. Pa tudi zdravi h ne veže sveta cerkvena zapoved k sveti maši hoditi, ako do cerkve ne morejo zavoljo velikega snega ali velike vode; ali pa, ko bi hotli priti, bi svoje zdravje ali pa še clo svoje življenje postavili v veliko nevarnost. Sam dolg pot pa ali gerdo vreme nikogar ne izgovarja in ne oprasti od dolžnosti slišati sveto mašo ob nedeljah in zapovedanih praznikih.

Nra vni zaderžki pa bi bili:

a. Če kristijanu ljubezen do bližnjega v cerkev ne pripusti. Cerkev na zapoved: „Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih spodobno, v Bogu zbran pri sveti maši“, ne veže tistih kristijanov, kteri morajo bolnikom streči v nevarni hudi bolezni, in nikogar ni dobiti, da bi jim namesto njih stregel toliko časa, dokler bi oni bili pri sveti maši. Taki niso dolžni iti k sveti maši, ker nam gre božjo zapoved spolnovati pred cerkveno zapovedjo; božja zapoved pa nam zapove, prijazno streči svojemu bolnemu bližnjemu, kolikor je mogoče. O takih prilikah se je treba spomniti besed Jezusovih: „Usmiljenje hočem, in ne darov“. (Mat. 9, 13.) Motil bi se po takem, kdor bi bolnika v hudi bolezni samega popustil brez vse postrežbe, in bi šel k sveti maši. Od takega hoče Jezus usmiljenje do bolnika, ne pa daru svete maše.

b. Cerkev na zapoved ob nedeljah in zapovedanih praznikih sveto mašo slišati tudi ne veže tistih, ktere kaka vi-

šeja zapoved zaderži in odveže. Ko bi višēja gosposka ukazala komu kako delo, ktero se ne da odložiti, pa bi ga to delo od službe božje odvernilo, ne grešil bi kristijan, ko bi pri sveti maši ne bil. V takih okoljiščinah so dostikrat vojščaki, kateri morajo po zapovedi svojih višejih večkrat ravno ta čas, ko se daritev svete maše opravlja, biti ali na potu ali na straži ali v vojski. V enake okoljščine vtegnejo priti tudi kmetje, kader morajo vojaščino voziti, in jim zavoljo take vožnje ni mogoče biti pri sveti maši. Vendar si pa kristijan v enakih okoliščinah ne sme prenašlo delati mirne vesti, in berž misliti, da ga druga cerkvena zapoved že ne veže, če mu gospodar ob času svete maše kako delo naloži. Ne smeš se tedaj, hlapec ali dekla! s tim izgovarjati: „Sem v taki službi, da ne morem vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik k sveti maši!“ Tak izgovor ne bo nič veljal pred Bogom! Le povej mi, kdo te je silil v tako službo? Če pa po nevedoma na takega malovrednega gospodarja naletiš, kdo te sili pri njem ostati v službi? Ali morebiti obilen zaslužek? „Kaj pomaga človeku“, ti reče Jezus, „če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?“ (Mat. 16, 26.)

c. Dolžnost, ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri sveti maši biti, ne veže tistega, ki mora doma ostati, da sebe ali bližnjega obvaruje velike nesreče. Tako mora, postavim, zlasti po samotah kak varh ostati doma, kader drugi k sveti maši gredo, če tudi potlej ne more več priti k sveti maši. Ali ko bi v nedeljo zjutraj v vasi ogenj vstal; dolžni so ljudje tiste vasi ogenj gasiti, in ne grešijo, če k sveti maši ne grejo, ker imajo ravno takrat z ognjem opraviti. Ali ko bi v saboto travnike pokosili ob potoku, pa bi po noči vstala velika povodenj, tako da bi v nedeljo odnesla vso pokošeno mervo, ako je precej zjutraj ne pograbijo; v taki okoljiščini bi tisti ne bili dolžni iti k sveti maši, ampak mervo spravljati, da bi se obvarovali velike nesreče.

Nikakor pa se ne morejo, ako k sveti maši ne gredo, izgovarjati fantje, ki se gosposki prikrivajo, kader jih zasleduje ali zavoljo tega, ker so od vojaščine pobegnili, ali pa zavoljo kake druge hudobije; kajti njihova nepokorščina do gosposke

je greh; z grehom pa se nikakor ne morejo po pravici izgovarjati, da zanemarjajo sveto mašo.

Iz ravno tega vzroka tudi niso izgovorjeni tihotapci, ki po samotah in odročnih krajih lazijo s prepovedanim blagom umikaje se državnim stražarjem, in zavoľjo tega k sveti maši ne pridejo ob nedeljah in zapovedanih praznikih.

V ozir pastirjev, ki ob nedeljah in zapovedanih praznikih k sveti maši ne hodijo, pa je treba delati razloček, če so pašniki blizo ali dalječ; če je škoda majhna ali velika, kader živina ostaja doma; če bi med tem časom, dokler bi pastirji v cerkev šli, zamogel kdo drugi paziti na živino ali ne. Vse take in enake okoljščine je treba pred očmi imeti, da se zamore razsoditi, ali so pastirji izgovorjeni, ali niso izgovorjeni, kader ob nedeljah in zapovedanih praznikih ne gredo k sveti maši. V sploh pa rečem: Gospodarji, kateri iz same lakomnosti svojih pastirjev ne pošiljajo k sveti maši, ko bi vendar lahko obrnili ali tako ali tako, da bi jim bila vsa družinja pri sveti maši, pa nočejo tega storiti, s tim očitno na znanje dajejo, da jim je njihova živina bolj pri sercu, kakor pa duša njihove družinje, in bodo morali enkrat natanjšni odgovor dati zastran tega pravičnemu Bogu.

Kdor nima čednega oblačila, ima pa vendar le takega, da ž njim sme med ljudi, ni izgovorjen od dolžnosti, slišati sveto mašo ob nedeljah in zapovedanih praznikih. Ljudje, kterim je znano njegovo ubožtvo, ne pohujšajo se, ako v revnem oblačilu v cerkev pride; pohujšajo pa se po pravici, ako k sveti maši ne hodi. Le kdor bi res ne imel spodobnega oblačila, in bi se ga tudi nikjer ne mogel izposoditi, da bi šel k sveti maši, bil bi izgovorjen pred Bogom.

Če vas pa, preljubi kristijani! poprej imenovani veljavni vzroki od svete maše odvracujejo, ne grešite, čeravno k sveti maši ne greste; pa vendar vam svetujem spovedniku razodeti, da niste in zakaj da niste kako nedeljo ali kak zapovedan praznik pri sveti maši bili, ker bo spovednik bolj prav razsodil, ali ste bili popolnoma izgovorjeni in odvezani od dolž-

nosti sveto mašo slišati, ali bi pa morebiti le vendar mogli priti k sveti maši.

8. Kaj je ob času svete maše storiti njemu, kdor iz resničnih in pravičnih vzrokov ne more k sveti maši?

Kdor cerkvene zapovedi: „Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih spodobno in v Bogu zbran pri sveti maši“, ne more dopolniti po čerki, dopolnuj jo po duhu, to je: kdor ne more druge cerkvene zapovedi dopolnovati tako, da bi tudi s telesom bil na tistem svetem kraju, na katerem se opravlja daritev svete maše, kakor ukazujejo besede druge cerkvene zapovedi, naj sicer s telesom ostane doma ali tam, kjer je, pa naj moli, kakor da bi bil v cerkvi pri sveti maši, naj s svojimi mislimi in željami v cerkev pride, ter naj stori vse, kar drugi pobožni kristijani v cerkvi delajo med daritevjo svete maše, in kar tudi on sam dela, kader se v cerkvi znajde pri sveti maši, da se po tem takem tudi on z drugimi kristijani vred vdeležuje sadu svete maše. Toraj pa tudi med sveto mašo pozvanja, da ljudje dalječ na svoje domove slišijo po hribih in dolinah, kaj da se pri sveti maši godi. — Na Slovenskem blizu Celja je živel pred nekoliko leti na visokem hribu visoko učen, pa hrom gospod. Na vojski so siromaku odstrelili nogo. O slabem vremenu sirotej ob nedeljah v farno cerkev ni mogel. Pa kaj stori? Verh hriba gre, da sliši farni zvon, nasloni se na drevo, poklekne na kak panj, roke povzdigne, in obhaja s domačo faro svete maše dar. — Tako poklekni ovčar na visoki planini, odkrij se popotnik na široki cesti, vzemi v roke svoj rožnikranc, združi se z brati in sestrami v cerkvi, skleni svoj namen z mašnikom božjim, ki v cerkvi opravlja službo božjo, kader po pravici v cerkev ne moreš. — Če je pa kdo od bolezní doma zadržan, naj svojo bolezen voljno prenaša in ves vdan v sveto voljo božjo, naj premišljuje Jezusovo terpljenje in njegovo smert, naj sklepa, poterpežljivo prenašati bolečine po Jezusovem zgledu, ter naj vso svojo bolezen Bogu v dar daruje. Poterpežljivost hoče Bog od bolnika, ne daru svete maše.

9. Ktero sveto mašo je pa treba slišati ob nedeljah in zapovedanih praznikih?

Ob nedeljah in zapovedanih praznikih se mora, ako ni nemogoče, slišati tista sveta maša, ktera je s pridigo sklenjena, da se posluša tudi božja beseda. Mesta me napeljejo to povedati, ker je po mestih dan današnji tudi ob nedeljah in zapovedanih praznikih veliko tako imenovanih tihih maš brez vse pridige; na kmetih se ob nedeljah in zapovedanih praznikih ne dobi lahko maša brez oznanovanja božje besede. Res je sicer, druga cerkvena zapoved govori: „Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih spodobno v Bogu zbran pri sveti maši“; in toraj nič posebej ne spominja od dolžnosti med sveto mašo poslušati tudi božjo besedo v pridigah. Toda pomisliti nam je treba, da je bilo prve čase kersanstva oznanovanje božje besede štetó v prvi poglavitni del svete maše; nikoli nobene maše ni bilo brez pridige, temveč po odbranem svetem evangeliju se je vselej oznanovala božja beseda. Kdor je tedaj prve čase kersanske cerkve pri sveti maši bil, moral je tudi pri pridigi biti.

Da se te resnice prepričamo, pogledjmo nekoliko nazaj v prve zlate čase kersanske vere. Že djanje apostolsko govori, da je bil z daritevjo svete maše sklenjen tudi poduk v kersanskih resnicah; pri vsaki sveti maši so bili tedaj verniki poducevani v kersanski veri. V drugi postavi apostolskega djanja govori sveti Lukež od prvih kristjanov Jeruzalemske cerkve, da so bili stanovitni v nauku aposteljnóv, in združeni v lomljenju kruha, to je: pri sveti maši. In v dvajseti postavi apostolskega djanja se bere: „Kader smo se pa prvi dan po saboti (v nedeljo) sošli kruh lomít, (to je: daritev svete maše opravljat), jih je Pavl učil (Ap. dj. 20, 7.). Poduk v Jezusovi veri je bil tudi po smerti aposteljnóv na tanjko sklenjen z daritevjo svete maše. Porok tega so nam besede svetega Justina mučenca, ki je živel v drugem veku po Kristusu, ktere besede sem vam že poprej povedal, in ktere besede nam naravnost povedo, da je škof pri sveti maši po branju listov aposteljnóv in pisem prerokov zbranim vernikom

pridigoval, ter jih opominjal, spolnovati nauke, ki so jih ravno kar slišali.

Kdo ne spozna iz tega, da se je perve čase keršanstva oznanovanje božje besede štel v prvi poglavitni del svete maše? Dokler je bilo še malo kristjanov, maševal je sam škof, drugi duhovni pa ne, ampak so le škofu stregli pri sveti maši, in verniki so prišli k škofovi maši, pri kateri so tudi vselej slišali božjo besedo. Ko se je pa število vernikov narastlo, postavili so škofje tudi zunaj mest enega ali drugega mašnika, izročili mu vernike nekih sosesk v skerb, in mu dali tudi oblast ob nedeljah in zapovedanih praznikih z drugimi duhovnimi, diakoni in subdiakoni opravljati daritev svete maše, in med sveto mašo oznanovati tudi božjo besedo. Ali je mogel po tem takem perve čase keršanstva biti kdo pri sveti maši, da bi ne bil tudi slišal božje besede v pridigi? Nihče ne, ker je bila pridiga na tanjko sklenjena z daritevjo svete maše. In glejte, takrat ko je katoliška cerkev dala zapoved: „Bodi ob nedeljah in zapovedanih praznikih spodobno pri sv. maši“, takrat je bila božja beseda sploh še oznanovana med daritevjo svete maše; oznanovanje božje besede se je takrat sploh še štel v prvi poglavitni del svete maše: toraj ni bilo treba zapovedovati posebej, da naj kristijani tudi božjo besedo v pridigah poslušajo, zadosti je bilo zapovedati, da naj k sveti maši gredó, ker so gotovo slišali božjo besedo, da so le k sveti maši prišli. Še le pozneje, ko je veliko duhovnov zlasti po samostanih bilo, začele so se tihe maše brez pridig, ktere je katoliška cerkev tudi poterdila. Duhovni pa so ne le ob delavnikih, ampak tudi ob nedeljah in zapovedanih praznikih imeli tihe maše, pa imeli iz svoje lastne pobožnosti, ne pa da bi vernike odvrčevali od tistih svetih maš, med kterimi se je tudi božja beseda oznanovala. In ker so pri vsem tem, dasiravno več duhovnov iz lastne pobožnosti ob nedeljah in zapovedanih praznikih obhaja tihe maše, še zmerom zapovedane take maše, med kterimi se oznanuje božja beseda; ali niso toraj tudi kristijani dolžni poslušati božje besede? Ali more kdo dolžen biti pridigovati, če nihče dolžen ni poslušati?

Kdo bi tedaj mogel še misliti, da je ob nedeljah in zapovedanih praznikih dolžen le samo sveto mašo slišati spodobno

in v Bogu zbran, ne pa tudi božje besede v pridigi? Ko bi pa pri vsem tem kak posveten modrijan terdil, da je ob nedeljah in zapovedanih praznikih le samo sveto mašo spodobno in v Bogu zbran slišati dolžen; smeli bi ga pač vprašati, ali to pa tudi spodobno in v Bogu zbran sliši, ako pridig noče poslušati? Pa namesto njega nam bo povedala naša lastna skušnja, da se taki posvetni modrijani, ki za božjo besedo ne marajo, večidel le s telesom znajdejo pri sveti maši, s svojim duhom pa drugod hodijo; da s svojim telesnim deržanjem bližnjega le žalijo, in s svojimi mislimi in željami med sveto mašo Bogu le nečast delajo. Ali se pravi to spodobno in v Bogu zbran biti pri sveti maši? — Pa kako so v stanu spodobno in v Bogu zbrani biti pri sveti maši, ko ne vedó, kaj da je sveta maša; ne poznajo, kako strašne skrivnosti našega odrešenja se pri njej ponavljajo, in jim je tudi neznano, kaj je treba pri sveti maši misliti, želeti in občutiti, kake sklepe delati, kako se vesti in obnašati? In od kod hočejo to vedeti, ko ne poslušajo božje besede, ktera to razlaga? In ko bi človek tudi vse to vedel, le vendar s časoma v dobrem omerzne, ako ga božja beseda k dobremu ne ogreva. Kdor je pa pri sveti maši ves merzel, ne sluša je v Bogu zbran. Tudi iz tega tedaj lahko sklenemo, da smo dolžni božjo besedo poslušati, ker nam jo je treba poslušati že zato, da bomo zamogli spodobno in v Bogu zbrani biti pri sveti maši.

10. Ali je kristijan tudi ob delavnikih dolžen k sveti maši hoditi?

Tega ni ravno dolžen; sveta cerkev mu to le ob nedeljah in zapovedanih praznikih ukazuje: dobro pa je vendar vsak dan hoditi k sveti maši, kdor ima priložnost in čas, in s tim dolžnost svojega stanu ne zamudi. Velik je namreč dušni dobiček, ki ga kristijan iz daritve svete maše prejema, ako je spodobno in v Bogu zbran pri njej. In verni kristijan, kateri prav po otročje ljubi cerkev, svojo mater, ne stori le tega, kar mu cerkev naravnost zapoveduje, ampak zvesto spolnuje tudi to, ako je mogoče, kar mu sveta cerkev le samo svetuje; iz zanikernosti nič dobrega ne opusti. Pervim kristijanom je bilo pa cesarskih postavah oestro prepovedano o-

pravljati daritev svete maše, pa so jo vendar opravljali. In kolikošno priložnost imajo nekteri mestni ljudje vsak dan hoditi k sveti maši! In jih tudi res vsak dan veliko prihiti k sveti maši. Pa tudi po kmetih vtegnejo nekteri vsak dan iti k sveti maši, in jih pride tudi veliko iz bližnjih vasi, če se le daritev svete maše opravlja ob gotovi uri.

Tudi vi, ljubi moji! radi hodite k sveti maši ne le ob nedeljah in zapovedanih praznikih, ampak tudi ob delavnikih, kolikorkrat koli vam je le mogoče. Razgledujte se nad svetim Ludovikom, Francoskim kraljem, ki je v navadi imel, slišati vsak dan po dve, pa tudi po tri ali štiri svete maše. In ko nekega dne sliši, da so ga grajali nekteri zmed njegovih dvorskih služabnikov, da vsak dan sluša toliko svetih maš, ter s tim tako veliko časa otemlje vladarskim opraviлом, rekel je: „Kako skerbni so pač ti gospodje! Vem da, ko bi še enkrat toliko časa potralil z igro in lovom, bi me nobeden zmed njih tudi z naj manjšo besedico ne ograjal!“ — Razgledujmo se nad blagim Tomažem Morom, ki je opravljal naj imenitnišo, pa tudi naj težavnišo službo v kraljestvu, in je vendar le vsak dan šel k sveti maši, preden se je lotil kakega drugega dela. Nekega jutra ga pride kraljev poslanec klicat h kralju ter mu velí, da naj se zavoljo nekega posebno imenitnega opravila nemudoma h kralju poda. Bogaboječi Tomaž pa mu odgovori: „Le poterpite, ker moram poprej višemu Gospodu skazovati svoje češčenje, ter do konca ostati pri svetem opraviłu“.

11. Iz današnega razlaganja ste, ljubi kristijani! lahko spoznali, da se hudo ter smertno pregrešijo vsi tisti kristijani, kateri ob nedeljah in zapovedanih praznikih brez veljavnega vzroka, tedaj po lastnem zadolženju, ne slušajo svete maše. Taki kristijani namreč kar naravnost nasproti ravnaajo zahtevanju druge cerkvene zapovedi. To terdijo vsi naši bogoslovci ali učeniki svete vere. Pregrešijo pa se tudi tisti, kateri so sicer veljavno zadržani, ter ne morejo slušati svete maše pri telesni pričujočnosti, pa jim ni mar, da bi se saj v duhu znašli pri sveti maši, to je: da bi doma ali kjerkoli se znajdejo, k Bogu povzdignili svojega duha, ter svoje misli in

želje zedinili z mislimi in željami v cerkvi zbranih vernikov, svoj namen sklenili z namenom mašnikovim daritev svete maše obhajajočim i. t. d. Sveti Avguštin pravi: „Obhajajmo in posvečujmo Gospodov dan; kdor pa tega ne more, naj vsaj doma moli, ter naj nikar ne zanemarja, skazovati Bogu, kar mu je dolžen“. Kdo bi si tedaj upal terditi, da bi se ne pregrešili tisti, kateri bi o takih priložnostih, o katerih bi ne mogli v cerkev dospeti, še clo doma ne hotel skazovati Bogu toliko časti, kolikor mu je skazovati zamore? Amen.

XIV. Keršanski nauk.

Kje ali v kateri cerkvi je treba slišati sveto mašo ob nedeljah in zapovedanih praznikih?

1. Slišali ste, da nam sveta cerkev v drugi zapovedi zapoveduje, vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik spodobno in pobožno biti pri celi sveti maši. Ta dolžnost se opira na določne izreke svetega pisma in svetih cerkvenih učnikov; se raztegne na slehernega katoliškega kristijana, kakor hitro se svoje pameti dobro zave, da le ni v cerkvenem prekletju ali izobčenju. Od te dolžnosti je katoliški kristijan izgovorjen ali oprosten le takrat, kader mu ali natorni ali npravni zaderžki branijo iti k sv. maši ob nedeljah in zapovedanih praznikih. Če bi pa kdo iz resničnih in pravičnih vzrokov k sv. maši ne mogel, vendar je le dolžen, vsaj v duhu vdeležiti se sv. maše. Slišali ste na dalje, da je kristijan dolžen slišati tisto sveto mašo, ktera je s pridigo sklenjena; da ob delavnikih k sveti maši hoditi kristijan sicer ni dolžen, da je pa pri vsem

tem vendar le prav dobro in koristno, k sveti maši hoditi tudi ob delavnikih. Na zadnje ste tudi še slišali, da se hudo, ter smertno pregreši, kdor brez veljavnega vzroka, ter po lastnem zadolženju, ob nedeljah in zapovedanih praznikih ne hodi k sveti maši. Vse to je bilo obširniše razloženo v zadnjem keršanskem nauku.

Danes pa svoj pogled obrnimo na

B. Kraj, na katerem moramo sveto mašo slišati.

2. Kje gre po volji svete cerkve pri sveti maši biti, v domači ali v tuji fari?

Po volji svete cerkve gre pri službi božji biti v domači, ne pa v tuji fari. V domači fari pri službi božji biti je bila nekdanj terda zapoved. Od svetega škofa in mučenca Ignacija vemo, da je svetemu škofu in mučencu Polikarpu pisal, ter mu v listu sešobno priporočil skerbeti, da bi se kristijani k službi božji obilno zbirali, in ga opominja, da naj vsakega po imenu pokliče, da bo zvedel, katerega manjka. Leta 305. je bilo na Španjskem v Elvirskem cerkvenem zboru sklenjeno, da se mora iz družbe vernikov vreči, kdor v mestu prebiva, in tri nedelje zaporedoma v zbirališče k službi božji ne pride. Vesoljni cerkveni zbor, ki so ga leta 1312. na Francozkem imeli, prepovedal je menihom ljudi, bodi si kakor hoče, od farne službe božje odvracevati, in v svojo cerkev vabiti. Ker so pa menihi pri vsem tem ljudi od farne službe božje odvracevali, in v svoje cerkve vabili, prepovedal je 170 let po tem cerkvenem zboru papež Sikst IV. menihom oestro, da naj se nikar ne prederznejo v pridigah govoriti, da ljudje niso dolžni ob nedeljah in zapovedanih praznikih v domači fari biti pri službi božji, ker so to storiti dolžni, ako nimajo pravičnih vzrokov ostati od farne službe božje. Tudi v Tridentinskem cerkvenem zboru, kateri je naj bližje naših časov, je zapovedano, da morajo škofje opominjati ljudstvo, da naj se pogosto znajdejo v svoji fari, zlasti ob nedeljah in zapovedanih praznikih, in da naj tamkaj slušajo sveto mašo in božjo besedo. (Trident. zbor seja 24. pogl. 4.)

Sveti Karol Boromej, kateri je ravno v Milan za škofa prišel, ko je bil Tridentinski cerkveni zbor skončan, dopolnil je precej zapoved Tridentinskega cerkvenega zbora, kateri škofom ukazuje ljudstvo opominjevati, da naj ob nedeljah in zapovedanih praznikih v svoji fari opravlja službo božjo; toraj je po svoji škofiji oklical to le postavo: „Stari cerkveni očaki so nekdanj za tolikanj potrebno spoznali, da se verniki pogosto znajdejo v svoji farni cerkvi, da so si v svojo dolžnost šteli v tej reči dati posebne postave in zapovedi, in to cerkveno naredbo ohranovati s tolikanj večo skerbjo, kolikor koristniša se jim je zdela za vse keršanstvo. Ukazali so tedaj prvič, da naj vsak duhoven pastir, prejden ob nedeljah in zapovedanih praznikih prične službo božjo, popraša svoje farmane, če ni koga iz tuje fare med njimi, kateri bi bil k službi božji prišel iz zaničevanja svojega domačega pastirja in svoje domače farne cerkve, da naj nikoli nikogar iz tuje fare v svoje cerkve ne puščajo k službi božji, razun če so popotniki, ali pa če imajo privoljenje od svojega pastirja drugam iti k službi božji. Verh tega je pred več ko dve sto leti papež Urban VI. sveto vnet staro cerkveno napravo spet vpeljati zapovedal, da naj se verniki ravnajo po stari cerkveni napravi. In pred kratkim je Tridentinski zbor škofom ne le zapovedal vernike svoje škofije opominjevati, da naj bodo vsaj ob nedeljah in zapovedanih praznikih v svojih farnih cerkvah pri službi božji, temveč je še posebno zaterdil, da ni nihče izgovorjen od dolžnosti v svoji fari poslušati besedo božjo, če ni nobenega pametnega zadržka, kateri bi ga izgovoril od dolžnosti“.

Kdo, ljubi moji! ne spozna iz vsega tega, da je kristijan ob nedeljah in zapovedanih praznikih v domači fari pri službi božji biti dolžen, če nima pametnega in pravičnega izgovora v tujo faro iti k službi božji? Tak pameten in pravičen izgovor v tujo faro iti k službi božji pa je velika starost ali bolehnost. Ko bi bilo tedaj v kako drugo faro bližjeje k službi božji kakor v domačo, ali ko bi bil pot v drugo faro boljši in lepši; bi smeli stari in bolehní kristijani tudi v tujo faro k službi božji. Ravno tako smejo tudi v tistih farah, v

kterih je le eden duhoven pastir, varhi, kateri ne morejo pri svoji prifarni službi božji biti, v drugo faro k službi božji iti. Pameten in pravičen izgovor bi tudi bil kak poseben opravlek v tuji fari, kateri se brez velike škode odlašati ne da, ali pa obiskovanje nevarno obolelega sorodovince, ali kaka nova maša ali škofov prihod, ali ko bi kak tujec naselil se v fari, in bi ne razumeval dobro jezika, v katerem se v njegovi farni cerkvi oznanuje božja beseda, in bi tedaj šel k službi božji v drugo cerkev, v kateri se v njegovem jeziku oznanuje božja beseda. Ko bi se, postavim, v Ljubljani v Ternovski ali Šenpeterski fari naselil kak Nemec, bi se ne pregrešil, ko bi k svetemu Miklavžu v stolno cerkev šel k službi božji in nemški pridigi, ker se v Ternovem in pri sv. Petru nemško ne pridiguje.

3. Nastavlja pa se nam samo ob sebi vpraševanje :

Zakaj je sveta cerkev vernikom zapovedala v svoji domači fari biti pri službi božji ob nedeljah in zapovedanih praznikih ?

Sвета cerkev je to zapovedala :

a.) Ker se že spodobi, da farmani s svojimi duhovnimi opravljajo daritev svete maše. Jezus Kristus je namreč farmane ž njihovimi duhovniki zvezal in sklenil tako na tanjko, kakor so zvezani in sklenjeni otroci s svojimi očeti. Farmani s svojimi duhovniki so božja družinja ; farmani so otroci, njihovi duhovni pa očetje, toraj jih po vsi pravici svoje duhovne očete imenujejo. Zdaj pa pomislimo, kako nerodno in gerdo bi bilo, ko bi otroci ne hotli pri mizi svojega očeta ostati, in ž njim jesti, ampak bi po tujih hišah hodili, in po tujih mizah jedi iskali. Pa ravno tako ali še veliko nerodniši in gerši je, če farman ob nedeljah in zapovedanih praznikih svojo farno cerkev in svoje duhovne očete popusti, in se v tujo cerkev, pod tujega duhovnega zgubi. Kako lepo pa je, jelite, če otroci s svojimi očeti pri eni mizi sedijo, in ž njimi polni ljubezni do njih jedó, in njihove nauke poslušajo ! Ali še veliko lepši je, kader farmani s svojimi

duhovnimi očeti v ljubezni sklenjeni daritev svete maše opravljajo, s svojimi duhovnimi očeti Boga molijo, hvalijo, prosijo, in iz njih ust Jezusove nauke prejemajo, kakor so njih učenci pri zadnji večerji iz Jezusovih ust prejemali.

b.) Sveta cerkev je zapovedala vernikom v domači fari biti pri službi božji, ker so farmani po Jezusovi naredbi s svojimi duhovniki zvezani in sklenjeni tudi tako kakor ovce s svojimi pastirji. Farmani so ovce, njihovi duhovni so pa pastirji. Sam Jezus Kristus primerja katoliško cerkev hlevu, v katerem so njegove ovce, ki jih je sam cele tri leta pasel s svojimi nebeskimi nauki. Ko je pa v nebesa šel, dal je svojim ovčicam aposteljne in po njih tudi druge mašnike, pastirje, da jih pasejo v njegovem imenu. Vsakemu jih je nekoliko izročil v skerb, ter jim zapovedal, za izročene ovčice skerbeti, da jih peklenski volk ne pomori, temveč da jih živijo in dobro izrejene pripeljejo pred Jezusa, kteremu bodo mogli odgovor dati zanje. Toraj morajo duhovni vsako ovčico poznati, in po imenu klicati; pa tudi vsaka ovčica mora poznati in poslušati glas svojega duhovnega pastirja, in za pastirjem iti. Ako hodi za pastirjem, gotovo jo bo pastir že varoval volka. Ali kako bo pastir varoval tisto ovčico, ktera se od njegove čede loči, in pridružuje tujim čedam? In kdo je kriv, če ovčico zadavi volk ravno takrat, ko zapusti čedo svojega pastirja, in sama po potu gre iskat tuje čede? — Pa ne le peklenskega volka varovati, ampak tudi rediti svoje ovčice so duhovni pastirji dolžni, da jih lepo izrejene Jezusu nazaj pripeljejo; toraj morajo svojo čedo na dobro pašo voditi in k dobremu studencu. Kako hočejo pa duhovni pastirji dopolniti to svojo dolžnost, če se njih čeda razkropi ravno takrat, ko jo je treba nahraniti in nasitovati z božjo besedo, to je: če farmani po drugih krajih in farah iščejo službe božje? Tisti pastirji tedaj, kterim ste izročeni od Jezusa, so dolžni, za vas skerbeti, in bodo za vas odgovor dajali pred sodnjim stolom Kristusovim. Toraj piše sveti apostelj Pavl: „Bodite pokornj svojim prednikom, in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo kakor taki, kteri bodo za vaše duše odgovor dajali, da z veseljem to delajo in ne zdihovaje; to bi namreč ne bilo

dobro za vas“. (Hebr. 13, 17.) In sveti Cesarij pravi: „Kjer je pastir, ondi morajo biti tudi ovčiče. Kjer mašnik za občine daruje, morajo tudi občine ž njim darovati. Kjer se hišni oče altarju približa, da bi z Bogom spravil sebe in svojo družinjo, ondi mora tudi njegova družinja obdajati altar“. — O da bi se pač, častitljivi duhovni pastirji! nobena nam izročena ovčica Jezusova ne zgubila iz naše nemarnosti in zanikernosti! Vi pa, kristijani! si prizadevajte biti zmed tistih ovčic, od katerih Jezus pravi, da „gredó za svojim pastirjem, in poznajo njegov glas“. (Jan. 10, 4.)

c.) Sveta cerkev je vernikom zapovedala, v domači fari pri službi božji biti, ker je njihova služba božja v domači fari Bogu dopadljivša, njim pa koristniša. Farmani, v domači fari k službi božji zbrani, se med seboj v keršanski ljubezni vterdujejo, s svojimi duhovnimi pastirji v ljubezni sklepajo, in drug drugega k bogaboječnosti in pobožnosti vne-majo, in kažejo, da so s svojimi duhovnimi očeti ena sveta družinja božja, med katero je mir, edinnost, ena misel in eno serce. Kader človek to premišljuje, nehoté mu na misel pride tista zamorkinja, katero je vpraševal poglavar v Surinamu, za-kaj da hoče ravno z drugimi skupej moliti; saj bi tudi vsak sam za sebe lahko molil? Ko je te besede govoril, stal je ravno pred ognjiščem, na katerem je kopa oglja veselo gorela. A modro mu je odgovorila Indijanska žena, ter rekla: „Ljubi gospod! razmetajte vsak sebi to le oglje, in vgasnilo bo; nasproti pa kako veselo gorí, kader se ogelj oglja derži na ognjišču!“ Ravno tako tudi verniki v domači cerkvi zbrani eden drugega vnemajo za bogaboječnost in pobožnost. Kako dopadljiva mora tedaj biti Bogu njih služba božja! — In ako se farmani s svojimi duhovnimi pastirji, ki so jih od Kristusa prejeli, sklenjejo v ljubezni, in ž njimi združeni Boga častijo, za prejete dobrote hvalijo, ga potrebnih milost in odpuščenja grehov prosijo, gotovo je njih molitev močnejša, kakor ko bi ga po tujih farah raztreseni s tujimi duhovnimi molili, hvalili in prosili. Le pomislite, ko bi oče svojim otrokom oskerbnika dal, in jim zapovedal oskerbnika v vseh rečeh slušati, kakor so njega samega slušati dolžni; kaj pravite, kdaj bi oče otroke

prej uslišal; ali takrat, ko bi ga po danem oskerbniku prosili, ali tačas, ko bi otroci oskerbnika popustili, se k drugemu človeku zatekli, in po njem očeta prosili? Vem, da vam je pravi odgovor na misli. Ravno tako bo tudi vas Bog rajši uslišal, ako ga bote molili, hvalili in prosili združeni s tistimi duhovnimi, ki vam jih je on poslal. — Verniki dobijo tudi od božje besede v domači fari več sadu, kakor po tujih farah. Duhovni so očetje vseh njim od Jezusa v skerb izročeni vernikov, in jim toraj vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik lomijo kruh božje besede. Domači duhovni očetje pa naj bolj vedó, kakošnega in koliko kruha da je treba vernikom domače fare podeliti; toraj je tudi za vernike koristniši iz ust svojih domačih duhovnov poslušati božjo besedo. — Pa tudi Jezus Kristus vernike rajši v sercu gane s svojo gnado in jih spodbada živeti po zaslišani božji besedi, kader poslušajo tiste pridigarje, ktere jim je on poslal, kakor ko bi svoje od Jezusa poslane pridigarje v nemar puščali, in se zatepali v tuje cerkve. — Ako se tedaj farmani okoli svojih duhovnih pastirjev v ljubezni zberejo, in ž njimi, ki so jih od Boga prejeli, Boga molijo, hvalijo, prosijo, iz ust svojih pastirjev božjo besedo poslušajo; o kako prijetna je taka služba božja nebeškemu Očetu! Kako lepo je le viditi farmane v domači fari s svojimi duhovnimi pastirji v Kristusu zbrane v splošnih potrebah Boga pobožno prositi, da naj, postavim, razsušeno zemljo s pohlevnim dežjem pomoči, ali da naj deževje ustavi, in zemljo s gorkim solncem razveseli, ali da naj nevarno bolezen odverne, ali jih kake druge nesreče obvaruje! In koliko upanja smejo imeti, da hodo njih prošnje od Boga uslišane! Jezus pravi: „Vam povem, da, ako se dva zmed vas zedinita na zemlji, se jima bo, za katero reč koli prosita, zgodila od mojega Očeta, kateri je v nebesih. Zakaj kjer sta dva, ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi“. (Mat. 18, 19. 20.) Kaj tedaj še le, če se cela fara s svojimi duhovnimi pastirji zedinjena v ljubezni zbere in ž njimi Boga prosi! Toraj so se pa tudi prvi verniki, vsi enega serca, vsak dan v tempeljnu shajali, in vsi skupej Boga hvalili.

d.) Je tudi zato vernikom zapovedano v domači fari pri službi božji biti, ker se ravno v domači cerkvi za njih bere sveta maša vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik. Poglejte, ljubi farmani! za vas se tukaj v domači cerkvi mašuje, za farmane drugih far mašujejo njihovi župniki ali fajmoštri po njihovih farnih cerkvah; vsa nezmerna cena svete maše se tukaj za vas daruje; tukaj nima mašnik nikogar drugega pred očmi, da bi se zanj postavil pred sedež milosti božje, kakor le svoje farmane: tukaj obstopajo tudi vaši angeljarhi altar in prosijo za vas, ki ste jim od Boga samega v skerb in varstvo izročeni; tukaj daruje mašnik tudi za vaše bolnike, za vse revne in žalostne kristijane vaše občine, vaše soseske; tukaj daruje daritev svete maše tudi za vaše pokojne sorodovince, prijatelje in znance, ki so že pred vami v večnost šli. Po tem takem se pač res spodobi, da se v svoji domači farni cerkvi znajdeté pri službi božji ob nedeljah in zapovedanih praznikih, ako je le mogoče.

e.) Tudi zato je vernikom zapovedano od svete cerkve v domači fari pri službi božji biti, da slišijo oklice in druge njim potrebne oznanila.

f.) Tudi lastna pamet nas uči: Ako duhovnikom ni pripuščeno ob nedeljah in zapovedanih praznikih maševati, kjerkoli bi hotli, in so navezani na farne cerkve, da ondí za farmane mašujejo; zakaj bi pa farmanom dovoljeno bilo, hoditi k sveti maši, kamor koli bi hotli.

Zdaj pa lahko spoznate, kako da duhu svete katoliške cerkve naravnost nasproti ravnajo tisti, kateri si radi po drugih farah službe božje iščejo, kjer njihovi nevšečnosti povsod drugod služba božja bolj dopade, kakor pa v njih domači fari; — in tisti, kateri, če je le nekoliko bližje ali pot lepši, se precej v drugo faro k službi božji zaženejo; — in tisti, kateri cel teden kak opravek na nedeljo ali praznik odlašajo, in zavoljo njega v nedeljo ali praznik v drugo faro gredó k službi božji, da jo s potoma opravijo; — in tisti, kateri ob nekterih večih praznikih radi po božjih potih hodijo, ali če se kje cerkveno posvečevanje obhaja, jo kar tje potegnejo, in službo

božjo v domači fari v nemar spuščajo. Ali se vam mar prav zdi, če se opusti, kar je zapovedanega, da se zamore storiti, kar ni zapovedanega? Ali je pravično, da je romarska cerkev preveč natlačena, farna pa skoraj prazna domačih otrok? Ali pridejo dandanašnji sosebno mladenči in deklice kaj boljši, kaj pobožniši in svetejši iz božjih potov? Ali se ne spolnujejo večidel besede svetega Tomaža Kempčana, ki pravi: „Bolezen malokoga poboljša, kakor se tudi malokdaj posvetijo, kateri radi po božjih potih hodijo?“ Kogar pa, (oh, da moram tudi kaj takega povedati sosebno zavoljo vas, keršanski starši, da ne bote svojih otrok spuščali po tujih farah, naj bo že somenj ali cerkveno posvečevanje, ali kar hoče, že clo samih ne!) kogar pa nečisti duh v drugo faro vleče, pride z več grehi obložen domu, kakor je iz doma šel. Malopridni mladenči (starši vzemite si k sercu!) vabijo vaše otroke v tuje fare, da bi jih dalječ od vas lagleje in varniše na duši umorili, kakor je Kajn svojega brata Abeljna dalječ od staršev na polje spravil, da ga je ondi ubil. Kteri se radi klatijo in potepljejo po tujih farah in cerkvah, in se neradi deržijo službe božje v domači cerkvi in domači fari; so večidel že krastove, garjeve ovce, ktere svojega pastirja ne poznajo; so ovce, (da ne rečem kozli,) ktere želijo volku v gobec priti, in da mu bolj brez skerbi v žrelo pridejo, odtegnejo se svojemu pastirju. „Dobre ovce“, govori Jezus, „poznajo svojega pastirja, in poslušajo njegov glas“. (Jan. 10, 3. 14.)

4. Deržite se toraj, ljubi kristijani! svojih duhovnih pastirjev: ž njimi opravljajte ob nedeljah in zapovedanih praznikih daritev sv. maše, iz njihovih ust poslušajte Jezusove nauke, njih imejte za svoje naj večje dobrotnike, za svoje duhovne očete. Od svojih duhovnih pastirjev ste kerščeni, in iz hudičevih otrok prerojeni v božje otroke; vaši duhovni pastirji so vas v vaših otročjih letih v Jezusovih naukih podučevali po vaši umevnosti, in postavili pred škofa, da ste bili z zakramentom svete birme v veri poterjeni; vaši duhovni pastirji so vas pervikrat spovedali in k božji mizi pripravili in pripeljali; k svojim duhovnim pastirjem ste po volji svete cerkve dolžni vsaj enkrat v letu, o velikonočnem času, k

spovedi iti, in iz njihovih rok prejeti sveto rešnje Telo; vaši duhovni pastirji vas poročajo, kàder v zakonski stan stopite; vaši duhovni pastirji vas previdajo na smertni postelji z zakramenti umirajočih; vaši duhovni pastirji vas bodo tudi pokopali, kader umerjete: ali se toraj ne spodobi, da tudi s svojimi duhovnimi pastirji v domači fari opravljate službo božjo? Deržite se svojih duhovnih pastirjev, vam še enkrat rečem, in ž njimi opravljajte službo božjo; ko bi vam bilo tudi dalj v svojo farno cerkev, kakor v tujo faro, le vendar rajši v svojo domačo idite. To hoče Jezus, kateri vam je pastirje poslal, in gotovo vam bo tudi ravno zavoljo tega po posebni milosti božji iz službe božje več pride došlo, če jo doma opravljate, kakor ko bi jo opravljali v tuji fari. Pa saj tudi sami veste, da skorej vselej slabeje posvečujete nedelje in praznike, ako se v tujo faro zgubite k službi božji.

Spoštujte svojo farno cerkev, v kateri ste že toliko dobrot prejeli, in jih še zmerom prejemate; ljubite svoje duhovne pastirje, ki ste jih od Boga prejeli. Vem, da človeka velikokrat gerdo vreme in velikokrat dolga pot odvraca od farne cerkve, in v tujo faro napeljuje k službi božji, ako je krajši in lepši pot do nje: toda pri vsem tem upam, da bote rajši v svojo farno cerkev hodili k službi božji, ako ste skerbni za svoje zveličanje; zakaj spomnim se besed svetega škofa Boromeja, ki pravi: „Res je, težko je v času v farno cerkev k službi božji priti zavoljo velike daljave, zavoljo mraza, vročine, dežja in gerdega vremena, toda od usmiljenega in dobrotljivega Jezusa upamo, da vse te težave ne bodo farmanov odvracevale od spolnovanja njihovih dolžnost, temveč da jih bodo še le z novo serčnostjo navdajale, ako res skerbijo za svoje zveličanje, in spoznajo imenitnost službe božje“. Le pomislite, ljubi kristijani! kolikanj se človek trudi in poti za majhen časen dobiček, kako dolgo in še nevarno pot nastopi, ako le kaj dobička upa; ali se ne bomo hotli kaj le za večno življenje truditi in putiti? Dalj ko imate do farne cerkve, gerša ko je pot; več imate zasluženja, ako pri vsem tem v domačo faro hodite k službi božji. To naj bo vam, kateri imate dalječ do farne cerkve, vaša naj ljubša božja pot, na

kteri se bote posvetili in zveličali. V nebesa povzdigujete med potjo svoje oči, v katerih vas tolikošna sreča čaka in tolikošno veselje, da tolikošnega ni še vidilo nobeno oko, ni še slišalo nobeno uho, pa tudi nobenega človeka serce na tem svetu ni še občutilo. Tam gori, v svetem raju, ni več mraza, ni več vročine, ni več gerdega pota, ni več terpljenja; od vseh težav se bote oddahnili v božjem naročju, in Boga hvalili, da vam je dal na tem svetu veliko terpeti in poterpeti, in s poterpljenjem zaslužiti nestrohljivi venec večnega življenja. Amen.

XV. keršanski nauk.

Kako je treba sveto mašo slišati ob nedeljah in zapovedanih praznikih?

1. V ozir druge cerkvene zapovedi sem vam dosihmalo razlagal, da je vsak katoliški kristijan, kakor hitro se svoje pameti zave, in ni po resničnih in pravičnih izgovorih zadržan, zavezan in dolžen, vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik slišati sveto mašo. Tudi sem vam skazoval, da je kristijan dolžen v domači fari in v domači cerkvi slišati sveto mašo ob nedeljah in zapovedanih praznikih, ako nima veljavnih vzrokov in izgovorov, kateri ga odvežejo od te dolžnosti.

Zdaj pa nam je treba vedeti tudi še

C.) Način, po katerem moramo pri sveti maši biti ob nedeljah in zapovedanih praznikih.

2. Prejden vam odgovor dam na preimenitno vpraševanje :

Kako je treba sveto mašo slišati ob nedeljah in zapovedanih praznikih?

moram vam od pripravljanja za sveto mašo kaj povedati.

Kader želi človek dobro opraviti kako delo, pripravlja se za delo že naprej, ter poskerbi vse, kar je treba, da bi dobro zveršil svoje delo. Toraj na stran dene vse, kar bi ga med delom motilo, in seboj na delo vzame vse, česar mu je med delom treba. In kolikor imenitniše da je delo, s toliko obilnišim premišljevanjem in toliko večo skerbjo se pripravlja na tisto delo.

Ravno tako in še vse bolj potrebno je, da se kristijan pripravlja na daritev svete maše, da bo poslušanje svete maše zaleglo v čast Bogu, njemu samemu pa v blagor in zveličanje. Toraj je dobro, da kristijan že doma ali vsaj potoma samega sebe vprašuje: „Kam grem?“ in si na to vpraševanje odgovarja: „Grem v cerkev, Jezusa Kristusa pod podobami kruha in vina za se in za vso katoliško cerkev darovat nebeškemu Očetu“. Po takem premišljevanju mu bo kar samo ob sebi na misel prišlo, da mora vse posvetne skerbi od sebe otresti, vse svoje misli in želje v Boga obračati, ter se s ponižnim in čistim ali vsaj s skesanim srcem podati v cerkev k sveti maši. — Judje so že v stari zavezi imeli lepo posnemanjavedno navado, da so v tempelj in iz tempeljna grede možki skupej hodili, ženske pa skupej, otroci pa so ali za očeti tekali ali pa se mater držali. Da je bilo res tako, vidimo nad svetim Jožefom in Marijo. Ko je bil Jezus dvanajst let star, vzela sta ga seboj v Jeruzalem na velikonočne praznike. Po opravljeni službi božji sta se vernila nazaj v Nazaret; Jezus je pa v Jeruzalemu zaostal. Prišla sta že dan hoda, ko sta ga še le zgrešila. In kako to, da ga poprej nista pogrešila? Sveti Jožef je šel z možmi, in je menil, da gre Jezus z materjo, ktera je šla z ženami; Marija pa je mislila, da gre Jezus z Jožefom. Zvečer še le, ko na prenočišču skupej prideta, prepričata se, da Jezusa ni med njima. Iz te prigodbe posnemamo, da so pri Judih možje skupej šli, žene pa skupej, kader so v tempelj hodili. — To lepo navado posnemajte tudi vi, ljubi kristijani! ter možje skupej hodite, žene pa skupej v pobožnih, spodbudnih pogovorih, kader v cerkev greste, in očetje imejte pri sebi svoje sinove, matere pa svoje

hčere, ako že nočete ali ne morete posamezno hoditi, zatopljeni v pobožno premišljevanje.

Temu nauku naravnost nasproti ravnaajo tisti malopridni kristijani, ki v razuzdanih družbah v cerkev hodijo, in namesto svetih ali vsaj nedolžnih pogovorov nesramne marnje imajo, nespodobne norčije vganjajo ali pa svojega bližnjega obirajo in ogovarjajo. Tako pripravljanje je slabo pripravljanje za tolikanj imenitno opravilo, kakoršno je sveta maša!

3. Po tem, ko se je kristijan lepo pripravil za sveto mašo, mora, da bo spolnil drugo cerkveno zapoved, prvič: telesno pričujoč biti pri sveti maši; drugič mora slišati vso ali celo sveto mašo.

P prvič tedaj mora biti kristijan pri sveti maši telesno pričujoč, to je: kdor hoče sveto mašo slišati, mora s telesom pričujoč biti na tistem kraju, na katerem se opravlja daritev svete maše; pa vendar ni ravno potrebno, da bi moral viditi mašnika pred altarjem, ali ravno v cerkvi biti, če že zavoljo množice ljudi ne more ali izakega drugega pravičnega vzroka ne sme v cerkev iti. So časi, ob katerih so cerkve z ljudmi natlačene, da ne morejo vsi vanje; so pa tudi osebe, katerim zlasti ob gotovih časih v cerkvi hudo pride: sme se toraj ob takih časih tudi zunaj cerkve pri sveti maši biti. Ravno tako se spodobi, da bi bile zunaj cerkve pri sveti maši tiste matere, ktere bi majhne otroke v naročju imele, da bi ž njimi v cerkvi nepokoja ne delale, in drugih ljudi v pobožnosti ne motile. Kader se pa lahko v cerkev pride, in ni nobenega pravičnega izgovora, da bi se vanjo ne smelo: treba je pri sveti maši biti v cerkvi, v kateri se daritev svete maše opravlja; cerkev je namreč hiša molitve, in v cerkvi se človek naj ložeje obvaruje razmišljenja, in naj ložeje k Bogu povzdiguje svoje misli in želje. Ko bi si tedaj kdo, kateri bi lahko v cerkev prišel, hodi si ali doma ali kjerkoli si hodi, v duhu pred oči postavljaj, da se znajde v cerkvi pri sveti maši, bi ne bil pri sveti maši telesno ali resnično pričujoč, ampak le domišljeno, in bi nikakor ne zadostoval drugi cerkveni zapovedi.

4. Treba je drugič slišati vso ali celo sveto mašo, in sicer tisto sveto mašo, katero bere eden in isti mašnik; zakaj beseda „maša“ zaznamova vso daritev z vsemi molitvami in vsemi obredi, kateri so deloma pred daritev postavljeni, deloma pa zadej za njo djani. Ravno zavoljo tega je Agdeški cerkveni zbor leta 506. tako le določil: „Zapovedujemo, da morajo ob nedeljah tudi svetni ljudje znajti se pri celi sveti maši, tako da se nikdo ne podstopi iz cerkve iti pred mašnikovim blagoslovom; ako bi pa kdo kaj takega storil, naj ga škof zato očitno posvari“. Vso sveto mašo tedaj sliši, kdor nobenega poglavitnega dela svete maše ne zamudi. Poglavitni deli svete maše so pa štirje: evangelije, darovanje, spremenjenje ali povzdigovanje in zavživanje. Evangelije je cerkev zapovedala brati med sveto mašo, drugi trije poglavitni deli so pa od Jezusa postavljeni. Evangelije je, kader strežej ali služabnik pervikrat mašne bukve prenese z leve na desno stran. Darovanje se začne, kader mašnik kelih odgerne, vina v kelih vlije, med njega nekaj vode kane, ter hostijo in vino z vodo namešano Bogu daruje. Da vsi kristijani po cerkvi vedó, kdaj se darovanje začne, če tudi pred altar ne vidijo, na katerem mašnik mašuje, da strežej znamnje z zvončikom, in takrat prvič požvenklja. Spremenjenje je, kader služabnik v tretje požvenklja; precej po spremenjenju je povzdigovanje. Zavživanje je po tem, ko se je mašnik trikrat na persi vdaril, in trikrat rekel: „Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho, temveč reci le besedo, in ozdravljena bo moja duša“. Kdor bi enega ali drugega teh štirih poglavitnih delov svete maše zamudil, bi že ne bil pri vsi sveti maši, in bi mogel toraj še drugo sveto mašo slišati. Tudi bi mu ne veljalo za celo sveto mašo, ko bi en del svete maše slišal pri eni maši, ki jo en mašnik bere, druge tri dele pa pri drugi maši, ki jo drugi mašnik bere, ali pa ko bi polovico svete maše slišal pri tem mašniku, drugo polovico pa pri drugem mašniku. Tak kristijan bi ne bil pri celi sveti maši in bi ne spolnil druge cerkvene zapovedi. Kdor bi pa sicer že prepozno, pa vendar še pred svetim evangelijem k sveti maši prišel, bi bil že pri sveti maši. Tega vam pa ne rečem zato, da bi z lahko vestjo prepozno k sveti

maši hodili, ker to veste, da, kdor iz nemarnosti in radovoljno le nekoliko svete maše zamudi, ima greh; ampak zato vam to povem, da si ne bote delali hude vesti, ko bi kterikrat po nesreči nekoliko prepozno, toda vendar še pred evangelijem k sveti maši prišli. Kdor ima veselje nad svojim nebeškim Očetom, ne bo lahko svete maše mudil. Kader bo zvon začel vabiti farmane v božjo vežo k službi božji, vzdignil se bo z veseljem, in hitel v cerkev, molit in častit svojega Boga, ga za prejete dušne in telesne dobrote zahvalit, potrebnih pa prosit. In dasiravno bo še pred uro službe božje do cerkve prišel, vendar ne bo ko zijalasti kristijani pred cerkevjo stojé službe božje čakal, ampak naravnost v cerkev se bo podal, ter se v cerkvi, svoje misli in želje k Bogu povzdigovaje, k službi božji, temu tako svetemu delu, pripravljal. Blagor takemu kristijanu; Duh božji ga vodi!

5. Pa ni še dosti, dasiravno je prav prav potrebno, ni še dosti, da je kdo s telesom pri celi sveti maši pričujoč, ampak treba je tretjič tudi še, da je pobožno pri celi sveti maši. Sveta cerkev v sveji drugi zapovedi kar naravnost veleva, da se s pobožnostjo najdemo pri sveti maši vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik. Pobožnost, k sveti maši potrebna, pa je dvojna: je a) vunanja, in b) notranja pobožnost. Vunanja zadeva telo, notranja pa dušo tistega kristijana, ki se znajde pri sveti maši.

a) Vunanja pobožnost obstoji od ene strani v tem, da kristijan pazi na dele svete maše, in od druge strani v tem, da je spodobno in častitljivo vse njegovo telesno obnašanje in zadržanje med celo sveto mašo.

Paziti je tedaj treba na pglavitne dele svete maše, ter na evangelije, darovanje, povzdigovanje in zavživanje, da dobro ve, kdaj se je ta ali uni del svete maše pričel.

Spodobno se je treba obnašati pri sveti maši, ter se ogibati vsega, kar bi nečast delalo tolikanj svetemu kraju, kakor je cerkev, tolikanj imenitni daritvi, kakoršna je sveta maša; in storiti je treba vse, kar se pristoji tolikanj svetemu kraju in tolikanj imenitni daritvi. Spodobno je tedaj pri sveti

maši, kdor se med sveto mašo bogaboječe zaderži, se toraj radovidno in radovedno okrog sebe ne ozira, se ne posmehuje, ne čenča, temveč se vseh nespodobnost varuje, in s svojim zunanjim zadržanjem kaže, da je v molitev zamaknjen in v Boga zamišljen. Med sveto mašo se spodobi klečati, če je le mogoče. Kdor bi pa zavoljo slabosti svojega telesa ne mogel klečati pri celi sveti maši, naj kleči vsaj od „Sanktusa“ noter do tistega časa, da si mašnik nad kelihom svoje čveterne perste umije v vodi, ki mu jo strežaj po zavživanju med perste vlije. Kdor bi pa zavoljo svoje bolehnosti ali silnega loma tudi toliko časa ne mogel klečati; naj vsaj med povzdigovanjem in zavživanjem poklekne, in tudi mašnikovi blagoslov naj kleče prejme, da bo s svojim spodobnim djanjem kazal, da ve, na kako svetem kraju in pri kako svetem opraviilu da se znajde. V rokah se spodobi imeti ali molitevne bukvice ali pa molek (paternošter), da se ž njih ali da se nanj moli, nikoli pa s praznimi rokami pri sveti maši biti, ker se po tem takem prav lahko zgodi, da se clo nič ne moli. Otroke, če je le mogoče, imejte vi, starši! pri sebi, da se ne bodo dalječ od vas med sveto mašo nespodobno vèdli ali še clo z drugimi čenčali.

Ni malo kristijanov, kateri se pri sveti maši vedejo tako nespodobno, da bi jih po vsi pravici z besedami svetega Kri-zostoma smel nagovoriti, in reči vsakemu posebej: „Tam stoji mašnik, in Bogu daruje molitve vseh pričujočih; in ti se smejiš, se ne bojiš, se ne tresaš!“ O kristijan! kateri koli se v cerkvi med sveto mašo nespodobno in pohujšljivo vedeš, pomisli vendar, kje in pred kom da si. V kraljevi hiši pred kraljem bi se, jeli, prav lepo in spodobno obnašal, zlasti ko bi ti bilo prepovedano v kraljevi hiši pred kraljem nespodobno vesti se; in glej, kako bi se mogel v cerkvi pri sveti maši nespodobno obnašati, ko bi prav v živo pomislil, da si v božji hiši pred živim Bogom, ktereга angelji molijo!

Koga ne obleti sveta jeza, kader sliši ali bere, da so Judovski duhovni in pismouki Jezusa zasmehovali ravno takrat, in se mu pačili, ko je na križu visel v neznanih bolečinah, in se nebeškemu Očetu daroval za grehe vesoljnega sveta. Človeškega rodu naj večega dobrotnika ne le moriti,

ampak poverh še v smertnih težavah zasramovati, in umirajočemu v lice smejati se, večja gerdoba se pač ne da misliti! Kdor se pa med sveto mašo, pri kateri Jezus ponavlja svojo na križu opravljeno daritev, nespodobno vede, in se smeja, pogovarja; ali ne posnema tak, kolikor more, Judovskih duhovnov in pismoukov v hudobiji? Takim bi res ne šlo drugega, kakor da bi jih z besedami svetega Janeza Miložničarja iz cerkve izgnal, ter jim rekel: „Ako ste tu sem prišli, da bi molili, ne smete v kaj drugega obračati svojega duha in svojega jezika; in ako ste prišli, da bi se pogovarjali od nepotrebnih reči, pa poslušajte, kaj Gospod govori v svetem evangeliju: Moja hiša je hiša molitve! Varujte se, da je ne spreobernete v jamo razbojnikov“.

Ti pa, ljubi kristijan! ki želiš spodobno pri sveti maši biti, pomisli že na potu proti cerkvi, da greš, tako rekoč na goro Kalvarijo, na kateri hoče Jezus svojo nekdanj po kervavo opravljeno daritev zdaj po nekervavo ponoviti, da bi nas vdeležil milost, ki nam jih je zaslužil s svojo smertjo na svetem križu, in spoznaj svojo nevrednost pričujoč biti pri tako svetem opravilu. Ne hodi v cerkev med tiste, ki jih poznaš, da se med presveto daritevjo radi pogovarjajo in posmehujejo, ti so zveržek keršanstva, da te ne zapeljejo v enake nespodobnosti: temveč hodi med bogaboječe ljudi; in ko bi te kdo vendar le vprašal v cerkvi za kako nepotrebno reč, molči, in nič ne odgovori, kakor da bi ne slišal vpraševanja. Cerkev ni hiša razgovarjanja, ampak je hiša molitve; in svet strah je treba imeti pred to hišo molitve. Sveti škof Martin se v cerkvi nikoli ni hotel vستي, le stal je ali pa na kolenih klečal in molil. Kolikorkrat koli se je v cerkvi znašel, bil je znati nad njim nek poseben strah. Ko ga o neki priložnosti vprašujejo, od kod da je ta njegov strah, ki ga v cerkvi ima, odgovori jim sveti mož: „Kako bi se ne bal, ko se tukaj (v cerkvi) znajdem pred Bogom, ter kraljem nebes in zemlje in svojim (prihodnjim) ojstrim sodnikom?“ O da bi tudi nas prešinil tak sveti strah vsegdar, kader stopimo v cerkev, v vežo božjo, k službi božji.

b) Notranja pobožnost obstoji v tem, da kristijan med sveto mašo ima zbranega duha, ter med sveto mašo premišljuje in občuduje Jezusovo neskončno ljubezen in nezmerno ponižnost, in budi in oživlja v svoji duši take občutleje, kateri se z daritevjo svete maše vjemajo, postavim: občutleje ponižnosti, žalosti nad grehom, ljubezni, zaupanja, vdanosti v sveto voljo božjo, i. t. d. Pobožno ali v Bogu zbran pri sveti maši je tedaj tisti, kateri se varuje radovoljnega razmišljenja, svoje misli pri Bogu in v skrivnostih svete maše ima, ter Boga s ponižnim in potertim srcem moli, in se mu daruje, ga za prejete dobrote hvali, in novih prosi, se svojih grehov serčno kesa, in resnično poboljšati se sklepa. Kristijan tedaj ne sme med sveto mašo razmišljen in raztresen biti, vse časne skerbi je treba v nemar pustiti, ves svet mora, tako rekoč, pozabiti; ves mora biti v Boga zamaknjen, ves v molitev zatopljen. Pa kar z jezikom izrekuje, mora tudi v sercu občutiti; kar z besedo govori, mora mu tudi resnica biti. To resnico si globoko v serce vtisnimo, da bi to ne bila nobena molitev, ampak bi bilo le Bogu zoperno blebetanje, ko bi človek pri molitvi ne mislil v to, kar govori, ali ko bi tega, kar z jezikom izrekuje, tudi v sercu ne občutil, ko bi mu ne bila resnica, kar v molitvi govori. — Razgledujmo se nad svetim Homobonom. Sveti Homobon je bil v mestu Kremona na Italijanskem doma. Že v zgodnji svoji mladosti se je odtegoval, kar je le mogel, posvetnemu hrušu in trušu, ter iskal samote, da bi zamogel tem pridniši z Bogom se obhajati in za zveličanje svoje duše skrbeti. Rad se je postil, si tudi spanje kratil in prav pridno molil. Do revežev in siromakov je bil ves usmiljen in radodaren, ter jim je razdelil skoraj vse, kar si je pridobil pri trgoviji; bil je namreč sveti Homobon tergovec. Zmed vseh drugih lepih čednost pa se je naj bolj lesketala nad svetim Homobonom njegova gorečnost za službo božjo in njegova pobožnost pri sveti maši. Še pred polnočjo je hodil dan na dan v cerkev svetega Tilna ali Egidija. Ondi je bil pri ponočnih molitvah ali Jutranjicah, ki so se tamkaj opravljale, ves pobožen in v molitev zamaknjen. Po skončanih jutranjih molitvah pa ni še šel iz cerkve, ampak je pokleknil in goreče molil, dokler ni bila peta maša. Pri sveti

maši se je razodevala nad njim tolika nehlinjena, priserčna pobožnost, da se je nad njih spodbudoval in za pobožnost vnmal vsakdo, ki ga je vidil. Nad toliko njegovo pobožnostjo je Bog očitno svoje dopadanje na znanje dal s tim, da mu je dal dar čudeže delati. Vse to je zaslovelo po širokem svetu, in od blizo in dalječ so ljudje skupaj vreli, da bi vidili svetega moža, in se nad njim razgledovali in spodbudovali. S samim svojim ljubeznjivim pogledom je sveti Homobon mnogo grešnikov in krivovercev do živega ganil, in jih nazaj pripeljal na pravo pot. Leta 1197. se je 13. dan grudna ali decembra mesca po svoji navadi podal v cerkev k Jutranjicam. Po tem je kakor drugekrati klečé pred križem molil do svete maše. Med sveto mašo pri „Gloriji“ stegne in vzdigne svoje roke, in se po tem zgrudi na zemljo. Ljudem se to nič čudno ni zdelo, ker so ga že večkrat poprej vidili, da se je med sveto mašo do tal sklonil in zgrudil na zemljo. Čudno pa se jim zdi le to, da se pri svetem evangeliju ne vzdigne in spet ne vstane. Mislili so nekteri, da ga je morda slabost premagala in da je zaspal. Šli so tedaj, da bi ga zbudili. Ali kako se zavzamejo, ko do njega pridejo, in se prepričajo, da je umerl! V nenavadni goreči pobožnosti in pobožni gorečnosti je, tako rekoč, zgorelo in iz njega izpuhtelo njegovo življenje. Učimo se iz tega, s koliko gorečo pobožnostjo da so svetniki božji slušali naj svetejšo daritev nove zaveze, sveto mašo.

6. Bogaboječe misli, svete želje, pobožni občutljeji naj tudi nas navdajajo, kader koli smo pri daritvi svete maše. Glejte, z ravno takimi mislimi, željami, občutljeji bodimo pri sveti maši, s kakoršnjimi bi bili na gori Kalvariji, ko bi bili pod Jezusovim križem stali, kader je Jezus na njem za nas umiral. Kaj pravite, kaj bi bili pač mislili, kaj želeli, in kaj občutili, ko bi bili tako podučeni, kakor zdaj, takrat stali na Kalvariji, ko so Jezusa na križ razpenjali, pribijali in morili? ko bi bili vidili iz Jezusovih ran kri liti po križu, in na tla kapati? ko bi bili gledali Jezusa, kolikošne bolečine terpi, in ga poslušali, kako med grozovitimi bolečinami zdihuje k svojemu nebeškemu Očetu? Kaj bi bili mislili, želeli in ob-

čutili, ko bi bili tudi še pomislili, da je Jezus Kristus zavoljo naših grehov tako udarjen, in zavoljo naših hudobij tako ranjen? ko bi bili pomislili, da Jezus med temi neznanimi bolečinami umira v bogospravni dar za naše grehe in grehe vesoljnega sveta? Gotovo bi se nam bilo godilo, kakor da bi nam na obe strani ojster meč serce zbadal in rezal. V veliko, veliko žalost bi nas storjeni grehi vtopili, ker so naši grehi krivi te tolikanj britke smerti Jezusove; pekli bi nas, da nobena reč tolikanj ne. Pa ker bi pomislili, da Jezus umira v odpuščanje naših grehov: želeli bi v njegovi kervi oprani biti od vseh pregreh; upali bi tudi odpuščanje svojih grehov doseči; Jezusa bi začeli ljubiti, in obljubili bi mu v prihodnje storiti vse, karkoli nam bo zapovedal, in opustiti vse, karkoli bo prepovedal; zahvalili bi ga za odrešenje, in prosili, da bi nam pomagal le njemu služiti, le njemu živeti in njemu umreti. Kar bi bili pa na Kalvariji pod Jezusovim križem mislili, želeli in občutili, ravno to mislimo, želimo in občutimo v cerkvi pred altarjem božjim pri sveti maši; saj Jezus Kristus pri sveti maši po nekervavo opravlja ravno tisto daritev, katero je po kervavo opravljal na Kalvariji. Z živo vero, sveto častjo, globoko ponižnostjo, s sveto lakoto in žejo po pobožnosti, z ljubeznijo do Jezusa Kristusa bodimo vselej pri sveti maši.

Nikar naj nam ne zadostuje že samo to, da smo le samo s telesom pričujoči pri celi sveti maši od prvega začetka do zadnjega konca; pa tudi to naj nam še ne bode zadosti, da bi kar razmišljeni obmolili nekatere molitvice med sveto mašo. Kdor je le samo s telesom pričujoč pri sveti maši, on je le na pol pričujoč; in kdor le samo z ustnicami moli, clo nič ne moli. Da bo naša molitev nebeškemu Očetu dopadljiva, in da nas bo sadu svete maše deležne storila, mora z ustnicami vred moliti tudi naše serce. Orglje, to veste, se vedno znajdejo v cerkvi, in pripomorejo k službi božji, in spremljajo petje vernih kristijanov; in vendar ne moremo reči, da bi bile orglje pobožne, ker orglje same ob sebi nič ne storijo, in nič ne vedó same za sebe, ne za Boga, ne za sveto mašo, in nimajo ne pameti ne občutleja. Nič boljši memo orgelj bi

ne bili mi, ko bi se med sveto mašo sicer v cerkvi znašli, in bi le samo z jezikom oblebetali nekatere molitve, pa bi pamet ne vedela, kaj govorimo, in serce nič ne čutilo od tega, kar z besedo izrekujemo. Tudi nad nami bi se lahko Bog pritožil po vsi pravici, kakor se je pritožil njega dni nad Izraelci, rekoč: „To ljudstvo me le z ustnicami časti, serce njegovo pa je dalječ od mene“ (Izaija 29, 13. Mat. 15, 7. 8.), česar nas Bog obvaruj! Amen.

XVI. keršanski nauk.

Kakošne molitve je naj boljše pri sveti maši moliti?

— Kaj je treba med sveto mašo moliti tistim, kateri brati ne znajo? —

1. V zadnjem keršanskem nauku sem vam razlagal, kako je treba sveto mašo slišati ob nedeljah in zapovedanih praznikih, da bomo zadostovali temu, kar zahteva druga cerkvena zapoved. Pravil sem vam, da moramo naj poprej s telesom pričujoči biti na tistem kraju, na katerem se opravlja daritev svete maše. Na dalje je treba, da slušamo vso ali celo sveto mašo, in sicer tisto, ktero en sam mašnik bere, ter ne smemo zamuditi nobenega poglobitnega dela svete maše. In na zadnje je tudi še treba pobožno pri sveti maši biti. Pobožnost pa je dvojna, vunanja in notranja. Vunanja pobožnost obstoji v tem, da pazimo na dele svete maše, in da se spodobno in častitljivo najdemo pri sveti maši. Notranja pobožnost pa obstoji v tem, da imamo med sveto mašo zbranega duha, ter smo zamišljeni v molitev in v to, kar se pri sveti maši godi.

2. Ostalo pa nam je še neko drugo posebno vprašanje, in to je :

Kakošne molitve je naj bolje pri sveti maši moliti?

Naj bolj se spodobi, pri sveti maši moliti ravno tiste molitve, ki jih mašnik moli, da se po tem takem kristijan popolnoma sklene z mašnikom, in po njegovih rokah Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina daruje nebeškemu Očetu. In kdor brati zna, tudi lahko moli ravno te molitve, ker se dobi take molitevne bukvice, da je sveta maša v njih, kakor jo mašnik bere. Pa umeti je treba te molitve, da jih ne govori samo jezik, ampak da tudi serce njih moč občuti, in se po njih ogreva za dobro; in ravno zavoljo tega se vam razlagajo molitve, kakor jih mašnik móli pri sveti maši. Kdor bi ne razumel molitev, ktere bi molil, bile bi zanj nerodovitne in prazne besede, če so tudi same obsebi naj lepše molitve.

Za temi molitvami, ki jih mašnik moli, so pa naj bolj priporočiti druge tim podobne molitve, ki so že nalašč zato zložene, da se molijo pri sveti maši, in se tudi nahajajo po vaših molitevnih bukvicah. Za vsak poglobljen del svete maše je narejena posebna molitev, ktero je treba moliti ravno takrat, kader je mašnik pri tistem delu svete maše.

Nikar se tedaj v molitvah ne ločite od mašnika, nikar pri sveti maši ne opravljajte drugih molitev, ktere niso za sveto mašo zložene; tudi drugih lepih reči med sveto mašo ne berite; ampak, kolikor je mogoče, od molitve do molitve spremljajte mašnika, ki moli tudi v vašem imenu, in se ž njim popolnoma sklepajte, ter skerbite, da pri svojih molitvah iz bukvic ne bote mašniku preveč naprej vhaiali, pa tudi ne preveč zadej ostajali.

Ko bi se pa primerilo, (kar se po mestih velikokrat primeri), da bi ne bila prva maša še skončana, ko se je že druga pričela; deržite se zmerom tistega mašnika, s katerim ste daritev svete maše opravljati začeli, drugega pa v nemar pustite, ker ob enem ne morete pri več kakor pri eni sveti maši biti. Kakor namreč mašniku, ko je daritev svete maše začel, ni več mar, kar drugi mašniki delajo pri drugih altarjih,

ampak ima vse svoje misli v daritvi, ki jo sam opravlja; ravno tako tudi vi imejte neprenehoma vse svoje misli v daritvi, katero ste z mašnikom začeli.

3. Kaj je pa treba med sveto mašo moliti tistim, kateri brati ne znajo?

Kteri brati ne znajo, večidel sv. roženkranc molijo med sveto mašo. Se ve, da bolj prav delajo, kateri med sveto mašo ali ravno tiste molitve ko mašnik, ali vsaj tistim podobne in torej nalašč za sveto mašo zložene molitve molijo. Ali kdor brati ne zna, ne more jih moliti, razun ko bi se jih iz glave naučil. Blagor mu tedaj, kdor brati zna! Vam toraj ljubi kristijani, ki brati ne znate, in ste že prestari, da bi se še le brati učili, vam ne prepovedujem moliti svetega rožnikranca med sveto mašo, ampak pokazati vam hočem, kako da med sveto mašo sveti rožnikranc molite, da se bote vdeležili sadu svete maše.

Pri sveti maši le molite sveti rožnikranc, ki drugih za sveto mašo pripravnih molitev ne znate; toda pri poglavitnih delih svete maše, namreč pri evangeliju, darovanju, povzdigovanju in zavživanju, prenehajte, in svoje misli v dele svete maše obračajte. Po tem takem sveti rožnikranc med sveto mašo tako le molite:

Kader mašnik pred spodnjo stopnjo altarja molitve svete maše s križem začne, ter se vpričo Boga, angeljev, svetnikov in pričujočih vernikov ponižuje, in na persi terka: tudi vi začnite sveto mašo s križem, in po storjenem križu prav iz serca žalost ali kesanje nad svojimi grehi obudite; po obujeni žalosti pa rožnikranc moliti začnite, in ga molite do svetega evangelija. Ker je sveta maša spomin Jezusove smerti, znate med sveto mašo moliti le žalostni del svetega rožnikranca.

Kader mašnik začne brati sveto evangelije, prenehajte v molitvi svetega rožnikranca, spodobno vstanite, s svetim križem zaznamovajte se, in toliko časa stojte, dokler se bere sveto evangelije. Med branjem svetega evangelija premišlujte, da ste k branju svetega evangelija vstali, in se prekrizali v

spričevanje, da je vaša dolžnost znati in verovati nauke svetega evangelija, kateri se razlagajo v pridigah in keršanskih naukih, in po njih živeti, in da ste toraj tudi vi pripravljeni evangeljske nauke v pridigah in keršanskih naukih zvesto poslušati, jih vselej na tanjko in z veseljem dopolnovati, se jih nikoli ne sramovati, temveč jih pred vsem svetom terditi, in se zanje ponašati, jih nikoli ne zatajiti, temveč rajši vse, tudi življenje zgubiti, kakor v kaki reči od svetega evangelija odstopiti. V to, ljubi kristijani! mislite, kader k branju svetega evangelija vstanete in se prekrizate, in vselej med branjem svetega evangelija ponovite svojo pri svetem kerstu po botrih storjeno obljubo, da hočete v prihodnje na tanjko živeti po Jezusovih naukih. Toraj tako le, postavim, med branjem svetega evangelija zdihujte: „O Gospod Jezus, Sin živega Boga! iz nebes si na zemljo prišel, da si nam s svojimi božjimi nauki pokazal v nebesa pravo pot. Glej, vstal sem k branju svetega evangelija, in se prekrizal v znamenje, da sem pripravljen, s tvojo pomočjo nauke tvojega svetega evangelija v pridigah in keršanskih naukih zvesto poslušati, terdno verovati, in po njih na tanjko živeti, ter rajši vse, tudi življenje dati, kakor v kaki reči odstopiti od tvojega svetega evangelija. Ponovim tedaj med branjem današnjega svetega evangelija, kar sem ti pri svetem kerstu po botrih s prisego obljubil, in se zdaj tudi sam odpovem iz celega serca hudiču in njegovemu napuhu in vsemu njegovemu djanju. Odpovem se vsem pregreham, prevzetnosti, lakomnosti, nečistosti, nevošljivosti, požrešnosti, jezi in vsem drugim, ter sklenem in ti obljubim živeti po tvojih svetih naukih. Poterdi me, o Jezus! s svojo mogočno gnado v mojem sklepu, in daj, da tudi v djanju spolnujem, kar ti zdaj obetam. Amen“. Kader mašnik sv. evangelije zbere, pokleknite, in sveti rožnikranc dalje molite do darovanja.

Kader pa mašnik kruh in vino Bogu daruje, ne molite rožnegakranca, ampak svoje misli in želje sklenite z mašnikovimi mislimi in željami, in toraj tudi vi Bogu Očetu darujte Jezusa Kristusa, ker je le on edini Bogu dopadljivi dar, da s

tim darom nebeškemu Očetu spodobno čast skazujete, ga za prejete dobrote vredno zahvalite, ga prosite odpuščanja grehov in vseh duši in telesu potrebnih dobrot; darujte Jezusa po mašnikovih rokah za vso katoliško cerkev, za svoje starše, sorodnike, prijatle in sovražnike, za pravičnike in grešnike, za vse žive in mrtve verne kristijane. Pa z Jezusom Kristusom vred tudi sami sebe darujte nebeškemu Očetu. Sebe bote pa z Jezusom darovali nebeškemu Očetu, ako bote iz ljubezni do Boga ravno tako pripravljeni, vse storiti za božjo čast, in vse preterpeti, kar je Bogu dopadljivega, kakor je Jezus vse storil in preterpel; ako bote Bogu obljubili vse svoje misli, želje, besede in dela, vso svojo dušo in svoje telo obračati le v spolnovanje njegovih zapoved, in nikdar nič storiti, kar Bog prepove. Le po tem takem bote z Jezusom sklenjeni nebeškemu Očetu dopadljiv dar; zakaj Bogu prijeten dar je le, če človek sam sebe z vsemi dušnimi in telesnimi močmi, z vsemi mislimi in željami svojega serca s Kristusom vred Bogu daruje, in se iz ljubezni do Boga za vselej popolnoma odpove vsemu, kar je Bogu zopernega. Kdor se vsega Bogu ne daruje, on Bogu ne more prijeten biti, in njegovo darovanje tudi ne.

Toraj govori po besedah svetega Tomaža Kempčana Jezus verniku tako le: „Kakor sem se jaz z razpetima rokama in razkritim trupljem sam rad Bogu Očetu na križu za tvoje grehe daroval, tako da ni nič na meni, kar bi ne bilo darovanega v bogospravni dar; ravno tako se moraš tudi ti zadovoljno v čist in svet dar pri sveti maši iz vsega serca meni darovati z vsemi svojimi močmi in željami. Kaj hočem drugega od tebe imeti, kakor da se mi vsega izročiš? Kar mi koli daš, mi ni nič všeč, če mi ne daš samega sebe, ker ne iščem tvojih darov, ampak tebe. Kakor bi tebi ne bilo zadosti, ko bi ravno vse imel, mene pa ne; ravno tako tudi meni ni ljubo, kar mi koli daš, če mi sebe ne daruješ. Daruj mi sebe, in daj se vsega Bogu, in bo prijetna tvoja daritev. Glej, jaz sem se vsega Očetu zate daroval; tudi clo svoje telo in svojo kri sem ti v živež dal, da bi bil jaz ves tvoj in ti ves moj. Če pa terdovraten ostaneš, in se mi rad po moji volji ne da-

ruješ; tvoja daritev ni popolnoma, in med nama ne bo prave edinosti. Pred vsemi deli se tedaj moraš radovoljno darovati v božje roke, če hočeš milost doseči in pravo prostost. Toraj jih je tako malo, kateri bi bili razsvitljeni in prostega serca, ker ne znajo sami sebe popolnoma zatajevati. Gotovo je, kar sem djal: Kdor se vsem stvarjem ne odpove, ne more biti moj učenec. Ti po tem takem se mi daruj z vsemi svojimi željami, če želiš moj učenec biti“.

Med darovanjem tedaj tako le, postavim, molite: „Vzemi, nebeški Oče! ta čisti dar, katerega ti tvoj mašnik daruje v tvojo božjo čast, ker si ti sam naš Bog in naj viši Gospod; daruje zadobiti odpuščenje svojih in naših grehov in grehov vsega sveta, da bi jih Jezusova presveta kri vse izbrisala; daruje v zahvalo za vse milosti in dobrote, katere neprenehoma od tebe prejemljemo; v zadobljenje novih milost in dobrot, katerih vsak dan potrebujemo. V tej sveti maši ti darujem pa tudi jaz po mašnikovih rokah Jezusa Kristusa, tvojega ljubega Sina, nad katerim imaš vse dopadenje, za se, za vso katoliško cerkev, za svoje starše, sorodovino, prijatelje in sovražnike, pravičnike in grešnike, za vse žive in mertve kristijane. Daj, da bo ta presveti dar meni in njim v zveličanje in večno življenje. In iz tega konca darujem z Jezusom Kristusom tudi sam sebe, vse svoje misli, želje, besede, dela in terpljenje, in sem pripravljen vse svoje dušne in telesne moči obračati le v tvojo čast, in v svoje in svojega bližnjega zveličanje, in nikoli nič storiti, kar ti prepoveš. Daj mi pomoč, spolniti ta svoj sklep. Amen“. Kader zmolite to molitev, spet rožnikranc molite do povzdigovanja.

Kader strežaj že v tretje z zvončikom znamenje da, ter kristijane opomni, da bo mašnik zdaj kruh in vino spremenil v telo in kri Jezusovo, in oboje povzdigoval: prenehajte v molitvi rožnikranca; če že ne klečite, pokleknite; in kader začne mašnik sveto hostijo in kelih povzdigovati, molite Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina pričujočega, kakor so ga molili njegovi učenci na neki gori na Galilejskem, ko se je bil po svojem od smerti vstajenju na enkrat nad pet slo učencem prikazal. Ko so ga vidili priti na goro, na kateri so ga ča-

kali, popadali so kar na obraze, ter ga molili. Ravno tako tudi vi Jezusa z očmi vere vidite iz nebes priti na altar v podobi kruha in vina, ko mašnik od njega poslavljene besede izreče v kruh in vino. S priklonjenim životom molite Jezusa v podobi kruha in vina pričujočega, kakor ga tudi angelji molijo. Zakaj sveti učeniki nam povedó, da med sveto mašo tisuč in tisuč angeljev iz nebes pride v cerkev, da Jezusa obdajajo v podobi kruha in vina pričujočega, in ga molijo ponižno in z veliko častjo. Sveti škof Joan Krizostom pripoveduje, da je, ko je maševal, sam večkrat med povzdigovanjem vidil iz nebes na altar priti cele trume angeljev, kateri so Jezusa na altarju molili, in se tudi po cerkvi razšli, da so pravo pobožnost vnemali v tistih, ki so mislili k svetemu obhajilu pristopiti.

Pa tudi polni žalosti in kesanja nad svojimi grehi se na persi terkajte, in spoznajte, da so vaši grehi krivi Jezusove smerti; toraj terdno sklenite zares poboljšati se, in Boga nič več ne razžaliti. Mislite si namreč med povzdigovanjem, kakor da bi Jezusa zdaj zavoljo vaših grehov na križ pribitega nakviško povzdigovali. Ko bi pa na Kalvariji pod Jezusovim križem stali, in ga vidili terpeti, in kri prelivati in umirati; oh, v koliko žalost bi se vendar vtopilo vaše serce! In ko bi nam Jezus še s križa rekel: „Glejte, kolikanj terpim za vas, med kolikošnimi bolečinami umiram zavoljo vaših grehov!“ ali bi ne raztergale naših serc te mile besede Jezusove? ali bi nas pregrehe ne pekle? ali bi terdno ne sklenili grehov zapustiti, in v prihodnje Kristusu zvesto služiti?

Med povzdigovanjem svete hostije tedaj tako le zdihujte: „O presveta hostija, v kateri je sam Jezus Kristus pričujoč z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori! Bodi sto in stokrat češčeno, o presveto rešnje Telo! — Hitite, angelji! iz nebes na naš altar, in pomagajte nam častiti in moliti Jezusa v podobi kruha skritega. — O presveto telo Jezusovo, ki te je rodila prečista Devica Marija, ki si bilo za nas na križu umorjeno, bodi hvaljeno in češčeno vekomaj! Gospod Jezus, (med tem se na persi vdari,) tebi živim! Gospod Jezus, (med tem se spet na persi vdari,) tebi umerjem!

Gospod Jezus, (med tem se tretjič na persi udari,) tvoj sem živ in mertev! Amen“.

Med povzdigovanjem keliha pa molite: „O presveta kri Jezusova, ktera si bila na križu za nas prelita, bodi sto in stokrat češčena! — O draga Jezusova rešnja kri, operi me, in očisti mojo omadeževano dušo vseh hudobij! — O predraga Jezusova kri, očisti moje serce, stori ga Bogu dopadljivega, da ne boš zastonj za me prelita, temveč da me pripelješ v večno življenje! Jezus, (med tem se na persi udari,) bodi mi milostljiv! O Jezus, (med tem se v drugo na persi udari,) bodi mi dobrotljiv! O Jezus, (med tem se v tretje na persi udari,) usmili se me, in odpusti mi moje grehe! Amen“.

Po tej molitvi pa prav iz serca obudite vero, upanje in ljubezen, ker imate Jezusa Kristusa na altarju, v kterega je treba verovati, upati, in ga čez vse ljubiti. Po tem pa spet začnite sveti rožnikranc dalje moliti, in ga molite do mašnikovega obhajila.

Kader se pa mašnik pred svetim Obhajilom na persi terka, in trikrat eno za drugim pravi: „Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho, temveč reci le z besedo, in bo ozdravljena moja duša“, in strežaj trikrat požvenklja v znamenje, da naj se tudi kristijani po cerkvi na persi terkajo, in naj ravno te besede izgovarjajo, ki jih mašnik govori; takrat spet prenehajte rožnikranc moliti, se trikrat na persi udarite, in z mašnikom izrekujte ravno tiste besede, ki jih on izrekuje. Kader se pa mašnik obhaja, in tudi vi mislite k svetemu obhajilu pristopiti: premišlujte prav v živo, kolikošen Gospod da bo prišel pod streho vašega života, premišlujte Jezusovo terpljenje in njegovo smert, da se bo v vas vnela ljubezen do Jezusa, kateri je iz ljubezni do nas tolikanj preterpel in tako grenko umerl, in še samega sebe v zakramentu svetega rešnjega Telesa našim dušam v živež zapustil. In pa to le molitvico molite, da se ž njo za sveto Obhajilo pripravite: „O Gospod Jezus Kristus! reši me s tim svojim presvetim telesom, ki ga bom prejel, od vseh mojih grehov. Daj, da se vselej deržim tvojih zapoved, in ne dopusti, da bi se kdaj ločil od

tebe. O Gospod Jezus Kristus! daj, da mi vživanje tvojega telesa ne bo v sodbo in pogubo, ampak v brambo in zdravje moje duše in mojega telesa. Amen“.

Če pa niste pripravljeni za sveto Obhajilo, podeležite se vsaj pri sveti maši v duhu svetega Obhajila, se po duhovno obhajajte, to je, v sercu imejte goreče želje, da bi Jezusa v duhu in sercu prejeli, da bi se po veri, upanju in ljubezni z Jezusom sklenili. Prosite Jezusa, ktereга vaša duša čez vse želi, in kateri jej je tudi čez vse potreben, da bi s svojo gnado k vam prišel, v vas živel, vam um in pamet razsvetlil, vaše serce z božjo ljubeznijo napolnil, vas vodil, seboj sklenil, da bi le v njem, z njim in zanj živeli tukaj in v večnosti. Tako le, postavim, molite, da se Obhajila v duhu podeležite: „O moj ljubi Jezus! terdno verujem, da si v podobi kruha pričujoč. Pa tudi dobro vem, kako potreben si moji duši. Kakor ne more moje telo brez jedi živeti, ravno tako tudi moja duša ni v stanu sveta in zveličana biti brez tebe. Želim te, o presveti Gospod Jezus! v podobi kruha prejeti v živež svoji duši. Ali oh, preoh! nisem vreden prejeti te v podobi kruha, ker nisem še zadosti zaterl svojega hudega nagnjenja, opustil grešnih navad, si nisem še zadosti lepih keršanskih čednost pridobil. Pa želim in sklenem in terdno obljubim poboljšati svoje življenje, da bom tudi jaz smel z drugimi pristopiti k svetemu Obhajilu. Danes pa pridi, ljubi Jezus! s svojim duhom, s svojo ljubeznijo, s svojo gnado v moje serce, da ga z lepimi čednostmi obilno obogatiš. Sklenem se s teboj v duhu, kakor da bi te v resnici prejel; ne daj, da bi se kdaj od tebe ločil. Ne terpljenje, ne veselje, ne sreča, ne nesreča, ne življenje, ne smert naj me ne loči od tvoje ljubezni. Tebi želim živeti in tebi umreti, tvoj biti živ in mertev. Amen“. Po takih željah bote po duhovno obhajani. Kader ste opravili duhovno Obhajilo, spet rožnikranc molite do konca svete maše.

Tako, ljubi kristijani! bote spodobno in v Bogu zbrani pri sveti maši, če tudi brati ne znate. Res je, vsega rožnikranca morda ne bote mogli vselej zmoliti, ker vam bo treba večkrat prenehati: pa to nič ne dé; saj Bog ne gleda na

število besed, ampak na misli in želje človekove. Pa tudi to je res, da se vam je treba vsaj šest molitev iz glave naučiti, da jih bote med štirimi poglavitnimi deli svete maše molili, in se z mašnikovimi mislimi in željami v duhu sklepali.

4. Naj za tiste, ki brati ne znajo, povem še drugi način, po katerem zamorejo v Bogu zbrani biti pri sveti maši, in ta je, da med sveto mašo premišlujejo Jezusovo bitko terpljenje in njegovo grenko smert, postavim, tako le: Kader mašnik s strežaji pred altar gre, naj premišlujejo, kako da je Jezus s svojimi učenci po zadnji večerji šel na Oljsko goro. — Kader mašnik iz pred altarja doli stopi pred dolenjo stopnjico, in sveto mašo prične, naj premišlujejo, kako da se je Jezus v Getzemanskem vertu za lučaj dalječ od svojih učencev odmaknil, se zgrudil na zemljo, ter molil, da bi memo njega šel kelih terpljenja, ako bi po volji bilo nebeškemu Očetu. — Kader mašnik spet k altarju stopi, in ga poljubi, naj premišlujejo, kako je Jezus šel svojim sovražnikom nasproti, klerim ga je Judež s poljubljenjem izdal. — Kader mašnik sredi altarja s strežaji vred moli trikrat k Bogu Očetu: „Gospod, usmili se nas!“ trikrat k Bogu Sinu: „Kriste, usmili se nas!“ in trikrat k svetemu Duhu: „Gospod, usmili se nas!“ naj premišlujejo, kako je bil Jezus peljan na sodbo pred Ana, potem pred Kajfa, in bil ondi po nedolžnem v smert obsojen. — Kader mašnik moli „Glorija“ ali „Slava Bogu“ in druge molitve, in bere berilo, naj premišlujejo, kako je bil Jezus v Kajfovi hiši zasramovan in zaničevan, drugo jutro pred Pilata peljan, ter ondi na novo po nedolžnem tožen. — Kader mašnik na drugo stran altarja gre, in bere ondi sveto evangelije, naj premišlujejo, kako je bil Kristus k Herodu peljan, in ondi zasramovan. — Kader mašnik „Vero“ moli, kelih razgerne in kruh in vino daruje, naj premišlujejo, kako je bil Kristus od Heroda spet nazaj do Pilata gnan, in na Pilatovo povelje slečen in neusmiljeno razbičan. — Kader mašnik po darovanju kelih pokrije in ga prekriža, naj premišlujejo, kako je bila Jezusu ternjeva krona na glavo posajena, in je bil Jezus zasramovan, zapljuvan, s terstom tolčen in s pestmi. — Kader si mašnik roke umiva, naj premišlujejo, kako je

Pilat Jezusa po nedolžnem v smert obsodil, in si potem roke umival, in kako da je bil Jezus po tej obsodbi s križem obložen iz mesta na Kalvarijo peljan. — Kader se mašnik pred altarjem okrog oberne, ter pravi: „Orate, fratres“, to je: „Molite, bratje“, naj premišlujejo, kako je Jezus križ nesoč obernil se do jokajočih Jeruzalemskih žen, in jih tolažil. — Kader mašnik „Prefacijon“ ali „Predglasje“ moli, naj z cerkvijo vred Jezusa hvalijo in zahvaljujejo, da je hotel na svojem križevem potu preterpeti za nas toliko zasramovanja in zaničevanja. — Kader mašnik po „Sanktusu“ roke in oči proti nebu povzdigne, se potem prikloni, altar poljubi, in hostijo in kelih trikrat prekriža, naj premišlujejo, kako da so z Jezusom na Golgoto dospevši križ na zemljo vergli, Jezusa zgrabili, na križ razpeli, in z žebli na križ pribili, in kako da je pri tem nedolžno Jagnje božje proti nebu obračalo svoje oči. — Kader mašnik pri sveti maši povzdiguje sveto hostijo in sveto rešnje kri, naj premišlujejo, kako da je bil Jezus s križem vred povzdignjen, in je bil križ v zemljo zasajen in zabit. — Kader mašnik po povzdigovanju na tihoma moli, naj premišlujejo, kako da je Jezus vse nepopisljive bolečine na svetem križu molčé preterpel, kakor krotko jagnje, ktero svojih ust ne odpre, kader ga v mesnice peljejo. — Kader mašnik „Očenaš“ moli, naj premišlujejo sedmere besede Jezusove, ki jih je govoril s svetega križa. — Kader mašnik po obmoljenem „Očenašu“ sveto hostijo na dva dela razdeli, naj premišlujejo, kako da je Jezus na svetem križu umerl, in se je njegova duša ločila od telesa. — Kader mašnik od enega unih dveh delov svete hostije kosčik odkerbne in v kelih spusti, naj premišlujejo, kako da je šla Jezusova duša pred pekel. — Kader se mašnik pri „Agnus Dei“ ali „Jagnje božje“ z vsemi pričujočimi verniki vred trikrat po persih terkne, naj premišlujejo, kako da se je, tako rekoč, od groze stresla vsa natora o Jezusovi smerti, ter je bilo solnce zatemnelo, se zemlja stresla, so skale pokale, in se grobi odpirali. — Kader mašnik trikrat reče: „Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho, temveč reci le z besedo, in bo ozdravljena moja duša“, in sveto hostijo zavžije, in sveto kri iz keliha izpije, naj premišlujejo, kako da je bilo Jezusovo sveto telo v grob polo-

ženo. — Kader se mašnik po svetem Obhajilu k ljudem oberne ter reče: „Dominus vobiscum“ ali: „Gospod z vami“, naj premišlujejo, kako da se je Jezus po svojem častitem vstajenju svojim učencem prikazal, in jih pozdravljal, rekoč: „Mir vam bodi!“ — Kader mašnik ob koncu svete maše ljudstvo blagoslovlja in bere zadnje evangelije, naj premišlujejo, kako da je Jezus štirideset dni po svojem vstajenju od svojih učencev slovo jemal, jih blagoslovljeval, in šel v nebеса.

Pri takem premišljevanju je, se ve da, treba v svojem sercu buditi in vnemati čutila ponižnosti, žalosti nad grehom, ljubezni, upanja, vdanosti v sveto voljo božjo, i. t. d. Pri poglavitnih delih svete maše, ter pri evangeliju, darovanju, povzdigovanju in zavživanju pa naj molijo tiste molitve, od katerih je bilo poprej rečeno, da naj se vpletajo med sveti rožnikranc, kader kdo sveti rožnikranc moli med sveto mašo.

5. Vidite, ljubi moji kristijani! kako ste lahko spodobno in v Bogu zbrani pri sveti maši vi, ki brati znate, in na molitevne bukvice molite, in vi, ki brati ne znate, in toraj navado imate, da sveti rožnikranc molite med sveto mašo ali pa Jezusovo terpljenje premišlujete med to presveto daritevjo. Pa, moji prelubi! tako molimo pri sveti maši, da v molitvi svoje serce ogrejemo, in k dobremu prinagnemo, ali ga v dobrem vterdimo, da sklenemo vse svoje dušne in telesne moči obračati le v božjo čast in v svoje zveličanje. Ti, o Bog in Zveličar naš, Kristus Jezus! daj nam k temu svojo pomoč! Amen.

XVII. Keršanski nauk.

**Od milost in dobrot, ki jih iz daritve svete maše
prejema, kdor je spodobno in v Bogu zbran pri
sveti maši.**

1. Dal sem vam natanjčno podučevanje, kako moramo pri sveti maši biti, da bomo zadostovali temu, kar zahteva druga cerkvena zapoved, in zadnjič sem vas poverh še podučeval, kakošne molitve je naj boljši moliti pri sveti maši, ter sem rekel, da se naj bolj spodobi pri sveti maši moliti ravno tiste molitve, ki jih mašnik moli, kakoršne molitve nahajamo v naših navadnih molitevnih bukvicah. Pa tudi tistim, ki brati ne znajo, in ali sveti rožnikranc molijo ali Kristusovo terpljenje premišlujejo med sveto mašo, dal sem potrebni nauk, kako da naj opravljajo vse to, da bo Bogu v čast, in njim samim v blagor in zveličanje.

Govoriti pa mi je tudi še od milost in dobrot, ki jih iz daritve svete maše prejema, kdor je spodobno in v Bogu zbran pri sveti maši.

2. Obilen je sad, in velike so milosti, ki jih kristijan prejema iz daritve svete maše, ako jo spodobno in v Bogu zbran opravlja z mašnikom. Po nauku svetega Tomaža učnika imamo štiri sosebne dolžnosti do Boga. Dolžni smo mu vso čast in hvalo skazovati, ga odpuščenja grehov prositi, ga za prejete dušne in telesne dobrote zahvaliti, in ga potrebnih prositi. Ako daritev svete maše opravimo spodobno in v Bogu zbrani, dopolnimo natanjčno vse te štiri dolžnosti do

Boga, ker mu z daritevjo svete maše skazujemo vso spodobno čast in hvalo, ga dopadljivo prosimo odpuščenja grehov, ga zahvaljujemo za vse prejete dobrote, in ga prosimo vseh milost, ki jih potrebujemo za dušo in telo: zakaj sveta maša je bogočastna, bogospravna, bogohvalna in bogoprosna daritev.

a) Sveta maša je bogočastna ali Boga častivna daritev. Ako hočemo tedaj Bogu skazovati tolikošno čast, kolikoršna gre njegovemu božjemu veličastvu, ako ga hočemo vredno in spodobno moliti, kakor smo ga moliti dolžni: spolnimo to svojo dolžnost do tanjkega le z daritevjo svete maše. Glejte, ko bi tudi Bogu v čast poklali in sožgali vse živali vesoljnega sveta, vendar bi mu s tim spodobne časti ne skazovali; ko bi mi tudi sami sebe v prah zdrobili Bogu v čast, vendar bi ga s tim ponižanjem vredno ne počastili in zadosti spodobno ne molili. Tudi vsi Serafi, ki pred božjim sedežem stojijo, in z zakritim obličjem neprenehoma pojejo: „Svet, svet, svet je Gospod vsemogočni Bog!“ vsi Kerubi, ki božjemu Jagnjetu v globoki ponižnosti in goreči pobožnosti vedno slavo prepevajo; vseh devet verst angeljev, ki s svetimi veseljem božje obličje gledajo, in božjega povelja čakajo; vsi svetniki in izvoljeni, ki v en glas dajejo Bogu in Jagnjetu slavo in čast; vsi ti nebeščani niso v stanu skazati Bogu tolike časti, kolikoršne je vreden. Le z nekervavo daritevjo novega zakona, z daritevjo svete maše, skazujemo Bogu tolikošno čast, kolikoršna mu gre, ker mu v tej daritvi v dar prinesemo Jezusa Kristusa na križu zaklanega, njemu popolnoma enakega; zakaj le Bog zamore vredno počastiti Boga, le Bog je v stanu božjemu veličastvu primerno čast in slavo dajati. Toraj pa tudi Bog ne more tirjati od nas nobene popolniše službe, kakor je daritev svete maše. V daritvi svete maše stopimo pred sedež božji, in damo Bogu Očetu v dar za nas na križu umorjeno telo in prelito kri Jezusa Kristusa, da se za nas pred Očetom ponižuje, in ga namesto nas časti. Nihče te ne more, mogočni, veliki Bog! višjeje počastiti, kakor Kristus Jezus. Vsa čast, ki jo Bogu Očetu skazujejo očaki, preroki, aposteljni mučenci, device in vsi izvoljeni, angelji in veliki angelji v nebesih, je neskončno manjša od časti, ktero mi Bogu skazu-

jemo z edino sveto mašo. O presveta daritev! o daritev neskončne cene!

Ako hočeš tedaj, ljubi kristijan! Bogu, svojemu Stvarniku, svojemu Gospodu, Kralju nebes in zemlje, spodobno in dolžno čast skazati; pojdi in daruj mu sveto mašo, in v sveti maši tudi samega sebe z Jezusom Kristusom daruj svojemu nebeškemu Očetu in boš skazal Bogu čast, katero od tebe hoče.

b) Daritev svete maše je bogospravna daritev, in toraj božjo jezo tolaži in zaderžuje, da se ne razlije nad grešnike, kakor zaslužijo; tudi grešnikom spreobrnjenje in odpuščenje grehov dobiva, spokornikom pa pomaga za storjene grehe zadostovati božji pravici.

Daritev svete maše tedaj božjo jezo tolaži, in zaderžuje, da se nad grešnike ne razlije, kakor zaslužijo. Z grehom se Bog razžali, njegova jeza se vname. Da se pa božja jeza, ktera se je vnela, spet vtolaži, mora se razžaljenemu Bogu zadostiti za storjene krivice. Jezus Kristus je namesto nas za storjene grehe Bogu zadostoval s svojo smertjo na svetem križu, in toraj utolažil razžaljeno jezo božjo; in v daritvi svete maše nosi Jezus svojo na križu prestano smert Bogu v dar, mu kaže svoje na križu prejete petere rane, in po tem takim še zdaj zaderžuje jezo božjo, da se nad grešniki po zasluženju ne maščuje; kajti jeza božja bi se kmalu razlila nad grešnike, ko bi se Jezus ne ustopil med Boga in grešnika.

V stari zavezi, vi veste, je Bog večkrat očitno nad grešnike spustil svojo pravično jezo, in jih po zasluženju krotil precej po storjenem grehu. To resnico nam v več zgledih pred oči postavlja sveto pismo starega zaveta. Ko so bili ljudje po svetu vsi meseni in spačeni, ter niso več marali za Boga; je Bog ves svet s strašnim potopom razdjal. Ko so Sodomljani in Gomorjani valjali se po mlaki ostudnih pregreh, končala je božja pravica mesta Sodomo in Gomoro, Sehojim,

Adamo in Segor ž njih nesramnimi prebivavci vred z žvepljenim ognjem spod neba. Ko je bil Egiptovski kralj Faraon Bogu nepokoren, in ni pustil Izraelcev iz Egipta, bil je z vso svojo veliko vojsko v valovih rudečega morja pokopan. Ko so Izraelci v puščavi godernjali zoper Boga in njegovega služabnika Mozesa; prišle so med nje na božje povelje ognjene kače, ter jih veliko pomorile. Ko se je bilo Izraelsko ljudstvo pregrešilo z Moabskimi hčerami; zapovedal je Bog Mozesu proti solncu obesiti vse tiste, ki so se bili pregrešili, in jih je bilo na enkrat pomorjenih do štiri in dvajset tisučev. Ko je neko saboto, ki so jo morali Judje praznovati ko mi nedeljo, Jud dreva pobiral po puščavi, ukazal ga je Bog do smerti pobiti. In koliko drugih takih zgledov božje ojstre pravice bi se vam lahko spisalo iz svetega pisma.

Dan današnji se pa malokdaj prikažejo tako očitne in strašne šibe jeze božje. Ali morda zato ne, ker se zdaj manj greha stori kakor v starem zakonu? Ali se morebiti zdaj Bog z grehom več tolikanj ne razžali, kakor nekdanj? Ali smo morebiti zdaj, ko voljo božjo bolj spoznamo, kakor so jo v stari zavezi spoznali, smo morebiti zdaj zavoljo tega božje milosti in božjega prizanašanja vredniši kakor nekdanj? Oh, ljubi moji kristijani! Bog naj bolj ve, in sodnji dan bomo tudi mi zvédeli, ali se dan današnji več greha ne stori, kakor kdaj! Vsaj zdaj bolj vemo, kaj je prav, kaj pa ne; zdaj bolj spoznamo voljo božjo, kakor so jo kdaj spoznali; in toraj smo nehvaležniši, kakor ljudje starega zakona, ko bi ravno tiste grehe doprinašali, kakor oni. Bog se zdaj še ravno tolikanj s grehom razžali, kakor nekdanj; včeraj in danes je on ravno tisti, in toraj greh zmerom enako sovraži. Da nas pa zdaj tako očitno na zemlji ne tepe, to božjo prizanesljivost pripisujemo daritvi sv. maše. Cerkev, naša ljuba mati, daruje po mašnikih, svojih služabnikih, vsak dan nebeškemu Očetu Jagnje božje na oltarju zaklano, in prosi Boga, naj nam grešnikom zavoljo terpljenja in zasluženja tega nedolžnega Jagnjeta prizanaša. In zavoljo tega presvetega daru nam Bog Oče tudi res zanaša in zanaša. Od nekega pobožnega kraljiča iz Indije se bere, da je bil nekega dne s svojo vojsko na morju,

kar se je vzdignil toliki vihar, da so bili že vsi v očitni nevarnosti potoniti. V tej strašni nevarnosti vzame kraljič nedolžno dete v svoje naročje, ga povzdigne proti nebesom, ter moli s solznimi očmi: „O Bog! če smo tudi mi grešniki, vendar je to dete brez greha. Zavoljo nedolžnosti tega deteta usmili se nas, o Gospod Bog! čeravno smo grešniki“. In glejte, Bog je uslišal njegovo prošnjo; pri tej priči utihnil je vihar, valovi se vležejo, in nevarnost je minula. Če je pa, ljubi moji! nedolžnost tega deteta pri Bogu toliko zamogla, da je zavoljo njega prizanesel tolikim ljudem; kaj pravite, koliko bo še le nedolžno Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta, na altarju za nas zamoglo pri nebeškem Očetu? Jezus Kristus, pri sveti maši Bogu darovan, prosi za nas pri Očetu, in si vse prizadene, da bi nas Oče nebeški še ne udaril, kakor zaslužimo. In nebeški Oče, ko v svoji jezi vidi Jezusa našega srednika in besednika; se utolaži njegova jeza, dene šibo še iz rok, in da grešniku še priložnost in čas poboljšati in spreobrniti se, in po resničnem spreobrnjenju oditi njegovi jezi. Pa če nas to prizanašanje božje ne spametova in ne poboljša, bo Jezus potlej privolil, da naj se nam zgodi, kakor zaslužimo. In oh, toliko hujše bomo tepeni, kolikor dalj nam Bog zanaša!

Pa daritev svete maše nam tudi spreobrnjenje dobiva in odpuščenje grehov, ako jo spodobno in pobožno slušamo. Sveti Avguštin pravi, da „odpuščenje malih grehov dobi, kdor v Bogu zbran sluša sveto mašo“. Kar pa smertne grehe zadeva, ne odpušča nam jih sicer sveta maša, če jo tudi spodobno slušamo in v Bogu zbrani, ker se smertni grehi le v zakramentu svete pokore odpuščajo spreobrnjenim grešnikom; toda če sveto mašo slišimo spodobno in v Bogu zbrani, in Jezusa Kristusa nebeškemu Očetu pobožno darujemo v odpuščenje svojih grehov, nam dodeli Bog, po tej daritvi potolažen, gnado pravega kesanja nad grehi in resničnega spreobrnjenja, da nam zamorejo potlej grehi odpuščeni biti v zakramentu svete pokore. Toraj govori sveti Tridentinski cerkveni zbor: „Ker je v tej daritvi, ki se pri sveti maši opravlja, pričujoč ravno tisti Kristus, in po nekervavo darovan,

kteri je enkrat na altarju križa sam sebe po kervavo daroval, uči sveti zbor, da je ta daritev v resnici bogospravna, in se po njej zgodi, da dosežemo milost in usmiljenje, ako se s pravim srcem in pravo vero, s strahom in častjo, poterti in skesani k Bogu približamo. Po tej daritvi potolažen, dodeli Bog milost in dar spreobrnjenja, in odpusti tudi silne hudobije in pregrehe“. (Trident. zbor seja XXII. postava 2) O da bi pač vsak grešnik spodobno in v Bogu zbran sveto mašo slišal in s tako potertim in ponižnim srcem, s kakoršnim je bil očitni grešnik v tempelj prišel, in je iz dna svojega serca zdihoval, rekoč: „Gospod, bodi milostljiv meni grešniku!“ Ko bi bil grešnik s takim srcem pri sveti maši, zadobil bi po tej daritvi milost spreobrnjenja, in po spreobrnjenju v zakramentu svete pokore odpuščenje grehov.

Z daritevjo svete maše se tudi zadostuje za storjene in odpuščene grehe. Jezus Kristus je s svojo smrtjo na svetem križu Bogu zadostoval za vse grehe, kar jih je bilo do tistih malo storjenih, in kar jih bo še storjenih do konca sveta. Kdor pa sveto mašo spodobno sliši in v Bogu zbran, vdeleži se Jezusovega neskončnega zasluženja in zadostenja, ter s tim zasluženjem za svoje grehe zadostuje božji pravici. Nikar tedaj, ljubi spokorniki! obupnim mislim prostora ne dajajte v svojem sercu, kakor da bi ne mogli nikdar pokore storiti za svoje zapuščene grehe. Res, sami iz sebe ne morete nikdar Bogu zanje zadostiti; pa če pokoro delate po svoji moči, in sveto mašo spodobno slušate in v Bogu zbrani, vdeležujete se Jezusovega neskončnega zadostenja, in s tim zamorete Bogu zadostiti za svoje grehe, če jih je bilo še toliko in še tolikošnjih. V Kristusovo zasluženje in zadostenje tedaj zastavljajte svoje zaupanje, kterege zasluženja in zadostenja se vdeležujete pri sveti maši, in v Kristusu kakor dobro drevo obrodite vreden sad pokore.

c) Daritev svete maše je bogohvalna ali Boga zahvalivna daritev; ž njo Boga popolnoma zahvalimo za vse nam dodeljene dobrote. Da smo Bogu hvalo in zahvalo dolžni, in pa veliko, veliko zahvalo, vsak zmed nas lahko spozna, če

pomislimo le nekoliko dobrot, ki smo jih že od Boga prejeli, in jih še zdaj prejemamo. Prejeli smo od Boga, da vam vsaj nekatere dobrote v misel vzamem, prejeli smo od Boga telo s peterimi počutki, z zdravimi udi; prejeli smo dušo, z umom, slobodno voljo in z drugimi lepimi zmožnostmi obdarovano; prejeli smo premoženje in stanovanje; odrešeni smo po Jezusu Kristusu od večnega pogubljenja, poklicani smo k pravi edinozveličavni keršanski katoliški veri, prerojeni smo v zakramentu svetega kersta iz hudičevih otrok v otroke božje; poterjeni smo v veri po zakramentu svete birme, da bi nas ne premagali sovražniki naših duš; napajani smo z Jezusovo rešnjo kervjo, hranjeni z Jezusovim rešnjim Telesom; kruh večnega življenja se nam lomi pri oznanovanju božje besede; Bog nas k dobremu napeljuje z notranjim opominjevanjem po vesti in z vunanjim opominjevanjem po pridigarjih in spovednikih in dobrih prijateljih; nam tudi že na tem svetu, na katerem se le za boljše življenje pripravljamo, veliko nedolžnega veselja uživati daje. In ko bi nam bilo dano pogledati tje gori v sveti raj, kjer je Bog svojim častivcem pripravil dobrote in veselja, kakoršnih ni še občutilo nobeno človeško serce, kakoršnih tudi noben človeški jezik dopovedati ne more, in nobeno pero popisati ni v stanu; o potlej bi še prav v živo spoznali božjo neizmerno dobrotljivost in očetovo skerb za nas!

Za vse te dobrote pa smo ga, kaj pa da, zahvaliti dolžni, in kolikor večja je prejeta dobrota, toliko večja mora biti hvala. Pa kako smo v stanu mi reveži Bogu za tolikošne dobrote spodobno in dobrotam primerno hvalo dati? Sami iz sebe ga ne moremo vredno zahvaliti. Ali nič ne marajmo; Jezus Kristus nam je zapustil daritev svete maše, da on v njej po rokah mašnikovih samega sebe daruje nebeškemu Očetu, in ga namesto nas hvali za vse nam dodeljene dobrote. Po tem takem z daritevjo svete maše Boga vredno in popolnoma zahvalimo za vse prejete dobrote, ako spodobno in v Bogu zbrani Bogu opravljamo sveto mašo. Glej, ljubi kristijan! z daritevjo svete maše si v stanu Boga vredno zahvaliti, ako te iz kake očitne nevarnosti reši. Če ozdraviš, če ti Bog

dobro letinjo da, če te v kaki veliki skušnjavi greha obvaruje, če te iz mlake pregreh izvleče, in na pot pokore pripelje, ali če kako drugo posebno dobroto od Boga dosežeš; vem, da ti hvaležnost serce kviško vzdiguje. Z daritevjo svete maše Boga vredno zahvališ za vse te dobrote.

d) Daritev svete maše je zadnjič tudi bogoprosna daritev; ž njo Boga dopadljivo prosimo vsega, česar potrebujemo za svojo dušo in telo. Pomislite, kaj vse potrebujemo za svojo dušo in kaj za svoje telo; koliko časnih dobrot za svoje telo, da ga ohranimo živega in zdravega, koliko duhovnih za svojo dušo, da jo zveličamo. Pa pri kom hočemo iskati vseh teh dobrot? Pri kom drugem, kakor pri Bogu, ker le on je delivec vseh časnih in duhovnih dobrot. Ali oh, če pomislimo, koliko dobrot nam je dal, ki smo jih polni nehvaležnosti do njega obračali le v hudo, v njegovo razžaljenje; če prevdarimo, kolikokrat že da smo le v premišljevanje in poželjenje pregrešnih reči obračali svoje zdrave ude, svoje telesne počutke, svoje premoženje, svoje dušne zmožnosti, um, slobodno voljo, spomin: če vse to premislimo, ali se bomo prederznili Boga prositi še novih dobrot? In če se tudi prederznemo, ali smemo upati, da bo naša prošnja uslišana? Pa pri vsi svoji nehvaležnosti vendar nikar ne obupajmo. Če ravno nismo več vredni nobenih dobrot, jih smemo vendar še upati. Jezus Kristus nam jih je zaslužil s svojo smertjo na svetem križu, in se pri sveti maši nebeškemu Očetu daruje, da jih kar človek sam z nami vred Očeta prosi, ker je naš besednik pri Očetu, če smo le pripravljeni obračati jih v božjo čast in v zveličanje svoje duše, če so nam le v zveličanje. Če pa Jezus z nami prosi, ali mar ne bomo uslišani? Ko bi vedeli, da Marija, mati božja, z nami nebeškega Očeta prosi potrebnih dobrot; ali bi ne imeli terdnega upanja, da bomo dosegli, česar Boga prosimo? Kolikošno zaupanje pa moramo še le pri sveti maši imeti, da bomo uslišani, če Boga prosimo kakih dobrot, ki nam služijo v zveličanje, ker vemo, da sam Sin božji kar človek za nas prosi, ter Bogu v dar prinese svoje na križu umorjeno telo in svojo prelito kri v podobi kruha in vina! „Kako bi nam Bog, kateri svojemu lastnemu

Sinu ni prizanesel, temveč ga je za nas dal, ž njim vsega ne dal?“ piše sveti apostelj Pavl. (Rimlj. 8, 32.)

Kolikošna je tedaj cena, kolikošna vrednost daritve svete maše! z daritevjo svete maše, ako je spodobno slušamo in v Bogu zbrani, dopolnujemo svoje štiri poglavitne dolžnosti do Boga: častimo ga ž njo po vrednosti; tolažimo njegovo jezo, dobivamo pomoč za spreobrnjenje, zadostujemo za storjene pa že odpuščene grehe; ga hvalimo za prejete milosti in dobrote; ga prosimo potrebnih.

3. Sveta maša je studenec milost božjih za nas. Kdor koli sveto mašo spodobno sliši in v Bogu zbran daruje; zajema iz tega studenca milost po velikosti svoje pobožnosti, in mora nekoliko boljši biti po vsaki sveti maši. Bogaboječe duše, ktere so v Bogu zbrane pri sveti maši, dobivajo od Boga odpuščenje malih grehov, ki jih vsi svoji čuječnosti nad hudim poželjenjem vkljub vendar le storijo iz naglosti, nepremislila, iz slabosti, iz nevednosti, in dcesežajo stanovitnost v dobrem. „Kdor sveto mašo v Bogu zbran sluša“, pravi sveti Avguštin, „ne bo v smerten greh padel, in bo odpuščenje malih grehov dosegel“. In pogledjmo na perve kristijane, svoje brate in sestre, kolikošno stanovitnost v veri in kolikošno serčnost da so prejemale od Jezusa Kristusa, ki so ga pri sveti maši darovali nebeškemu Očetu, in v živež svojih duš prejemale. Velikokrat so bili pri sveti maši zajeti od sovražnikov; pa serčni ko levi so od svete maše šli pred sodne stole in v smertno terpljenje; vso pot so molili, peli in Boga hvalili. In kader jih je oblastnik vprašal, zakaj da so zoper cesarjevo prepoved bili pri sveti maši, odgovarjali so le: „Zato smo bili, ker smo kristijani, in ne smemo biti brez službe božje“. Glejte, bogaboječe duše! kolikošno serčnost in stanovitnost v dobrem so iz daritve svete maše prejemale nekdanji kristijani, vaši bratje in vaše sestre v Kristusu, ki vas zdaj s silnimi željami za seboj v nebesa pričakujejo! In to stanovitnost si zamorete tudi vi naj ložeje z daritevjo svete maše sprositi od nebeškega Očeta, ker ga bo z vami prosil sam Jezus Kristus. O kolikanj nam je pač potrebna stanovitnost v dobrem! Kaj bi nam

pomagalo tudi sedemdeset let sveto živeti in po volji božji, potlej pa v grehe zagaziti, in v grehih umreti? Le „kdor do konca v dobrem stanovitni ostane, on bo zveličan“, govori naš nebeski Učenik. Kdor dobro začne, mu je plačilo obljubljeno; ali dano bo le tistemu, kateri tudi dobro konča! Marsikdo prav začne, pa slabo konča, kar vidimo nad Judom Iškarijotom.

Tudi vi, ljubi spokorniki! ki ste hudo grešili, pa se s pomočjo milosti božje spreobrnili, grehom slovo dali, odvezo od božjega namestnika prejeli, in se spet z Bogom spravili, tudi vi zamorete velik sad prejemati iz daritve svete maše, ako jo spodobno slišite in v Bogu zbrani. Ako ste se v resnici spreobrnili iz napuhnenih in prevzetnih v ponižne in pohlevne, iz blagalakomnih in skopih v dobrotljive in radodarne, iz nesramnih in nečistih v sramožljive in čiste, iz požrešnih in pijanih v zmerne in trezne, iz togotnih in godernjalastih v krotke in tihe; ako ste se tako spreobrnili, smete upati, da so vam grehi odpuščeni, ko ste od spovednika prejeli sveto odvezo. Toda pomislite, da je storjene pa že odpuščene grehe tudi treba zbrisovati s pokorili, in zanje zadostovati božji razžaljeni pravici. Pa glejte, ako daritev svete maše spodobno opravljate in v Bogu zbrani, in po mašnikovih rokah Bogu darujete Jezusa Kristusa v podobi kruha in vina; vdeleži vas Jezus Kristus svojega zasluženja in zadostenja, in s tim Jezusovim zasluženjem in zadostenjem bote mogli božji pravici zadostovati za svoje grehe. In verh tega si bote tudi še gnado sprosili, da v pokori stanovitni ostanete do konca, in se ne povernete nazaj v staro mlako pregreh. Ali si tedaj ne bote prizadevali vselej spodobno in pobožno slišati sveto mašo?

Pa ne le pravični kristijani in spokorniki, ampak tudi grešniki prav velik sad uživajo iz daritve svete maše, ako jo slušajo s skesanim in potertim sercem, in z resničnimi željami poboljšati se. So pa grešniki trojni: a) eni so, kateri brez vse skerbi in vsi veseli v grehih živijo, in nimajo clo nobenih želj poboljšati se, ali če jim tudi kterikrat na misel pride,

da se jim je treba poboljšati, poboljšanje spet precej v nemar spustijo; b) drugi so, kateri so se že spreobrnili, in grešne navade opustili, dasiravno niso še prejeli svete odveze, in niso še z Bogom spravljani, ker morajo dalj časa tudi v djanju kazati svojo stanovitnost v dobrem; c) tretji so, kateri niso še spreobrnjeni, niso še grehov opustili, pa že k Bogu zdihujejo za pomoč spreobrnjenja, se res poboljšati želijo, se že spreobračajo, grehe že opuščajo, se že iz mlake pregreh vzdigujejo, dasiravno še večkrat nazaj padejo, ker se slaba navada premaga in odpravi le z dobro navado.

a) Kar zadeva prve grešnike, kateri brez skerbi in vsi veseli živijo v svojih grehih, in nimajo resnične volje poboljšati se, temveč če jim potreba resničnega poboljšanja na misel pride, poboljšanje precej v nemar spustijo; taki ne uživajo clo nobenega sadu iz daritve svete maše, ampak si še le novo pregreho navlečejo na glavo, ker ne dopolnijo cerkvene zapovedi, ktera nam ukazuje ob nedeljah in zapovedanih praznikih spodobno in v Bogu zbranim biti pri sveti maši, ker s svojim terdovratnim srcem nečast delajo sveti maši, in po besedah svetega Pavla „z nogami tapljajo Sina božjega“, kateri se je na križu daroval le zato, da bi bili naši grehi izbrisani, in to svojo kervavo na križu enkrat opravljeno daritev pri sveti maši po nekervavo ponavlja zato, da bi svoje grehe obžalovali, nad seboj pokorili, in njih odpuščenje dosegli; terdovratni grešniki pa nobene žalosti nimajo nad svojimi grehi. Taki grešniki, ki s svojimi grehi hodijo k sveti maši, pa se jih ne kesojo, in ne sklenejo poboljšati se, dasiravno Jezus pri sveti maši ponavlja tisto daritev, ki jo je na križu opravil v zveličanje vsega sveta, taki so podobni levemu z Jezusom križanemu razbojniku in terdovratnim Judom, kateri so Jezusa na križu visečega zaničevali ravno takrat, ko je zanje svojo kri prelival, da bi ne bili pogubljeni, ampak večno zveličani, in so si po tem takem strašno sodbo navlekli na glavo. Ali bi toraj ne bilo morda bolje, da bi terdovratni grešniki k sveti maši ne hodili? To ne, cerkvena zapoved jih pod smertnim grehom veže, ob nedeljah in zapovedanih praznikih hoditi k sveti maši, in bi se toraj tudi pregrešili, ko bi radovoljno prelomili to cerkveno zapoved. Toda hoditi bi imeli k sveti maši s

tako skesanim in potertim srcem, s kakoršnim je po besedah svetega evangelija v tempelj prišel očitni grešnik, kateri si od velike žalosti in sramote nad grehi ni upal proti nebu pogledati, ampak se je poln kesanja nad grehi na persi terkal, rekoč: „Gospod, bodi milostljiv meni grešniku“. (Luk. 18, 13.)

b) Tisti grešniki pa, kateri so že spreobrnjeni, so že grehe opustili, pa vendar niso še dosegli svete odveze, niso še z Bogom spravljani, tisti se znajdejo pri sveti maši s ponižnim in skesanim srcem, s kakoršnim se je desni z Jezusom križani razbojnik Dizma znašel pri Jezusovi smerti; zaupajo v moč Jezusove nekervave daritve, kakor je tudi desni razbojnik na križu v Jezusa zaupal; in toraj s svojimi obžalovanimi grehi ne storijo sveti maši nečasti, temveč zadobijo po nauku svetega Tridentinskega zbora še le milost in pomoč gnade božje. Vi tedaj, spokorni grešniki! čeravno niste še svete odveze dosegli, bote vendar iz daritve svete maše prejekali velik sad in dušni dobiček; Bog vam bo milostljiv; vas bo v pokori stanovitne ohranil, odvezo bote zadobili, in spet pri Bogu v prijaznost prišli.

c) Pa tudi tisti nespreobrnjeni grešniki, ktere je Bog že spreobračati začel, ker jim je v serce dal resnične želje spreobrniti se k njemu, so v stanu sveto mašo slišati z dušnim pridom in dobičkom, ako s pravo žalostjo svoj grešni stan spoznajo, sami nad seboj zdičujejo, si iz blata pregreh vstati prizadevajo; toraj Boga s ponižno molitevjo prosijo, naj se jih usmili, in naj jih s svojo vsemogočno pomočjo izvleče iz mlake hudobij na pot pokore, ker vedó, da se iz lastne moči nikakor ne morejo popboljšati. Če taki še ne spreobrnjeni pa pokore željni grešniki daritev svete maše z mašnikom opravljajo iz tega konca, da bi si po zasluženju te daritve sprosil pomoč resničnega spreobrnjenja; imajo od vsake svete maše velik dušen dobiček, ker si ž njo naj ložeje prosijo pomoč popboljšanja. Taki grešniki tedaj, kateri imajo resnične želje spreobrniti se, in že Boga te pomoči prosijo, s svojimi grehi daritvi svete maše ne storijo nečasti, in toraj tudi ne grešijo, ako so s svojimi grehi pri sveti maši,

temveč smejo še le upati, da bo Bog njih prošnje uslišal po zasluženju daritve svete maše, in česar zdaj še le želijo iz dna svojega serca, jim dal to tudi v djanju storiti, se zares spreoberniti, in po resničnem spreobernjenju v zakramentu svete pokore odpusčenje grehov doseči, in se zveličati.

4. Kaj nas hoče tedaj bolj razveseljevati, dokler smo na zemlji, v tej preklicani deželi, v tej dolini solz, kakor ravno daritev svete maše, v kateri Jezusa Kristusa in z Jezusom Kristusom tudi sami sebe nebeškemu Očetu darujemo, in svojega Stvarnika spodobno molimo in častimo, dopadljivo odpusčenja grehov prosimo in vseh potrebnih dobrot, za prejete pa zahvaljujemo? Kralju Davidu je od veselja poskakovalo serce, ko je smel na altarju darove opravljati Bogu. In kolikanj je žaloval, ter po Sionu in hiši božji zdihoval, ko se je moral od svojega puntarskega Sina Absalona pregnan dalječ od Jeruzalema potikati po tujih krajih! Kolikanj je želel spet v Jeruzalem priti, in v hiši božji Boga častiti! „Kako ljubeznjive so tvoje prebivališča, o Gospod bojnih trum!“ je žalostno k Bogu zdihoval. „Moja duša hrepeni in omedljuje po Gospodovi hiši. Moje serce in moje meso koperni po živem Bogu! Vrabič si najde stanovališče in gerlica gnjezdo, da izvali v njem svoje mladiče. O da bi tudi jaz počival pri tvojih altarjih, Gospod bojnih trum, moj Kralj in moj Bog! Blagor jim, kateri prebivajo v tvoji hiši; hvalili te bodo vekomaj“. (Ps. 83, 15.)

Ako je pa kralj David po Gospodovi hiši tolikanj zdihoval, in tolikanj želel v njej Boga častiti z darovi, kateri sami iz sebe niso bili Bogu dopadljivi: s kolikošnim veseljem bi imeli še le mi kristijani hoditi k sveti maši, ki je sama iz sebe Bogu neskončno dopadljiva; ki prejemamo iz nje stanoovitnost v dobrem, poterpežljivost v stiskah, tolažbo v težavah; ki imamo v njej na altarju samega Jezusa Kristusa z dušo in telesom, s kervjo in mesom, po božji in človeški natori v podobi kruha in vina; ki se v njej sklenemo z angelji in svetniki, da ž njimi sklenjeni molimo in častimo Boga, edinega

v natori in trojnega v osebah (peršonah) ; ki se med njo , tako rekoč, vse nebesa spustijo na zemljo !

Bodi tedaj sto in stokrat zahvaljen, Kristus Jezus, za to tolikošno milost, da si nam postavil in zapustil tako sveto daritev ! Amen.

XVIII. keršanski nauk.

Nekteri zgledi, kateri spričujejo, kako velike milosti in dobrote prejema, kdor spodobno in v Bogu zbran sluša sveto mašo.

1. Neizrečeno velika je cena, nezmerno velika je vrednost daritve svete maše ! Z daritevjo svete maše, ako jo spodobno slušamo in v Bogu zbrani, dopolnujemo svoje štiri poglavitne dolžnosti do Boga : z daritevjo svete maše ga po vrednosti častimo ; tolažimo njegovo jezo, dobivamo pomoč spreobrnjenja, zadostujemo za storjene pa že opuščene grehe ; ga zahvaljujemo za prejete milosti in dobrote ; ga prosimo potrebnih milost in dobrot. Sveta maša je studenec milost božjih za bogaboječe duše, za spokornike, pa tudi za grešnike, da le svojega serca ne zakerknejo in ga milosti božji po sili ne zapirajo. Vso to resnico sem vam obširniše razložil v zadnjem keršanskem nauku.

2. Naj vam to, kar sem vam uni dan povedal, poterdim danes in dopričam še z nekterimi zgledi.

a) Pervi kristijani so tako radi hodili k sveti maši, da jim ni še bilo zadosti, slišati sveto mašo vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik, temveč so, da so le mogli, vsak dan hodili k sveti maši. Imeli so sveto mašo za naj imenitniše, naj svetejše opravilo, s katerim se Bog naj vredniše časti, in s katerim si človek naj vspešniše za svoje zveličanje skerbi. Od te resnice popolnoma prepričanih ni mogla od svete maše odverniti nobena reč, ter ne domače opravila, ne daljava pota, ne slabo vreme, ne prepoved neverskih oblastnikov, ne žuganje in grozenje trinogov. Hodili so k sveti maši vsi veseli, dasiravno so s to svojo hojo svoje premoženje v nevarnost postavljali in še clo svoje življenje. Saj so pa tudi iz tega neusahljivega studenca božjih milost in dobrot zajemali toliko keršansko popolnost, da se moramo le čuditi in stermeti, kader prebiramo njihovo sveto življenje. Da od drugih keršanskih čednost, ki se tako lepo lesketajo nad njimi, nič ne rečem, naj v misel vzamem le samo njihovo gorečo ljubezen do Jezusa, koja jih je ogrevala in vnemala, da so zanj v nepopisljivih mukah vsi veseli svoje življenje darovali, in z vse večim veseljem šli v naj strašnejšo smert, kakor pa posvetni ljudje na veselo svatovščino in na ženitovanje. Poglejte, kako lep sad je nad njimi obrodila daritev svete maše.

b) Kako velike milosti in dobrote da iz daritve svete maše dobivamo, spoznala je sosebno dobro sveta Terezija. Ta zvesta služabnica božja je, od Boga razsvitljena, tako le govorila od svete maše: „Oh, kako slabo bi bilo za nas, ko bi ne imeli mašnikov! Vsaki dan grešimo, grešimo skoraj da kakor Sodoma in Gomora; in bi se tudi pogubili, kakor Sodomljani in Gomorjani, ko bi nas po daritvi svete maše mašniki vsak dan z Bogom ne spravili“. Kaj ne, kako očitno se razodeva iz teh potolaživnih besedi lep sad daritve svete maše?

c) V nekem kraju na Notranjskem (Kranjskem) je pred nekoliko leti živel gospod, ki je veliko trgovijo imel v sosednji Terst in na druge kraje, in zavoljo obširne trgovije tudi dosti opravila na vse strani. Pri vsem tem pa vendar le

ta gospod ni skor nobeden dan svete maše zamudil. In glejte, dasiravno je vsaki dan zvesto hodil k sveti maši, vendar se le nikoli ni pritožil, da bi bile njegove časne opravila pri tem kdaj kako škodo terpele, marveč je sam očitno in kar naravnost spoznal, da mu Bog ravno zavoljo pridnega obiskovanja svete maše svoj sveti blagoslov in obilno srečo daje tudi pri časnih opravilih, ter se mu povoljno izteče vsaka reč, ktere koli se le loti.

d) Živel je svoje dni vitez, plemenitaž, ki je veliko let verno služil svojemu kralju. Na smertni postelji milemu kralju priporoča svojega sina, in kralj mu obljubi, da hoče po očetovo skerbeti za mladenča. Zdaj oče svojega sina pokliče k svoji smertni postelji, in mu pravi: „Vidim, da mi je umreti! Da me pa ne boš iz spomina spustil, kader me več ne bo, ti hočem ta le trojni nauk dati. Pervi je: V sak dan slušaj sveto mašo; drugi: Ako vidiš svojega gospoda žalostnega, ž njim žaluj, ter pokaži, da njegovo žalost občutiš tudi ti; tretji nauk pa je: Koderkoli naletiš na sovražnega človeka, ki rad hudo govori od drugih ljudi, zogni se ga!“ To mu je oče povedal, in je umerl.

Viljelm, tako je bilo sinu ime, je služil kralju tako zvesto da sta ga kralj in kraljica močno obrajtala, in ga je rada imela vsa kraljeva družinja. Med kraljevo družinjo pa je vitez bil, ki je od drugih za herbtom rad hudo govoril. Viljelm se ga ogiblje, in se noče ž njim pajdažiti. To je pa zamerzelo opravlljivemu vitezu. Toraj spočne hudo misel, ter sklene, iz poti si spraviti neljubega mladenča. Pazil je nanj, kakor jastrob na goloba, in vidil, da Viljelm žaluje vsegdar, kader kraljico žalostno vidi. Prav hinavsko se tedaj za kralja stisne, ter mu pravi: „Gospod! vaš Viljelm in pa kraljica se od več rada imata. Se hočete tega prepričati, le kakor si bodi razžaljite njo; bote vidili, da tudi on žalosten bo!“ Kralj je to storil, pa tudi zapazil, da je tako, kakor mu je vitez povedal. Kralj se razserdi, in išče priložnosti, da bi se zmaščeval nad služabnikom. Hitro mu vitez nasvetuje, rekoč: „Pošljite Viljelma jutri zgodaj v dobrovo do apnjenice, in

ukazite apnarjem, naj v apnjenico veržejo prvega človeka, ki ga bote jutri poslali do apnjenice“. Kralj stori po svetu hudobnega viteza; odpošlje apnarjem povelje, Viljelmu pa zvečer naroči, naj zjutraj zgodaj gre do apnjenice, in naj reče apnarjem: „Moj gospod vam ukaže, da storite, kar vam je zapovedal“.

Zjutraj zgodaj Viljelm vstane, in jaha do apnjenice. Potoma sliši k sveti maši zvoniti. Konja spravi, in hiti v cerkev, ter sveto mašo sluša do konca. Med tem tudi hudobni vitez svojega konja obsedla, in jaha za njim do apnjenice, ves željen zvedeti, kaka se je z Viljelmom zgodila. Do apnjenice pridirja in popraša: „Ali ste storili, kar vam je ukazal moj gospod?“ — „Nismo še“, mu odgovorijo, „pa hočemo zdajci storiti!“ To rečejo, popadejo hudobnega viteza, in ga veržejo v peč, dasiravno se vstavlja in brani, kar le more.

Po sveti maši tudi Viljelm do apnjenice prijezdi, in reče delavcem, naj storijo, kar jim je kralj zapovedal. Oni pa so rekli: „Je že storjeno“. Viljelm se h kralju poverne, in pové: „Vaše povelje je bilo zveršeno že poprej, preden sem jaz prišel do apnjenice“. Kralj ga vprašuje, kje da se je potoma mudil? Viljelm mu odgovori: „Pri sveti maši sem bil“. — „Vedi“, je zdaj kralj Viljelmu djal, „da je tebe sveta maša smerti rešila“. Viljelm poprašuje, in zve celo dogodbo, ter kralja še bolj ljubi, kakor poprej.

e) Neki vojščak, Janez po imenu, po skončani vojaški službi slovo dobi, ter se z vojaškim pismenim odpustom v roci, in majhno gotovino v žepu 12. dan avgusta 1828. leta iz Nemškega Gradca na pot spusti, in gre, kakor pravimo, „za kruhom“ čez Celje in Ljubljano v Terst. Ali majhna gotovina se mu je prenašlo posušila, in vidil je, da ne bo mogel naprej, če ne bo prodal svoje obleke kaj. Za zavrato ruto, ki jo je moral že na Vranskem prodati, dobil je komaj 22 krajcarjev, s katerimi je s silo do Ljubljane priromal. V Ljubljano dospevši ga nima ni krajcarja več v žepu, toraj gleda na vse strani, kje bi si košček kruha prislužil, pa je prazen ves njegov trud, ravno kakor malopoprej v Celju.

Ko že več dni žalosten pohaja po Ljubljani, in lačen službe išče, začnejo ga obupne misli osipati, ter pravi sam pri sebi: „E, kaj bi se je bal smerti; saj mi še bije v persih vojaško serce, kakor takrat, ko so mi v terdem boju kroglje žvižgale krog ušes? Tudi takrat se nisem bal umreti; zakaj bi se le zdaj smerti bal? Enkrat mi je umreti; naj bo poprej ali pozneje, vse eno je!“ To reče, ter sklene končati, umoriti se. V takih nesrečnih mislih se že proti Ljubljanici pomika, v katero se misli pogrezniti, in v vodi vtopiti svoje revno življenje. Toda previdnost božja je drugač sklenila, in božja milost ga je rešila! Že skoraj na pol v breznu strašnega pogubljenja, sliši v frančiškanski cerkvi zvoniti k sveti maši. Zvonenje sliši, in sveti strah ga spreleti. Na mestu ostermí; ne da mu dalje iti. Vest se mu zbudi in ga peče, ko se spomni tega, kar je mislil storiti. Verne se iz hudega pota, ter se ves skesan poda tje, kamor ga zvon kliče. Ves preplašen in prestrašen gre po stopnjicah v frančiškansko cerkev; s potertim srcem se verže ondi na kolena pred Očeta vsega usmiljenja, moli pobožno, zdihuje priserčno in prosi ponižno pomoči pri sveti maši, da nikoli tako, ter vstane potolažen in pokrepčan po dokončani sveti maši in opravljeni molitvi. S terdnim zaupanjem v Boga zapusti vežo božjo, vzame vdan v sveto voljo božjo svojo palico v roke, ter se misli obrniti proti Terstu.

Na pot se spusti, pa ni še bil iz mesta prišel, ko se med bliskom in treskom vlije strašna ploha, ter ga primora, pod streho stopiti, dokler se ne spreleti. V Gradišču, ljubljanskem predmestju, stopi v neko vežo, dokler bi ne prejenjala vibra, in bi mogel dalje iti. Tukaj ga najde statí vsega zamišljenega, otožnega in prepadenega hišni gospodar. Prijazno ga popraša, in mu pravi: „Kaj delate tukaj, kam ste namenjeni?“ — „Bil sem vojščak v Nemškem Gradcu“, odgovori mu Janez, „službe iščem; tukaj je ne najdem; toraj grem proti Terstu“, in mu vse od kraja pove, kar se mu je bilo do Ljubljane pripetilo in v Ljubljani, in mu ničesar ne zamolči. — Zvesto ga posluša blagi mestnján, in ker spozna, da je Janez zares nesrečen, verjame mu tudi rad vse, kar Janez

pripoveduje. Prijazno, kakor kakemu staremu znancu, Janezu roko poda, rekoč: „Stopite v hišo, dokler se ne spreleti!“ Prinese mu kupico vina in še prigrizniti kaj; prijazno se z njim razgovarja, ga tolaži in podučuje, kaj naj stori, kakor skerbni oče svojega sina. Še denarja mu ponudi, kar mu ga je do Tersta potreba, mu pismo napiše do svojega prijatla v Terstu, v katerem Janeza priporoča in prijatla prosi, da naj mu pomore, kar more, da službo dobi, ki jo želi.

Pokrepčan na duši in na telesu, potolažen in poln zaupanja s priporočilnim pismom v roci, zapusti Janez s solznim očesom in hvaležnim srcem hišo svojega dobrotnika in ljubljansko mesto, v katerem ga je božja previdnost tako dobrotljivo otela naj večje nesreče.

Srečno pride Janez v Terst. Tje pridši poišče naj poprej hišo teržaškega trgovca, do katerega je imel priporočilno pismo iz Ljubljane. Kmalu ga najde, ter ga z besedo poprosi ravno tega, kar je v pismu bilo napisanega. — Ni dolgo terpelo, ko zve, da neki bogat Rimljan strežeja išče. Tergovec mu Janeza v službo ponudi, in blagi plemenitaž ga na tako priporočevanje rad in brez vsega obotavljanja v službo sprejme. Obljubi mu plačila po štirideset goldinarjev na mesec, ako se zaveže, da bo tri leta pri njem v službi ostal, ter mu pravi: „Če se boš pridno in pošteno obnašal, in me zvesto služil, vtegnem ti v prihodnje tudi še več plačati“. Razun tega mu da denarja, da si kupi potrebne obleke, ter take, kakoršna se strežajem spodobi.

24. dan septembra se je prepeljal plemenitaž s svojim strežajem iz Tersta v primorsko mesto Jakin ali Ankona; 15. dan oktobra sta pa v Rim prišla. S svojo zvestobo, potrpežljivostjo in svojim lepim zadržanjem se je Janez plemenitažu o kratkem prikupil tako močno, da ga je ljubil kot lastnega sina. Trinajst mescev je preteklo, kar je za strežaja služil, in prav dobro se mu je godilo. Naj veseljši dan njegovega življenja je bil pa tisti, o katerem se je s privoljenjem svojega gospoda, ki mu je še tisuč goldinarjev za doto dal,

zaročil s pridno in premožno hčerjo nekega bogatega vinokupca, ki se kar nič ni pomišljeval, Janezu v zakon dati svojo hčer.

Prav srečno je Janez živel v svojem novem stanu, ter se prav dostikrat spominjal svojega dobrotnika v Ljubljani, moža po volji božji, ki pa že davno počiva v hladni zemlji.

Menite kaj le, da bi bil Janez kdaj tako srečen postal, ko bi gredé memo frančiškanske cerkve v Ljubljani ne bil hotel iti za zvonovnim glasom, ki ga je klical k sveti maši?

f) Papež Pij II. popisuje naslednjo nenavadno prigodbo: V Istriji je živel neki plemenitaž, ktereга je dalj časa hudi duh motil s strašnimi skušnjavami. Neprenehoma ga je naganjal v obupnost, in v obupnosti ga hujska in sili, da naj se obesi, ter samemu sebi življenje konča. V teh silnih skušnjavah je že dostikrat bil v veliki nevarnosti, da bo obnemogel in se hudi skušnjavi premagati dal. Strašno je terpel v tem hudem boju, in si ni vedel ni svetovati, ni pomagati. Prigodi pa se nekega dne, da je v pogovor prišel z nekim menihom, ki je kmalo spazil nad njim neki notranji nepokoj, in ga je tedaj tudi poprašal, kaj da mu serce teži. Plemenitaž mu vse odkritoserčno razodene, in zraven še pristavi, da je pripravljen, ravnati se po njegovem nasvetovanju, ako bi mu on vedel kak dober svet dati. Menih, služabnik božji, plemenitaža lepo potolaži, ter mu svetuje, naj si poskerbi, in hodi k sveti maši dan na dan. In glej, leto in dan je bil rešen vseh poprejšnjih skušnjav. Prigodi se pa, ko leto in dan preteče, da je bil duhovnik naprošen, da bi o neki posebni prazničnosti v bližnji, sosednji cerkvi služil sveto mašo. Plemenitaž, njegov gospod, je v to privolil tem rajše, ker je tudi sam mislil tje iti k sveti maši.

Neko neprevideno silno opravilo pa je plemenitaža zadržalo, da ni mogel iti k tisti prazničnosti in sveti maši; in

glej, krog poldneva se mu poverne in ga napade stara skušnja z vso svojo silno močjo. Jaderno konja zajaha, da bi še k sveti maši prišel, ako bi že prepozno ne bilo. Pa ni še dalječ prijahal, ko sreča kmetiča, kateri mu pove na njegovo vpraševanje, da si dela prazno pot, ker je služba božja že davno minula. To slišati začne plemenitaž tarnjati in zdihovati: „Joj meni, zdaj sem pri kraju, zdaj sem pogubljen! —

Ko kmetič zapazi, da se plemenitaž v tolikem strahu znajde zato, ker ni slišal svete maše, reče mu: „Ako mi hočete v dar dati svoj plavi plajšč, sem pripravljen, prepustiti vam zanj sveto mašo, ki sem jo slušal, in zasluženje, katerega sem si morda ž njo pri Bogu pridobil“. Tega je bil plemenitaž ves vesel, je vergel kmetiču svoj plajšč, in se vsemu temu vkljub vendar le podal do dotične cerkvice, da bi ondi opravil svojo molitev.

Ko je pa po skončani molitvi iz cerkvice nazaj prišel do tistega kraja, na katerem je s kmetičem naredil čudno meno in pogodbo, osupnil je in se neznano prestrašil, ko je zagledal kmetiča mertvega, na bližnjem drevesu visečega. Bog namreč je bil dopustil, da je nadnj prišla in ga premagala ravno tista skušnjava, ktera je poprej plemenitažu toliko silo delala. Plemenitaž je zdaj spoznal, v koliki nevarnosti da se je znašel, iz ktere nevarnosti ga je Gospod Bog milostljivo rešil. Prav iz dna serca zahvali Boga, ponavlja dobri sklep, da ne bo nikdar nikoli nobeden dan brez svete maše ostal, in res ni posihmalo nikoli več ne čutil nobene enake skušnjave.

Poglejte lepega sadu iz daritve svete maše!

g) Pred kakimi poldrugi sto leti je živel na Češkem plemenitaž, po imenu Rittersberg, ki je prav pridno molil, in prav rad k sveti maši hodil. Dasiravno je bil vojščak, ter vojaški častnik, in so ga njegove vojaške opravila marsikterikrat odvracevale od svete maše, vedel si je vendar le tako vravnovati svoje opravila, da se je skoraj vsak dan znašel

pri sveti maši. Bilo je leta 1736. ko je moral Rittersberg po svojem opraviilu iti nekega dne v izdelavavnico (laboratorium) na Višehradu v Pragi. Pot pa pelje od živinskega terga, ki mu zdaj Dragotinov terg pravijo, in kjer je svoje stanovanje imel, poleg cerkvice na Skalki, ktera je bila ravno takrat na novo zidana. Ravno je k sveti maši zvonilo, ko Rittersberg poleg cerkve pride. In dasiravno je bil vajeu skoraj vsak dan sveto mašo slišati, hotel je vendar le tisti dan zoper svojo navado sveto mašo v nemar pustiti, ter nemudoma na Višehrad hiteti, da bi ne zamudil svoje službe. Pa bilo mu je, do cerkve pridšemu, ravno tako, kakor bi ga bila neka neznana moč v cerkev vlekla. In tedaj tudi res v cerkev stopi, da bi slišal sveto mašo. Med sveto mašo se lepo Mariji izroči in sveti Barbari priporoča za srečno zadnjo uro, kakor se jej je priporočal sleherni dan. Po skončani sveti maši je hotel jaderno na svoje delo, da bi ne zamudil svoje službe. Kader pa pride do kropilnega kamna, in perste pomoči v blagoslovljeno vodo, da bi se ž njo poškropil, zagromel je neznan grom, in stresel vso cerkev. Okna so popokale in so šipe po tleh zažvenketale, belina je tu in tam odletela od zida, in cerkev je močno razpokala in veliko škodo terpela s turni vred. Ljudje po cerkvi se silno prestrašijo, in ž njimi vred tudi Rittersberg. Kader se pa po tem strašnem potresu osope, in iz cerkve stopi, da bi videl, kaj se je zgodilo, se mu tamen, gost dim naproti vali. Dasiravno pa mu ta strašni dim zapira pot, prizadeva si vendar, da bi prišel do Višehrada. Ali kader nekoliko korakov naredi, zadene z nogo ob neko ožgano, okroglo reč, in ko jo bolj na tanjšo pogleda, prepriča se, da je človeška glava od čoka odtergana in grozovito razdjana. Nekoliko naprej je ležala ožgana roka; in kolikor dalj gre, toliko več najde razterganih človeških teles, ranjenih in mertvih ljudi, bervanja, sipe in kamnja. In koliko ljudi je bilo še le pokopanih med razvalinami podertih hiš krog Višehrada, ki so se bile vse v groblje razvalile, kader se je bilo, kdo ve, po kaki nesreči, več stotov smodnika ali strelnega praha vžgalo na Višehradu, pokončalo vso ondotno vojaško posadko in brez števila drugih ljudi. Zdaj še le se Rittersberg zave, kako čudno da ga je previdnost

božja ohranila s tim, da ga je nagnila v cerkev stopiti, in sveto mašo slišati do zadnjega konca. Le nekoliko trenutljev poprej naj bi bil stopil iz cerkve, in bi bil tudi on pokopan v grobljah podertega grada z drugimi vojščaki, svojimi tovarši vred. Sveta maša mu je življenje rešila.

h) Slaven misijonar v Ameriki je Franc Ksaver Veninger bil. Leta 1861. popisuje sam svoje apostolske dela in svoje misijone, in pripoveduje med drugim naslednjo prigodbo, ki se je godila pri nekem misijonu v občini Potoei-ski:

Ob koncu misijona je sploh navada, da se misijonski križ postavi na priročnem kraju. O takih priložnostih pa Amerikanci v mnogih krajih svoje veselje tudi s streljanjem na znanje dajejo. Tudi pri omenjenem misijonu so streljali. Ko je že vse pri kraju bilo, reče misijonar, naj bi zdaj nič več nikar ne streljali. Ali glej, prišla je še ena truma godcev pred duhovnijo, da bi s pobožno godbo veselje in hvaležnost občanov za misijon na znanje dala. To je pa serce nekega moža tako ogrelo in vnelo, da ni imel miru, dokler bi še enega možnarja ne zažgal, in tako svojega veselja nad misijonom na znanje ne dal. Deržal je steklenico v roci s strelnim prahom napolnjeno; a kader možnar zapali, razleti se steklenica, in smertno rani moža. — Misijonar ga vprašuje, zakaj da je to storil, ter streljal. Odgovoril je: „Nisem mogel drugači. Serce mi je bilo prepolno hvaležnosti do Boga za misijon. In če mi je tudi umreti, ne kesam se nič, da sem to storil!“ — Bil je s svetimi zakramenti previden, in drugi dan je umerl.

Ko se mu je približala smertna ura, pokliče misijonarja, in mu pravi: „Ne vem, kako mi je; ondi le mi stojijo črni možje!“ Misijonar mu reče: „Le poterpite; bodo kmalu zginiti. — Bom sveto mašo služil za Vas“. To reče in gre maševat za umirajočega ranjenca. V tej maši se moli v molitvi: „Gospod, ne dopusti, da bi ga sovražnik premagal!“ Po sveti maši se misijonar spet k njemu poda, ker je ležal

v šoli, prav blizu cerkve. O čudo, kako je bil mož zdaj ves spremenjen! Britko martro v roci je roko kviško dvigoval, ter klical ves vesel: „Že bežijo, — Že bežijo. Slava (zmaga)!“ Kmalu na to je dušo izdihnil. Britko martro pa je tako terdo deržal v roci, da mu je misijonar ni mogel iz roke dobiti. Svetega Ignacija dan je bil pokopan.

Ljudje so ga bolj zavidali, kakor pa da bi bili žalovali zavoljo njegove smerti; kajti vsi sploh so rekli: „Ta je gotovo zveličan!“ —

Ljubi poslušavci! vsi ti zgledi, kar sem vam jih zdaj postavil pred oči, so prav pripravní, vam vsaj nekoliko potrditi in prepričati, kako imenitna in neprecenljiva daritev da nam je daritev svete maše, in kako obilne milosti in dobrote da nam Bog po tej sveti daritvi deli.

3. Res je, draga in neprecenljiva daritev nam je daritev svete maše; preobilno milost in dobrot dobivamo iz nje za dušo in telo; toda le takrat, kader slušamo sveto mašo spodobno in v Bogu zbrani.

S sveto mašo je ravno taka, kakor s svetimi zakramenti. Sveti zakramenti imajo v sebi moč, gnado deliti, toda delitev gnade je navezana na pripravljanje. Bolj ko je človek pripravljen za prejemanje tega ali unega svetega zakramenta, obilniši mu gnada božja iz njega doteka. — Ravno taka je z daritevjo svete maše. Tisti, ki se znajdejo pri sveti maši, zadobivajo iz daritve svete maše tem več milost in dobrot, s tem večo pobožnostjo ko se znajdejo pri sveti maši. Tako uči sveti Tomaž, ki pravi: „Pri zadostovanju se bolj gleda na pobožnost tistega, ki daritev opravlja, kakor pa na obilnost (obilno število) daritev“. Ravno to tudi sveta cerkev na znanje daje s tistimi besedami, ki jih mašnik moli pred povzdigovanjem, rekoč: „Spomni se, o Gospod! vseh pričujočih, katerih vera ti je znana in pobožnost očitna, za ktere ti darujemo“. Kdor tedaj tudi le eno sveto mašo sluša s pravo pobožnostjo, bo iz nje več dobička imel, kakor iz desetih

drugih svetih maš, katerih bi s pobožnostjo ne slušal. Saj je bila ravno taka že tudi na Kalvarski gori. Veliko jih je šlo s skesanim poboljšanim srcem s Kalvarske gore, in so milost zadobili pri Bogu; še več drugih pa se je terdovratnih in nepoboljšanih s Kalvarije vernilo domu, in niso milosti našli pri Bogu.

Toraj skerbimo, da se bomo vsegdar z vso mogočo pobožnostjo znašli pri sveti maši, in si po tem takem božjo milost zajemali iz nje v obilni meri! Amen.

XIX. keršanski nauk.

Od poslušanja božje besede, ki se v pridigah oznanuje. — Od svetih opravkov pred pridigo in po pridigi.

1. V svoji drugi zapovedi nam sveta cerkev v sploh zapoveduje prav posvečevati nedelje in zapovedane praznike; posebej pa velewa obiskovati dopoldanjo službo božjo, ter poslušati sveto mašo in pridigo. — V ozir poslušanja svete maše ste zadosti podučjenja dobili v poprejnih keršanskih naukih; dolžen sem vam tudi v ozir poslušanja pridig dati potrebno podučenje.

In sicer danes bom to podučevanje začel s tim, da vam od svetih opravkov pred pridigo in po pridigi kaj povem.

2. Pridigar na leco ali pridižnico stopivši pozdravi vernike rekoč: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Verniki mu odgovorijo: „Na vekomej! Amen.“

Njega dni so pridigarji pred pridigo vernike pozdravljali s tim, da so djali: „Mir vam bodi!“ S temi besedami je Jezus po svojem vstajenju pozdravljal svoje učence; s temi besedami so aposteljni vernike, in so se tudi verniki med seboj pozdravljevali. Leta 1587. je bilo pa od papeža Siksta V. vpeljana pozdravljevanje: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ In kateri so bili tako pozdravljeni, odgovarjali so: „Na vekomaj! Amen“. In da bi se bilo to pozdravljevanje bolj in hitreje razširilo po keršanskem svetu, je papež Sikst V. odpustik za sto dni dodelil vsem tistim vernikom, kateri se pozdravljajo s tem pozdravilom. In glejte, od tod tudi pride, da pridigarji pred pridigo vernike pozdravljajo s temi lepimi besedami.

O kako lepo in keršansko je vendar to pozdravljevanje! Česa hoče pač pravi kristijan, ki se po Kristusu kristijan imenuje, in ves v Kristusu in Kristus v njem živi, česa hoče tak kristijan bolj želeiti, kakor tega, da bi bil Jezus Kristus, njegov Gospod, njegov božji prijatelj, povsod in vedno in od vseh ljudi spoznan, hvaljen, češčen in poveličevan? — In te želje, da bi bil Kristus vedno češčen, kažejo kristijani s pozdravljevanjem: „Hvaljen bodi Jezus Kristus na vekomaj! Amen“. Zakaj, kdor pravi: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ koga želi in vošči drugega, kakor da bi bil češčen in hvaljen Jezus Kristus, ktereга je njegovo serce polno, kateri je za nas toliko preterpel, in tako grenko umerl? In kdor na to pozdravljenje odgovarja: „Na vekomaj! Amen“. Koga želi drugega, kakor da bi Jezus ne bil le tukaj na zemlji nekoliko časa, ampak da bi bil hvaljen vse večne čase? Toraj so se pa tudi s tem pozdravilom pozdravljali in se še zdaj pozdravljajo bogaboječi kristijani nizkega stanu, kader v kako hišo pridejo, ali iz hiše gredo, kader koga doidejo, ali srečajo, ali zapustijo. In lepše se tudi ne morejo pozdravljati. Tako se tedaj tudi mi pozdravljajmo, in z vso častjo in umevno izrekujmo: „Hvaljen bodi Jezus Kristus! Na vekomaj! Amen“. Pa tudi skerbimo, (globoko si to v serce vtisnite), tudi skerbimo, da ga ne bomo le z jezikom hvalili, ampak tudi z bogaboječim življenjem.

3. Ko je pridigar s tem prelepim pozdravilom pozdravil v Kristusu zbrane vernike, prekriža se on, in tudi verniki se za njim prekrižajo.

Pred Jezusovo smertjo na križu je bil križ nepošten, kakor vislice ali vešala pri nas; bil je zaničljiv les, na kterega so hudodelnike in razbojnike obešali za velike hudobije; bil je znamenje prekletstva. Ali kar je Jezus Kristus, on neskončno nedolžni in sveti, na križu umerl iz zgol ljubezni do nas; nam je križ podoba naj večje ljubezni, ki si jo misliti moramo; je sveto znamenje našega odrešenja in večnega zveličanja, ako po Jezusovih naukih obravnavamo svoje življenje. Jesus Kristus, kateri se je do smerti na križu ponižal, je zdaj v nebeškem veličastvu, in je v večno življenje vsem ljudem, ki vanj verujejo, in sveto živijo po njegovih božjih naukih. Križ nam je zdaj v veliko čast; toraj ga kralji in cesarji zlatega nosijo, in se utrinja na vsaki kraljevi kroni. Ali se je tedaj čuditi, da so se prvi kristijani in da se tudi zdaj še verniki tolikokrat s križem zaznamovajo, zlasti med službo božjo?

Posnemajte tudi vi, preljubi moji! perve kristijane, svoje bogaboječe brate in sestre v Kristusu, ki se zdaj že veselijo pri njem, kterega so pričevali ali kateremu so pričevanje dajali s križem. Pa ne prekrižujte se le takrat, kader v cerkev pridete, ali iz cerkve greste, ne le med sveto mašo in pred pridigo, ampak tudi druge krati. Prekrižujte se kader vstanete, in kader počivat greste, predenj delati začnete in kader delo skončate; prekrižujte se v velikih nevarnostih, zlasti pa v skušnjavah.

Pa ne delajte križa le iz navade, brez pomislika in notranje pobožnosti, ker bi vam nič ne pomagalo križ delati, ko bi pri tem nič svetega ne mislili in ne občutili. Kaj nam pomaga izgovarjati svete besede: „V imenu Boga Očeta“, če nas te besede ne spomnijo, kolikanj nas naš nebeški Oče ljubi, in koliko ljubezen smo mu tudi mi skazovati dolžni s svetim življenjem? Kaj nam pomaga izgovarjati besede: „V imenu

Sina!“ če se ne spornimo Jezusove pohlevnosti, krotkosti in tihe poterpežljivosti in pokornosti do Boga, in si ne prizadevamo Jezusovih čednost posnemati? Kaj nam pomaga izgovarjati besede: „V imenu svetega Duha!“ če ne pomislimo, da smo tempelj svetega Duha, in da z vsakim grehom ta tempelj oskrunimo? Kaj nam pomaga prekrižati se na čelu, če se med posvetnjaki sramujemo keršanskega obnašanja? Kaj pomaga prekrižati se na ustih, ako pohujšljive, hudobne besede govorimo? Kaj pomaga prekrižati se na sercu, ako Jezusa Kristusa v resnici ne ljubimo? „Bog gleda“, pravi sveti Avguštin, „kdo se po tem znamenju ravna, ne pa kdo ga dela; če ga tedaj na čelu nosite, nosite ga tudi v sercu“. Kedar se tedaj prekrižujete, pomislite vendar, kaj delate; spominjajte se Boga Očeta, Sina in svetega Duha, in terdno sklenite vselej in v vsem spolnovati voljo božjo. Kader križ delate, svoje serce k trojedinemu Bogu povzdigujte; svojo levico pa na serce pritisnite, v znamenje, da vam prav iz serca gre, kar izgovarjate. Če se bote tako prekriževali, bote od dne do dne pobožniši prihajali: če se bote pa le iz navade, brez pomislika prekriževali, ne bodo vam vsi vaši križi nič pomagali; ravno toliko bodo veljali, kakor da bi jih delali na kamen, kateri bi tudi nič ne mislil in ne občutil, kader bi ga križali.

4. Po storjenem križu pove pridigar nekaj besed iz sv. evangelija, ki ga bo ravnokar bral, ali pa tudi iz drugega mesta svetega pisma, ali iz svetih očakov ali iz cerkvenih molitev, katerim besedam pravimo: „Nagovor“, ali „jedro“. Nagovor, tako rekoč, pridigo ob kratkem očerta in vernikom pred oči postavi; on zapopade malo besed v sebi; pa dobro jih v spomin obderžujte, da bote ložeje umeli pridigarja, ki vam jih bo drobil in razlagal, in pa ker vam že samo te besede zamorejo serce k dobremu ogreti, ako si jih v serce vtisnete, in jih v živo premišlujete. Svetopisemski izreki imajo veliko, veliko moč do človeškega serca. Kteri popisovanje življenja svetnikov berete, veste, da je marsikomu edin izrek iz svetega pisma tolikanj serce presunil, da se je Bogu popolnoma vdal. Ko je bil sveti Anton puščavnik v cerkev

prišel, ter iz svetega evangelija slišal besede: „Ako hočeš popoln biti, pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim, in boš zaklad imel v nebesih; in potlej pridi, ter hodi za menoj“; (Mat. 19, 21.) vzel si je te besede tako k sercu, kakor da bi jih bil Jezus prav nalašč njemu rekel. Ko je tedaj iz cerkve prišel, razdelil je premoženje med uboge, in ga le nekoliko za svoj in svoje sestre živež prihranil. Vidite moč svetopisemskih besed, ako se prav v živo premislijo!

5. Prejden pridigar kaj več božje besede vernikom oznaniti, poklekne, ter z verniki moli „Očenaš“ in „Češčensimarijo“. Pa zakaj, ljubi moji! pridigar z verniki pred pridigo moli? Zato, da pridigar in verniki svetega Duha prosijo, da bi pridigarja in poslušavce razsvetlil s svojo nebeško lučjo.

Prosijo tedaj svetega Duha, da bi pridigarja razsvetljeval, in mu na jezik pokladal take besede, od katerih vé, da pojdejo poslušavcem naj bolj v serce, in katerih poslušavci po svojih slabostih tudi naj bolj potrebujejo, da bi se hotli hudega varovati, dobro pa delati. Prosijo svetega Duha pridigarju prijeten in priserčen glas dati, da bi poslušavcem serca omečil, dobre kristijane v dobrem vterdil, spokornike v spokornosti ohranil, terdovratne grešnike pa na pot pokore preobernal.

Prosijo pa tudi svetega Duha, da bi vernim poslušavcem ušesa in serca odperl, da bi hotli božjo besedo iz pridigarjevih ust zvesto poslušati in v svoje serca sprejemati, kakor iz ust Jezusovih; da bi mogli resnico oznanovanih nauk spoznati, in da bi tudi sklenili po zaslišanih naukih svoje življenje obravnavati. Dasiravno je božja beseda močna, in po besedah svetega apostelja Pavla ojestrejša ko na obe strani režejoč meč, in sega noter do muzga; je le vendar večidel na sercu, ktero jo sprejema, ležeče, da je v njem rodovitna, ali pa nerodovitna. Ne le pridigar, ampak sam Bog mora poslušavce razsvetljevati in spodbadati, da sklenejo po zaslišani pridigi živeti. Ko bi sam Bog po pridigarjih kristijanov od hudega ne vlekel, in k dobremu ne priganjal, pridigarji z

vsemi svojimi pridigami bi nič ne opravili; njih pridige bi bile le prazen glas, kateri bi poslušavcem skoz ušesa bobnel, njih serc pa ne zadel in ne spreobernal. Kakor kader se s pušo ustrelji, v kateri krogla ni, zagromi sicer, pa nihče ni zadet; ravno tako, če pridigar tudi naj huje gromi, grešnikovo serce vendar le ni zadeto, ne omehčano, če po pridigarjevem gromenju krogla iz nebes ne prileti v njegovo serce. Pridigarjev glas ne gre dalj ko do ušes, in se spet nazaj verne; božji glas prileti na dno serca, in serce prenaredi. Prav tedaj govori sveti Avguštín, ko pravi: „Vsi učeníki in pridigarji le od zunaj govorijo; zraven teh je pa še drugi pridigar, kateri od znotraj uči, in k sercu govori; ta ima pa v nebesih svojo leco. Če ta nebeški pridigar molči in poslušavcev ne razsvitljuje, in k dobremu ne priganja; je vse naše pridigovanje prazno govorjenje. Vselej sta tedaj dva, ki pridigujeta in govorita: pridigar, ki ga na leci vidite, govori k ušesom; pridigar pa, ki ima v nebesih svojo leco, govori k sercu, in poslušavce k dobremu napeljuje. Če pridigar, ki ima v nebesih svojo leco, molči, ne bo pridigar, ki ga na leci vidite, pri poslušavcih clo nič opravil, ko bi tudi še tako imenitne nauke oznanoval; njegove besede le do ušes priletijo, in ko je nehal pridigovati, je vse nehalo, in poslušavci so po pridigi taki, kakoršni pred pridigo, če ne slaběji. In sveti Gregor pravi: „Če sveti Duh s svojo gnado poslušavcev ne razsvitljuje, in k dobremu ne nagiba; vse učenje in pridigovanje nič ne zda“.

Ako nam pa sveti Duh ušesa in serce za božjo besedo pripravi, ter med poslušanjem božje besede um razsvitljuje, umeli bomo, kar se oznanuje; ako božji besedi naše serca odpira, bomo seme božje besede z gorkoto sprejemali v svoje serca.

Ko je bil sveti apostelj Pavl v Filipah, velikem Makedonskem mestu, šel je pervo saboto med mestne vrata k reki, ker je slišal, da so ondi molitve. Začne se pogovarjati z ženami, ki so se shajale. Ena zmed njih, imenitna in premožna gospa, „Lidija po imenu, posluša ga; in Bog jej je

serce odperl“, pravi sveti Lukež, „da jej je mar bilo, kar sveti Pavl uči“, in se je dala kerstiti z vso svojo hišo vred. (Ap. dj. 16, 13. 14.) Vidite, ker je Lidiji Bog serce odperl, bilo jej je mar, kar je Pavl učil, je božjo besedo iz njegovih ust sprejemala v svoje serce, in je po njej svoje življenje obravnala.

Komur pa Bog med poslušanjem božje besede ušes in serca ne odpre, sliši sicer, pa ne ume; posluša, pa se ga nič ne prime; tak je zmed tistih, od katerih Jezus govori, rekoč: „Z očmi bodo gledali, pa ne bodo vidili; z ušesi bodo poslušali, pa ne umeli: ne bodo se spreobrnili, in pregrehe jim ne bodo odpuščene“. (Mark. 4, 12.) Ko je bil sveti apostelj Pavl v Cezareji zapert, pride nekikrat Feliks z Druzilo, svojo ženo, v sodnjo hišo, reče Pavlu pred se, in ga posluša od vere v Kristusa. Ker je pa Pavl od pravice, čistosti in prihodnje sodbe govoril, prestraši se Feliks zavoljo svojih grehov in reče Pavlu: „Zdaj le pojdi, kader bom več časa imel, tedaj te bom že spet poklical“. (Dj. ap. 24, 21. 25.) In ni hotel več Pavla poslušati. Feliksu ni sveti Duh ušes in serca za božjo besedo odperl; toraj ni hotel več poslušati božje besede, ampak je Pavla od sebe poslal.

Pa saj tudi že iz svoje lastne skušnje veste, da se božja beseda človeka nič ne prime, ako ga sveti Duh ne razsvitljuje in božji besedi serca ne odpira. Ena in ravno tista pridiga enega omeči, in do solz gane; drugemu je pa prazen glas, in njene moči clo nič ne čuti, še smeja se. Od kod ta razloček? Pervega je med pridigo sveti Duh razsvitljeval, in k dobremu nagibal, drugega pa ne. Toraj pa molimo pred pridigo „Očenaš“ in „Češčenasimarijo“, da svetega Duha prosimo razsvitljenja, da bi razumeli, kar slišimo, in v serce sprejeli, kar se nam pove. O, prosite svetega Duha, te nebeške luči razsvitljenja namreč, prav iz dna svojega serca, kader koli pridite poslušat božje besede!

6. Po molitvi, s katero smo svetega Duha razsvitljenja prosili, bere se nedeljsko ali pa prazniško sveto berilo

in evangelije. Toraj tudi zdaj, kakor med sveto mašo, ravno iz tistega svetega konca k branju svetega evangelija vsi verniki vstanejo, in se z mašnikom prekrizajo, ter stojijo in prekrizani poslušajo sveto evangelije. Pridigar pové, iz katerega evangelista in koliko Jezusovih naukov da bo iz njega bral, in bere po tem za tisto nedeljo ali za tisti praznik odločeno berilo in evangelije. Prav zvesto vam je treba poslušati sveto evangelije, ki ga pridigar z lece bere, in ga, kolikor je mogoče, tudi v spominu ohranujete, da bote vedeli po njem tudi živeti. „Nikar nobene evangeljske besede ne preslišimo“, govori učeni Origen, „ker, kakor verujete, da med prejemanjem svetega rešnjega Telesa nobena tudi naj manjša drobtinica svete hostije na tla ne pade, zakaj bi ne mislili, da bi bilo ravno tolikošno pregrešenje eno samo Jezusovo besedo preslišati, kakor njegovo rešnje Telo v nemar spuščati!“

Po branem svetem evangeliju pridigar evangeljske bukve poljubi iz časti do naukov, kateri so v bukvah; zakaj če besede pozemljiskih kraljev v časti imamo, kako bi še le v časti ne imeli evangeljskih besed, ki jih je sam Kristus govoril? Bukve svetega evangelija so bile pri nekdanjih kristjanih v veliki časti. Nekdanji kristijani so pred njimi poklekovali, jih poljubovali, in roke umivali, prejden so jih prejeli, prejden so jih brali, ker je v njih zapisana božja beseda.

Z obredi ali ceremonijami, ki se pri branju svetega evangelija godijo, hoče nas katoliška cerkev spodbosti k zvestemu spolnovanju svetega evangelija ali naukov, ki nam jih je Jezus zapustil v svetem evangeliju. Ali pa vsi kristijani nauke svetega evangelija spoštujejo, radi poslušajo, dostikrat premišlujejo, in vedno z veseljem in na tanjko spolnujejo? V katerem stanu, v kateri starosti, pri katerem spolu bomo našli veliko, veliko takih kristijanov? Vsako nedeljo, vsak zapovedani praznik slišite sveto evangelije če le hočete, in s križem zaznamnujete svoje čelo, vi razuzdani zapeljivi nesramneži! ve nagnjusne mesene najemnice! Sveto evangelije vam pod zgubo večnega zveličanja zapoveduje sramožljivost in čistost,

in se tudi prekrížate na čelu, na katerem bi se vam morala svetiti sramožljivost in čistost, ta predraga rožica; zakaj ste tedaj tako nesramni, pohujšljivi in zapeljivi, da strup nečistosti razlivate okoli sebe, s svojim slabim zgledom druge v hudo vlečete, nedolžnost zapeljujete, in zapeljane duše pohujšujete in kazite tako, da jih ne bo mogoče več na pravi pot pripeljati? — Vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik slišite nekoliko svetega evangelija, ako le hočete, vi lažnjivci, opravlјivci, preklinjevavci! in se na ustih prekrížate. Sveto evangelije vam zapoveduje resnico govoriti, bližnjega po keršansko ljubiti, in njegovih slabost brez potrebe nikomur ne razodeti, krivice in razžaljenje voljno in molčé terpeti; zakaj tedaj lažete, opravljate, preklinjate? — Vsako nedeljo, vsak zapovedani praznik slišite nekoliko svetega evangelija, če le hočete, vi krivičniki, goljufje, tatje! in se prekrížate na persih. Sveto evangelije vam zapoveduje vsakemu pustiti in dati, kar je njegovega, premoženje bližnjega škode varovati ravno tako, kakor svoje lastno; zakaj tedaj vedno duhtate, kako bi bližnjega ogoljufali, preslepili, vkanili? — Kader se vam sveto evangelije bere, vsi stojite, in tudi vi, mlačni, suhi kristijani! stojite v znamenje, da ste pripravljeni precej in z veseljem storiti vse, kar vam Jezus zapoveduje v svetem evangeliju. Ali vam je tudi to resnica, kar s svojo stajo ali svojim stanjem kažete? — Mašnik kušne evangelske bukve iz časti do Jezusovih nauk, ki so hranjeni v svetem evangeliju; kakoršno čast pa Jezusovim naukom skazujete vi, malopridni kristijani? Ali vam hočem naravnost povedati? Sveto evangelije z nogami tap-tate, ker se ne zmenite za njegove nauke, in prav po ajdovsko živite. Oh, pomislite, pomislite, kam da vas bo pripeljalo vaše hudobno življenje!

7. Ko je pridigar sveto evangelije odbral, in iz rok djal, začne vernike učiti, Boga in njegovo voljo prav spoznati, in priporočati keršansko, bogaboječe življenje; toraj jim razlaga resnice keršanske vere, in popisuje lepoto keršanskih čednost, ter pripoveduje, kako dopadljiv je nebeškemu Očetu verni kristijan, ki je ž njimi ozaljšan, in kolikošen notranji mir tudi med velikimi težavami in stiskami vživa, kako srečen

bo pa še le na unem svetu, v svetem raju, kjer mu Jezus Kristus mesto pripravlja. S takim razlaganjem in popisovanjem skuša pridigar vernike v veri utrditi, in jim keršanske kreposti ali čednosti prikupiti. Popisuje pa tudi ostudnost pregreh, in skazuje, kako ostuden in zopern je nebeškemu Očetu, kdor je kaki pregrehi vdan, in pripoveduje, v kakošno nesrečo ga velikokrat že na tem svetu spravi, v prihodnjem življenju pa večno nesrečnega stori. S takim popisovanjem skuša pridigar vernikom pristuditi pregreho. In glejte, tako razlaganje in popisovanje imenujemo pridigo. V slednji pridigi si pridigar prizadeva vernikom ali kako čednost prikupiti ali kako pregreho pristuditi; zakaj ves sad pridige obstoji v tem, da se verniki od greha odtergajo, in k bogaboječnosti zavernejo, kakor David govori: „Hudobne hočem učiti tvoje pota, o Gospod! in grešniki se bodo k tebi spreobrnili“. (Ps. 50, 15.) Pa tudi pridige pridigar nareja tako, da v enih letih poglobitniše in potrebniše verske in djanske resnice naše svete vere vernikom razloži, in pokaže, kako jih razumeti, v katerih okoljščinah spolnovati, kakošno tolažbo iz njih prejemati, ter opominja po njih svoje življenje ravnati, ker jim obeta večno veselje v nebesih, ako se po njih ravnaajo, in napoveduje večno pogubljenje, ako jih ne spolnujejo.

Med poslušanjem božje besede smejo verniki stati ali pa sedeti.

8. Po pridigi pridigar poklekne, in večidel obmoli tri božje čednosti: „Vero, Upanje in Ljubezen“ v spričevanje, da zmed vseh drugih čednost so te tri naj potrebniše, in, tako rekoč, podlaga vseh drugih, ter djanjskih čednost.

9. Po tem z verniki vred spet moli „Očenaš“ in „Češčenasimarijo“. Molijo pa pridigar in verniki po skončani pridigi, da vsi skupaj Boga zahvalijo za nauke, ki so jih zdaj od božjega namestnika prejeli, in pa, da ga ponižno prosijo pomoči tudi v djanju dopolniti, kar so slišali; zakaj ne tisti, kateri božjo besedo le posluša, ampak kateri tudi po njej dela, tisti bo zveličan. Prosijo tedaj Boga pomoči, da bi od

njega pokrepčani zamogli poboljšati, kar so v pridigi nad seboj dobili pregrešnega, in si pridobiti, kar so v pridigi pomanjkljivega spoznali nad seboj, da bi se po tem takem zmerom bolj in bolj očiščevali, in Bogu vedno prijetniši prihajali.

Tako tedaj molijo pridigar in verniki pred pridigo, da svetega Duha prosijo razsvitljenja, ker poslušavec božjo besedo razumeva le takrat in jo sprejema v serce, in sklepa po njej obravnati svoje življenje, ko ga sveti Duh med poslušanjem božje besede razsvitljuje, in mu v serce govori. Molijo tudi po pridigi, da prosijo Boga pomoči tako storiti, kakor so slišali, da je treba delati; zakaj le komur Bog pomaga, tisti zamore živeti po zaslišani božji besedi. Toraj vernik po svetem Tomažu Kempčanu tako le k Bogu govori: „Govori le, o Bog! tvoj hlapec posluša. Tvoj hlapec sem jaz; razsvitli moj um, da bom spoznal tvoje zapovedi. Nagni k svojim besedam moje serce; naj gre v mene kakor dež tvoj nauk. Njega dni so Izraelci Mojzesu djali: Ti nam govori, in bomo poslušali; nikar naj nam Bog ne govori, da (od straha) ne pomerjemo. Jaz pa ne prosim tako ne, o Gospod! ampak rajše s prerokom Samuelom ponižno in goreče želim: Govori, o Bog! tvoj hlapec posluša. Naj mi ne govori Mojzes, ali kateri drugi prerok; rajši ti govori, Gospod Bog! navdihovalec in razsvitljevavec vseh prerokov! ker me zamoreš ti sam brez njih popolnoma podučiti, oni pa brez tebe ne. Zamorejo se sicer glasiti, duha pa ne dajo. Lepo, lepo povedó serca pa ne vnamejo, če ti molčiš. Pisma učijo, pomen pa le ti razodevaš. Skrivnosti pripovedujejo, njih skriti um pa le ti odkrivaš. Zapovedi oznanujejo, po njih živeti pa le ti pomagaš. Pot kažejo, po njem hoditi pa le ti moč daješ. Njihove dela so le zunanje, ti pa serca učiš in razsvitljuješ. Oni le od zunaj škropijo, ti pa rast deliš. Oni le na ušesa kričijo, ti pa nas umne delaš. — Ne Mojzes tedaj, ampak ti, moj Gospod Bog, večna Resnica! mi govori, da ne umerjem, in brez sadu ne ostanem, ako sem le od zunaj opominjan, v sercu pa ne vnet, in da mi ne bo v sodbo povelje zaslišano, pa ne storjeno, spoznano, pa ne prijetno, verjetno, pa v nemar puščeno. Govori tedaj, o Bog! tvoj hlapec posluša; ti imaš besede večnega življenja.

Govori mi, da bo moji duši kako veselje, in boljši vse moje življenje, tebi pa večna hvala in čast“.

10. Po izmoljenem „Očenašu“ in „Češčenasimariji“ se vernikom oznanijo potrebne reči. — Na to pridigar vernike, kakor konec maše, blagoslovi, ter nad njimi z desnico križ stori, in moli: „Blagoslovi vas vsegamogočni Bog Oče in Sin in sveti Duh, Amen!“ — Po tem se pri vernikih poslovi, rekoč: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ In verniki mu odgovorijo: „Na vekomaj. Amen“. — Kaj pravite, ali bi mogel pridigar keršanske poslušavce lepše popustiti kakor tako! — Amen.

XX. keršanski nauk.

Od dolžnosti božjo besedo v pridigah poslušati.

1. Zadnjič sem govoril od svetih opravkov pred pridigo in po pridigi.

Danes pa bom govoril od dolžnosti božjo besedo v pridigah poslušati.

2. Dolžni smo božjo besedo v pridigah poslušati:

a) Ker nam jo sam Bog zapoveduje poslušati. Ko je bil Bog Izraelcem po Mojzesu dal pisano postavo, ukazal jim je pisano postavo vseskozi premišljevat. Rekel jim je: „Vtisnite si te moje besede v serce, in jih premišlujte; denite si jih v znamnje na roke, in postavljajte si jih pred oči. Učite svoje otroke, da jih premišlujejo, kader sediš v svoji hiši, ali po potu greš, ali kader se vležeš, ali vstaneš. Zapiši si jih na prage in na vrata svoje hiše, da se pomnožijo tvoji in tvojih otrok dnevi“. (V. Mojz. 11, 18—21.) In v novi za-

vezi je Jezus Kristus aposteljnom, ko jih je po svetu razposlal, sosebno zapovedal narodom oznanovati njegove svete nauke. „Pojdite“, jim je rekel, „in učite vse narode“. (Mat. 18, 19.) Pa tudi narodom je zapovedal, aposteljne poslušati, ker je rekel aposteljnom: „Kdor vas posluša, mene posluša; kdor pa vas zaničuje, mene zaničuje“. (Luk. 10, 16.) In koliko mašnikov, ljubi kristijani! vam je že poslal Jezus Kristus, ki zdaj v nebesih sedi ob desnici svojega Očeta, da vam v njegovem imenu oznanujejo njegove svete nauke! Kaj ne, da so vam dolžni pridigovati? Pa glejte, ravno tako ste tudi vi dolžni poslušati njihove pridige. Vaši duhovni pastirji bi nasproti ravnali povelju Jezusovemu, ko bi ne hotli pridigovati; pa ravno tako bi tudi vi nasproti delali povelju Jezusovemu, ko bi ne hotli pridig poslušati.

b) Pa ko bi nam tudi Bog ne zapovedal njegove božje besede poslušati, vendar bi jo morali poslušati zavoljo svojega lastnega dobička, ker nas božja beseda podučuje, kaj nam je storiti, česar pa varovati se, da homo že na tem svetu srečni, v prihodnjem življenju pa večno zveličani; ker nas božja beseda razsvetljuje, in nam kaže ozki in robasti pot, po katerem samem se pride v nebeško kraljestvo. „Božja beseda“, pravi sveti Pavl, „je dobra v podučenje in prepričanje“. (II. Tim. 3, 16.) In kraljevi prerok David Bogu tako le govori: „Tvoja beseda je svetilo mojim nogam in luč mojim stezam“. (Ps. 118, 105.)

S koliko skerbjo in pridnostjo, ljubi moji! se pač človek uči dela, s katerim si upa prislužiti vse, kar koli gre k srečnem življenju na tem svetu! Pa sreča tega sveta le nekoliko časa terpi: še sto let ne preteče, in nič več človeku ne pomaga rokodelstvo, katerega se je s toliko pridnostjo učil; nič več ne pomaga časno premoženje, ki si ga je z rokodelstvom pridobival. Sreča pa, ki čaka pravičnega kristijana unod groba v svetem raj, je večna, nikoli ne bo minula. S tolikanj več pridnostjo bi se morali tedaj kristijani učiti še le tistega dela, s katerim se prisluži večna sreča v nebesih. Tega dela nas uči božja beseda, ker nam pripoveduje, kaj je prav, kaj je

greh, kako dobro delati, kako se hudega varovati. Kdo bi tedaj ne hotel poslušati božje besede, ako le v nebesa priti želi?

Kolikanj hrepeni, pomislimo še to, kolikanj hrepeni po luči in svitlobi popotnik, ki ga terdna noč dobi na razpolju, in se ne upa stopinje storiti iz strahu, da bi pravega pota ne zgrešil in ne zašel! In vendar če zaide, zadene ga le kratka nesreča, ktera se da kmalu popraviti. Tudi mi smo popotniki, ki potujemo proti svoji domovini proti nebesom; pa v tamni noči potujemo, ako nimamo božje besede, da bi nam stezo razsvitljevala. Ker se pa v tamni noči lahko zgreši pravi pot v nebesa, in nastopi pot v večno pogubljenje; kolikanj moramo tedaj po luči božje besede hrepeneti še le mi, keršanski popotniki proti nebesom, da nam pravi pot razsvitljuje in kaže, ker brez te luči tako lahko zaidemo v večno pogubljenje! Kdo bi toraj ne hotel božje besede poslušati, ako res želi v nebesa priti?

Oh, moji preljubi! kakošni bi pač bili, ko bi ne imeli božje besede, da nas uči, kaj je delati, kaj pa opuščati; da nam kaže pravo pot, po kateri je hoditi? V strašne hudobije bi se pogreznili, ko neverniki, kterim ni še luč Jezusovih nauk prisvetila, in toraj doprinašajo pregrehe, nad kterimi trepeče keršansko serce. Neverniki svoje molike z hudobijami častijo. O slepota! Neverniki delajo z bližnjim nizkega, revnega stanu, kakor mi z neumno živino; revnega bližnjega kupujejo, mu težke dela nakladajo, ga spet prodajo ali morijo. O pregreha! Neverniki molikom v čast tudi svoje otroke morijo. O hudobija!

Pa saj sami veste, kakošni so še clo v Jezusovih naukih rojeni in izrejeni kristijani, kteri pa, ko odrastejo, za Jezusove nauke nič več ne marajo, ampak jih znad sebe stresejo, in v nevednosti zarijavijo. Ali taki zarobljenci niso res nečistniki, pred kterimi ni nedolžnost nikoli brez skerbi? ali niso tatje, pred kterimi blago ni nikoli zadosti zaperto? ali niso tolovaji in ubijavci, pred kterimi si človek na nobenem samotnem potu

ni svest niti premoženja niti življenja ? ali niso ropavci, pred kterimi ni nobena cerkev zadosti zaklenjena ? ali niso taki zdivjani zarobljenci sami satani v človeškem mesu ? Pa kaj pravim satani ? ali niso veliko hudobniši od samega satana ? Satan nam škoduje, ako sami hočemo ; taki nas pa zoper našo voljo pripravijo v strašno nesrečo. Če pa že taki v Jezusovi veri rojeni in izrejeni kristijani zamorejo biti tolikošni hudo-delniki, ki vendar pri vsi svoji nevednosti še veliko Jezusovih naukov vedó ; kaj pravite, kakošni morajo biti še ljudje, ki od Jezusovih naukov clo nič ne vedo ?

Kdo tedaj še ne spozna, da je naša ojstra dolžnost poslušati božjo besedo, da nas podučuje in nam kaže pravo pot v nebesa ? Božja beseda, da vam ob kratkem povem, nam je v zveličanje potrebna ravno tako, kakor Jezusova smert na svetem križu. Vsak zmed vas ve, kako potrebno je bilo za naše zveličanje, da je Jezus terpel in umerl. Rešil nas je s svojo smertjo od večnega pogubljenja, v katero smo se bili zakopali po izvirnem grehu ; zadobil nam je spet nebeško kraljestvo. Pa glejte, kakor je v naše zveličanje potrebna Jezusova prelita kri, ravno tako nam je tudi potrebna v zveličanje božja beseda. Zastonj bi bili pogubljenja rešeni, ko bi zdaj hodili po širokem potu, kateri derži v pogubljenje, in po tem potu bi hodili že iz nevednosti, ko bi ne imeli božje besede.

c) Kaj pa, ko bi bil kristijan v Jezusovih naukih popolnoma podučen ? Tukaj vam ne bom še le skazoval, da ni lahko dobiti takega kristijana, kateri bi bil v Jezusovih naukih tako do dobrega podučen, da bi nobenega poduka več ne potreboval ; zakaj če se tudi kdo v svoji mladosti Jezusovih naukov nauči tako, kolikor je človeku njegove starosti mogoče, ali jih ne bo sčasoma pozabil, ako jih večkrat ne sliši ? In pa kateri človek se zamore v svoji mladosti Jezusovih naukov izučiti tako do dobrega, da bi v svoji odrasčeni starosti novih naukov ne potreboval, ki mu jih v mladih letih še ni bilo treba, in ki bi jih takrat tudi ne bil razumel, ko bi se mu bili tudi pripovedovali ?

Pa ko bi bil tudi kateri kristijan v Jezusovih naukih podučen tako, da bi clo nobenega novega nauka več ne potreboval, in tudi nič več novega slišati ne mogel: bil bi le vendar dolžen poslušati božjo besedo, ker božja beseda ne podučuje le samo, kaj je prav, kaj pa greh, kaj storiti, česa pa se varovati; ampak tudi zvestemu poslušavcu čednosti prikupuje, grehe pa pristuduje, serce k dobremu ogreva, in k bogaboječnosti vnema, priganja zvestega poslušavca, da dobro dela, se hudega varuje. Božja beseda je namreč ognjena in močna. Ko se je bil Jezus k dvema v Emaus gredočima učencema pridružil, in jima je sveto pismo razlagal; gorelo je serce v njih. Toraj sta si rekla, Jezusa spred oči zgubivši: „Ali ni bilo najno serce goreče v naju, ko je po potu govoril in nama pisma razlagal?“ (Luk. 24, 32.) In pa saj iz lastne skušnje vemo, kolikanj se človeku pri poslušanju božje besede včasih serce vname, in vse za bogaboječnost gorí. Kdor pa začne božjo besedo v nemar puščati, tudi vemo, da mu serce za dobro čez dalje bolj zmerzuje; zakaj kar bi bila zemlja brez solnca, to je človek brez božje besede; ves merzel po tami tava. Iz lastne skušnje vemo, kolikanj nas božja beseda k dobremu priganja, od hudega pa odvráčuje. Res, božja beseda je seme, ktero človeku v serce usejano poprej ali pozneje sad obrodi za dolgo večnost — Ker pa ni še zadosti Jezusovih naukov le vedeti, ampak je treba tudi, (in ravno zato se Jezusovi nauki oznanujejo,) da po teh naukih živimo, dobro delamo, hudo pa opuščamo; božja beseda nas pa ne podučuje samo, ampak nas tudi priganja dobro delati, hudega pa se ogibati; kdo ne spozna, da je tudi dobro podučeni kristijan dolžen božjo besedo poslušati, da bi ga k dobremu ogrevala in k bogaboječnosti vnemala.

d) Božjo besedo smo poslušati dolžni tudi zavoljo tega, ker moramo vsi dober zgled dajati, in se z dobrim zgledom k pobožnosti spodbujati. — Kdo tega ne ve, da bi mlačni in zraven še nevedni kristijani berž začeli odtegovati se poslušanju božje besede, ko bi vidili, da ne hodijo poslušat božje besede tisti, ki menijo, da so dobro podučeni v resnicah svete vere Jezusove? Nasproti pa, ko vidijo, da tudi dobro podučeni kristijani radi poslušajo božjo besedo, spodbada jih ta

lepi zgled, da tudi oni tem zvestejše hodijo poslušat božjo besedo.

3. Iz vsega tega sklenemo, da morajo božjo besedo poslušati a) pravični in b) grešniki, ako hočejo zveličani biti. Pravični kristijani morajo božjo besedo poslušati, da pravični ostanejo, in v pravičnosti rastejo; grešniki pa jo morajo poslušati, da se spreobernejo in spokorijo.

a) Pravični kristijani morajo božjo besedo poslušati, da pravični ostanejo, in v pravičnosti rastejo. Božja beseda pravične kristijane v pravičnosti poterdjuje, in h keršanski popolnamosti povzdiguje, ker nam na znanje daje, kako se je treba nevarnost ogibati, grešnih priložnost varovati, nad svojimi očmi, ušesi, jezikom in srcem čuti, kako se hudičevemu zalezovanju v bran postavljati, kako se v skušnjavah obnašati, da se ne greši; ker jim razodeva pregreške in pomanjkljivosti, katerih je tudi pravični poln, ter kaže, kako jih odpravljati in poravnati, kako od dne do dne pobožniši in popolniši prihajati, ker jih z močnodušnostjo navdaja, da se ne dajo zmotiti sleparskemu življenju posvetnjakov, ampak da z veseljem premagujejo vse napotljeje in zadržke na potu bogaboječnosti; ker jim v križih in stiskah nekakošno nebeško sladkost v serce vliva, in jih s tem tolaži, da jim unod groba večno veselje obeta v svetem raju. O, kako bi pač mogli bogaboječi kristijani obstati brez božje besede, ko jih marsikteri križi zadržajo, in jih posvetnjaki še zaničujejo in preganjajo! Ali, božja beseda jih tolaži, da nihče ne tako! Toraj vpelje sveti Tomaž Kempčan vernika tako le molečega: „O Bog! češčena bodi tvoja beseda, slajša kot med in sat v mojih ustih. Kaj bi v tolikih britkostih in stiskah začel, ko bi me ti ne pokrepčal s svojimi besedami? Da le kdaj v večno življenje pridem, ne maram, naj terpim zdaj, kar in kolikor si bodi. Daj mi dobro na svetu skleniti, daj mi srečno iz sveta iti. Spomni se me, o Bog! in pelji me naravnost v svoje večno kraljestvo. Amen“.

Božja beseda je pravičnim kristijanom očiščečavna voda, ki jih očiščuje od vsakdanjih pregreškov; je tisto olje, ki se priliva v svetilo pobožnosti, da ne ugasne; je hrana njih duš; je orožje, s katerim se skušnjavam ubranijo; je angelj božji, ki jih h keršanski popolnamosti povzdiguje. Bela obleka, kdo ne ve tega? bela obleka, če je od začetka tudi s tem lepša, omadeževa se sčasoma in ogerdí, ako se večkrat ne opere; svetilo, če tudi s tem lepše gori, sčasoma ugasne, ako se vanj olja ne priliva; trupljo, če je še tako zdravo in terdno, sčasoma opeša in umerje, ako se mu živež krati; človek, če je tudi močen, je od sovražnika premagan, ako nima orožja, da bi se ž njim v bran postavil.

Pravični kristijani! oblečeni ste v belo oblačilo, dokler ste brez smertnega greha, in toraj v stanu posvečujoče gnade božje. Dasiravno se greha varujete, kakor strupene kače, vendar se le večkrat spodtaknete, in v male pregreške padete ali iz človeške slabosti, ali iz naglosti in nepremislika, ali iz nevednosti. Res, tudi pravični večkrat pade v male pregreške, pa spet vstane. Če vam ravno ti pregreški belega oblačila ne ogerdijo, vendar ga le nekoliko omadeževajo. Beseda božja je tista voda, s katero si zamorete svoje z malimi pregreški omadeževano oblačilo spet oprati.

Pred altarjem vaših serc gori večnemu Bogu svetilo pobožnosti. Pa da to vaše svetilo ne ugasne, treba je vseskozi olja prilivati. To olje pa dobite v cerkvi pri poslušanju božje besede, po katerih dobivate zmerom večo ljubezen do lepih keršanskih krepost ali čednost, zmerom večje sovraštvo do grehov.

Zdravi ste na svojih dušah. Pa kakor zdravo telo slabi, in še umerje, ako se mu živež ne daje; tako bi vam tudi duša čez dalje bolj slabela v dobrem, ko bi jej ne dajali potrebne hrane. Potrebna hrana vaših duš je pa božja beseda. „Kar je jed telesu“, pravi sveti Krizostom, „to je duši božja beseda“.

Vi ste prebivališče in tempelj svetega Duha. Na ta tempelj pa večkrat naliv pridere, povodenj prihrumi, se vseskozi vanj vpirajo silni viharji, ter ga žugajo podreti; to je: v vas vseskozi pritiskajo hude skušnjave, in si prizadevajo končati vašo bogaboječnost. Kolikošne pomoči vam je pač treba v taki nevarnosti, in kako močnega orožja, da se ž njim v bran postavite svojim dušnim sovražnikom! V cerkvi se vam z oznanovanjem božje besede v roke daje to orožje, s katerim zamorete premagati svoje sovražnike, kakor je ravno s tem orožjem mladenec Jožef premagal Putifarjeve žene nesramno zalezovanje.

Vi ste pravični, pa ste dolžni vedno pravičnisi in popolnisi prihajati. Božja beseda vas bo k tej zapovedani popolnosti povzdigovala. Pomislite, h kolikošni popolnosti je božja beseda povzdigovala perve kristijane. Božja beseda je rodila toliko svetih mučencev, kateri so se strašno mučiti dali za sveto vero Jezusovo, in poslednjič še umoriti; toliko svetih spovedovavcev ali pričevavcev, ki so se rajše dali pretepati, po ječah metati, ob premoženje pripraviti, kakor da bi bili Jezusove nauke zapustili; toliko svetih devic, ki so rajše življenje zgubile, kakor pa preblagi venec čistosti; toliko svetih puščavnikov, kateri so svet zapustili, se na samotne, puste kraje podali, in od ljudi odločeni strahoma in trepetaje skerbeli za svoje zveličanje.

Ni se tudi ljubi moji! čuditi, da so bogaboječe duše vselej tolikanj hrepenele po Jezusovih naukih. Kralj David je rekel: „Veselim se tvojega govorjenja, o Bog! kakor človek, ki najde velik rop (plen). (Ps. 118, 162.) Božji prerok Jeremija (15, 16.) je rekel Bogu: „Tvoja beseda mi je v veselje in v razsvitljenje“. Razsvitljena Marija Devica je skerbno poslušala in premišljevala, ne le, kar je Jezus govoril, ampak tudi, kar so priprosti pastirji in drugi dobrega govorili od Jezusa. (Luk. 2, 19.) Marija, Martna sestra, je pri Jezusovih nogah sedela, in njegove nauke prav skerbno poslušala, da bi zvedela, kako dušo zveličati.

b) Grešniki pa morajo božjo besedo poslušati, da se spreobernejo in spokorijo. Grešnike sveto pismo primerja

spijočim. Sveti apostel Pavl piše v listu do Rimljanov (13, 11.): „Ura je že tukaj, da od spanja vstanemo“. Zdaj si pa mislimo človeka, ki terdo spi, in ga je na enkrat treba h kakemu delu, na katerem je veliko ležeče. Da se spijoči človek iz terdega spanja zbudi, treba ga je, jelite, klicati; in če ne sliši, bližjeje njegove postelje stopiti, in ga še glasneje poklicati, da se predrami. Kader se predrami, odpre morebiti na pol svoje oči, toda na drugo stran se oberne, in spet zaspi. Zdaj ga je treba nekoliko stresti, da se zave, in iz postelje vstane. Tu imate podobo v grehe zakopanega grešnika, kateri je svoje duše in njenega zveličanja pozabil, in toraj skoraj nič drugega ne premišluje, kakor kako bi stregel svojemu hudemu nag-njenju, svojemu mesenemu poželenju. Tak grešnik spi, tako rekoč, v svojih grehah, ker živi brez skerbi, dasiravno je v nevarnosti se večno pogubiti. Bogaboječi kristijani ga budijo iz grešnega spanja, ker ga s svojim lepim zgledom k bogabo-ječnosti kličejo; toda njih lepi zgled je preslab, da bi grešnika iz spanja zbudil, ga k poboljšanju pripeljal. Treba je toraj bližjeje njegove postelje stopiti, in ga glasneje klicati, da se predrami. To stori njegova vest, ktera ga glasneje iz spanja budi, kakor lepi zgledi bogaboječih kristijanov, ter nad njim vpije: „Doklej boš še spal, se še po mlaki pregreh valjaš? Vstani, poboljšaj se; ura se je že približala iz spanja vstati, in boljše življenje začeti!“ Grešnik se na glas vesti nekoliko predrami, spozna nevarni stan, v katerem se znajde, svoje oči na pol odpre; pa ne vstane, ampak oberne se na drugo stran, ter spet zaspi, še v grehah ostane. — Da se grešnik popol-noma zave, in iz spanja vstane, treba ga je potresti. Strese in pretrese pa ga božja beseda, ki jo sliši iz ust svojega du-hovnega pastirja, ker mu božja beseda od ene strani pred oči stavi nesrečno smert, ktera ga čaka, ako se ne poboljša; ojstro sodbo božjo, ki ga bo zadela, ako se ne spreoberne; peklenski ogenj, v katerem bo večno gorel z dušo in telesom, ako grehom slovesa ne da, in se ne spregovori. Od druge strani mu pa kaže neskončno usmiljenje božje, po katerem je Bog vsako uro pripravljen grešnika v svojo prijaznost vzeti, ako se z vsem srcem k njemu oberne; mu kaže veliko ves-selje, ki ga bodo angelji v nebesih imeli nad njim; in po

smerti večno plačilo v svetem rajju, ako za svoje grehe zadostuje božji pravici. Toraj pravi sveti Avguštin: „Ko bi bil tudi merzel ko sneg, zmerznjen ko led, terd kakor kristal, ne obupaj. Božja beseda bo ogrela, kar je ozeblega, stajala, kar je zmerznjenega; omečila, kar je terdega. Duh Gospodov bo pihal, in spokorne solze se bodo grešniku uderle iz oči“. Pa porečeš: „Je grozno spriden človek, in terd kakor skala“. „Nič ne dé“, pravi sveti Avguštin, „božja milost je močna dovolj omečiti ga. Saj nam sam Gospod pové po svojem preroku Jeremiju, da je njegova beseda enaka kladvu, ki tudi kamen razbije“.

Vidite, koliko moč ima božja beseda do grešnikovega serca! Obudi ga k spreobrnjenju in k pokori. Kako potrebno je toraj grešniku poslušati božjo besedo, ko bi bil tudi še tolikanj podučen v Jezusovih naukih, poslušati iz tega konca, da bi ga božja beseda k dobremu ogrela, in k pokori pripeljala! Grešnik, v grehe zakopan, vé sicer, da je božji sovražnik, pa vendar nekako ves merzel ostane; božja beseda pa mu njegovo nesrečo pred oči postavi tako, da ga tudi k dobremu ogreje in potegne. Kralj David jo vedel, da ni prav, kar je storil nad Betzabejo in Urijem; pa vendar tako dolgo ni šel sam v se, dokler ni Bog k njemu poslal preroka Natana, kateri mu je hudobijo storjenega greha v priliki postavil pred oči, ter ga ž njo k pokori spodbodel. In ravno to je že marsikdo zmed nas skusil, ki se je bil v grehe zgubil. V grehih je živel, in vedel, da prav ne dela; pa je vendar živel v nekakošnem pokoju. Ko je pa slišal to in uno pridigo, pravi sam, od tistega časa ni imel nobenega miru in pokoja v svojem sercu, dokler ni grehov zapustil, in se jih čisto spovedal. Božja beseda ga je tedaj prignala k pokori. Toraj govori sveti Bazilij: „Kolikokrat škofje in mašniki v cerkvi pridigujejo, tolikokrat se napravi večerja. Pri tej večerji se pa bolnikom na mizo postavljajo take pijače in take zdravila, ktere slepim pogled dajejo in mertvoudnim zdrave ude, gobove očiščujejo, merliče oživljajo in vse dušne bolezni ozdravljajo“.

4. Zdaj pa, preljubi moji ! ne vem , ali bi se veselil , in vas blagroval, ali bi še le žaloval, in vas miloval. Veseliti se moram, in vas blagrovati, če pomislim neskončno dobrotljivost božjo do nas , ktera nam tolikokrat kruh življenja lomi , ki jih ga še toliko in toliko ljudi strada, in nam s svojo nebeško lučjo razsvitljuje stezo v nebesa, ko jih še toliko tisuč tisučev ljudi tava po tami neverstva. Pa moj Bog ! morebiti bi mogel ravno zavoljo te tvoje neskončne dobrote do nas še le trepetati , in kristijane milovati , ker jih je vse preveč med nami, da to tvojo nezmerno dobroto nehvaležno in hudovoljno zametavajo , se božji besedi odtegujejo, in si toraj še večje pogubljenje na glavo nakopavajo. Vse preveč jih je med nami, da jim kruh življenja že preseda, da rajše po tami pregreh tavajo, kakor da bi hodili v svetlobi. Oh, Gospod, usmili se jih, katerim je že v zaničevanje postala tvoja beseda ! Amen.

XXI. Keršanski nauk.

Kaj nam je treba storiti, da nam bo v pridigah oznanovana beseda božja v zveličanje?

1. Dolžni smo božjo besedo v pridigah poslušati, ker nam jo Bog sam zapoveduje poslušati; — ker nas tudi lastni dobiček priganja, da jo poslušamo; — ker vsak prav lahko pozabi tudi to, kar je kdaj dobro vedel; — ker nam je vsem treba, verskih resnic spominjati se in k dobremu opominjanim biti; — ker smo vsi dolžni eden drugemu dober zgled dajati, ter se k pobožnosti spodbujati. Božjo besedo morajo poslušati tako pravični kristijani, kakor tudi grešniki, ako hočejo zveličani biti; pravični kristijani jo morajo poslušati, da pravični ostanejo, in v pravičnosti rastejo; grešniki pa, da se spreobrnejo in spokorijo. Vse to je bilo v zadnjem keršanskem nauku bolj na drobno razloženo.

2. Danes pa bomo v ozir poslušanja pridig obravnavali spet drugo vpraševanje, in sicer tega le:

Kaj nam je treba storiti, da nam bo v pridigah oznanovana beseda božja v zveličanje? — ali z drugo besedo: Kako je treba v pridigah oznanovano besedo božjo poslušati?

Da nam bo v pridigah oznanovana beseda božja v zveličanje, moramo

a) svoje serce za božjo besedo pripraviti, ker Bog po navadno na serce govori le tistim, kateri imajo za božji glas pripravljeno serce. Drugi pa, ki nimajo za glas božji pripravljenega serca, slišijo sicer božjo besedo iz pridigarjevih

ust; pa jim ne pride dalj, kakor do ušes in se spet nazaj verne; njih serca ne omeči.

Kako pa je treba svoje serce za božjo besedo pripravljati? — Ravno tako, kakor sejavec zemljo za seme pripravlja, ki ga misli vanjo vsejati; zakaj božja beseda je po Jezusovih besedah seme, naše serca pa so zemlja. Pomislimo toraj, kako sejavec zemljo pripravlja za seme, da bomo spoznali, kako moramo tudi mi svoje serca pripravljati za božjo besedo.

Sejavec, preden začne seme sejati, pobere iz zemlje kamnje in ternje, ktero bi semenu branilo v zemljo pasti in sad roditi. Ravno tako poberimo tudi mi, že preden pridemo poslušat božjo besedo, iz svojih serc vse mnogotero kamnje in ternje, ktero je božji besedi na potu, da ne more v naše serca priti in sadu roditi. Hočem reči, da že po potu proti cerkvi gredé užugajmo svoje hude nagnjenja, da bodo molčale, ko bo Bog med oznanovanjem božje besede k nam govoril; da se ne bodo viharji hudęga poželenja v nas vzdigovali, ter nas kakor čoln na morju sem ter tje zaganjali, kader se nam bo oznanovala božja beseda, temveč da bo po naših sercih tihota, ktere je tolikanj treba, da se notranji glas božji sliši. Ko bi hude nagnjenja med poslušanjem božje besede v nas razgrajale, in bi nas hudi duh gospodaril; ne moglo bi seme božje besede v naše serce, nekaj že zato ne, ker se božji duh ne pajdaši s posvetnim, pregrešnim duhom, nekaj pa zato ne, ker bi rajše svoje hude nagnjenja poslušali kakor pa božjo besedo. Ko bi hude nagnjenja po naših sercih rjule med poslušanjem božje besede, nosile bi nam na misel mnoge prazne izgovore zoper božjo besedo: nečistniku bi njegovo razuzdano meseno poželenje na misel nosilo, da se ne more nečistosti zderžati; pijancu, da pijanost ni ravno toliki greh, in drugemu grešniku kaj drugega. In ko bi rajše poslušali svoje hude nagnjenja, kakor glas božji; ne hotli bi Bogu odpreti svojega serca, ko bi tudi med pridigo kterikrat nanj poterkal.

b) Moramo vselej pred poslušanjem božje besede svetega Duha prositi razsvitljenja, da bi umevali vse, kar se nam bo oznanovalo, in po zaslišani božji besedi k Bogu zdihovati za pomoč, da bi zamogli tudi storiti, kakor smo podučeni.

c) Moramo božjo besedo poslušati s pravo vero in sveto častjo, in toraj iz pridigarjevih ust prejemati svete nauke, kakor iz samih Jezusovih ust; zakaj pridigarji učijo vpričo Boga in namesto samega Jezusa Kristusa. S koliko častjo bi pač poslušali Jezusa Kristusa, ko bi v človeški postavi med nas prišel, ter nas učiti začel, kakor je nekdaj na Judovskem učil! Pa glejte, mašnike vam pošilja namesto sebe, da vas učijo v njegovem imenu; ali jih toraj ne bote poslušali z živo vero in sveto častjo? „Kdor vas posluša“, je rekel Jezus svojim apostelnom, „mene posluša; kdor pa vas zaničuje mene zaničuje“. (Luk. 10, 16.) Poslušajte, kako sveti apostelj Pavl Korinčane opominja, da naj božjo besedo poslušajo z živo vero in sveto častjo; piše jim: „Nismo taki, kakoršnih je clo veliko, da bi kazili besedo božjo, ampak odkritoserčno in kakor iz Boga pred Bogom govorimo v Kristusu“. (II. Kor. 2, 17.) Od Solunjčanov nam tudi pové sveti apostelj Pavl, da so božjo besedo iz njegovih ust prejemali kakor iz samih božjih ust; pisal jim je: „Neprenehoma hvalimo Boga, ker ste vi, kader ste prejeli od nas besedo oznanila božjega, sprejeli jo ne kakor človeško besedo, ampak (kar je res,) kakor besedo samega Boga, kateri dela v vas, ki ste verni postali“. (I. Tes. 2, 13.) Z enako sveto častjo je mogočni cesar Konstantin Veliki poslušal božjo besedo. Da bi svoje spoštovanje do božje besede na znanje dal, poslušal jo je po cele ure stojé, in se ni usedel. In ko mu nekéga dne škof reče, naj se usede, odgovori mu cesar: „V greh bi si štel, ko bi božjo besedo poslušal pri zložnem zaderžanju (svojega telesa) in z nepaznim ušesom!“ — Posnemajte tudi vi v tej reči pohvaljene Solunjčane in pobožnega cesarja Konstantina, in nikar ne bodite zmed tistih hudobnih kristijanov, kateri se med božjo besedo radovidno ozirajo okoli sebe, se pogovarjajo ali posmehujejo; toraj se ogibajte v cerkvi tistega

kraja, kamor se shaja druhal razuzdanih posvetnjakov in so-
druga spridenih žensk, katerim bi bilo bolje iti v hlev k ne-
umni živini, kakor priti v cerkev pred živega Boga.

d) Moramo božjo besedo poslušati zvesto in z vso
skerbjo. Ko bi nam cesar poslal svojega namestnika, da bi
nam povedal, kako naj ravnajmo, da bomo čez nekoliko ted-
nov na tem svetu popolnoma srečni, in da bomo zadobili vse,
česar poželi naše serce; česa pa se moramo varovati, da ne
bomo čez nekaj tednov v ječo verženi za ves čas svojega
življenja: jelite, vsako njegovo besedo bi prestregli, da bi
vedeli, kaj storiti in česa se varovati, da ne bomo čez nekaj
tednov verženi v ječo, ampak da homo dosegli vse, česar po-
želi naše serce? In kdor bi teh besed ne hotel poslušati, ali
bi ga ne imeli za neumnega? Glejte, Kralj nebes in zemlje,
Jezus Kristus, vam pošilja mašnike, svoje namestnike, da vam
pripovedujejo, kaj storite, da bote čez nekoliko let neizrečno
srečni, in česa se varujte, da ne bote čez nekoliko let za
vselej verženi v peklensko ječo; ali ne bote toraj skerbno
prestregli vsake besede iz njegovih ust? Ali ne bote pridig-
garjev poslušali zvesto in skerbno, kar vas skoraj pri vsaki
pridigi prosijo, prejden se oddahnejo, če pomislite, da so naj
potrebniši nauki obdani z večjo tamo, ker na tanjko popisujejo
natorne slabosti in skrivne zvijače človeškega serca? Tudi se
ne sme od vsega razločno govoriti; temveč veliko je v skrivnosti
rečenega, da se nedolžni ne pohujšajo, in da razumevajo samo
tisti, kateri so prizadeti. Kdor se tedaj pri oznanovanju božje
besede znajde, kakor bi bil ušesa doma pozabil; kdor med
pridigo dremlje, ali vseskozi kaj družega premišljuje: kako bo
tak razumel, kar se le v skrivnosti pove; kako bo vedel, kaj
se je pridigovalo? Ali se je čuditi, da tak poslušavec po
pridigi vé ravno toliko, kolikor pred pridigo? Kaj mu po-
maga, če je tudi sem ter tje kako besedo prestregel iz pri-
digarjevih ust, če pa vendar ne vé, kaj da je pridigar pove-
dal? Ali bo mogel živeti po naukih, ki jih je pridigar v
Jezusovem imenu oznanoval, on pa preslišal? Ali ni za ta-
kega ravno toliko, kakor da bi bil med pridigo doma spal?
Saj še zvesto poslušamo človeka, ki nam pripoveduje nepotrebne

posvetne novice, ktere nas nič ne poboljšajo, če jih tudi že poprej vemo; ali toraj ne bomo še le zvesto poslušali pridigarja, kateri nam oznanuje besede večnega življenja, ki nas pripeljejo v večno zveličanje, ako jih spolnujemo? — Leta 1852. ste dve ladiji s sužnjimi iz Dominikve (Dominique) prijadrale v Demeraro. Med sužnjimi je bilo tudi nekoliko kristijanov. Neka keršanska žena, ki je poprej stanovala ravno tam, od kodar so se zdaj ubogi sužnji pripeljali, poda se na eno tistih dveh ladij, da bi pozdravila svoje keršanske znance. Kakor hitro keršanski sužnjiki zagledajo znano ženo, jej rečejo: „Pripeljali smo se tu sem, pripeljali iz Dominikve, kjer se nam je oznanovala zlata beseda božja; toda oh, mi ne vemo, ali bomo tudi tukaj kdaj slišali Gospodovo besedo? O mi ubogi sužnjiki! Ni nam tolikanj mar, kam da nas pripeljejo, ampak le za to nam je mar, da bi zamogli poslušati božjo besedo“. Žena, ko sliši njih žalovanje in hrepenenje po božji besedi, pove jim, da bomo tudi v Demerari dobili cerkev in misijonarja. In ubogim zamorcem se žalost v veselje spremeni. Vsi veseli zakličejo svojim tovaršem v drugi ladiji: „Bodite potolaženi; tudi tukaj bomo dobili cerkev in keršanske učenike!“ Nad temi ubogimi zamorci se razgledujmo tudi mi, ter z veseljem, zvesto in z vso skerbjo poslušajmo božjo besedo!

Vselej tedaj, še prejden v cerkev stopite, odpravite od sebe vse posvetne skerbi in misli, in med oznanovanjem božje besede premišlujte le samo to, kar se vam pripoveduje; in ko bi kake resnice prav ne razumeli, in bi toraj razlaganja potrebovali, išcite ga pri svojem bogaboječem in modrem spovedniku. Zvesto in z vso skerbjo poslušajte božjo besedo tudi takrat, ko se vam razlagajo resnice že davno znane: izprašujte se med oznanovanjem, ali se vaše življenje vjema z oznanovanimi resnicami ali ne; hvalite Boga, da nam je skazal tolikošno dobroto, od ktere ravno pridigar govori, in sklepajte svoje življenje obravnati po zaslišani božji besedi.

Kdo, ljubi moji! bi božje besede ne poslušal zvesto in z vso skerbjo, če še to pomislimo, da nas je Bog morebiti ravno pri zvestem poslušanju te ali une pridige sklenil sosebno

razsvetliti, in k dobremu prenagniti; ako pa te ali une pridige zvesto ne poslušamo, ostanemo, kakoršni smo? Marsikdo je med oznanovanjem božje besede ves zamišljen, in v druge misli in skerbi zgubljen, in toraj nima nobene koristi od božje besede, ktero korist pa bi imel, ko bi bil zvesto poslušal božjo besedo, ker ga je bil morebiti Bog sklenil ravno pri tisti pridigi posebno razsvetliti, in k dobremu prenagniti, če bo zvest in skerben poslušavec.

Pa veliko je kristijanov — oh, da moram tudi kaj takega povedati! — veliko je kristijanov, kateri božjo besedo v nemar puščajo, ter svojo vest tolažijo s tim, da pravijo: „Ta pridigar nič kaj všeč ne pridiguje, ne moremo ga poslušati“. — To je gotova resnica, da se nekteri pridigar lagleje posluša kakor drugi; da se besede nekterega pridigarja bolj primejo človeka, in mu globokeje v serce segajo, kakor kakega drugega. — Pa tudi to je gola resnica, da vsak pridigar in pri vsaki pridigi pové toliko, da bi bili vsi poslušayci zveličani, ko bi živeli po zaslišanem nauku; in komur je mar za podučenje in zveličanje, vsakega pridigarja ponižno posluša. Pa tudi to je res, da se znajde takih čudnih kristijanov, da jim ni skoraj nobeden pridigar všeč. Ta pridigar jim prehitro govori, uni prepočasi, tretji pretiho, četerti preglasno; ta je preojster, uni premehek, tretji zmerom eno pripoveduje. In mislim, ko bi aposteljni zdaj učiti začeli, bi tudi oni vsem današnjim čudnim, neušječnim kristijanom ne dopadli. Marsikteri bi djali: „Sveti Pavl je preojzter, sveti Joan premehek, drugi drugačni, kakor jih potrebujejo sedajni časi“. O spačeni taki časi, katerim se nikoli ne ustreže!

Ljubi moji kristijani! kateri koli pravite, da tega ali unega pridigarja ne morete poslušati, poslušajte ga, kdor koli vam oznanuje božjo besedo; zakaj božji besedi gre čast zavoljo Boga, ne zavoljo človeka. Jezus je nekda sam učil, zdaj pa uči po svojih služabnikih, in vam zapoveduje jih poslušati. Glejte, ravno vas zadevajo besede Jezusove, ki so rečene aposteljnem in vsem pridigarjem: „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje“. (Luk. 10, 16.) Naj tedaj pridigar govori mehko

ali ojštro, prijetno ali neprijetno, morate ga poslušati in po njegovi besedi delati zavoljo Boga. Morebiti radi poslušate tega ali unega pridigarja, druge zaničujete, pokorni pa niste nobenemu. Poslušajte, kako sveti Francišek Salezij govori: „Skusil sem“, pravi, „če sem komu pisal na slabem papirju in gerdo, zahvalil se mi je ravno tako serčno, kakor ko bi mu bil na naj lepšem papirju in naj lepše pisal. Pa zakaj? Gotovo iz nobenega drugega vzroka ne, kakor ker ne gleda ne na lepoto papirja, ne na lepoto čerk, ampak na mene, ki mu pišem. Ravno tako bi mogli ravnati tudi z božjo besedo. Ne smeli bi gledati, kdo nam jo oznanuje in razlaga; temveč dovolj bi nam moglo biti, da se Bog posluži tega ali unega pridigarja, da nas podučí. In ko vidimo, da ga Bog tolikanj časti, da nam po njegovem jeziku govori; kako bi ga mi ne hotli častiti in spoštovati?“

d) Moramo, kar slišimo, na sebe obračati, ne pa na druge. Med poslušanjem božje besede zmerom sami sebe izprašujmo, ali smo živeli tako, kakor nas božja beseda uči, ali ne. Če nam vest očita, da ne, precej sklenimo, posihmalo živeti po zaslišani božji besedi; če nam pa vest pové, da že tako živimo, Boga v sercu natihoma hvalimo, da nam daje po njegovi božji besedi živeti, ter ga prosimo, da naj nas tudi posihmalo varuje pasti v grehe, katerih ostudnost in hudoba se ravno kar popisuje, in da naj nas ohrani v tistih čednostih, katerih lepoto in imenitnost pridigar dopoveduje.

Ne bilo bi pa prav, ko bi med poslušanjem božje besede preiskovali le življenje drugih ljudi, ter presojevali, ali je po božjem nauku obravnano ali ne, in bi le na druge zavračali vse, kar slišimo. Pa kakor človek ložeje v očesu svojega bližnjega pezdí ugleda, kakor pa da bi v svojem lastnem bruno čutil, ravno tako tudi med poslušanjem božje besede rajše na druge kakor na sebe obrača to, kar sliši. Ne da bi kristijan sam pri sebi natihoma rekel: „V tem sem jaz prizadet“, pravi le rajše: „Gospod so danes tega in unega prav dobro popisali; škoda, da danes ni bilo pri pridigi mojega soseda, ki zmerom klepeta zoper mene; moji ženi, mo-

jemu možu bi se bila prav prilegla današnja pridiga“. O malopridnež! kaj gledaš nad bližnjim male slabosti, ki nad seboj nočeš viditi velikih pregreh? Na druge božjo besedo obračaš, sam pa v nevednosti in nespokornosti ostajaš? Če tebe zadene, kar slisiš, vzemi si k sercu, ter poboljšaj svoje življenje po zaslišani božji besedi, da odideš božji jezi. Če pa nisi prizadet, ne zvrčaj božje besede na bližnjega; ampak hvaležen bodi Bogu, da te je še obvaroval greha, od kterega pridigovati slišiš, in glej, da v prihodnje vanj ne zabredeš. Kdor stoji, naj gleda, da ne pade.

e) Moramo božjo besedo z dobrim srcem poslušati in iz tega konca, da bi po njej vedeli tudi delati in živeti; zakaj življenje po božji besedi je dobri sad poslušanja božje besede. Ne poslušajmo tedaj božje besede le iz navade, le primorani, le merzlo, ali zato, da bi pridigarja presojevali, in zoper njega lagljeje kaj govorili, ampak radi, z lačnim in ponižnim srcem in iz tega konca, da bi svoje življenje ravnali po božji besedi. Nikar ne zelimo, da bi se božja beseda prilegala našemu hudemu poželenju, kar je nemogoče, in nikar je ne razlagajmo po svojem hudem poželenju; ampak svoje hudo nagnjenje po božji besedi krotimo in zatirajmo. Ne želi se poboljšati, ampak spriditi se hoče, kdor hoče slišati le to, kar dopada njegovemu hudobnemu sercu. Le če bomo z veseljem poslušali božjo besedo in iz tega konca, da bi po njej obravnovali tudi svoje življenje; potlej smemo upati, da bo v naših srcih sad obrodila za neskončno večnost. Sveti Janez Kapistran je pridigoval nekega dne, v kako nesrečo pelje igra, in kako nečimurno se nosijo ženstva. Po skončani pridigi so mnogi igravci svoje karte in kočke, in mnoge ženske svojo nečimurno obleko prinesle na terg, in so na očitnem tergu vse v ogenj pometali in požgali. Vsi ti so pač dobro razumevali besedo Jezusovo, ki pravi: „Blagor jim, ki mojo besedo poslušajo in jo spolnujejo“. (Luk. 11, 28.) — Enake čudne spreobrnjenja so se godile tudi na pridige svetega Antona Paduana. Enkrat je imel ta sveti pridigar okrog sebe zbranih dvanajst tisučev poslušavcev. Med njimi je bilo veliko očitno znanih grešnikov, ter nečistnikov, ropar-

jev, ubijavcev in drugih enakih hudobnežev. Antonova pridiga pa jim je serce pretresla tako močno, da so kar na glas ihteli, zdihovali, jokali, in se po persih terkali; večkrat je moral sveti Anton clo prejenjati s svojim govorjenjem zavoljo silnega glasnega žalovanja skesanih grešnikov. Eni namreč so kar na glas svojo žalost na znanje dajali, ter rekli: „Jezus, sin Davidov, usmili se me!“ Drugi so se po persih terkali, ter žalovali: „Gorje meni, pekel sem si zaslužil!“ Spet drugi so roke kviško spenjali, in kar na glas dobre sklepe delali, rekoč: „Nikdar več, o ljubi Jezus, nikdar več nočem grešiti!“ — Tak sad mora pridiga donašati, in po tem se smemo zanašati, da je seme božje besede padlo na dobro, rodovitno zemljo! — Pa bodi Bogu potoženo, da se to tako poredkoma zgodi!

Ljubi moji! pogosto se oznanuje beseda božja, pa je vendar ne malo nevednih in terdovratnih kristijanov med nami. Kaj pravite, od kod je to? Božja beseda je nerodovitna, ker jo malokdo posluša z dobrim srcem in tem namenom, da bi se poboljšal. Kaj pomaga božjo besedo poslušati dremotno, razmišljeno, mlačno, le iz navade; poslušati brez resničnih želj po zaslišani božji besedi tudi živeti?

Nekteri so še hudobniši od teh, ker hočejo pridigarja in pridigo imeti po svojem poželjenju, in toraj tudi božjo besedo razlagajo po svojem hudem poželjenju. Sveti Jezusovi nauki so hudobnežem zoperni, ker jim ukazujejo hudo nagnjenje zatirati in meseno poželjenje krotiti. Ker pa hudobneži nočejo zatirati svojega hudega nagnjenja, in mesenega poželjenja krotiti, ampak mu vse privolijo, česar poželi; začnejo zaničevati svete nauke in oznanovavce svetih nauk, in imajo zmerom kaj prerokovati in jezljati. Ni malo grešnikov, kateri božjo besedo razlagajo po svojem hudem poželjenju, in se ne pustijo prepričati, da je njih življenje hudobno; nočejo verjeti, da je vasovanje, ples, norost, nečistost, mehkužno življenje in druge take reči greh, pa bodo v nevarni bolezni radi verjeli. Zdaj hudo poželjenje vso moč božje besede od njih odganja; potlej jih bo pa pobijala ravno ta beseda božja, ki so jo poprej zaničevali. Veliko je pogubljenih, ker so nalašč pozabili ali

zaničevali svete nauke; zdaj jih ravno zato vest neizrečeno peče in ujeda v peklenskem večnem plamenu, ter jih bo pekla in peklila vekomaj, ker si zdaj nič več ne morejo pomagati. Glej zaničevavec Jezusovih naukov! kam boš tudi ti prišel, ako se ne spreoberneš? Tebi je to še mogoče; kateri so pa zavoljo tega že v peklu, jim nič več ni mogoče se spreobrniti in si pomagati.

Se pa tudi ne manjka kristijanov tako hudobnih, da še druge priproste kristijane odvrtačujejo od tega, da bi po zaslišani božji besedi živeli, ter se varovali greha, ktereга ostudnost je pridigar ravno popisoval, ker pravijo: „Si neumen, neumna, če verjameš, da je to greh. Ni treba vsega verjeti, ker duhovni strašijo. Kdo bo zate maral, če živiš ko nuna?“ — O polni vseh zvijač in vse hudobe, sinovi satanovi in sovražniki vse pravice! ali ne jenjate prevračati prave poti Gospodove? Ali to zaslužijo bogaboječi in vneti oznanovavci svetega evangelija, kedar svojo dolžnost dopolnujejo, in za vaše neumerjoče duše ljubeznivo skerbijo, ki bodo morali zanje Jezusu odgovor dajati? Ali to zaslužijo pridigarji, da praviš, da jim ni vsega verjeti, da le strašijo? Ali to zaslužijo, če vam nočejo, kakor bi radi, s praznimi obljubami in z nauki po vaši hudobni volji ušes šegetati, in vam nočejo zmot oznanovati v svoje in vaše pogubljenje? Bi morda radi od pridigarjev slišali: „Pot je prostorna proti večnemu nebeškemu kraljestvu in živite po svojem poželjenju v napuhu, v blagalakomnosti, v nečistosti, v sovraštvu, v požrešnosti in pijanosti, v preklinjevanju, v lenobi do božjih reči, in bote vendar le v nebesa prišli?“ Je li Jezus tako učil? učil živeti po spačeni volji, v razuzdanem veselju in pregrešnih norostih? Nikakor ne, temveč učil je svoje hudo poželjenje premagovati, svoje hudobne želje križati in mertviti, v pokorjenju živeti. Kaj so pa aposteljni učili? Ravno to, kar Jezus Kristus, in kar zdaj duhovni z lece učijo. Kako so svetniki živeli? Berite popisovanje njih življenja, in se bote prepričali, da so živeli po naukih Jezusovih in aposteljnov, in so rajše umerli, kakor da bi bili od teh naukov odstopili. In glejte, ravno tako mora živeti vsak, kateri hoče v nebesa priti; zakaj ni ga

drugega pota v nebesa memo tega, katerega nam je Jezus Kristus zaznamoval s svojimi nauki in lepimi zgledi, in po katerem so svetniki v nebesa prišli.

O nehvaležni kristijani, da zamorete zameriti duhovnim pastirjem, ako vam tudi oostro resnico naravnost povedó, kader se zoper pregrehe in hudobije svojih vernikov vzdigujejo! Kaj bi rekli od pastirja, kateri bi vidil volka ovce moriti, in bi molčal? Kako morete tedaj zameriti pridigarju, ako vpije, kader vidi, da hoče peklenski volk požreti duše odkupljene z Jezusovo kervjo? Pa v svoje veliko veselje smemo pomisliti, prečastiti oznanovavci Jezusovega evangelija! da je še veliko takih duš, ktere božjo besedo s ponižnim in lačnim srcem prejemajo iz naših ust, in po njej svoje življenje ravnaajo. Pa da je tudi naše pridigovanje pri vseh zastoj, vendar bi ne smeli molčati; zakaj tudi nam je rečeno, kar je Bog nekda govoral svojemu preroku Izaiju (58, 1.), rekoč: „Vpij, in ne jenjaj! Kakor trobenta povzdiguaj svoj glas, in oznanuj mojemu ljudstvu njegove hudobije, in Jakobovi hiši njene pregrehe“. Tudi nam je rečeno, kar je Bog nekda govoral svojemu preroku Ezehielu (3, 18.), rekoč: „Sin človekov! čuvaja sem te postavil hiše Izraelove; slišal boš besedo iz mojih ust, in jim jo oznanoval v mojem imenu. Kader hudobnemu rečem: Gotovo boš umerl; ti pa mu tega ne oznaniš, ga ne opominjaš, da naj se verne od svojega hudobnega pota: bo sicer hudobni umerl v svoji hudobiji, pa njegovo kri bom iz tvojih rok tirjal“. Ker smo tudi mi kristijanom od Boga v čuvaje postavljeni, kako bi se mogli sodnji dan izgovarjati, ko bi jim zamolčali resnico, bodi si že iz strahu, ali izakega drugega vzroka? Toraj je tudi sveti Joan Krizostom rekel svojim poslušavcem: „Naj mi nihče ne zameri, naj se nihče ne togoti, da oostro resnico naravnost povem; zakaj nobeden me ne bo spremil pred sodnji stol Jezusa Kristusa, ampak sam bom moral odgovor dajati za ovce, ki so mi izročene. Tudi nam je rečeno: Oznanuj besedo, ne jenjaj, bodi si priložno ali nepriložno, svari, prepričaj, prosi z vsem poterpljenjem in naukom. Zakaj prišel bo čas, ko zdravega nauka ne bodo terpeli, ampak si bodo po svojih željah izbirali učeníke, kakor

jih bodo ušesa serbele; in bodo od resnice ušesa odvrčevali, k basnim pa se obračali. Ti pa čuj, vse poterpi, opravi delo evangelista, spolnuj svojo službo“. (II. Tim. 4, 2—5.)

Kdor noče poslušati božje besede, nosi nad seboj znamenje večnega pogubljenja; zakaj božjo besedo zaničevaje kaže, da ni kristijan. Ko bi kdo otroku, kateri je v tuji deželi, hotel prebirati in razložiti od očeta poslano pismo, pa bi otrok ne hotel poslušati, kaj menite, ali bi bil to kaj prida otrok? Ali je toraj kaj prida kristijan, kateri noče poslušati božje besede, ko mašnik božje do nas poslano pismo razlaga, in pripoveduje, kaj da nam je Bog pisal iz nebes. Sveti Antonin pravi: „Kdor ne more nobene jedi užiti, kaže, da je bolen; kdor pa ne more uživati duhovne jedi, ki je božja beseda, razodeva, da se njegova duša znajde v prav hudem stanu“. Kdor božjo besedo zaničuje, nosi nad seboj znamenje večnega pogubljenja; zakaj komur ni mar poslušati božje besede, zaničuje Jezusa, kateri govori po svojih namestnikih, ni žejen svetosti, ne lačen dobrih del, in bo pogubljen. Poslušajte, kaj pravi Bog po svojem preroku Jeremiju (11, 3.): „Preklet je človek“, govori Gospod Bog, „kteri ne posluša naukov“. Poslušajte, kako govori Jezus od takih, kateri se božji besedi umikajo. „Kdor je iz Boga“, pravi Jezus, „posluša besedo božjo; za tega voljo je vi ne poslušate, ker niste iz Boga; vi ste iz očeta hudiča“. (Jan. 8, 47. 44.) Kaj bi bilo toraj reči tistim kristijanom, kateri med oznanovanjem božje besede iz lenobe doma ostajajo, doma ležijo, ali igrajo, ali v pivnici pijejo, ali se po satanovih potih vlačijo? Kaj drugega, kakor „Vi ste iz očeta hudiča!“ Kaj bi bilo reči tistim kristijanom, kateri po izbranem svetem evangeliju iz cerkve gredó, ali se pa vsaj spred cerkvenih vrat okrog cerkve ali po drugih krajih razidejo med oznanovanjem božje besede? Ravno to, kar je sveti škof Hilarij rekel takim gerdobam. Neko nedeljo namreč se je po branju svetega evangelija nekaj mlačnih kristijanov spravljalo iz cerkve, da bi pridige ne poslušali. Sveti Hilarij jim je glasno rekel: „Le pojdite iz cerkve, pa vam povem, da iz pekla ne bote mogli“. In kader se po skončani pridigi pred cerkvene vrata ali pa v cerkev privlečejo, ter se k mo-

litvi napravljajo, bilo bi jim reči: „Kdor božji postavi uho umika, da bi je ne slišal, je gnjusoba njegova molitev“. (Preg. 28, 9.) Gnjusoba je tedaj tvoja molitev, kateri koli uhajaš božji besedi.

Željno poslušanje božje besede je pa znamenje večnega zveličanja. Kdor božjo besedo posluša ne primoran, ne iz navade, ne merzlo, ampak rad, lačno in ponižno, da bi svoje življenje po njej poboljšal, on ima nad seboj znamenje zveličanja. Kralj Salomon pravi: „Modrosti začetek so resnične želje po naukih“. (Modr. 6, 18.) Če te tedaj veseli, ljubi kristijan! božjo besedo poslušati iz tega konca, da bi po njej svoje življenje ravnal; dobro znamenje je to, to je znamenje, da si dober. Zakaj dokler je kristijan nepopačen, dokler ga svet in njegove zapeljivosti ne zmotijo, dokler ga njegovo poželje ne omami; posluša z veseljem božjo besedo. Če si bil pa zapeljan, in začneš božjo besedo z veseljem poslušati in iz pravega konca, je znamenje, da se boš poboljšal. Sveti Avguštin, poprej ves v svet zaljubljen, spreobernil se je resnično, ker je rad poslušal svetega Ambroža.

f) Ne smemo božje besede pozabiti, ampak jo moramo v sercu nositi in premišljevati, in si jo zlasti ob času skušnjave pred oči postavljati, da nam bo bramba pred grehom. Božje besede ne smemo pozabiti, ker jo poslušamo zato, da bi po njej živeli; kako pa bomo po njej živeli, če jo koj pozabimo? Ali veste, kako in koliko nam pomagajo pozabljeni nauki? Ravno toliko, kakor zgubljeni denarji! Z zgubljenimi denarji se ne more nič kupiti, jelite? Po pozabljenih naukih se tudi ne more živeti. Vem, vseh naukov ne more nihče ohraniti; vendar jih vsaj nekoliko ohranujmo, zlasti tiste, ki nas osebno zadevajo.

Premišljudmo tudi svete nauke ob nedeljah in zapovedanih praznikih, in kedar koli vtegnemo, zlasti pa v skušnjavah. Ako jih ne premišljudmo, bodo nam merzli brez moči, serca nam ne bodo ogreli k dobremu, in naše volje ne prinagnili k bogaboječnosti; zakaj božja beseda je ko nektero zerno, katero

nima duha in moči, dokler je celo, ampak ima veliko duha in moči le, kedar je zdrobljeno. Če skerbno ne premišljujemo zaslišanih naukov, bomo zmerom nevedni, slabi in dobrih del prazni. Naj potrebniši nauki so skrivnostni in temni. Od ponižnosti, od lastne ljubezni, od hudega poželenja in od drugih notranjih reči so nauki visoki, in brez premišljevanja ostanejo skriti. Če ravno jih tedaj poslušamo, pa jih ne premišljujemo, enaki smo unim, od katerih govori sveti Pavl, rekoč: „Zmerom se učijo, vendar pa k spoznanju resnice ne pridejo.“ (II. Tim. 3, 7.) Če blagalakomnik vse skozi premišluje, kako bi pomnožil svoje premoženje; zakaj bi kristjan svetih naukov večkrat ne premišljeval, kateri nauki mu kažejo, kaj delati, in kaj opuščati po božjih zapovedih!

Sosebno pa v skušnjavi in v hudi priložnosti ne pozabimo božje besede, ker smo takrat njene pomoči naj potrebniši. Ta nauk je Jezus svojim apostelnom in vernikom dal, ko je rekel: „To sem vam povedal, da se spomnite, kedar bo ura (skušnjava) prišla.“ (Jan. 16, 14.) O, da bi tega potrebnega nauka nikdar ne pozabili! Kdor si v skušnjavi božjo besedo živo postavlja pred oči, veči del premaga; kdor jo pa pozabi, v skušnjavi pade. Premisli, kristijan, nedolžnega egiptovskega mladenca Jožefa, čisto ženo Suzano in druge svete duše, ktere so se greha serčno ubranile, ker so v skušnjavi Boga in njegovo besedo imele pred očmi. Ozri se pa tudi na Petra. Malo poprej je za terdno obljubil, da bo Jezusu zvest ostal, pa v skušnjavi se ni spomnil ne besed Jezusovih, ne svoje obljube, in je grešil; le po storjenem grehu se je tega spomnil, in je svojo nezvestobo milo obžaloval. Tudi ti slišiš besedo božjo, pri njenem poslušanju se tvoje serce vnema, obljubiš zvest biti; pa v nevarni priložnosti pozabiš svoje obljube in grešiš. Le po storjenem grehu se žalovaje spomniš besede božje, pa v skušnjavah jo spet pozabiš, in grehe spet ponavljaš. O da bi te spametovale in zmodrile vsaj tvoje nesreče, da bi stanoviten ostal v dobrem in v pokori! Marsiktera neumnica v hudi priložnosti pozabi Boga in njegove zapovedi, in verjame še le potlej, kedar je že vsi fari v pohujšanje in v sramoto.

g) Moramo božjo besedo tudi spolnovati, in svoje življenje po njej ravnati. Jezus Kristus je svoje nebeške nauke ljudem oznanoval zato, da bi svoje življenje po njih obravnavali in mašniki, Jezusovi namestniki, tudi še zdaj iz ravno tega konca oznanujejo Jezusove nauke. Toraj še ni dosti, Jezusove nauke le zvesto poslušati, in v sercu hraniti, ampak tudi spolnovati jih je treba. Kaj bi vam pomagalo, ko bi vam sadno drevo lepo cvetelo, sadu pa ne obrodilo? Ravno tako, kaj bi vam pomagalo k zveličanju, ko bi Jezusove nauke le zvesto poslušali, po njih pa ne živeli? Popolna pokorščina do božje besede zveliča poslušavca. Sveti apostelj Pavl govori: „Ne, kateri postavijo slišijo, ampak le kateri jo dopolnijo, so pri Bogu pravični.“ (Rimlj. 2, 13.) Bodi tedaj, ljubi kristijan! ne le poslušavec, ampak tudi spolnovavec božje besede. Če po božji besedi spoznaš svoje grehe, jih opustiti želiš, in se naglo vnameš, pa ne storiš vsega, in od dobrega sklepa odstopiš; kaj ti pomaga? Če pokore želiš, in se nekoliko poboljšaš, bojiš se pa zaničevanja hudobnih, se hudih priložnost ne varuješ, in ne storiš vsega, kar te opravičuje, in v pravičnosti ohranjuje; nevreden si nebeškega kraljestva.

Bodi pa božji besedi pokoren v vseh rečeh. Kralj Herod je častil svetega Joana Kerstnika, ki ga je na svojem dvoru imel, tudi je veliko reči delal po njegovih božjih naukih. Ko je bil pa od Janeza svarjen zavoljo hudobne ženske, katero je grešno ljubil, vergel ga je Herod v ječo. Morebiti tudi ti, kristijan! ravno tako delaš: slušaš rad, in si pokoren božji besedi v lahkih rečeh; pa jej nisi pokoren, kedar žali tvoje hudo poželjenje. Pa kaj ti pomaga božjo besedo spolnovati v nekterih rečeh, če je ne spolnuješ v vseh? „Kdorkoli spolni vso postavijo,“ piše sveti apostelj Jakob (2, 10.) „greši pa v enem, je vsega kriv; zakaj kateri je rekel: Ne prešestuj, je tudi rekel Ne ubijaj“. Če tedaj pri svitlobi božje besede spoznaš nevarnost hudih priložnost, berž jih opusti; če spoznaš storjeno krivico, popravi jo; če spoznaš hudobijo sovraštva, poderi ga, in sprijazni se z razžalnikom; če spoznaš ostudnost nečistosti, daj jej nemudoma slovo. Tako delaj v vseh rečeh, da boš zveličan,

Bodi pa stanoviten, ter se trdno derži prejetega poduka, in ne daj se zmotiti hudobnim posvetnjakom, kateri te bodo morebiti na pot pogubljenja vabili, rekoč: „To ni greh, to je pripuščeno; saj ni greh dobre volje biti!“ Zapeljivi posvetnjaki hvalijo navade, od svetega evangelija obsojene, ker ne vedó kersanske pravičnosti; zaničujejo ponižnost, sramožljivost, in to, kar čistost obvaruje, ker so polni hudih želj; opravičujejo vse norosti in vse posvetne šege, ker nimajo Jezusovega duha. O nikar jih ne poslušaj, ampak derži se božje besede, ki jo v cerkvi slišiš; če ne, boš zapeljan, in hudo strahovan! Mojzes, ko je bil z Izraelci na meji Kanaanske dežele, v katero jih je peljal, poslal je čez mejo izbranih mož deželo ogledovat, prejden vanjo gredó. Ogledali so odbrani možje deželo; nazaj pridejo, in nekteri zmed njih so lažnjivo govorili, in ljudstvo prestrašili. Jozua in Kaleb pa sta resnico govorila; toda neumno ljudstvo je rajše verjelo lažnjivcem, kakor resničnim možem, ker je premalo verovalo v Gospodovo besedo. Zavaljo te nevere je bilo ljudstvo hudo pokorjeno. Ravno tako bo tebe in vse maloverne zadela šiba božja, ker rajše verjamejo zapeljivim lažnjivcem, kakor božji besedi, ki jo slišijo iz pridigarjevih ust.

3. Vidite, vse to nam je storiti, da nam bo oznanovana beseda božja v prid in v zveličanje. Ali smo pa dosihmalo vse to storili? Morebiti se vam že deset, dvajset, trideset, štirideset let božja beseda oznanuje, morebiti ste že veliko pridigarjev imeli in slišali; pa ste še zmerom za zveličanje neskerbni kristijani in terdovratni grešniki. Toraj se Bog po besedah svetega Tomaža Kempčana tudi zoper nas pritoži, in pravi: „Jaz sem od začetka preroke učil, in doslej nisem prenehal vsem govoriti; toda veliko jih je gluhih in terdovratnih do mojega nauka. Več jih je poslušavcev sveta, kakor poslušavcev Boga; več se jih rajši po svojem telesnem poželjenju ravna, kakor po božji volji. Svet obeta časno in prazno, in vse dere za njim. Jaz obetam naj imenitniše in večno, pa so nemarne umerljivih serca“.

„Kdo služi in sluša mene s toliko skerbjo, kakor svet in posvetne gospode? Sramuj se, Sidon! in če vprašaš zakaj,

poslušaj: Za majhne prihodke (za nekolikošen dobiček) ni nikomur predalječ; za večno življenje jih pa veliko komaj nogo premakne. Prazno blago se skerbno išče, za venarček se včasih gerdo pulijo, za nečimurno rečico, za majhen obetek se truditi noč in dan ni težko; ali Bogu se usmili! za nespremenljivo blago, za neizrečeno plačilo, za naj večjo čast, za večno zveličanje se le nekoliko prizadjeti, toži se jim“.

„Sramuj se tedaj, lenuh in tožljivec! da so uni bolj pridni za pogubljenje, kakor ti za življenje, uni bolj veseli praznih reči, kakor ti resnice. Marsikdaj so tudi v svojem upanju goljufani; moje besede pa nikogar ne goljufajo, in v me zaupajočega ne devajo na škodo. Kar obljubim, dal mu bom, kdor koli v moji ljubezni zvest ostane do konca. Jaz sem plačevavec vseh dobrih in močen skušavec vseh svetih“.

„Zapiši si v serce moje besede, in jih pridno premišljuj; v skušnjavi ti jih bo močno treba. Česar ne umeš beré (med branjem), umel boš obiskan. Dvojno navado imam obiskovati svoje prijatle, s skušnjava namreč in s tolažbo. In dva nauka jim vsak dan berem, enega jim očitaje njih pregrehe, enega pa jih opominjevaje k pobolšanju. Kdor moje besede posluša, in jih zaničuje, sodile ga bodo sodnji dan“.

4. Po Jezusovih naukih živi tedaj, ljubi kristijan! ker boš po njih sojen. In verjemi ali ne verjemi božji besedi, zaničuj ali spolnuj Jezusove nauke, bodi bogat ali ubog, gospod ali kmet, bodo naj tudi slabe navade na svetu, živi naj se sploh tudi hudobno: bote le vendar ti in vsi kristijani sojeni po božji besedi. Dobri, ki so po božji besedi živeli, bodo zveličani, hudobni pa obsojeni v večno pogubljenje. O terdovratni, nespokorni grešnik! kaj boš vendar odgovoril učeniku in sodniku Jezusu, kader te bo sodil po besedi božji, katero je on sam učil, in jo še zdaj oznanuje po svojih namestnikih, ako nočeš po njej živeti? Nevernik se bo izgovarjal: „Nisem slišal tvojih svetih nauk“; krivoverec poreče: „Nisem mogel živeti po tvojih svetih naukih, ker sem bil v krivoverstvu rojen in izrejen“; kaj boš pa ti odgovoril, hudobni kristijan? Morebiti: „Nisem vedel

tvojih nauk, ker sem med pridigo dremal, ali druge reči premišljeval, ali nesramožljivo gledal po ljudeh, ali se z drugimi pogovarjal?“ Težko, da bi se hotel s tem izgovarjati!

— Morebiti porečeš: „Nisem vedel tvojih nauk, ker sem med oznanovanjem božje besede zunaj cerkve stal, ali v pivnici bil, ali doma igral ali ležal?“ Pa na to ti poreče Jezus: „Si tedaj iz očeta hudiča, toraj pojdi k njemu v večni ogenj!“

— Ali morebiti porečeš: „Sem vedel tvoje nauke, pa nisem hotel po njih živeti; živel sem, kakor so drugi živeli“. Ali on ti poreče: „Bodi tedaj z drugimi pogubljen, ker si z drugimi mojim naukom nasproti živel“. Dobro tedaj premisli, ljubi kristijan! kako si postiljaš, da boš spoznal, kako boš tudi v nezmerni večnosti ležal.

5. Pa morebiti kdo zmed vas poreče: „Saj tudi pridigarji tako ne živijo, kakor učijo“. O preljubi! nikar si s takim izgovorom ne tolažite svoje hude vesti, nikar se s takim izgovorom ne slepite, ne zapeljujte, ne goljufajte v svoje večno pogubljenje! Bog hotel, da bi bili vsi oznanovavci svetega evangelija taki, kakoršni bi po Jezusovih naukih biti mogli, namreč zgled pobožnosti in svetosti, da bi vernike s svojim lepim zgledom vlekli k pobožnosti, h kateri jih z besedami le kličejo! Ker so pa tudi pridigarji ljudje, od grešnega Adama rojeni, zgodi se vse lahko, da je kateri med njimi, ki ne živi po volji božji, kakor je bil tudi med Jezusovimi aposteljni hudobni Juda Iškarijot. Pa, moji preljubi! ko bi vam Bog (oh, prosite ga, da bi se nikdar s tem nad vami ne maščeval) ko bi vam Bog v svoji pravični jezi poslal takega pridigarja, kateri bi ne živel, kakor je Jezus učil, in kakor tudi on, pridigar sam, vas uči; ali menite, da bi se v svojih grehah pred pravičnim Sodnikom Jezusom s tem kaj izgovarjati mogli, da tudi vaš pridigar ni živel, kakor je učil? Vaši pridigarji in vi bote sojeni po svetih naukih, ki vam jih je Jezus Kristus zapustil v svetem evangeliju. Ko bi tedaj dobili takega pridigarja, kateri lepo uči, pa gerdo živi; ne smeli bi se ravnati po njegovem slabem zgledu, ampak bi morali spolnovati njegove božje nauke, ker bi bilo tudi vam rečeno, kar je Jezus Judom rekel: „Na stolu Mojzesovem sedijo pismouki in fari-

zeji. Vse tedaj, kar koli vam rečejo, deržite in storite; po njih delih pa nikar ne delajte“. (Mat. 23, 2. 3.) Božjo besedo ste dolžni vse eno spolnovati, naj vam jo že naj nevredniši ali naj svetejši pridigar oznanuje; božja beseda ne zgubi nič od svoje vrednosti, če tudi iz omadeževanih ust pride. Glejte, ljubi kristijani! ako bote živeli po božji besedi, ki vam jo nevreden pridigar oznanuje, ne pa po njegovem slabem zgledu se ravnali; bote gotovo v nebesa prišli, če bo ravno vaš nevredni pridigar pogubljen. Če pa božje besede, ki jo iz njegovih ust prejimate, ne dopolnujete, ampak se rajši po slabem izgledu svojega nevrednega pridigarja ravnate; bote ž njim vred pogubljeni. Kaj si bote rajši izvolili? — Volite si sv. nebesa! — Amen!

XXII. Keršanski nauk.

Od tretje cerkvene zapovedi: kaj nam zapoveduje?
— Jeli post že dolgo v navadi? — Zakaj nam sveta cerkev zapoveduje mesnih jedi zderžati in postiti se?
Ali je post res Bogu dopadljiv in nam koristen?

1. Razloženo vam je bilo, kako da morate ob nedeljah in zapovedanih praznikih po zahtevanju druge cerkvene zapovedi obhajati dopoldanjo službo božjo, ktera v sebi zapopada sveto mašo in pa pridigo. Po tem takem ima dopoldanja služba božja tiste dve reči, ki ju človek na tem svetu naj bolj potrebuje, da doseže svoj cilj in konec, in se zveliča, namreč hrano za naše duše, kar je presveto rešnje Telo, ki ga med sveto mašo prejemajo, in pa luč za naše noge, kar je božja beseda, ki se nam v pridigah oznanuje.

Popotniki smo proti večnosti: treba nam je toraj luči, ktera pravo pot v nebesa razsvitljuje in kaže; in pa hrane za naše duše, da na tem potu ne opešamo. Toraj pa tudi vernik svetega Tomaža Kempčana govori Jezusu: „Dveh reči mi je v tem življenju naj bolj potreba, brez katerih bi mi bilo nepreterpno to revno življenje. V telesni ječi zapertemu, spoznam, da mi je dveh reči sosebno potreba, jedi namreč in pa luči. Toraj si mi slabemu zapustil svoje sveto, mojo dušo in moj život poživljajoče telo, in mojim nogam sveti tvoja beseda. Brez teh dveh reči ne morem prav živeti; ker je, o moj Bog! tvoja beseda moji duši luč, in tvoj zakrament kruh življenja. Sme se tudi reči, da ste te dve reči dve mizi postavljene na obeh straneh v sveti cerkveni zakladnici. Ena miza je sveti altar, na kateri je sveti kruh, to je: tvoje prečastljivo telo; ena pa je miza božjih zapoved, na kateri je sveti nauk, ki uči pravo vero, in gre clo na uno stran zagrinjala, kjer je svetišče“.

„Zahvalim te, Gospod Jezus, luč večne luči! za mizo svetega nauka, ktero si nam dal po svojih hlapcih, po apostelnih in drugih učenikih. Zahvalim te Stvarnik in Odrešenik ljudi! da si vesoljnemu svetu pokazal svojo ljubezen, nam pa napravil veliko večerjo, kjer nam ne daješ, (kakor v stari zavezi,) pomenljivega jagnjeta jesti, ampak svoje lastno pre-sveto telo in svojo rešnjo kerv, ter razveseljuješ vse vernike s svetimi gostmi, in jih napajaš z zveličavnim kelihom, v kterem so vse rajske sladkosti, in se tudi angelji gostijo pri nas, toda z bolj nebeškim veseljem“.

Hodite tedaj ob nedeljah in zapovedanih praznikih z veseljem k dopoldanji službi božji. V Bogu zbrani molite Jezusa, pri sveti maši v podobi kruha in vina pričujočega, in zvesto in z lačnim srcem ga poslušajte, v pridigah po vaših duhovnih pastirjih vam govorečega. Po tem takem bote Bogu zmerom prijetniši, dobrih del vedno bogatejši, in bote z vedno večim veseljem pogledovali proti nebesom, v katerih vam Jezus mesta pripravlja. Revno morebiti živite na tem svetu, nadloge vas morebiti stiskajo; pa saj ne bo to življenje večno

terpelo. Ure našega življenja na tem svetu se bodo iztekle. Jezus Kristus, ktereга se deržite, zatisnil vam bo oči, in vas k sebi vzel tje gori v svoje kraljestvo, kjer bote bolje imeli, kakor tukaj na zemlji.

2. Na versti pa nam je zdaj pri razlaganju keršanskega katoliškega nauka

III. cerkvena zapoved :

„Posti se zapovedane postne dni, namreč : štiridesetdanski post, kvaterne in druge zapovedane postne dni; zderži se tudi ob petkih in sabotah mesnih jedi“.

Kaj je v tretji cerkveni zapovedi zapovedano ?

V tretji zapovedi nam sveta cerkev ukazuje A) ob petkih in sabotah zderžati se mesa in mesnih jedi, in B) druge zapovedane postne dni pa zraven tega tudi še v jedi kaj pritergati si, ter le samo enkrat na dan najesti se do sitega.

Post je po tem takem dvojni : prvi, lagleji, bi se vtegnil zderžek ali napol post imenovati ; drugi, ojstrejši, je post v pravem pomenu ali popolni post.

V ozir obedvojnega vam moram dati potrebno podučenje; a prejden začnem od tega in unega obširnije govoriti, moram vam dati še odgovor na nekatere posebne vpraševanja.

3. Je li post že dolgo v navadi ?

Nikar ne mislite, da je post še le v novejših časih vpe-ljan. Post je skoraj toliko star, kolikor star je človeški rod; kajti že našemu prvemu očetu je dal Bog neko posebno

postno zapoved, ter mu je rekel: „Od vsega drevja po vertu jej; od drevesa spoznanja dobrega in hudega pa nikar ne jej, zakaj kateri dan koli od njega ješ, moral boš umreti“. (I. Moz. 2, 16. 17.) — Sploh znano je, da je bila Judom poleg nekterih drugih jedi prepovedana tudi svinina. — Veliki dan sprave je bil pri Judih postni dan, o katerem od poprejnega do drugega večera, ter celih štiri in dvajset ur ničesa niso smeli uživati. — Razun tega so se postili tudi takrat, kader jih je zadela ali jim protila kaka posebna nesreča. Po zgubljeni vojski je prerok Samuel rekel prestrašenemu ljudstvu: „Ako se iz vsega svojega serca vurnete k Gospodu, denite zmed sebe tuje bogove Baale in Astarote (molika solnce in luno,) in pripravite svoje serca Gospodu, in služite njemu samemu; in otel vas bo iz rok Filistejcev“. Izraelci so to storili, se zraven tega še postili, in Gospod jim je skazal svojo milost. (I. Kralj. 7, 1—9.) — Kader je bila Ninivljanom napovedana kazen zavoljo obilnih njihovih pregreh, je kralj oklical post in pokoro, da bi se Gospod ljudstva usmilil, in mu prizanesel. (Jon. 3, 7.) — Kader je kervoločni Holofern Judom protil, so si prestrašeni Judje na povelje velikega duhovna v molitvi in postu zavetja iskali. (Judit 4, 8.) — Kader so se ob Esternem času Judje znašli v veliki nevarnosti, sporočila je kraljica Estra, prejden se je za ljudstvo prosijoča pred kralja podala, Mardoheju te besede: „Pojdi in zberi vse Jude, ki jih v Susanu najdeš, in molite zame. Ne jejte in ne pite tri dni in tri noči, in jaz se bom s svojimi deklami ravno tako postila; in potlej pojdem h kralju; postavi nasproti bom storila, ker nisem poklicana, in se bom v smertno nevarnost podala“. Šel je tedaj Mardohej, in je storil vse, kar mu je Estra ukazala“. (Ester. 4, 16, 17.) — Po preroku Joelu govori Gospod Bog: „Posvetite post, (to je: odločite in oznanite postni dan), pokličite srenjo, (ter ljudstvo v tempelj k molitvi,) zberite stare, vse prebivalce po deželi v hišo svojega Boga; in vpite k Gospodu“. (1, 14.) — „Spreobrnite se k meni iz vsega svojega serca, s postom in z jokom in s plakanjem. — Trobite na trobento na Sionu, posvečujte post, pokličite srenjo“. (2, 12. 15.) — In tudi v poznejših časih je bilo vpeljanih več postov. Postili so se Judje v spomin tempeljnovnega raz-

djanja; (Cah. 7, 3.) postili se v spomin, da je bilo Jeruzalemsko mesto obloženo, da je bilo premagano. (Cah. 8, 19.) Postili so se ob času slavnih Makabejcev, o katerem so se tolikanj junaško bojevali s svojimi sovražniki. (I. Makab. 3, 17. 47.)

In da tudi še od posameznih oseb iz stare zaveze kaj povem, vam vpeljem naj poprej Mozesa, ki se je na Sinajski gori postil štirideset dni in štirideset noči; (V. Moz. 9, 9.) — vam kažem na Davida, ki se je po preroku Natanu storjenega greha opomnjen v samoto umaknil, je na tleh ležal, in se terdo postil; (II. Kralj. 12, 16.) — vas spominjam Sare Raguelove hčerke, ki se je postila tri dni in tri noči; (Tob. 3, 10.) — vam pred oči postavljam štiri in osemdesetletno vdovo Ano, ki ni šla iz tempeljna, in je noč in dan Bogu služila s postom in molitvami; (Luk. 2, 37.) — vam v spomin sklicujem svetega Janeza Kerstnika, ki je tolikanj oostro, ter v vednem postu živel v puščavi. (Mat. 3, 4.)

A kaj potrebujemo še obširnišega spričevanja, da post ni od včeraj ali danes; ozrimo se le na našega Gospoda in Zveličarja, ki se je v puščavi postil štirideset dni in štirideset noči; (Mat. 4, 2.) ozrimo se na aposteljne in perve kristijane, ki so se tudi postili po Jezusovem zgledu, dasiravno jim sveta cerkev tega ni še zapovedala s terdo zapovedjo. Še le pozneje, kader je jela odjenjevati gorečnost kristijanov, zapovedala jim je sveta cerkev z določno zapovedjo post, ktereга so prvi kristijani sami ob sebi radovoljno držali kar brez vse zapovedi.

4. Zakaj nam sveta cerkev zapoveduje mesnih jedi zderžati in postiti se?

Sвета cerkev nam zapoveduje mesnih jedi zderžati in postiti se zato, ker je post Bogu močno dopadljiv, nam pa jako koristen.

Da je pa post Bogu res dopadljiv in nam res koristen, vemo iz tega:

a) Ker je Bog sam post zapovedal, in ljudem milost in usmiljenje skazoval zavoljo njega. — Perva zapoved, ki jo je Bog ljudem dal, bila je postna zapoved; ž njo namreč, kakor sem že poprej opomnil, je Bog prvim staršem zapovedal, postiti ali zderžati se od sadu s prepovedanega drevesa. In kakor prvim staršem je Bog tudi drugim ljudem večkrat post zapovedal; mora mu post tudi res všečiti in dopadljiv. In ta resnica se še tem lepši razkaže iz tega, da je Bog postivšim se ljudem skazal obilno milost in dobrot. Svojemu služabniku Mozesu je Bog dal svoje zapovedi potem, ko se je bil Mozes posvetil z dolgim, ter štirides dnevnim postom. In kako bi se bil Mozes podstopil stopiti na Sinajsko od dima kadečo se goro, stopiti v tisto sveto tamnoto, z Bogom pogovarjati se tako zaupljivo, ko bi se ne bil poprej s postom pokrepčal in poterdil? Post ga je pripravnega storil za pogovor z Bogom, in vrednega tolikih ne navadnih milost. Pa kdo bi mislil, kaj se zgodi? Table z zapovedmi, ki so bile z božjim perstom pisane, in ki jih je Mozes s svojim postom dosegel, razbil je sveti prerok zato, ker je vidil, da se je bilo ljudstvo pohlepnosti in samopašnosti vdalo; ljudstvo namreč, katero se je bilo samogoltnosti vdalo; zdelo se mu je nevredno, da bi bilo prejelo od Boga dano postavo. Ker pa je to postavo pozneje na novo prejel od Boga, bilo je potrebno, da se je spet iz nova postil. — Post je preroka Elija vrednega storil prikazni, katero je imel. S štiridesdnevnim postom si je očistil dušo in si zaslužil milost, v neki duplini gledati Boga tako, kakor ga še nikoli nobeden umerljivi človek gledal ni; in potem je bil v gorečem vozu v nebesa odpeljan. (III. Kralj. 19.) — Samson je bil med postom spočet, odgojen in izrejen, in je postal od sile močen in nepremagljiv. (Sodn. 13.) — Preroka Daniela je Bog čudoma čuval, ter ni dopustil, da bi ga bili raztergali izstradani levi; in je ognju v babilonski peči vzel moč, da ni mogel pokončati treh Danielovih tovaršev. To je bilo plačilo za njihovo zmernost in zderžnost. (Dan. 3, 94.) — S postom si je mati Samsonova svoje dete izprosila; s postom in molitevjo si je Ana sina dobila, velikega preroka Samuela (I. Kralj. 1.) — S postom ste Estra in Judita sebe in svoje ljudstvo rešile.

(Ester. 4, Judit. 8,) -- Vsi ti izgledi nam res lepo spričujejo, da je post Bogu dopadljiv, ljudem pa koristen.

Ta resnica se posname na dalje

b) iz tega, ker se je tudi Jezus postil, in so se kakor smo že slišali, postili aposteljni in sveti ljudje vseh časov. — Ljudje si v čast štejejo, posnemati djanje in ravnanje svojih vladarjev; vojščaki se ponašajo s tim, da nasledovajo v obnašanju svojega vojvoda; tudi mi kristijani si moramo prizadevati, da posnemamo svojega Gospoda in Kralja, svojega nebeškega Vojvoda. Jezus, postivši se, gotovo ni imel drugega namena razun tega, da ga posnemamo, ter nam je clo razločno zapovedal, da se moramo postiti z veselim srcem, nikar pa s čmernim in kislim obrazom, kakor hinavci. (Mat. 6, 16—18.) O tem prav lepo govori sveti Ambrož, ter pravi: „Ako hočeš biti (prav) kristijan, moraš ravnati tako, kakor je Kristus ravnal. On, ki nobenega greha ni storil, postil se je štirideset dni; in ti, ki si grešil, bi se ne postil? Kristus, pravim, ni storil nobenega greha, in se je za naše grehe postil. Kakov kristijan si tedaj poleg svoje vesti, dokler se pri obedu gostiš, med tem da je Kristus za te glad prenašal?“

Post je Bogu dopadljiv in nam koristen,

c) ker s postom ponižujemo svojo prevzetnost, berzdamo svoje poželjenje, in se uterdujemo za boj zoper sovražnike svojega zveličanja. — Neverski tekalci in bojevalci, ki so v ograji za stavo tekali in se bojevali, zderževali so se že več tednov poprej nekterih jedi, ter so si s posnemanjavredno zmernostjo uterdovali svoje ude za boj. Enako se moramo tudi mi s postom uterdovati in krepčati, da bomo kar keršanski bojevalci premagali sovražnike svojega zveličanja. — Prišel je njega dni Helenopoliški škof Palad v Egipt, da bi pod vodstvom Doroteja Tebanca živel tem pobožniši. Ko pa vidi, da Dorotej dan na dan ne vživa več, nego šest unc kruha in perišče zelišč, reče mu škof, da

bo pri toliki ojstrosti popolnoma onemoglo njegovo telo, ki je že samo ob sebi od več slabotno. Dorotej pa škofu lep odgovor da, ter pravi: „Mertvim to telo, ker hoče ono mene umoriti“.

Da je post Bogu dopadljiv, in nam koristen, vidimo

d) iz tega, da s postom pokoro delamo za svoje grehe, se z Bogom spravimo in spoprijaznimo. — „Z jedjo je bil Bog razžaljen, s postom bo spet potolažen“, govori sveti Ceno. Usta, orodje pregrehe, morajo postati tudi orodje pokore. Skoz usta, skoz ktere nam je smert došla kar plačilo pregrehe, mora nam doiti tudi življenje. Ravno zato govori Gospod Bog po svojem preroku: „Spreobrnite se k Gospodu, svojemu Bogu; ker je dobrotljiv in milostljiv, poterpežljiv in velikega usmiljenja“. (Joel. 2, 12. 13.) Poglejte na Ninivljane, ki so se postili in pokorili, in kazen že zažugana in napovedana ni nad nje prišla. Poglejte na spokornega kralja Davida, ki se je postil, in je z vročimi solzami objokoval svojo pregreho, in Gospod Bog mu jo je odpustil. — Postimo se tudi mi, da s postom jezo božjo potolažimo, in si pot naravnamo za odpuščenje grehov.

Post je Bogu dopadljiv in nam koristen, ker nam

e) pomaga, da se tem lagleje k Bogu povzdigu-jemo in k nebeškim rečem. — O tem sveti Vincencij Fererij tako le govori: „Žerjavi, prejden o jeseni v druge kraje poletijo, neki dalj časa poprej ničesar ne jedo, marveč iščejo svoje tolstobe znebiti se s peskom in vodo, da se pripravniše naredé za polet. Ali se mar naše povzdigovanje k Bogu in v nebeške višave ne pripravlja in ne polahča ravno tako z zderžnostjo?“ Po vsi pravici pravi sveti Atanazij: „Post prežene hude duhove, reši hudih misel, duha za nebeške razsvitljevanja pripravnega dela, očiščuje serce in posvečuje vsega človeka.“ In sveti Bazilij primerja človeka, ki preobilno je, ladiji z blagom preobloženi. Vsakdo ve, uči ta sveti mož, da z blagom preobložena ladija tem težeje plava,

se tem lagleje potopi, se tem težeje ustavlja valovom, in je nepripravna braniti se napadom pomorskih tolovajev. Ta pa, ki s pičlo hrano za ljubo ima, in se rad posti, podoben je ladiji, ktera vseh zaderžkov prosta le orožje in oborožence v naročju ima, in je tedaj za jadranje vsa gibčna, in vsa pripravna, valovom se vstavlja in sovražnikom se brani. Tak človek se prav lahko vstavlja napadom hudega duha in skušnjavam hudega poželjenja; uni pa, kteremu za post ni mar, bo prav lahko nadvladan in premagan. Človek, ki se posti in s postom tare svoje telo, si s tim svojega duha reši iz sužnosti počutkov, in ga očiščuje in povzdiguje k premišljevanju nebeških reči.

Da je post Bogu dopadljiv, nam pa koristen, skaže se

f) tudi iz tega, ker nam naklanja tudi mnogo časnih blagrov in dobičkov. — Le povejte mi, kateri so tisti ljudje, ki dolgo časa ostanejo terdni in zdravi? Ali mar tisti, ki svoje telo preoblagajo z jedjo in pijačo? O ne, marveč si taki ljudje s svojo nezmernostjo na glavo nakopajo mnogo bolezni in prerano smert. Zatoraj opominja modri Sirah (37, 32—34.) in pravi: „Pri nobeni pojedinji ne bodi samogolten, in ne segaj po vsakem jedilu; zakaj po mnogih jedih pride bolezni, in požrešnost napravi kolero. Zavoljo pijanosti jih je že veliko pomerlo; kdor pa je trezen, ta si življenje daljša.

Da zmernost in treznost človeku življenje daljša, in ga zdravega dela in čverstega, spoznali so že zmed nevernikov nekteri modrijani. To resnico spoznavši je modri postavodajec Likurg Špartansko mladino vadal ojstrega posta, zderževanja od nekterih prijetnih jedi in razveseljevanj, in je s tim spodredil narod ne le zmeren in nraven, ampak tudi zdrav in čverst. — Slavni neverski zdravnik Galen se je vsaki deseti dan postil samo zato, da si je zdravje ohranil in uterdil. — Zdravnik Hipokrat, ki je še bolj na glasu bil, včakal je visoko starost, in ko ga vprašujejo, s čim da si je življenje tako močno podaljšal, odgovoril je, da se nikoli pri nobenem obedu

prav do sitega ni najedel. — In glej čudo, da clo divji, neverški Indijani v Ameriki spoznajo, kako koristen da je post! Post namreč ima tudi med temi divjaki veliko veljavo. Zlasti ga imajo za dober pomoček, da jim srečno izidejo imenitne dela in započetja. Vsak mladeneč se poterdi za tek svojega življenja s tim, da se dolgo posti; nekteri neki celih sedem dni čisto nič ne vžijejo. Postijo se tudi v višnji starosti, zlasti vojvodi, prejden gredo v boj. Spomladi pa imajo vesoljni post enega celega dneva. Vsi so prepričani, da je post prav močno všeč naj višemu duhu, ki ga „Manitvo“ imenujejo; pa tudi da človeku obnovljuje moči in čednosti. Tedaj že zdrava pamet divjaka uči, da je post dobra reč.

Pač prav je imel tisti stari, skušeni, keršanski zdravnik, kedar je rekel: „Že šestdeset let ozdravljam ljudi, in si skušnje nabiram; pa v tem dolgem času sem trojnih ljudi zastonj iskal; rokodelca, kateri svoje delo dobro zna, in pridno dela, da bi stradal; kristijana, kateri rad in zvesto posluša božjo besedo, pa bi hudobno živel; in pa človeka, kateri se rad posti, in bi zarano umerl“. Kakor umetni in pridni rokodelec za lakoto ne pogine, pridni in zvesti poslušalec božje besede brezbožen ne postane; ravno tako tudi zmerni človek po navadi ne bo zarano umerl. Le poglejmo jih, svetih puščavnikov, kako oistro so se postili ti sveti samotarci! Ves njihov živež so bile zeljišča in koreninice, ali kaka skorjica kruha, njihova pijača sama voda, in vendar so pri tej horni hrani včakali visoko visoko starost. Sveti Anton puščavnik, je živel 105 let, sveti Pahomij 110 let, sveti Romuald 120 let. Kako oistro se je postil sveti Hieronim, pa je 100 let živel. Ni še dolgo tega (menda je bilo krog 1859. leta), da je na Poljskem v mestu Levovu umerl nadškof in metropolit Ciril Štefanovič, ki se je do svoje smerti postil tako oistro, da si postne dni še clo mleka in jajc dovolil ni, pa je bil vedno zdrav in bistre glave. — Pameten, keršansk post človeku zdravja ne spodkopava, marveč mu ga še le uterduje, in mu življenje podaljša.

Vse to, kar sem vam do zdaj pravil, nam je očitna priča, da je post Bogu dopadljiv, nam pa koristen.

5) Nikar se tedaj ne boj, ljubi kristijan, da bi telo oslabelo in opešalo s tim, da se postiš. Poslušaj, kaj ti v ozir tega sveti Atanazij pové. Te le so njegove besede: „Kader ti kje kateri pridejo, in ti rečejo, da se moraš zderžati preobilnega posta, da po njem ne oslabiš, nikar jim ne verjami, in nikar jih ne poslušaj; kajti hudi duh je, ki iz njih govori. Spomni se tistih svetopisemskih besed, ktere nam pripovedujejo, da so bili Daniel in trije mladenčci z drugimi mladenčci vred od Babilonskega kralja Nabuhodonozorja v sužnjost odpeljani; in jim je bilo zapovedano, uživati jedi in piti vino s kraljeve mize, pa se Daniel in uni trije mladenčci niso hotli omadeževati z jedmi s kraljeve mize, marveč so kraljevemu hišniku, kteremu so bili v skerb izročeni, prigovarjali: Daj nam sočivja jesti. Kraljevi hišnik pa jim na to odgovori: Bojim se kralja, ki vam je odločil ravno to jed in ravno to pijačo; ako on vaše obličja vidi medlejše, ko drugih mladenčev, ki uživajo od kraljevih jedi, zapadel bi njegovi kazni. Mladenčci pa mu odgovorijo: Poskusi z nami, svojimi služabniki, vsaj deset dni; in daj nam sočivja jesti. In dajal jim je sočivja v jed in vode v pijačo: po tem jih je peljal pred kralja, in njihove obličja so hile lepše memo vseh drugih mladenčev, kateri so živali od kraljevih jedi. — Vidiš tedaj, kaj zna post? Post ozdravlja bolezni, zmanjšuje telesno sokrovco, razganja hude duhove, prepodí nesvete misli, razjasnuje um, očiščuje serce, posvečuje telo, in na posled človeka vrednega dela, da bo gledal sedež božji. In da ne boš mislil, da se ti vse to pripoveduje kar brez vseh dokazov, ponudim ti v ozir tega tudi še tisti razlog, kterega Odrešenik sam nanaša v svetem evangeliju. Ko so ga namreč vpraševali njegovi učenci, kako se izganjajo hudi duhovi, odgovoril jim je Gospod: Ta rod se ne izžene drugači, kakor le z molitevjo in s postom. (Mat. 17, 20.) — Kogar koli tedaj nadležuje nečisti duh, od njega bo, da le to stori, ter se tega pripomočka, posta namreč, posluži, hudi duh kakor premagan bežal, ker se posta boji. Hudi duhovi se močno veselijo pijanosti, samopašnosti in telesne

mehkužnosti. Post ima veliko moč, in velike in izverstne reči se ž njim zverše; kajti po katerem drugem pripomočku bi zamogli neki ljudje doprinašati tako čudne reči? kako bi zamogli delati tolike znamenja (čudeže)? in kako bi Bog po njih dajal bolnikom zdravje, ko bi jim tega ne storil zavoljo duhovnih vaj, zavoljo ponižnega duha, zavoljo pobožne obhoje itd. Post je hrana angeljev, in kdor se poslužuje te hrane, mora se angeljem prištevati“. Amen.

XXIII. keršanski nauk.

Od popolnega posta ali posta v pravem pomenu: kateri je? — in kateri so posebni od svete cerkve zapovedani postni dnevi? —

1. V tretji zapovedi nam sveta cerkev zapoveduje ob petkih in sabotah mesnih jedi zderžati se, druge zapovedane postne dni pa zraven tega tudi še v jedi pritergati si, ter le enkrat na dan najesti se do sitega. — Post je že od nekdaj v navadi; že prva zapoved, ki jo je Bog ljudem v raj dal, bila je postna zapoved, ter zapoved, zderžati se sadu s prepovedanega drevesa. Postili so se Judje o različnih priložnostih že v stari zavezi; postili so se Mozes, Samuel, David, Daniel, Judita, Estra, Ana, Janez Kerstnik in drugi; postili so se Jezus, aposteljni in prvi kristjani v novi zavezi. — Mesnih jedi zderžati in postiti se nam sveta cerkev zapoveduje, ker je post Bogu dopadljiv in nam jako koristen. — In post je Bogu dopadljiv in nam koristen zato, ker je Bog sam post zapovedal, in ljudem milost in usmiljenje skazoval zavoljo njega —; ker

se je tudi Jezus postil, postili so se aposteljni in sveti ljudje vseh časov —; ker s postom ponižujemo svojo prevzetnost, berzdamo hudo poželjenje, in se uterdujemo za boj zoper sovražnike svojega zveličanja —; ker se s postom tem lagljeje k Bogu povzdigujemo in k nebeškim rečem —; ker nam post naklanja tudi mnogo časnih blagrov in dobičkov. — Od vseh teh reči sem bolj na dolgo in široko govoril v zadnjem keršanskem nauku, in vam ob enem tudi povedal, da je post dvojni, ter A) prvi obstoji v zderževanju od vsake jedi, in se imenuje popolni post ali post v pravem pomenu; B) drugi pa obstoji le v zderževanju od mesa in mesnih jedi, in bi ga vtegnili napol post ali zderžek zvati.

2. Danes ostanemo pri prvem postu, ki je :

A) Popolni post ali post v pravem pomenu.

Ta post obstoji v tem, da se ne le mesa in mesnih jedi, ampak vsake jedi sploh zderžujemo nekoliko časa, ter se le enkrat na dan do sitega najemo.

V ozir tega posta nam je gledati sosebno na tri reči :
I. o katerih dnevih se nam je postiti ? II. kako se moramo postiti ? in III. kdo je zavezan se tako postiti ?

3. Odgovorimo naj poprej na prvo vpraševanje :

I) O katerih dnevih se moramo postiti ?

Na to vpraševanje vam tako le odgovarjam :

Od svete cerkve zapovedani postni dnevi so :

Štiridesetdnevni post ;

Adventni post ;

Kvaterni post ;

Predprazniški posti.

4. Pervi je štiridesetdnevni ali štiridesetdanski post.

Štiridesetdanski post se začne pepelnično sredo in traja razun nedelj vsak dan do velikonočne nedelje. Imenuje se tudi veliki post, ker traja zaporedoma celih štirideset dni. Začetek tega posta se izpeljuje kar iz prvih časov keršanstva. Sveti Hieronim in sveti papež Leon sta te misli, da so ga že sami aposteljni postavili. Gotovo je, da je bil ob Avguštinovem času štiridesetdnevni post že povsod v navadi, kajti ta sveti cerkveni učenik pove in pravi: „Pred Velikonočjo se postimo štirideset dni“.

Namen, ki ga je sveta cerkev imela s tim, da je postavila štiridesetdnevni post, je pa ta le:

Štiridesetdnevni post je sveta cerkev zapovedala

a) zato, da so se dopolnile besede Jezusove, ktere je v ozir posta govoril Janezovim učencem. — Učenci Janezovi in farizeji, ki so se postili, pridejo k Jezusu, in mu reko: „Zakaj se Janezovi in farizejev učenci postijo, tvoji učenci pa se ne postijo?“ In Jezus jim reče: Ali se morejo svatje postiti, dokler je ženin pri njih? Dokler imajo ženina pri sebi, ne morejo se postiti. Prišli pa bodo dnevi, da jim bo ženin vzet, in tedaj se bodo postili tiste dni. (Mark. 2, 18—20.) — Da so se dopolnile te besede Jezusove, zapovedala je sveta cerkev, od svetega Duha podučena, post, po Kristusovem odhodu v nebesa.

Štiridesetdanski post je sveta cerkev zapovedala

b) zato, da kristijani posnemajo Jezusa, ki se je v puščavi postil štirideset dni in štirideset noči. — Besede Jezusove: „Hodi za menoj!“ (Luk. 9, 59.) veljajo slehernemu človeku, ki hoče učenec Jezusov biti. Slehernemu, ki noče posnemati življenja Jezusovega, Jezus tako le govori: „Kdor ne hodi za menoj, ni mene vreden, — ne more biti moj učenec“. (Mat. 10, 38. Luk. 14, 27.) Jezus, ki nobenega

greha ni storil, postil se je zato, da bi se tudi mi postili, ki smo grešniki, in kar grešniki posta potrebni, in da zamoremo po tem takem za svetim Pavlom po pravici govoriti tudi mi: „Mertvenje Jezusovo vedno okrog nosimo na svojem telesu, da se tudi življenje Jezusovo očitno pokaže na naših telesih“, to je: vedno težave terpimo, preganjanje smertne nevarnosti, (se tudi s postom mertvimo) kakor Jezus, in to se godi, da se bo tudi pri vstajenju veličastno zamoglo Jezusovo življenje pkazati na naših telesih. (II. Kor. 4, 11.) — Sveti Avguštín pravi: „Ne samo od posta Mozesovega, Elijevega in drugih prerokov ima štiridesetdanski post svojo veljavo, ampak od Jezusa Kristusa, kateri se je štirideset dni postil, da nam je pokazal, da se evangelije nič ne loči od postav in prerokov“. In sveti Krizostom pravi: „Prejden se je naš božji Odrešenik spustil v boj in v skušnjave, ki mu jih je hudi duh napravil, postil se je štirideset dni zato, da je nam vsem zapustil zgled, da se moramo s postom in ojštrim življenjem oborožiti, ako hočemo premagati napade satanove“.

Štiridesetdnevni post je sveta cerkev zapovedala:

c) zato, da s spokornim duhom obhajamo spomin Jezusovega terpljenja in njegove smerti, in se prav pripravljamo za vredno praznovanje Jezusovega častitega vstajenja. — Sveti papež Leon pravi: „Ker bitko terpljenje in smert Jezusa Kristusa in njegovo častito vstajenje spada med naj imenitniše skrivnosti naše svete vere, dolžni smo tudi, ne le z molitevjo in milošnjo, ampak tudi z dolgim postom pripravljati se, da vredni postanemo obhajati te preimenitne skrivnosti“. Težave, ktere so s postom sklenjene, morajo nam prav živo pred oči postavljati Jezusovo bitko terpljenje, in nam priložnost dajati, da serčno in stanovitno po križevem potu proti nebesom hodimo za Jezusom, ki je tudi poprej terpel in umerl, po tem pa častljivo od smerti vstal.

Štiridesetdanski post je sveta cerkev zapovedala:

d) zato, da se s postom vredno pripravljamo za velikonočno spoved in velikonočno obhajilo, —

Kakor je Bog že v stari zavezi, kader je hotel kaj posebnega storiti, ljudi s postom na to pripravljaj, ravno tako hoče sveta katoliška cerkev tudi nas s postom pripraviti za vredno prejemanje zakramenta svete pokore in svetega rešnjega Telesa. Sveti Hieronim pravi: „Jezus se je postil štirideset dni, in zapustivši nam post, to drago dedšino, pripravlja tudi naše duše, da o Veliki noči vredno prejemamo božji zakrament“.

Štiridesetdanski post je sveta cerkev postavila:

e) zato, da Bogu, svojemu Gospodu, tako rekoč desetino svojega življenja darujemo. — Sveti papež Gregor piše: „Štiridesetdanski post je deseti del vseh dni enega leta“. Ker tedaj Boga dan na dan žalimo, ne spodobi se mar, da vsako leto vsaj neki odločen čas obračamo v njegovo službo in v svoje lastno posvečenje? Toraj nam zakliče sveti papež Leon: „Poslužimo se tega močnega pripomočka, ter štiridesetdnevnega posta v to, da si poskerbimo čisto serce“.

Štiridesetdanski post je bil že od nekadaj v veliki časti, in clo slaboverni kristijani niso v stanu, popolnoma odpovedati mu spoštovanje. — V posebno veliki časti so ga imeli prvi kristijani. Po spričevanju starih cerkvenih zgodovinarjev so se prvi kristijani neznano oestro postili o štiridesetdanskem postu. Obedovali so le samo enkrat na dan, in to še le zvečer po Večernicah. Jed, ki so jo vživali, bila je prav borna, in še te niso vžili obilno. Zderževali so se ne le samo mesnih in mlečnih jedi. Bili so prav Avguštinovih misel, ki pravi: „Kdor postnih jedi se zderžeč sega po dragih ribah in slastnih jedilih, zamenja le pohlepnost po eni jedi s pohlepnostjo po drugi jedi“. Vina clo nič niso pili. Sveti Ciril in ž njim tudi drugi sveti očetje pravijo: „Postimo se vina in mesa se zderžijoč“. In ker so bili terdne misli, da post ne obstoji le samo v tem, da človek glad terpi, ampak tudi v tem, da žejo terpi, niso se le samo vina zderževali, ampak tudi vode. O velikem tednu pa so se postili še ostreje. Post velikega tedna so imenovali Kserofagia, ktera

beseda naznanja, da so se tisti teden postili ob vodi in suhem kruhu, kteremu so pridevali še nekoliko soli. In takrat od posta nihče ni bil izvzet, clo stari ljudje si niso iskali izgovorov. Sveti Bazilij clo terdi, da so stari ljudje še bolj terdo zavezani postiti se, ker jim post manjše težave prizadeva, kakor drugim, ker so se mu po dolgoletni vaji že privadili. Clo z otroki niso delali razločka, kajti post jim je bil to, kar je rodovitna voda nježnim cvetlicam. Post je bil, da z besedami svetega Bazilija na dalje povem, potujočim okrepčevalec in zvest spremljevalec na njihovem potovanju; post je bil devicam varh njihove čistosti, zakonskim pripomoček zderžnosti, mladim in krepkim ujzda za njihovo poželjivost; post je bil, kratko rekoč, koristen ljudem vseh stanov. — Dela in opravila prvih kristijanov so bile s trdom in težavami sklenjene nič manj ko zdaj. Vsi so se na rokah živili, ter pred očmi imeli nauk svetega Pavla, ki pravi, „da, kdor noče delati, naj tudi ne je“. (II. Tes. 3, 10.) O tistih blaženih časih ni bilo bogatih pohajavčev, kteri bi denar in dragi čas tratili: v lenobi in posvetnem razveseljevanju, marveč se je trudil in delal vsak vsak v svojem stanu. In vendar so vsemu svojemu mnogokrat prav vtudljivemu delu vkljub zvesto spolnovali postno zapoved, ter se vse ostrejšje postili memo nas; še clo na misel jim ni prišlo, da bi ali zavoljo trudapolnega dela, ali zavoljo slabotnega svojega života, ali zavoljo mladoletnosti ali pa sive starosti smeli se osloboditi od spolnovanja svete postne zapovedi. Clo kralji in cesarji so se radovoljno podvergli tej zapovedi.

Tudi v poznejših časih so zvesto spolnovali postno zapoved vsi pravi kristijani; le samo tisti kristijani, ki od vsega keršanstva niso drugega ohranili, nego samo keršansko ime, zaničujejo sveto postno zapoved in sveti postni čas, pa gotovo le v svojo lastno škodo; kajti poprej ali pozneje jih zadene maščevalna roka božja. Naj vam v ozir tega dovedem par strašnih zgledov. V nekem mestu v Šleziji je leta 1846. nekterim malopridnim rokodelcem štiridesetdanski post že vse predolgo terpel, toraj hočejo sred posta ples naravnati. Postarni duhovni pastir tistega kraja se temu ustavlja, kolikor

more; pa vse zastonj. Njemu vkljub napravijo ples v postu in prav v samo saboto, nališpano in bahato, kar le morejo. Gostilnica, v kateri so se plesohlepneži sošli, bila je iz protja narejena, od znotraj in od zunaj z dilami opažena, in z gipsom prevlečena; v sredi med dilnatima stenama pa je bila šupljina z mahom zatlačena. Ker je bilo še merzlo, bilo je treba kočo dobro zakuriti, dokler bi ples plesavcev ne razgrel. Pa glej, kaj se zgodi? O polnoči je plesalska izba vsa v ognju; suhi mah v steni se je bil od neke železne peči vnel, in ko bi trenil, prijel se je plamen krog in krog. Prestrašena plesalska drubal se kričé in urno kar more po stopnicah doli dervi. Pri vsem tem pa je vendar le plamen nekatere dosegel in jih strašno ožgal, drugi so se na stermoglavnem begu poškodovali, njih naj veči del pa je bilo bolnih zavoljo prehlajenja in silnega strahu, ki so se ga navžili. Troje zmed njih je umerlo za opečinami po tem, ko so se bili spravili z Bogom in sveto cerkvijo, katero so bili poprej tako nehvaležno zapustili. — Druga prigodba se je pripetila še kasneje in tudi na Šlezkem na pepelnično sredo. Usedli so se namreč ta dan trije prevzetni kmetje iz vasi na voz, da bi se svetemu postnemu času vkljub odpeljali na razuzdano razveseljevanje. Že so se bili prepeljali skoz več vasi, ter ondi pijančevali in razgrajali ljudem v veliko pohujšanje; zvečer pa spet v pivnico domače vasi nazaj priderdrajo silno vpijoč in kričeč. Spravijo se v posebno sobo, in oštir je moral pri njih biti, da bi jim pomagal izpeljati gerdo burko ali prav za prav strašno pregreho, s katero bi prav očitno na znanje dali svoje sovražtvo do sv. cerkve in duhovnov, njenih služabnikov. Hudobneži, ki niso niti v cerkev hodili, niti svoje velikonočne dolžnosti opravljali, vmislijo si, da bodo maševali, to je: mašnika, naj sve-tejšo daritev opravljajočega posnemali in s tim zasmehovali in zasramovali. Eden, naj hujši izmed njih, se pači, kakor da bi maševal, in maševaje druge obhajal, obhajal s klobaso zrezano na tanjke kolesca. Vsemu temu se vsi drugi prav satansko zakrohota. Pa to jim ni še bilo zadosti. Ko vidi, da je omenjeno bogokletstvo zveršil svojim malopridnim tovaršem po volji, naravna uni hudobnež pogreb, pri katerem bi on sam pogrebno pridigo imel. Oštir se mora vleči za merliča v

rjuho zavit. Tudi ta bogokletna šala se jim po volji verši na velik smeh in krohot; a konec je bil strašen, neznano strašen. Oštir ni mogel več vstati, mahoma so mu oterpnili vsi udje, in je res bolj mertvemu kakor pa živemu človeku podoben postal. Tega se bogokletneži silno prestrašijo; vest se jim zbudi, in jih žene domu. Kader pa uni, ki je naj hujše vdeljaval ter se mašnika delal pri maši in pogrebu, v svojo hišo pride, in večerjo zahteva, vdari ga pri tej priči mertud, ter mu jezik do brade iz ust porine, da ga ni mogel nič več ne nazaj v usta spraviti. V takem strašnem stanu ni mogel nič več ne med ljudi, ampak je moral doma ostati, in pre-mišljovati, da se Bog ne da zaničevati. — Za velikonočne praznike si išče vsak, tudi še tolikanj siromaški keršanski človek preskerbeti kake boljše jedi. Ako drugega ne more, kupi si vsaj nekoliko govedinje, da si pripravi dobre juhe in kosec mesa za velikonočno praznovanje. In kdo bi revežu oponašal to samo ob sebi gotovo ne pregrešno veselje! Leta 1867. gre tedaj tudi neki dolensk jarmar (to je: rokodelec, ki jar-me izdeluje) iz svojega sela v sosednjo vas že na veliki četertek, da bi si pri ondotnem mesarju govedinje kupil za velikonoč. Pri mesarju najde ženo nekega škrinarja iz bližnjega mesta, ktera je bila mesarju svojo kravo prodala. Mesar je kravo pobil, in škrinjarjeva žena se je pri njem gostovala z mesom svoje krave vklub vsemu postu velikega četerika. Jarmar v mesarjevo hišo stopivši zahteva mesa za velikonočne praznike; a škrinjarjeva žena ga vabi k sebi na obed. Jarmar se o začetku s postom izgovarja; a ker nevredna žena vanj sili, ter mu velí, da za to, kar bo pojedel, ničesa ne bo plačal, vsede se jarmar, in ž njo vred jé, jé meso na veliki četertek. A glej! kakor bi bil z mesom vred strupa pojedel, oboli tako hudo, da veliko nedeljo tudi enega grizljeja mesa ne more več povžiti. V sredo po veliki noči je bil previden s svetimi zakramenti, in v petek pred belo nedeljo krog polnoči je umerl.

Ti trije strašni zgledi naj nam bodo v svarilo in poduk, da svetega posta ne zaničujemo, marveč ga v časti imamo, in si ga obračamo v svoje zveličanje. In da nam bo veliki

post res v zveličanje, zraven tega, da se pridno postimo, tudi še pridno premišljujemo terpljenje Jezusovo; obernimo se grešniki k Bogu, kakor zgubljeni sin k svojemu očetu, hodimo bolj pogostoma v cerkev; molimo obilniše, in storimo več dobrih del, kakor sicer; kar postu pri jedi privarujemo, dajmo ubogim; ogibajmo se grešnih priložnost; zderžujemo se posvetnega razveseljevanja; opustimo vse, kar bi nas razmišljene delalo in nas od premišljevanja svetih reči odvracevalo, ker dnevi postnega časa so dnevi žalosti in pokore.

5. Drugi post je adventni post, in sicer vsako sredo in vsak petek ob vsem adventnem času.

Namen, ki ga sveta cerkev z adventnim postom sklepa, je ta, da se kristijani s pokoro in poboljšanjem vredno pripravljajo za pobožno praznovanje Jezusovega prihoda in rojstva.

Da bi dosegli ta blagi namen imajo pobožni kristijani po nekterih krajih lepo in hvalevredno navado, da se leto za letom o svetem adventnem času spovedujejo in zakrament svetega rešnjega Telesa prejemajo ravno tako, kakor o svetem velikonočnem času. Te posnemanja vredne navade se vsegar zvesto deržite tudi vi!

6. Tretji post je kvaterni post, ki obsega sredo, petek in saboto vsakega zmed štirih kvaternih tednov o štirih letnih časih.

Kvaterni tedni so : a) tisti teden, ki pride po tretji nedelji v adventu; b) tisti teden, ki pride po prvi nedelji v postu; c) tisti teden, ki pride po binkešni nedelji; in d) tisti teden, ki pride po dnevu povišanja svetega križa mesca septembra.

Ne le štiridesetdanski, ampak tudi kvaterni post je sila star post. Njegov začetek sega nekama clo v staro zavezo, kajti prerok Caharija (8, 19.) našteva štiri poste, ki so jih

Judje imeli četrtega, petega, sedmega in desetelega mesca. Te poste so nekteri pobožni kristijani prenesli v novo zavezo, ter se radovoljno postili ob vsakem letnem času. Ob času papeža Leona, ki je živel v petem stoletju, bil je kvaterni post v Rimskem mestu sploh v navadi, in iz Rima se je razširil po vsem keršanskem svetu. Na Francoskem in Nemškem si je sosebnost sveti Bonifacij veliko prizadeval, da ga je vpe-ljal med ljudi za mesce marcij, junij, september in december; cesar Karol Veliki je ponovil to določilo leta 769. in cerk-veni zbor v Majncu ga je leta 813. za trdno zapovedal za nemške in francoske škofije.

Namen ali cilj in konec kvaternega posta pa je :

a) da bi ob vsakem letnem času vsaj nekoliko dni posvečevali s pokoro. — Kvaterni post nas mora opomniti, da smo dolžni pokoro delati, se postiti in druge dela milosti doprinaršati, in za svoje grehe božji pravici zadostiti. Slabi smo, vedno v kak greh pademo, in tedaj tudi vedno potrebujemo pokore. In kakor ga ni časa, o katerem bi se nič ne pregrešili, ravno tako bi nam tudi ne smel preteči nobeden čas, o katerem bi si ne prizadevali, razžaljenega Boga s pokoro spet potolažiti. In kakor ima vsako leto štiri letne čase, imamo tudi vsak letni čas poseben, ter kvaterni post; in kakor ima vsaki letni čas tri mesce, imamo tudi vsake kvatre tri postne dneve. Malo je, kar sveta cerkev od nas tirja; ravno zato pa tudi vestno storimo to malo reč, da svetí cerkvi pokorščino skazujemo, kakor Bog hoče in zapoveduje: zderžujemo se mesnih jedi; ne najejmo se več kakor le enkrat na dan do sitega; molimo; spovedujemo se svojih grehov, da nam bodo kvaterni dnevi res dnevi pokore; odpovejmo se grehu, in prosimo Boga pomoči, da bi se greha varovali in v dobrih delih bogateli.

Sveta cerkev je kvaterne poste zapovedala

b) zato, da bi Boga, stvarnika in začetnika vseh reči in delivca vseh dobrot, prosili, da bi nam

sad zemlje dal in ohranil, in da bi ga za prejete dobrote zahvalili.

Potrebno je, da že spomladi Bogu priporočamo sadeže na polju in tersje po vinogradih. Ravno zato je sveta cerkev postavila eden kvatern teden s kvaternim postom spomladi, da, kjer je sneg skopnel, in polje zeleni in tersje odganja, obvaroval bi nam ga Bog. Ena sama merzla noč nam z mrazom vse lahko vzame; pozebejo terte, pozebe sadje, in setve po polju, in proč je naše upanje. Da bi se to ne zgodilo, opominja nas sveta cerkev s kvaternim postom, naj Boga prosimo blagoslova iz nebes.

V kolikih nevarnostih so poleti vinske gorice in žitne polja! Če še tako lepo kažejo, vtegne jih o kratkem pokončati ali ta ali druga vima; pride toča, prehuda suša ali preobilna moča, in zgine nam upanje, zgine veselje. Kako potrebno je tedaj Boga prositi, da bi milostljivo od nas odvernili hudo in slabo vreme, škodljivo žival in golazen. In da bi to storili, postavila je sveta cerkev tudi poleti kvaterni teden in kvaterni post.

Tudi o jeseni je treba lepega vremena, da se iz vinogradov in polja pospravi, in oziminja poseje. Gospod vremena pa je le Bog; zato je pa sveta cerkev tudi o jeseni v kvaternem tednu zapovedala post, da bi s spokornim duhom Boga prosili vgodnega vremena.

Po zimi imamo sicer že vse spravljeno; pa tudi po zimi nam ali nesreča ognja, ali kar si bodi hudega lahko vse vzame; tedaj sveta cerkev tudi po zimi oznani kvaterni post, da prosimo ž njim Boga, naj bi nas dobrotljivo obvaroval vsake nesreče.

Posebno pa nas sveta cerkev še opominja, da hvalimo Boga za vse dobrote, ki smo jih prejeli, in dobro storimo revežem, ki niso nič pridelali, in nimajo potrebnega živeža; kajti Bog nekterim obilnost da zato, da od tega, kar v obilji imajo, delé drugim, ki nimajo.

Sveta cerkev je kvaterne poste postavila

c) zato, da bi ponižno Boga prosili dobrih in zvestih namestnikov Jezusovih. — Bila je namreč nek-
daj in je še zdaj po nekterih škofijah navada, da so škofje o
kvaternem tednu posvečevali mašnike. Pred mašnikovim po-
svečevanjem pa se postijo škof in vsi tisti, ktere v mašnike
posvečujejo. Prav spodobno in primerno je tedaj, da se ž
njimi vred postijo tudi verni kristijani, kakor so se postili in
so molili kristijani v Antiohiji, predeh so na Pavla in Barnaba
roke pokladali, to je : jih posvetili v mašnike ali prav za prav
škofe. (Ap. dj. 13, 3.) Dobri mašniki so velik dar božji;
treba je tedaj Boga prositi, da bi škofo razsvetlil, naj bi vselej
vredne in pobožne može v mašnike posvečevali, in da bi Bog
tudi mašnike razsvitljeval in s svojo gnado podpiral, da bi
zamogli zvesto spolnovati svoje imenitne dolžnosti. To storite
tudi vi vsak kvaterni čas, če se tudi pri nas mašniki ne po-
svečujejo ravno o kvaternem tednu, kajti zmerom še velja
beseda Gospodova, ki pravi: „Žetev je velika, pa delavcev je
malo. Prosite tedaj Gospoda žetve, da pošlje delavcev v
svojo žetev“. (Luk. 10, 2.)

7. Četerti posti so predprazniški posti, in sicer ti le :
a) pred praznikom čistega spočetja Marije device (7. dec.) ;
b) pred božičnim dnevom (24. decembra) ; c) pred binkešno
nedeljo ; d) pred praznikom svetih aposteljnov Petra in Pavla
(28. junija) ; e) pred velikim Šmarnom (14. avgusta) ; f) pred
praznikom vseh svetnikov (31. oktobra). — Taki predpraz-
niški posti so nekadaj bili tudi vsi preddnevi svetih apostelj-
nov razun svetih aposteljnov Filipa in Jakoba, svetega Janeza
in svetega Barnaba, na dalje preddan svetega Janeza Kerst-
nika in svetega Lorenca ; zdaj pa so po nekterih škofijah po-
polnoma prejenjali, po drugih škofijah so na poprejno saboto
preneseni, in spet po drugih z adventnimi posti zamenjani.

Postavila je sveta cerkev te poste iz tega namena, da
bi se kristijani s pokoro in molitevjo pripravljali za vredno
praznovanje naslednjih praznikov. In prvi kristijani so to

tudi res storili s prav pobožnim in spokornim duhom. Po navadi so se postili do treh popoldne; zvečer so šli v cerkev, ter so ondi molili, psalme prepevali, poslušali sveto branje ali razlaganje božje besede. Vse to je trajalo dolgo v noč. Po tem so se za nekoliko časa razšli, dokler ni prišla jutranja ura, o kateri se je služba božja pričela. A satan ne miruje, dokler ljulike med pšenico ne priseje. Začeli so nekteri malopridneži tisti čas pred službo božjo obračati v gerde razuzdanosti, in sveta cerkev je bila prisiljena, odpraviti ponočne shode o predprazniških večerih; le samo posti so še ostali o nekterih predprazniških dnevih.

8. Ti so vam tedaj zapovedani postni dnevi. Deržimo jih kakor sveta cerkev želi, in kakor nas s kratkimi besedami sveti Hieronim uči, ter pravi: „Naš post bodi pohleven, in sklenjen s pobožnim in ponižnim duhom; ž njim naj se naše telo ponižuje tako, da se bo naš duh kviško vzdigoval!“ Amen.

XXIV. keršanski nauk.

Kako se je treba postiti ob zapovedanih postnih dnevih? — Kteri kristijani so zavezani postiti se ob zapovedanih postnih dnevih? —

1. Post, ki nam ga sveta cerkev v svoji tretji zapovedi zapoveduje, je, kakor že veste, dvojni: je popolni post ali post v pravem pomenu, in je nepopolni post ali zderžek, zderžek od mesnih jedi namreč. — Od popolnega posta govoreč sem vam odgovor obljubil na to le trojno vpraševanje: I. o katerih dnevih se nam je postiti? II. kako se moramo postiti? in III. kdo je zavezan se tako postiti? — Na prvo vpraševanje sem zadnjič odgovoril, ter rekel, da od cerkve zapovedani postni dnevi so: Štiridesdanski post, adventni post, kvaterni post, in predprazniški posti.

2. Zdaj je prišla versta na drugo vpraševanje:

II. Kako se moramo postiti o vseh postnih dnevih?

Ob zapovedanih postnih dnevih se moramo postiti

a) tako, da le enkrat na dan jemo, to je: se le enkrat na dan in sicer opoldne do sitega najemo. — Po sedajni navadi smemo sicer tudi zvečer nekoliko jedi vžiti; ali ta večerja ne sme biti tako obilna, da bi se pri njej spet do sitega najedli. Kaj in koliko da sme vsak posamezni človek pri večerji vžiti, ne more se na tanjko določiti, ker po različnosti stanu in starosti, po različnosti svo-

jega života, po različnosti obnebj, v katerem živi, in po različnosti drugih okoljščin potrebuje eden več živeža, drugi manj, in jed kolikor je eden potrebuje, da se enmalo okrepča, vtegne drugemu zadostovati, da se ž njo že do sitega naje. Vsakdo naj tedaj vse te različne okoljščine pred očmi ima, kader si večerjo odmerja, da se pri večerji ne bo do sitega najedel, in da postne zapovedi ne bo prelomil. Po nekterih krajih imajo navado, da se tudi zjutraj nekoliko oteščajo; pa tudi ta zajterk ne sme biti obilen, ampak le tolikoš, da človek, po njem nekoliko okrepčan, zmožen postane, ročno opravljati dolžnosti svojega stanu. — Vmes med tem časom pa človek o postnih dnevih ne sme uživati nobene jedi; ako jo pa vživa, pregreši se, pregreši z malim grehom, in se zraven tega še v nevarnost postavlja, pregrešiti se s smertnim grehom, ker jedi, večkrat na dan po malem vžite, vtegne na zadnje, toliko skupaj priti, da bi se človek ž njo dvakrat ali še večkrat nasitil, ko bi jo le dvakrat ali primeroma trikrat na dan vžival, kar pa je naravnost nasproti tretji cerkveni zapovedi, ktera ne dovoli, več kakor enkrat na dan nasititi se. — Iz tega, kar sem zdaj povedal, pa že kar sami lahko posnamete, da bi se zoper tretjo cerkveno zapoved pregrešil tudi tisti, kateri bi jed, ktera bi bila namenjena, da se ž njo enkrat na dan do sitega naje, razdelil tako, da bi je ne vžil na enkrat, ampak večkrat na dan. — Ako bi se pa človek k obedu vsedel, in obedovati začel, prišlo pa bi med tem kako neprevideno opravilo, ktereга mora nemudoma opraviti, bi se nič ne pregrešil, ako od obeda vstane, opravilo opravi, po tem pa se spet usede, in obed dokonča.

Ob zapovedanih postnih dnevih se moramo postiti

b) tako, da le o pravem času obedovamo, to je: da se pred poldnevom ne usedemo k obedu, pri katerem nam je dovoljeno najesti se do sitega. — O prvih časih keršanstva so se verniki postili tako oestro, da do solnčnega zahoda ničesa niso vžili; še le po solnčnem zahodu so imeli kosilo in večerjo skupaj. V poznejših časih so obedovali ob treh poldne. Dandanes pa je navada, da obedujemo opoldne. Kme-

tijski ljudje tu in tam ob enajstih obedujejo, in jim zoper to ni kaj vgovarjati, ker imajo kmetijski ljudje večidel težke dela, včasih pa tudi zavoljo otrok, katerim ni kaj drugega jesti dati, ali zavoljo kakega drugega pravičnega vzroka pred poldnevom k obedu gredó. Ako kdo iz kakega pametnega vzroka zajterkuje še le ob 10. ali 11. uri zjutraj, sme si obed naravnati še le ob četrti ali peti uri zvečer. Tako govori dotično Rimsko določilo leta 1834.

Iz do zdaj rečenega se vidi, da bi se močno motil, kdor bi menil, da tretja cerkvena zapoved nič drugega ne zahteva, razun tega da se človek več kakor enkrat na dan ne najé do sitega, in naj bi med tem tudi še večkrat jedel, jedel kderkoli in kakorkoli bi se mu zljubilo, da bi se le pri tem več kakor enkrat na dan do sitega ne najedel. Poglavitno zahtevanje postne zapovedi je zmerom bilo le to, da kristijan jed vživa le samo enkrat na dan. Po sporočilu papeža Benedikta XIV. se kristijani o postnih dnevih niso zderževali le samo jedi, ampak tudi vina in drugih enakih pijač, in še clo vode. Dandanes sicer pijače, ktere le samo žejo gasijo, po določilu ravno tega papeža niso prepovedane; vsemu temu vkljub pa bi se tisti, kateri bi o postnih dnevih vino ali kako drugo enako pijačo večkrat na dan vžival, nobene posebne žeje ne imajoč, nič manj ne pregrešil, kakor tisti, kateri bi opoldne nalašč čez mero jedel iz tega namena, da bi se potem tem lagleje postil. Tak človek bi se pregrešil z nezmernostjo, ktera je vsegdar pregrešna, in bi naravnost nasproti ravnal postni zapovedi, ktere poglavitni namen je krotiti hudo poželjenje.

Ob zapovedanih postnih dnevih se moramo postiti

c) tako, da se zderžujemo nekterih posebnih, ter mesnih jedi, pa tudi drugih slastnih jedi. — V ozir zderževanja od mesnih jedi bo pri napol postu ali pri zderžeku kaj več povedanega. Tukaj opomnim le toliko, da so v štiridesetdanskem postu zraven mesa in mesnih jedi bile prepovedane tudi vse mlečnate jedi, na dalje sir, sirovo in kuhano

maslo, jajca i. t. d. ker so te jedi z mesom v bližnji dotiki. Vendar je sveta cerkev v mnogih deželah in škofijah različne potrebe in navade različnih krajev in ljudi pred očmi imevši odstopila od te prvotne zapovedi, ter dovolila uživati jedi, ktere so sicer z mesom v dotiki, pa niso kar naravnost mesne jedi. Opomnim še to, da je želja in volja svete cerkve, da se o zapovedanih postnih dnevih zderžujemo tudi takih postnih jedi, ktere so posebno slastne in poželjivosti všečne. Kdor bi o postnih dnevih segel le po slastnih jedeh, ali si dal pripraviti takih postnih jedi, ktere se mu bolj prilegajo kakor mesne jedi, bi postne zapovedi ne spolnoval. Sveti Avguštín pravi: „Tisti, ki se mesnih jedi zderžujejo tako, da si pri tem iščejo drugih jedi, ktere se težko pripravljajo in dražje stanejo, molijo se močno; to se ne pravi postiti se, ampak le samopašnost spremeniti“. — Papež Urban V. ves adventni in postni čas ni jedel več, kakor le enkrat na dan, in to zvečer. Ob samem kruhu in ob vodi se je postil vsako sredo, vsak petek in vsako saboto celega leta. — Tudi cesar Justinijan se je prav ojestro postil. Ves postni čas je le vsaki drugi dan enkrat jedel, in sicer le malo osoljenih in v kisu namočenih zelišč; tudi vina ni pil, ali kake druge močne pijače, temveč le samo vodo.

Ob zapovedanih postnih dnevih se moramo postiti

d) z dobrim namenom, to je: ne smemo se postiti zato, da bi nas ljudje gledali, občudovali in hvalili, temveč le iz ljubezni do Boga in za zveličanje svoje duše skerbijoč. — Jezus pravi: „Kader se pa postite, ne delajte se žalostnih kakor hinavci; gredé namreč svoje obraze, da bi ljudje vidili, da se postijo. Resnično, vam povem, prejeli so svoje plačilo. Ti pa, kader se postiš, pomáži svojo glavo in umij svoj obraz, (to je: očedi se, kakor po navadi, z nobeno posebnostjo ne razodevaj svojega posta,) da ne bodo ljudje vidili, da se postiš, ampak tvoj Oče, kteri na skrivnem vidi, ti bo povernil“. (Mat. 6, 16—18.) — Sveti Teodor je nekega postnega dne dal enmalo boljše kosilo napraviti svojim tovaršem. Kader se za mizo usedejo, reče eden zmed njih strežeju: „Jaz danes

nič gorkega ne okusim, prinesi mi le enmalo kruha in soli“. Na te besede mu reče sveti Teodor: „Ljubi brat! bolje bi bil storil, da v svoji celici (stanici) meso ješ, kakor pa da s svojo čudno zderžljivostjo prednosti iščeš pred svojimi brati in prazne časti pridobiti si prizadevaš“. Nečimurnost omadežuje naj boljše dela, in jim ceno vzame in vrednost. — Svetemu Makariju je tožil eden njegovih učencev, ter mu rekel: „Dokler sem še v samostanu živel med svojimi brati, zamogel sem se dolgo časa postiti kar brez vse težave in se odpovedati slehernemu okrepčevanju; zdaj pa, ko se znajdem v svoji puščavi dalječ proč od svojih bratov, oglasi se mi glad kar berž in s tako močjo, da se postim prav težko. Povej mi, ljubi oče! od kod to pride?“ Sveti Makarij mu reče: „To pride od tod: V samostanu so tvoji tovarši občudovali tvoj post, in marsikteri memogredoči romar je s perstom kazal na te (se je razgledoval nad teboj); tu v samoti pa se nihče ne ogleda na tvoj post, in tvoja nečimurnost ne dobiva nikakovega netila; tu te nihče ne nasituje s posvetno hvalo, ktera te je poprej nasitovala tako, da si na glad pozabil“. Varujmo se, da ne bo tudi nam veljalo enako očitovanje!

Ob zapovedanih postnih dnevih se moramo postiti

e) še seosebno zato, da zatiramo svoje strasti in svoje hudo poželenje, ali z drugo besedo: postiti se moramo s spokornim duhom. — Postivši se obžalujmo tedaj svoje grehe; dobre sklepe delajmo, da se bomo posihmalo na vso moč varovali slehernega greha; vstavljajmo se hudemu z vso silo, in ogibajmo se vsake priložnosti v greh. Sveti Bazilij pravi: „Varujte se, da vsega zasluženja svojega posta ne postavljate v to, da se jedi zderžujete? Ali veste, v čem pravi post obstoji? V tem obstoji, da od sebe veržete sleherno hudobijo. Razvežite vse vezi krivice, odpustite svojemu bližnjemu razžaljenje, spreglejte mu dolgove. Ne postite se tako, da bi postivši se v pravih in preprih živeli. O takih dnevih sicer mesa ne uživajte, med tem pa razmesarjate svoje brate. Vina ne pijete, pa se tudi krivice ne zderžujete“. Tak post, se ve da, ni pravi post; in takega posta

Bog ne more biti vesel. „Zderževanje od pregreh imenujem pravi post“, uči sveti Krizostom, „kajti zderževanje od jedi je zapovedano, da se ž njim kroti poželenje mesa“. In sveti papež Leon pravi: „Moč našega posta ne obstoji v zderževanju od jedi, in zastonj bi telesu živež odtegovali, ko bi se duša ne odvracovala od krivic, in bi se jezik ne odvracaval od razuzdanost“. — Opat Janez se odpravi nekega dne obiskovat samotarce po puščavi, da bi vidil, koliko so napredovali v keršanski popolnosti. Do puščavnika Pezija pride, in se ž njim v pogovor spusti. Pezij je že do štirideset let živel v puščavi, in pred solnčnim zahodom noben dan ni vžival nobene jedi, in herž ko ne zavoljo tega ojstrega življenja enmalo preveč sam seboj zadovoljen reče opatu: „Solnce, dasiravno vse obsveti, vendar nikdar me ni vidilo, da bi jed vžival“. „Iu mene“, seže mu opat Janez v besedo, „nikdar jeznega ni vidilo“. — Ni še zadosti, da bi se človek le samo jedi zderžal nekoliko časa; treba je, da se vsegdar zderži vsega, kar ni prav. Obilno zatajuje samega sebe tisti človek, ki se ves ljubi dan zderžuje vsake jedi, in od ranega jutra do terde noči ne vžije nobene jedi; pa vendar še vse več stori tisti, kateri se celi dan čistega ohrani vsakega, clo naj manjšega pregreška, se čistega ohrani vsake nepotrebne besede in clo vsake napčne misli. Tak post je post v pravem pomenu, in v pravem duhu, in v takem pomenu bi se mogli vselej postiti, kakor moramo tudi vselej moliti. — Sveti Bernard pravi: „Ako je le samo gerlo grešilo, naj se tudi le samo gerlo posti, in to si je zadosti; ako so se pa pregrešili tudi drugi udje, zakaj bi se tudi oni ne postili? — Posti naj se oko, zderžujoč se radovidnih in nespodobnih pogledov, da bo popolnoma ponižano in s pokoro vkroteno, ker se je poprej prostovoljno zaderževalo v zadolženju (pregrehi). — Posti naj se uho, katero je odperto bilo nečimurnim čencarijam, novicam in različnemu nekoristnemu in mnogokrat clo pregrešnemu govorjenju. — Posti naj se jezik, in naj se zderžuje opravljanja, godernjanja, nečimurnih, nepotrebni, lahkomišljenih in pregrešnih besed. — Posti naj se roka, in naj se odteguje delom, ktere ne le niso zapovedane, marveč so prepovedane.

— Posti naj se noga prepovedanih potov. — Posti naj se duša, ter naj se zderžuje hude volje in pregreh vsake verste“.

Ob zapovedanih postnih dnevih se moramo postiti

f) brez strahu pred ljudmi. — Ni je nobene cerkvene zapovedi, ktero bi nasprotniki tako močno napadali in sramotili, kakor napadajo in sramotijo postno zapoved. Znajdejo se kristijani, znajdejo clo katoliški kristijani, ki postne zapovedi ne deržijo, ki ob zapovedanih postnih dnevih vživajo mesne jedi, in se jih še tudi po večkrat na dan do sitega navžijejo, o drugih nepostnih dnevih pa kar brez vsega kvara za zdravje postne jedi vživajo; pri tem pa še sveto cerkev zasmehujejo in njene zapovedi, se clo ponašajo s svojo nepokorščino do svete cerkve; in kar nespametne praznoglavce zasramujejo tiste, kateri se še zvesto deržijo svete cerkve in svete postne zapovedi. Take zaničevalce svete cerkve slišijo drugi priprosti kristijani, ki niso zadosti terdni v sveti veri, in boječ se njihovega zaničevanja potegnejo ž njimi, ter vživajo meso in mesne jedi, kakor uni zaničevalci. — Takih omabljivcev vi, ljubi moji! nikar ne posnemajte, ter se nikoli nikar ne bojte niti njih, niti njihovega zaničevanja; marveč se vsegdar verni in zvesto deržite svoje matere, svete katoliške cerkve, in njenih zapoved. — Leta 1850. se je god svete Ane obhajal ravno na petik. Svete Ane dan pa je v nekem kraju na Dolenskem zapovedan praznik in velik shod. Od blizo in dalječ dohajajo ljudje deloma na cerkveno praznovanje, deloma na razveseljevanje. V neki pivnici se je omenjenega leta zbralo sosebnno veliko ljudi zmed sosednjih nemških naseljencev, ki so postu vkljub vživali mesne jedi, in bili židane volje tudi pri mesnih jedilih na postni dan. Vest jim je bila že zaspala, in jim ni kaj dosti več očitanja narejala. Eden zmed njih pa, mož v ozir svojega gospodarstva sicer nekoliko lakomišljen, vendar pa sveti cerkvi vedno vdan, nikakor ne da se pripraviti, da bi z drugimi vred vžival mesne jedi. Na vse prigovarjanje, na vse hujskanje od vseh strani se vendar le ne da premotiti, marveč se vsega kljubovanja serčno oteplje s temi le besedami: „V tej reči se lahko pre-

magam, da mesa ne jem na postni dan; toraj ga tudi ne jem recite, kar hočete! Bog daj, da bi se tudi v drugih rečeh zamogel ravno takolahko premagati.“ — Tako, kakor ta mož, ter brez strahu pred ljudmi, postite se tudi vi!

Ob zapovedanih postnih dnevih se moramo postiti

g) tako, da se postivši se ne zderžujemo le samo mesnih jedi in pregrešnih reči, ampak tudi kega nedolžnega veselja. — In da bomo to zamogli, moramo tudi o drugem času in ne le samo ob zapovedanih postnih dnevih v zatajevanju samega sebe vaditi se s tem, da si odpovemo kako nedolžno razveseljevanje. Tako razveseljevanje bi bilo, ako gremo v kako pošteno drušino, ali če imamo kak posveten, toda pošten pogovor, ali se spustimo v kako nedolžno igro, ali če prebiramo posvetne toda poštene bukve in časopise in druge enake reči. Kristijan, ki se zadovoljno tudi takih reči zderži nekoliko časa, zverševal bo tudi težavniše reči tem lagleje, in bo tudi postno zapoved zvesto spolnoval. — Opat Helen pride do starega votlega drevesa, v katerega so se bile bučelice naselile. Med prav prijetno zadiši iz votlega drevesa, in opata želja obhaja, da bi okusil nekoliko meda. Že se pripravlja, da bi iz drevesa potegnil nekoliko satovja napolnjenega s sladkim medom; pa mahoma postoji, in reče: „Beži proč od mene, poželjivost!“ — Mladeneč pa, ki ga je spremljeval, reče mu: „Ljubi oče! bi mar to kaj napčnega bilo, če bi vžili nekoliko medu?“ Opat zaverne: „Nikakor ne, ne bilo bi napčno; a bilo bi pregrešno in osramotivno, ako bi se mož svojemu poželjenju strahovati pustil, namesto da bi on njega v strahu imel“. — Res modro ravna, kdor si odreče kako nedolžno veselje iz tega namena, da bi tem lagleje premagoval poželjenje po pregrešnem veselju. — Nekega dne poterka neki vinšček na vrata celice, v kateri je prebival Makarij samotarec. Makarij odpre oknice, ter vprašuje, kaj da mož zahteva. Vinšček reče: „Bogoljubni oče! glej prinesel sem ti grojzd. Sprejmi ga, ter se ž njim pokrepčaj“. Makarij se prijazno nasmehlja, zahvali in blagoslovlja

moža. Mož odide, in Makarij se vsede za kamnito mizo, da bi povžil okusni sad; kar mu neka posebna misel v glavo šine, da postoji, ter reče: „Glej, v celici poleg mene stanuje prileten mož, ki tega pokrepčila bolj potrebuje, kakor jaz“. In zdajci nese grozd v bližnjo celico staremu samotarcu. Stari samotarec pa, kader Makarij odide, spolni se bolnega brata v drugi celici, in se vzdigne, ter njemu grozd zanese. A tudi bolni brat noče grozda vžiti, in ga drugemu odda, drugi tretjemu in tako naprej do zadnje celice. In poslednji, ki grozd v roko dobi, prinese ga zvečer spet nazaj do Makarija. Makarij, ko to vidi, se ves vesel razjoka nad tolikim lepim zatajevanjem njegovih tovaršev; a tudi on noče grozda povžiti. — Nad takimi zgledi razgledujmo se tudi mi.

Ob zapovedanih postnih dnevih se moramo postiti

b) tako, da s postom strinjamo tudi miložnjo in druge dobre dela. — Angelj Rafael je rekel Tobiju: „Bolje je molitev s postom in z miložnjo, kakor spravljati zaklade zlata“. (Tob. 12, 8.) — Sveti Krizostom pravi: „Potem še le se bomo prav postili, če o postnih dnevih dobre dela doprinašamo, v dobrem rastemo, pogreške popravljamo in se od hudega očiščujemo“. — Sveti Cezarij veli: „Post brez miložnje je svetilnica brez olja“. Miložnja pa, ktero sami sebi pri ustih pritergamo, da bi ž njo lakoto reveža potolažili ali njegovo nagoto pokrili, je gotovo Gospodu najprijetniša. — Sveti Herman, bivši učenec apostelnov, uči v svojih spisih, da ima vsak človek ob eni strani angelja, kateri ga varuje, in ob drugi strani hudega duha, kateri mu skušnjave nareja. Da bo človek skušnjavca premagal in od sebe odgnal, in si angelj varha na strani prideržal, mu je post najzdatniši pripomoček. Ravno zato nam ta sveti mož post prav goreče priporoča, sosebno tisti post, kateri je z miložnjo sklenjen. V ozir tega tako le piše: „Ves svoj živi dan ne delaj nič hudega, temveč s čistim srcem služi Bogu. To storivši opravljaš velik in Bogu dopadljivi post. — Kteri dan koli (pa) se postiš, ne vživaj ničesar razun kruha in vode, in kader vrednost (ali ceno) jedi, ktero bi bil tisti dan vžil,

preračuniš, deni jo (to ceno ali ta znesek) na stran, ter jo daj kaki vdovi ali kaki siroti ali kakemu siromaku. — Post, ki se tako derži, je dober in Gospodu dopadljiv. — Boljši je da z miložno duše kupuješ, kakor pa njive“. — „Post je pač res dobro delo“, djal je nekega dne neki samotarec. Drugi ga zaverne: „Delo je še vse boljše“. In tretji pravi: „Miložnja je pa naj boljše, ako se postita in delata zato, da bi zamogla komu kaj dati“.

Ob zapovedanih postnih dnevih se moramo postiti :

i) pametno. Pametno se človek posti, ako dobro prevdari, koliko da zamore njegovo telo prenesti, da si v svoji gorečnosti z nepremišljeno ojstrostjo zdravja ne poškoduje, in svojega telesa nezmožnega ne naredi, da spolnuje dolžnosti svojega stanu. Post namreč nam je zapovedan ne za smert, ampak za pokoro. Sveti Hieronim post priporočuje devici, po imenu Demetrias, kaže na zgled preroka Mozesa in Elija in našega Zveličarja, in po tem pristavlja: „Mi pa nikakor ne nakladamo tako nezmerne posta in tolikanj prenapete zderžnosti, da bi ti telo pohabila, ter ga bolnega naredila: posti se tako, da bo poželjenje telesa ukroteno, ti pa pri tem ne boš opovirana, da prebiraš svete bukve, prepevaš psalme in moliš, po noči čuvaš in opravljaš druge vaje“. — Drugi sveti cerkveni očetje nas v lepih prilikah podučujejo, kako se moramo pametno postiti, da si niti telesa niti duše ne poškodujemo. Sveti Efrem piše: „Ako voznik svoje konje prehudo naganja v tek, poplašili se mu bodo že s samim šundrom; in nasproti ako jih dalj časa clo nič ne vpreže, vergli bodo voznika raz voza in za seboj vlekli. Ako ladijo na morju preveč obložijo, potopila se bo v valovih; ako pa neobložena dalje vesla, preverne jo prav lahko sila viharjev. Ravno taka je s telesom in z dušo, ako jima ali preveč ali premalo naložiš. Toraj je dobro, da vsakdo začne tako, da bo mogel zveršiti, ter pri tem Bogu dopasti in samemu sebi in bližnjemu koristiti“. — Sveti Bernard pravi: „S telesom moramo ravnati ravno tako kakor z bolnikom v skerb izročnim. Bolnik zahteva mnogoterih reči, toda škodljivih in nekoristnih mu ne smemo dovoliti,

koristne pa mu moramo pridno dajati, akoravno jih ne zahteva. S telesom moramo ravnati ravno kakor s tujim blagom; kajti telo je lastnina tistega, ki ga je odkupil z drago ceno“. — Tudi vinšček v tersju obrezuje le nepotrebni in škodljivi les, rodovitnega lesa pa obrezovati ne sme, da cele terle ne pokonča.

3. Prišli smo do tretjega vpraševanja:

III. Kdo je zavezan postiti se o zapovedanih postnih dnevih?

Ob zapovedanih postnih dnevih postiti se, ter v jedi pritergovati si je dolžen vsak kristijan, ki je že spolnil svoje eden in dvajseto leto.

Sveta cerkev dobro ve, da mladi ljudje, da vspešno rastejo in krepko razvijajo telesne moči, dan na dan potrebujejo večkratne in obilniše hrane; ravno zato jih v spolnovanje postne zapovedi ne zavezuje tako terdo, dokler ne spolnijo eden in dvajsetega leta, do katerega navadno traja mladostna rast. S tim letom pa, s katerim praviloma jenja telesna rast, zavezuje slehernega kristijana, da se posti, ter si v jedi priterguje o zapovedanih postnih dnevih, ako ga ne izgovarjajo veljavni vzroki.

Veljavni vzroki, kateri eden in dvajsetletnega človeka od posta odvezujejo, so pa ti le:

a) Bolezen. Bolni, bolehní ali po hudi bolezni preboleli človek potrebuje večkrat čez dan živeža, in toraj tudi ni zavezan oostro se postiti ob zapovedanih postnih dnevih, dokler bolezen ali bolehnost ne prejenja, in dokler se mu zdravje do dobrega ne uterdi. Ravno to velja tudi za žene, ktere se v drugem stanu znajdejo ali majhnega otroka na persih imajo; na dalje za stare ljudi in sploh za vse tiste, ki so slabega života, in bi si zdravje poškodovali, ako bi se oostro postili. Zastran starih ljudi sodijo sveti Alfonz Liguori in drugi, da

vsi, ki dopolnijo šestdeseto leto, nič več niso zavezani ojstro se postiti. Vendar pa vtegne tu ali tam kak šestdesetletni človek biti še tako terdnega zdravja, da bi mu vest ne mogla popolnoma mirna biti, ko bi si ob zapovedanih postnih dnevih v jedi nič ne pritergal.

b) Drugi veljavni vzrok, ki eden in dvajsetletnega človeka od posta odvezuje, je težavno delo. Med take težavne dela štejemo tiste dela, ktere opravljajo kmetovalci, vinščeki, vertnarji, zidarji, škrinjarji in tesarji, kovači, peki i. t. d. Tim prištevamo tudi tiste ljudi, ki bolnikom strežejo, na dalje hlapce in dekcle, kterim so izročene težavne dela.

c) Tretji veljavni vzrok, ki človeka po zveršenem eden in dvajsetem letu od spolnovanja postne zapovedi odvezuje je velika siroččina. Revezži, ki nimajo toliko, da bi se pri enem obedu najedli, ali kterih obed je tako slab, da jim ni v stanu potrebne moči ohraniti, ne pregrešijo se, ako se ne postijo tako, kakor zahteva tretja cerkvena zapoved.

d) Od natanjčnega spolnovanja postne zapovedi so četeritič odvezani vsi tisti, ktere bi post zares zaviral in nezmožne delal, zvesto spolnovati dolžnosti svojega stanu, ter bi si z natanjčnim spolnovanjem postne zapovedi oslabei svoje dušne in telesne moči tako, da bi ne mogli prav in dobro zverševati dolžnosti svojega stanu. Ravno zato so od posta odvezani učitelji in učiteljice, učenci, sodniki, zavetniki, duhovni, potniki in drugi, kolikorkrat koli bi o kakem postnem dnevu prišli v kako tako okoljščino, da bi ne mogli zvesto zverševati svojega opravila, ako bi se ojstro postili. Kader se pa o postnih dnevih ne znajdejo v enakih okoljščinah, morajo se postiti. Učitelj na primero se mora postiti, ako post pade na tak dan, o kterem se učitelj z učenjem ne vkvarja. Ravno to velja tudi za popotnika, kteri se sicer v tujem kraju znajde, pa tisti dan, na kterega pade post, dalje ne poluje, ampak na tem ali drugem kraju na mestu obliči. Še manj pa bi bili od spolnovanja postne zapovedi odvezani tisti kristijani, kteri bi se o kakem zapovedanem postnem dnevu

nalašč podstopili kakega težavnega dela, da bi se jim zavoljo tistega dela postiti treba ne bilo, ali pa kateri bi se za kratek čas podali na kako pot ali pa na lov zato, da bi postni zapovedi v okom prišli; kajti sveta cerkev nikakor ne more dopustiti, da bi kdo spolnovanje njenih zapoved z nepotrebni napolnjeji zaviral. — Nesrečni Francoski kralj Ludovik XVI. je oestro spolnoval cerkveno postno zapoved; ves čas življenja je ni prelomil. Ko se nekega dne odpravlja na lov, pridejo ga vpraševal, kaj bi mu domu dospevšemu napravili za večerjo. „Kaj večerja“, zaverne kralj, „ali mar ni post?“ Opomni ga, da se bo na lovu utrudil, in da bo zvečer lačen. „Vse to je res“, reče kralj, „toda moj lov ni nobena cerkvena zapoved.“ In o drugi priložnosti je rekel: „Lov je le razveseljevanje, kteremu bi se mahoma odpovedal, ako bi me motilo spolnovati cerkvene zapovedi.“

4) Ljubi moji! zdaj veste, kdo se mora postiti in kako se moramo postiti, da bo naš post Bogu prijeten, nam pa koristen. Tega nauka se deržite, kedar koli se postite, da ne bo treba tudi vam toževati, kakor so Judje tožili ob Jzaijevem (58, 3-8.) času, rekoč: „Zakaj smo se postili, in nisi pogledal; poniževali svoje duše, in ti ni bilo mar?“ in da kakor njim, tudi vam Gospod ne poreče: „Glejte, ob dnevu vašega posta se najde vaša terma, in vse svoje dolžnike navirate. Glej, v pravadah in v prepirih se postite, in bijete s pestjo neusmiljeno (se pretepate med seboj.) Ne postite se kakor do zdaj, da bo vaše vpitje uslišano na višavi. Je mar takošen post, kakoršnega sem si izvolil, če človek čez dan tare svoj život? Mar če svojo glavo zvija kakor obroč, in na rasovniku in na pepelu leži? Boš mar to post imenoval in Gospodu prijeten dan? Ali ni bolj to post, kterega sem si izvolil? Razreši hudobne zveze, raztergaj obtežavne zapisnike, sprosti poterte in razteri vsako težo. Lomi lačnemu svoj kruh, in vodi ubožce in potikalce v svojo hišo; ko vidiš nagega, obleci ga in ne zaničuj svojega mesa. Tedaj se bo tvoja luč zasvetila, kakor zarja, in tvoje zdravje bo hitrejše prišlo, in tvoja pravičnost pojde pred teboj, in Gospodovo veličastvo pojde za teboj.“ Amen.

XXV. Keršanski nauk.

Od napol posta ali zderžka: v čem obstoji? — Zakaj je postavljen napol post ali zderžek? — Kdo je dolžan o postnih dnevih zderžati se mesa in mesnih jedi? — Polahčanje in oprostenoje v ozir postne zapovedi. — Ali je velik greh, postno zapoved prelomiti? — Ali se sme drugim meso dajati o postnih dnevih? —

1. Dal sem vam potrebno podučenje v ozir popolnega posta ali posta v pravem pomenu. Povedal sem vam, o katerih dnevih se moramo postiti, kako se moramo postiti in kdo je zavezan postiti se o zapovedanih postnih dnevih.

2. A zdaj moram govoriti še od posta druge verste, ki je:

B. Napol post ali zderžek.

Kteri da je na pol post ali zderžek, že veste iz poprejšnih keršanskih nauk. Napol post ali zderžek namreč obstoji v tem, da se o postnih dnevih zderžujemo mesa in mesnih jedi, postnih pa se smemo več kakor enkrat na dan do sitega najesti.

3. Kteri pa so ti napolpostni ali mesazderžni dnevi?

Ti napolpostni dnevi so:

a) vsi petki in vse sabote celega leta, razun tistih petkov in tistih sabot, na ktere pade Sveti dan ali sveti Božični praznik. Na ta véliki praznik namreč, ako pade tudi na petik ali saboto, dovoljeno je povsod sploh vživati meso in mesne jedi;

b) vseh šest nedelj o štiridesetdanskem postu. O teh šestih nedeljah štiridesetdanskega posta namreč nismo vezani postiti se tako, da bi se ne smeli več kakor enkrat na dan do sitega najesti; mesa pa bi se mogli po zapovedi svete cerkve o teh šestih nedeljah zderžavati ravno tako, kakor o delavnikih celega štiridesetdanskega posta.

Mesazderžni dnevi so prav za prav vsi postni dnevi; tedaj ne samo petki in sabote in nedelje štiridesetdanskega posta, ampak tudi vsi dnevi štiridesetdanskega posta sploh, na dalje adventni, kvaterni in predprazniški posti; kajti o vseh teh dnevih se je treba zderžati mesa in mesnih jedi: pa razdelili smo post v popolni post ali post v pravem pomenu, in v napol post ali zderžek, in se ob unem ne zderžujemo le samo mesa in mesnih jedi, ampak se tudi postnih ne smemo več kakor enkrat na dan do sitega najesti; o tem pa je že zadosti, da se mesa zderžujemo in mesnih jedi, postnih pa se smemo več kakor enkrat na dan do sitega najesti; zatoraj bi nepotrebno bilo, od popolnega posta ali posta v pravem pomenu tukaj še več govoriti, ker je bilo o njem že poprej zadosti povedanega. Kar bi morda o tem postu povedati še potrebno bilo, je to le: Že o drugi polovici pretečenega stoletja je bila postna zapoved mnogotero zlajšana in obilno zmehčana. Vsled tega je dandanes po mnogih škofijah ne le ob nedeljah štiridesetdnevnega posta, ampak tudi o nekterih drugih zapovedanih postnih dnevih, postavim, o nekterih delavnikih štiridesetdanskega posta, dovoljeno vživati meso in mesne jedi. Škofje namreč imajo od rimskega papeža dovoljenje, svojim vernikom kaj takega dovoliti iz pametnih, pravičnih vzrokov. Kdor pa se tega dovoljenja posluži, ne sme pri enem in istem obedu vživati mesa in rib ob enem. Ta prepoved, vživati mesa in ribe ob enem, raztegne se tudi na

nedelje štiridesetdanskega posta, ker tudi te nedelje spadajo prav za prav k štiridesetdanskemu postu, dasiravno smemo o teh nedeljah s postnimi jedmi nasititi se več kakor enkrat na dan; ne raztegne pa se ta prepoved, uživati meso in ribe ob enem, na petke in sabote med letom, ker petki in sabote med letom niso popolni posti ali posti v pravem pomenu, ampak so le napol posti ali mesazderžni dnevi. In ta prepoved zavzuje vernike pod smertnim grehom, kakor je razločno določil papež Benedikt XIV. z določilom 10. dne junija 1745. leta. Vzrok, zavoljo kterega je sveta cerkev o takih zljajšanih postnih dnevih prepovedala uživati meso in ribe ob enem, je ta, da se sme po pameti soditi, da tistim vernikom, kateri ribe lahko uživajo, mesne jedi niso neobhodno potrebne, in ker si v ozir jedi vsaj nekaj pritergujejo s tim, da meso uživaje ob enem rib ne jedo.

Zdaj se pa k napol postu ali zderžku nazaj vernimo: ker pa vam od šestih nedelj štiridesetdanskega posta nimam kaj drugega posebnega povedati razun tega, kar je bilo ravno kar rečenega, naj še v ozir petkov in sabot med letom spregovorim nekoliko besed.

4. Zakaj je sveta cerkev zapovedala o petkih in sabotah zderžati se mesa in mesnih jedi?

Sвета cerkev je zapovedala o petkih in sabotah zderžati se mesa in mesnih jedi zato, da se s spokornim duhom spominjamo Jezusove smerti in pogreba Jezusovega, ki je na petek umerl, v saboto pa v grobu ležal.

O petkih so se postili v latinski kakor tudi v gerški cerkvi že od nekdanih časov. Post o petkih je postavljen iz tega namena, da nam vedno živo pred oči postavlja spomin na terpljenje in smert Zveličarjevo. Sveta cerkev želi, da nam je nedelja dan veselja, ker je Jezus na nedeljo od mertvih vstal, in je s svojim vstajenjem premagal smert; petek pa nam je dan žalovanja, dan zatajevanja in pokore, ker je Kristus ta dan terpel in umerl, ker se res spodobi, da se vde-

ležujemo Jezusovega poniževanja in terpljenja, ako hočemo deležni postati milosti njegovega odrešenja.

Sabotni post je iz poznejših časov. Nekdaj namreč se niso le samo ob petkih postili, ampak tudi ob sredah, in sicer zato, ker so Judje ta dan sklenili Jezusa umoriti, ali pa, kakor sveti Klemen Aleksandrijski spričuje, postili so se kristijani ob sredah in ob petkih zato, da bi se zderžavali Merkurijevih in Živinih (Venernih) del, to je: tatvine in nečistosti. V poznejšem času je v zapadni cerkvi sabota nastopila namesto srede, in sicer po besedah papeža Inocencija I. zato, ker je Kristus ta dan v grobu ležal, in so se aposteljni, žalostni ki so bili zavoljo smerti Jezusove, gotovo tudi ta dan postili; na dalje je bila sabota v post odločena tudi zato, da se s postom in pokorjenjem tem lepše pripravljamo na sveti Gospodov dan ali na nedeljo.

Lepih zgledov bogoljubnih kristijanov, ki so se o petkih in sabotah postili, ter se skerbno zderžavali vživanja mesa in mesnih jedi, ne manjka nam. Naj vam nekatere dovedem: Elizabeta, sestra nesrečnega kralja Ludovika XVI. morala je ob času strašnega Francoskega prevrata ž njim vred po nedolžnem v ječo. Kader sta kralj in kraljica bila umorjena, in je z vojvodinjo Angulemsko sama ostala v ječi, prosila je Elizabeta večkrat lepo svoje preganjalce, da bi jej o postnih dnevih mesnih jedi ne dajali; ali trinogi nočejo poslušati njene pohlevne prošnje. Eden zmed njih jej reče nekega dne: „Zdaj ga nimamo nič več ne nobenega razločka med tem in unim dnevom, ker nič več ne štejemo po tednih, ampak po dekadah ali desetoricah“. Drugi pristavlja: „Ljuba deržavljanka! ti ne veš, kaj se zdaj godi po svetu; le samo neumneži se še deržijo abotne postne zapovedi“. Odsehmalo jih Elizabeta nič več ne nadležuje s svojimi prošnjami, ampak si sama pomaga, da se ne pregreši zoper sveto postno zapoved, in sicer tako le: Opoldne je vžila skledico kave, ktera jej je bila odločena za zajterk; zvečer pa je pojedila nekoliko kruha; in zajterkovala ničesa ni o postnih dnevih. Vojvodinja Angulemska je popisala to Elizabetino življenje v ječi. Nehote mu

solze priigrajo v oči, kader človek prebira te mile spise, in iz njih vidi, kako da rahla gospodična, izrejena na kraljevem dvoru, v ječi skoraj sam kruh in samo vodo za ljubo ima o postnih dnevih, da bi le ne prelomila svete postne zapovedi. — Pij V. je bil od mladih nog vaje postiti se po dvakrat na teden. Te navade se je držal tudi še potem, ko je kardinal in ko je papež postal. Kar pa je posebnega spomina vredno, je to, da ga od te lepe navade nikoli niso odvernile niti njegove pogostne bolezni, niti njegova starost, niti njegove obilne in težavne opravila. O neki hudi bolezni mu zdravniki naročijo, da mora uživati mesne jedi, ker bi sicer ne mogel okrepčati in utrditi si zgubljenega zdravja; a sveti mož se v to nikakor noče vdati. Vmislijo si tedaj zvijačo, ter mu med neko postno jed vmesijo kurje juhe. Pij pa to spazi, in se jedi ne dotakne. Tudi še v njegovi poslednji bolezni ga niso mogli pregovoriti, da bi bil nezvest postal sveti postni zapovedi. Na vse prigovarjanje odgovarja jim, da toliko let cerkvene zapovedi spolnovavšemu bo z božjo pomočjo mogoče, spolnovati jih tudi še ta kratki čas njegovega življenja. — V nekem imenitnem mestu na Francoskem sta imela oče in mati nekeršansko navado meso jesti zapovedane postne dni in tudi v petek. Njun bogoljubni sin se tega spovedniku obtoži na prvi spovedi, in spovedniku obljubi, ne več mesa uživati o postnih dneh. Naslednji petek po navadi meso na mizo prinesó; a fantič se mesa ne dotakne. „Zakaj ne ješ?“ vprašuje ga oče. „Zato, ker je petek; in cerkvena zapoved prepoveduje v petek meso jesti“; otrok lepo pohlevno odgovori, ter prosi, naj mu kosec kruha za kosilo dajo. Oče, ves serdit, reče ga zapreti v samotno izbo, in mu tudi kosca kruha ne dati celi dan ne. Pokorno dete v samoto gre, ter rajše celi dan lačno ostane, kakor bi prelomilo cerkveno zapoved. Materi se pridno dete smili; toraj gre, in mu skrivši jesti prinese. Kaj pa bogaboječe dete stori? „Oče so mi ukazali, da moram celi dan ostati brez jedi; temu hočem pokoren biti, pokoren biti pa tudi sveti cerkvi, in ne jesti mesa o postnih dneh, ker ona to prepoveduje“. Tako mladeneč pove. Mati, ko to sliši, osupne, in solzé jo polijejo. Hitro se vzdigne, in teče očetu pravit, kar je slišala. Tudi očeta gine otrokova

lepa pokorščina. Oče in mati spoznata, da je otrok modrejši kakor ona dva, izpovesta in poboljšata se.

5. Kdo pa je dolžen zderžati se mesa in mesnih jedi o postnih dnevih?

Mesa in mesnih jedi zderžati se o postnih dnevih je dolžen vsak kristijan, ki je sedmo leto spolnil, se svoje pameti zave, in nima veljavnega zaderžka ali izgovora.

Veljavni zaderžek ali izgovor pa imajo :

a) Bolni, bolehnii in slabotni ljudje, kterim bi škodljivo bilo, ako bi se zderžavali mesnih jedi.

b) Reveži in siromaki, ki si dan na dan živeža iščejo od hiše do hiše, in postnih jedi ne morejo dobiti.

c) Vojščaki, kterim je razun kruha le meso odkazano v živež.

d) Popotniki, kteri potovaje postnih jedi ne morejo dobiti, ali kterim je s škofijskim dovoljenjem pripuščeno, vživati meso, dokler potujejo. V Kolinski (Köln) škofiji, postavim, je oštirjem z vsakoletnim škofijskim dopuščanjem dovoljeno potnikom o postnih dnevih mesne jedi na mizo postavljati, in potnikom je dovoljeno, mesne jedi vživati.

e) Družinjčeti, ter hlapci in dekle, kterim njihovi gospodarji postnih jedi ne dajo ali zadosti ne dajo. Kader bi pa hlapci in dekle vživaje mesne jedi ob postnih dnevih pohujšanje dajali svojim gospodarjem, ter jih na misel pripravljali, da zatajujejo svojo vero; ali kader bi se hlapci in dekle obnašali tako, kakor bi vživaje mesne jedi zaničevali cerkveno postno zapoved; bi se vživaje mesne jedi o postnih dneh močno pregrešili. Vsploh pa je svetovati keršanskemu družinjčetu, da naj nikar ne hodi v službo k takim ljudem, pri kterih bi ne mogel spolnovati svetih cerkvenih zapoved; mar-

več naj si poišče take službe, v kateri bo brez zadržka zamogel spolnovati svoje dolžnosti, ki jih ima do Boga in do svete cerkve.

f) Ljudje, ki zdrave pameti niso, bodi si zavoljo nedoletnosti ali bodi si zavoljo kakih drugih vzrokov.

g) Vsi tisti, ki imajo opravičeno oprosteno od svojega škofa, s katerim jim je dovoljeno uživati mesne jedi ob postnih dnevih.

6. Da še nekterim dvomom v okom pridemo, naj v ozir uživanja mesnih jedi o postnih dnevih dostavljam še naslednje nauke in opomine :

a) Kader se kak bolnik, ali kak revež, ali kako družinčje ali kdo drugi znajde v dvomih, ter ne ve, ali bi smel meso uživati kak posten dan ali ne, naj si v to dovoljenja poišče ali pri svojem škofu, ali pri svojem duhovnem pastirju ali spovedniku, ako je ta od svojega škofa pooblasten, da sme dovoliti take oprostitve v ozir posta in postne zapovedi. Ako bi namreč ob kakem postnem dnevu meso užival, pri tem pa v dvomu bil, ali mu je to dovoljeno, ali mu ni dovoljeno, grešil bi. Ako bi pa vzrok, zastran kterega se kdo od postne zapovedi oprostenega misli, bil prav očiten in neoveržljiv, ne bilo bi mu treba iskati privoljenja, da sme meso jesti o postnih dnevih, sosebno takrat ne, kader bi bilo tako oprosteno v tistem kraju sploh v navadi v enakih primerljajih, ali ko bi mu bila pot do duhovnega pastirja preveč odrocna in težavna, postavim, ko bi kdo hudo obolel, ali če bi kak siromak clo nobenega drugega živeža ne mogel dobiti razun mesa.

b) Tisti, ki so si dovoljenje dobili, uživati mesne jedi o postnih dnevih, morajo si tako dovoljenje dobiti s tem, da navedejo resnične in zadosti terdne vzroke ali razloge; zakaj ako bi si bil kdo tako dovoljenje dobil s tem, da bi bil svojo prošnjo podpiral z izmišljenimi vzroki ali s takimi drugimi zvijačami, bilo bi neveljavno to dovoljenje, in bi se tak clo-

vek vsemu dovoljenju vkljub o postnih dnevih meso vživaje ravno tako pregrešil, kakor bi nobenega dovoljenja ne bil dobil. In kdor ima privoljenje vživati mesne jedi o postnih dnevih, sme se tega privoljenja poslužiti le samo o tistih dnevih, za katere je privoljenje dobil. Kdor bi, postavim, le samo za sabote imel privoljenje, smel bi tedaj tudi le ob sabotah vživati mesne jedi, ob petkih pa in drugih postnih dnevih bi mesa jesti ne smel, ker za te dneve dovoljenja nima.

c) Privoljenje, ktero velja za vse vernike ene škofije, razteguje se le na tiste vernike, ki se znajdejo v omenjeni škofiji. Ko bi se tedaj eden ali drugi zmed njih podal v drugo škofijo, v kateri ni takega privoljenja, bi se ondi ne mogel poslužiti privoljenja svoje domače škofije, dokler bi se vanjo ne povernil. Nasproti pa bi kristijan, v čegar škofiji privoljeno ni meso vživati ta ali uni postni dan, dospevši v drugo škofijo, v kateri je kaj takega privoljeno, smel z verniki te škofije poslužiti se tega privoljenja, dokler bi se znašel v tej škofiji. Nikakor pa bi dovoljeno ne bilo, iz svoje škofije, v kateri ni dovoljenja, podati se v drugo škofijo, v kateri je dovoljenje, iz tega namena, da bi ondi meso vžival o postnem dnevu, ker tako ravnanje bi bilo zvijačno, in bi bilo tudi smerten greh.

d) Z dovoljenjem, da se sme meso vživati kak posten dan, ni vselej sklenjeno tudi dovoljenje, da bi se smel človek več kakor enkrat na dan do sitega najesti. Kdor bi tedaj dovoljenje imel meso vživati o kakem zapovedanem postnem dnevu, vendar bi se le ne smel več kakor enkrat na dan do sitega najesti, razun da bi imel kak veljaven izgovor. Ravno tako bi tisti, kateri ni zavezan postiti se tako, da bi se več kakor enkrat na dan do sitega ne najedel, moral imeti vendar le še posebno dovoljenje, da bi smel meso vživati o postnih dnevih, razun da bi imel kak tak veljaven izgovor, zavoljo katerega bi ne potreboval nobenega posebnega privoljenja.

e) Tisti kristijani, kateri so oprosteni ali od posta ali od zderžka, ali pa od obeh ob enem morajo post nadomestovati z drugimi dobrimi deli. Kader je s privoljenjem vred sklenjeno

tudi kako bogoljubno delo, postavim : kaka molitev, ali miloženja ali kaj drugega takega, mora tisto dobro delo zvesto opravljati vsakdo, ki se posluži tistega privoljenja. Kader pa privoljenje ni navezano na nobeno pogojo, je vsakemu verniku na voljo dano, da dobre dela doprinaša po svoji lastni dobri volji in po svoji moči. Slehern kristijan pa, ki je skerbni za svoje zveličanje, opravi bo rad kako nadomestilo, ker dobro ve, da je sveta cerkev poste nič manj ko praznike postavila le iz skerbi, da se zveličamo.

7. Še na neko imenitno vpraševanje v ozir posta imam odgovor pripravljen, in sicer na vpraševanje :

Ali je velik greh postno zapoved prelomiti?

Postno zapoved prelomiti je velik greh, ter greh nepokorščine do svete cerkve. Kar v usta gre, človeka sicer ne ognusi; ali ognusi ga nepokorščina, ktera pride iz serca. — Porok tega nam je nepokorščina naših prvih staršev, ki so se smertno pregrešili ravno s tim, da so jedli sad s prepovedanega drevesa. Porok tega nam je tudi nauk svetih cerkvenih učnikov, in nauk same svete cerkve. Terdili so namreč nekteri krivi učniki, da je prelomljenje postne zapovedi le takrat smerten greh, kedar človek s tim prelomljevanjem cerkveno postavo zaničuje ali se sveti cerkvi nalašč vstavlja. Papež Aleksander VII. pa je naravnost določil, da se s svojim naukom v zmoti znajdejo. Ravno zato po vsi pravici opominja sveti Ambrož, ter pravi : „Varuj se, da posta ne prelomiš. Ne dovoli, da bi te pozemljiske jedi oropale nebeškega gostovanja!“

Smertnega greha pa ne stori le samo tisti, ki se ob zapovedanih postnih dnevih več kakor enkrat na dan do sitega najé, ampak tudi tisti, ki ob petkih in sabotah brez privoljenja vživa meso in mesne jedi. Smertnega greha bi le takrat ne imel, ko bi mu zderžavanje od mesnih jedi ne bilo mogoče, ali ko bi neradovoljno vžival mesne jedi, postavim, ko bi se ne spomnil, da je postni dan. Vendar pa že kar mala reč

mesa, ki ga kdo o postnem dnevu zadovoljno v usta dene, ni še smerten greh, ampak je smerten greh le takrat, kader človek vedama in radovoljno kaj več mesa vžije tako, da se z njim nasiti poleg drugih jedi, ki jih ob enem vživa. Ravno tako bi tisti, ki kako sočivje vživa o postnem dnevu z mastjo začinjeno, smerten greh imel le takrat, kader bi sočivja vžil v obilniši meri, ker le v obilniši meri sočivja bi se znašla obilniša mera začimbe, ktero štejemo med mesne jedi.

8. Ali se sme drugim meso dajati o postnih dnevih?

Ako se ve, da jim je pripuščeno meso vzivati o postnih dnevih, sme se jim meso dajati. Ravno tako tudi tistim, katerih postna zapoved ne veže, postavim Judom, Turkom i. t. d. Drugim pa, kateri dovoljenja nimajo meso vživati o postnih dneh, ne sme se meso dajati. To naj bi si dobro zapomnili sosebno oštirji, kateri dovoljenja od škofije nimajo, vsem svojim gostom brez razločka meso dajati o postnih dnevih. Razgledovali naj bi se nad poštenim možem, od katerega sem bral to le dogodbo: Na Koroškem pri nekih fužinah so bili nekega jutra trije delavci poslani na daljno delo. Radi bi bili poprej kaj jedli, in toraj potoma zavijejo v neko luteransko gostilnico. Vsi trije delavci so bili katoličani, in tisti dan je bil ravno od cerkve zapovedan post. Poterpežljivi luteran jih vpraša, česa želijo? Perva dva zahtevata piti in mesa jesti. Luteran ju opomni, rekoč: „Danes je postni dan, in se vama ne spodobi, da bi jedla meso. Take dneve ga tudi jaz ne jem, dasiravno sem luteran; vi pa ste katoličani!“ Delavca pa le svojo tiščita, ter hočeta kaj mesnega jesti. Oštir jima prinese klobas in pijače. Tretji delavec pa je prosil, da bi mu žgancev skuhali. Kmalu so bili tudi žganci kuhani, dobro zabeljeni. Poverh mu še mleka prineso. Ko odjedó, perva dva vprašata, kaj sta dolžna, in oštir jima obračuna pijačo po navadi; klobase pa jima zasoli po dvajsetici starega denarja vsako s tim pristavkom, da so klobase tako drage zato, ker sta ravno danes zoper postno zapoved hotla imeti kaj mesnega. Kader pa tretji delavec vprašuje zavoljo plačila, reče mu oštir: „Ti

pa nič nisi dolžen!“ In šel je ves vesel na svoje delo, una dva pa osramotena. Delavec, ki je žgance jedel, bil je na Gorenskem doma; za una dva pa se ne ve, od kod sta bila. Tako je pripovedoval prileten mož, ki je bil kdaj na Koroškem. Pa tudi od tistega luterana je pripovedoval, da je bilo težko poznati, da ni katoličan.

9) Povedati bi vam mogel še, kaj da nam prepoveduje tretja cerkvena zapoved. Toda to je iz poprejnega razlaganja tretje cerkvene zapovedi tako jasno, da ni treba nobenega posebnega razlaganja zastran te reči. Vsakdo namreč lahko sprevidi, da nam sveta cerkev prepoveduje meso jesti o petkih in sabotah, o drugih zadovedanih postnih dnevih pa zraven tega tudi še več kakor enkrat na dan nasititi se.

Sveta cerkev je nekdaj oestro gledala na to, da se zvesto spolnuje ta njena zapoved, in je tudi s časnimi kaznimi strahovala vernike, kateri bi se bili pregrešili zoper tretjo cerkveno zapoved. Sveti cerkveni zbor, ki se je leta 653. ohhajal v mestu Toledo, ukazal je, da naj bo tisti, ki bi se prederznil meso uživati o štiridesetskem postu, o Velikonoči od svetega Obhajila odločen, in leto in dan ne sme vživati mesa, ker je o teh svetih dnevih v nemar pustil postno zapoved. In clo deželni oblastniki so o tedajnih časih kaznovali vse, ki so prelomljevali sveto cerkveno zapoved, z različnimi kaznimi. Med drugimi je cesar Karol Veliki s silno ojstrimi kaznimi kaznoval tiste, ki niso posta deržali po zapovedi svete cerkve, ker je tedajnim kristijanom prelomljevati postno zapoved veljalo za zaničevanje svete vere. Po ogerskih postavah so morali tisti, ki posta niso deržali, kakor je sploh navada bila, deželo zapustiti, pa premoženja niso smeli seboj vzeti. Na Angležkem, v Irlandiji, Danemarkiji so prelomljevalce postne zapovedi kaznovali s tim, da so bili ali tepeni ali pa so morali odločeno število denarja plačati. Na Jutrovem clo bolnikom niso dovolili vživati mesne jedi o štiridesetskem ali velikem postu. V novejših časih sveti Tridentinski cerkveni zbor nič več ni odkazal časnih kazen na prelomljenje svete postne zapovedi, vendar pa je duhovnim pastirjem goreče priporočal, da naj si

prizadevajo, kar morejo, da bodo vsi verniki zvesto spolnovali postave svete rimskokatoliške cerkve, sosebno tiste, ktere merijo na mertvenje mesa, kakoršne so zderžek in post. (Seja XXV.)

Dasiravno pa sveta cerkev oskrunjevalcev svete postne zapovedi dan danes s časnimi kaznimi nič več ne zasleduje, vendar le ne smete misliti, da nas ta zapoved zavoljo tega nič več ne veže tako terdo. Sveta cerkev je sicer s časnimi kaznimi odjenjala, nasproti pa Bog sam marsikterikrat, če tudi ne vselej, že tudi na tem svetu prav hudo vdari zaničevalce svete cerkve, ter prelomljevalce postne zapovedi. 30. dan mesca marca 1866. leta, na veliki petek, prideta dva najemnika pri železniškem delu v gostilnico tistega kraja, kteremu se pravi Lacero (Lazzero) pri mestu Režio (Reggio) v Kalabriji, ter zahtevata mesa. Oštir jima ga nikakor noče dati. Ker pa po nobeni ceni ne odjenjata, jima da po dolgem razgovarjanju piščanca, kterega sta speči dala in sta ga potem pojedla. Med tem pa, ko jesta, tudi še samemu satanu zdravice napijeta, Kristusa pa strašno preklinjata. Ali glej, kaj se zgodi. Kar nanagloma začne enega zmed njih neusmiljeno razjedati po trebuhu, in v kratkem času je dušo spustil; drugega pa je mertud udaril. Ta poslednji sicer ni umerl kakor prvi, vendar pa mu je mertud zapustil prav britke znamenja na njegovem telesu in na njegovem duhu.

10. Zdaj, ljubi moji! vam je povedano vse, kar vam je v ozir tretje cerkvene zapovedi vedeti potrebno, da jo zamorete zvesto spolnovati. In ravno to, spolnovanje postne zapovedi namreč, je poglobitna reč in naj boljši sad keršanskega podučevanja. Spolnujte tedaj zvesto to sveto zapoved, in kader si v ozir ene ali druge post zadevajoče reči sami prav svetovati ne veste, vprašujte svojega spovednika za svet ali pa svojega duhovnega pastirja. Sveta postna zapoved ima danes neizrečeno veliko ogovarjelcev in oskrunjevalcev. Nikar se ne dajte premotiti po slabem zgledu teh nasprotnikov svete cerkve, da bi tudi vi nasproti ravnali tretji cerkveni zapovedi. Sveta cerkev nam je skerbna, dobra mati, ktera nam s svojo

postno zapovedjo ne naklada nepotrebne butare, ampak zahteva ž njo le to, kar zaleže Bogu v čast in nam samim v zveličanje. In spolnovanje svete postne zapovedi gotovo Bogu v čast zaleže, nam pa v blagor, ker je Bog sam post večkrat zapovedal in ljudem obilno milost in usmiljenja skazoval zavoljo posta. (Joel. 2, 12. Tob. 12, 8. V. Moz. 9, 18. 29. Jud. 4, 7—12. i. t. d.) Tudi Jezus se je postil; postili so se tudi aposteljni in svetniki vseh časov. V Carjemgradu je veliko poprej, prejden so ga Turki spravili pod svojo oblast, razsajala strašna lakota, in scer naj hujše ravno o štiridesetdanskem postu. V tej veliki sili zapové cesar Justinijan meso sekati in razprodajati, da bi lakoti v okom prišel. Pa kaj se zgodi? Vse mesto se vzdigne, in mestnjani razglasijo, da so pripravljeni, rajše umreti za lakoto, kakor da bi nasproti ravnali postni zapovedi, ktero so njihovi očetje spolnovali tako zvesto. O kam ste prišli, vi srečni, presrečni časi, o katerih je tolika bogaboječnost in tolika zvestoba do božjih in cerkvenih zapoved vladala med kristijani! Glejte, kako zvesto so sveto postno zapoved spolnovali vsi pravi kristijani! In kaj bi je ne? Saj je postna zapoved dana ravno zato, da ponižuje naš napuh in kroti naše hudo poželenje, ter nas pripravne dela, da Bogu tem zvestejše služimo in za svoje zveličanje tem vspešniše skerbimo.

Za božjo čast in svoje lastno zveličanje pa bi zdatno ne skerbeli, ako bi se sicer mesa in drugih jedi zderžavali, pri tem pa v nemar puščali druge bogoljubne dela, sosebno da se resnično spokorimo in spreobrnemo svoje serce. Po preroku Izaiju (58, 5—11) Bog sam kar naravnost na znanje daje, da mu je prijeten in dopadljiv le tak post, kateri je sklenjen s resnično pokoro in doprinašanjem del usmiljenja do bližnjega. Ravno tak post zahteva tudi sveta cerkev, in toraj ostrejša ko kdaj o svetem postnem času prepoveduje vsako očitno, šumeče razveseljevanje, in skerbnejša ko kdaj opominja vernike naj delajo pokoro, naj molijo, ubogaime dajejo, pridno obiskujejo službo božjo, vredno prejemajo svete zakramente i. t. d. Kakor sveta cerkev učijo zastran posta tudi sveti cerkveni učeniki. Med drugimi uči sveti Krizostom, ter pravi:

„Ne post sam ob sebi, temveč le pravi post; ne zderžavanje od jedi, temveč zderžavanje od greha zamore človeka rešiti . . . Ti se postiš? Prav; pa pokaži mi to v delih! V katerih delih? me vprašuješ. Glej, kader zagledaš reveža, usmili se ga. Kader sovražnika zagledaš, spoprijazni se ž njim. Kader sosedu srečnega vidiš, ne zavidaj ga. Ne, ne le samo tvoje usta naj se postijo, ampak tudi tvoje oko in uho, tvoje roke in noge, in vsi udje tvojega telesa“. Pa po čemu še več besedi? Zadosti je bilo povedanega, da zamorete umevati in spolnovati, kar je bilo rečenega. Skazujte se tedaj prave služabnike Kristusove in pokorne otroke svete matere katoliške cerkve tudi v ozir posta in postne zapovedi. Amen.

XXVI. keršanski nauk.

Od četrte cerkvene zapovedi: Kaj nam zapoveduje? —

Od vsakoletne spovedi: Kdo mora opraviti vsakoletno spoved? — kje? — kdaj? — in kako? —

1. Zadnjič sem skončal nauk od tretje cerkvene zapovedi, ter govoril posebej od zderžka ali napol posta. Povedal sem vam, kateri so napolpostni ali mesazderžni dnevi; zakaj da je sveta cerkev zapovedala, zderžati se mesa in mesnih jedi o postnih dnevih, in kdo da je veljavno izgovorjen; da je velik greh, ako kdo premišljeno in radovoljno prelomi sveto postno zapoved; in da se brez veljavnega vzroka tudi drugim ne sme meso dajati o postnih dnevih.

2. Zdaj pa je versta prišla na četrto cerkveno zapoved:

IV. cerkvena zapoved:

„Spovej se svojih grehov postavljenemu spovedniku vsaj enkrat v letu, in o velikonočnem času prejmi sveto rešnje Telo“.

Kaj nam sveta cerkev ukazuje v svoji četerti zapovedi?

Sвета cerkev v svoji četerti zapovedi zapoveduje naj poprej spoved opraviti vsaj enkrat v letu, potlej pa sveto Obhajilo vredno prejeti vsaj o velikonočnem času.

V tej zapovedi ste prav za prav dve zapovedi skupej strinjeni: ena zadeva vsakoletno spoved, druga zadeva velikonočno Obhajilo. — Ni ga pod solncem človeka, kateri bi po pravici in resnici reči zamogel: „Jaz nimam greha!“ „In če pravimo, da greha nimamo“, veli svet Janez, (I. Jan. 1, 8.) „lažemo, in resnice ni v nas“. Greh pa je nevarna dušna bolezen in tudi dušna smert, ako se smertno pregrešimo.

Dveh reči je toraj nam grešnikom naj bolj potreba: zdravila in pa kosila. Zdravilo nam je usmiljeni Jezus zapustil v zakramentu sv. pokore, ko je svojim apostelnom djal: „Prejmite svetega Duha; kterim bote grehe odpustili, so jim odpuščeni, in kterim jih bote zaderžali so jim zaderžani“. (Jan. 20, 22, 23,) Zato uči sveti Janez (I. 1, 9.): „Ako se spovemo svojih grehov, je (Bog) zvest in pravičen, da nam odpusti naše grehe, in nas očisti vse hudobije“. — Kosilo nam je Jezus poskerbel, ko je djal: „Jaz sem živi kruh, ki sem iz nebes prišel. Ako kdo jé od tega kruha, živel bo vekomaj; in kruh, kterega bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta. Resnično, resnično vam povem: Ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove kervi, ne bote imeli življenja v sebi“. (Jan. 6, 51. 52. 54.) In kar je obljubil, dopolnil je pri zadnji večerji, ter je premenil in oživil kruh v svoje

meso, in vino v svojo kerv, rekoč: „Vzemite, in jejte; to je moje telo . . . Pijte iz njega vsi! zakaj to je moja kri nove zaveze, ktera bo za njih veliko prelita v odpuščenje grehov“. (Mat. 26, 26—28.) „Kdor je moje meso, in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan“. (Jan. 6, 55.) „Oj skrivnost velika, oj ponižnost neizrečena, oj usmiljenje nerazumljivo“, pravi sveti Krizostom. „Stvarnik se revni stvari v živež daje; on, ki življenje sam v sebi ima, daje se umerljivemu človeku v hrano in pijačo“. — Pogledjte, ljube duše! to je imenitno kosilo nebeškega Kralja že na tem svetu, na katero nas je povabil vse, da potniki ne obnemoremo.

Ta zapoved Jezusova je bila prvim kristijanom zadosti. Skerbni so bili za dušno zdravilo in kosilo, so po vsakem storjenem grehu brez odlašanja se pokorili, pa tudi pri vsaki sveti maši, posebno ob nedeljah in slovesnih praznikih zavžili presveto rešnje Telo. Stanovitni so bili v nauku aposteljnov in zedinjeni v lomljenju kruha in v molitvah, ter so zavživali jed, to je presveto rešnje Telo, z veselim in nedolžnim srcem. (Luk. 2, 46.) Toraj so pa tudi tolikanj terdni bili v veri in v kreposti, da jih premagati ni mogel niti meč niti ogenj, niti železje, niti ječa, niti naj gorečnije muke, niti smert. Vse so premogli v Jezusu, ki jim je moč dajal. Zakaj pa smo mi tolikanj slabi, da nas lahko vsak veterc skušnjave premaga in v greh zakopa? Kam je živa vera prvih kristijanov? kje je njihovo terdno zaupanje in njihova goreča ljubezen do Jezusa? kam njihova sveta skerb za večno zveličanje? Kakor se je božja miza opuščala, umirala in odmerla je tudi sveta serčnost kristijanov.

Kervavo preganjanje kristijanov je odjenjalo v četrtem stoletju; lahko so kristijani v lepem miru živeli in Bogu služili; ali le prehitro so Zveličarja svojega pozabili, so v grešno spanje zapadli, ter božjo mizo clo opuščali. Sveta cerkev je toraj že po papežu Fabijanu, svojem vidnem poglavarju, v 3. stoletji, ukazala, naj vsi verniki vsaj trikrat na leto, o božiču, o velikinoči in o binkestih prejmejo presveto rešnje Telo. In ker jih je veliko zanemarilo tudi to sveto navado, dala je

sveta cerkev v vesoljnem Lateranskem zboru v Rimu pod imenitnim papežem Inocencijem III., kjer je bilo zbranih 412 škofov, leta 1215. ojstro zapoved s temi le besedami: „Vsak verni kristijan obojega spola, kakor hitro je pamet razsodka nastopil, (ter se zavedel svoje pameti,) naj se vseh svojih grehov svojemu duhovnemu naj manj enkrat v letu zvesto spove, in naloženo pokoro po moči dopolni. Tudi naj o velikonočnem času pobožno prejme sveto rešnje Telo, če mu ga njegov duhoven iz pravičnega namena ne odloži. Kdor tej zapovedi pokoren ni, v cerkev ne sme, in po keršansko ne bo pokopan. Ta zapoved naj se pogosto oznani, da se nihče ne izgovarja z nevednostjo“. Tako sveta mati, katoliška cerkev govori, in vsem vernim, ki se svoje pameti zavejo, zapoveduje, vsaj enkrat v letu spovedati se svojih grehov, in o velikonočnem času vredno prejeti presveto rešnje Telo. Ona pa tudi vsem nepokornim zažuga, da, kdor tega ne stori, izobčen bo ali pahnjen iz družbe svete cerkve, in če v takem stanu umerje, ne po keršansko pokopan, ker po keršansko živel ni. Tak nepokornež je podoben suhi mladiki, ktera z vinsko tertto združena ni.

Ta zapoved svete cerkve je ravno tako modra in koristna kakor ojstra. Modra in koristna je ta zapoved; kajti več ko tri sto dni lahkomišljeno in v grehah živi marsikteri kristijan, ter svoje večno zveličanje postavlja v nevarnost. Pride pa velikonoč in z velikonočjo, cerkev s svojo zapovedjo: njeni otroci čujejo njeno zapoved, in hitijo, da se v zakramentu svete pokore z Bogom spravijo, v zakramentu svetega rešnjega Telesa z Bogom sklenejo. Milo je viditi, kako ta povračuje tuje, po krivem pridobljeno blago, drugi preklicuje obrekovanje, tretji razvezuje grešno zvezo, četerti spravo naredi s svojim sovražnikom. Iz tega se vidi, kako modra in koristna da je četerta cerkvena zapoved: časna sreča hodi za njo, ljubi mir jo spremlja, in večno zveličanje jo nasleduje. — Ta zapoved je pa tudi ojstra; kajti z najhujšimi cerkvenimi kaznimi žuga prelomljevalcem: živih namreč ne terpi v družbi vernih kristjanov, temveč jih izobčuje iz njihove družbe, mrtvim pa ne dopušča keršanskega sprevoda ali pogreba. Tim kaznim pa

zapadajo le takrat, kader jih cerkveni predstojniki, ter škofje naravnost izrečejo nad njimi. Temu pa se ni čuditi, da je tako ojstra ta zapoved. Jezus sam pravi: „Jaz sem (vinska) terta, vi mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, on rodi veliko sadu; ker brez mene ne morete nič storiti. Ako kdo v meni ne ostane, bo vunkaj veržen kakor mladika, in bo usahnila, in jo bodo pobrali in v ogenj vergli in zgori“. (Jan. 15, 5, 6.) Oh naj bi ne bilo med nami takih zanikarnih po imenu kristijanov, takih suhih mladik, kateri še enkrat v letu k spovedi ne gredó, in tudi velikonoči z Jezusom ne obhajajo! Mertvi kristijani so, ki s svojo zanikernostjo sami sebe iz cerkve pahajo. „Kdor se od božje mize loči, loči se od večnega življenja“ uči sveti Ciprijan, ker peša brez gnade svetega zakramenta. Sveta mati katoliška cerkev takih za svoje otroke ne spozna, in tudi v grobu za nje ne moli. Njih življenje ni v Kristusu, tudi njih vstajenje ne bo, ker je le tiste obljubil sodnji dan obuditi v večno življenje, ki zavživajo njegovo meso. Strah in groza takim nesrečnim kristijanom!

Toliko bodi v ozir četrte zapovedi vsplah povedanega; treba je pa, še kaj posebnega od nje povedati, in jo še bolj na drobno razložiti; in ker ta zapoved naj poprej od vsakoletne spovedi, po tem pa od velikonočnega Obhajila govori, obernili bomo tudi mi besedo naj poprej A) na vsakoletno spoved, in B) na velikonočno Obhajilo.

3. Danes ostanemo pri

A) vsakoletni spovedi.

Četerta cerkvena zapoved tedaj naroča spoved to je skesano in odkritoserčno spoznavati storjene grehe postavljenemu spovedniku iz tega namena, da bi od njega sveto odvezo prejeli. Četerti cerkveni zapovedi toraj zadostuje tisti, ki se svojih grehov spove, ter prejme zakrament svete pokore.

Ta zapoved pa tudi na tanjko določi:

I. kdo se mora spovedati ?

II. kdaj se mora spovedati ?

III. kje se mora spovedati ?

in IV. kako se mora spovedati ?

I. Naj poprej nam četrta cerkvena zapoved na znanje daje, kdo da se mora spovedati, ali kateri kristijani da morajo spoved opraviti. Vsakoletno spoved morajo opraviti vsi verniki obojega spola, ki se svoje pameti zavedo, tedaj imenitni in priprosti, veliki grešniki pa tudi spokorniki, pravični in pobožni in clo sveti ljudje. Sveti cerkveni Tridentski zbor pravi: „Ako kdo pravi, da v vsakoletno spoznavanje vseh grehov, kakor ga sveta cerkev ukazuje, po zahtevanju velikega Lateranskega zbora niso zavezani vsi kristijani obojega spola, bodi izobčen“. (Sess. XIV. cap. 8.) Vsakoletno spoved, sem rekel, morajo opraviti vsi verniki, kateri se svoje pameti zavedó, to je: tisti, kateri zmed tega, kar je prav in kar ni prav, razločiti vedo toliko, da lahko storijo kaj takega, kar bi se jim štelo v smerten greh. Zakrament svete pokore namreč je postavljen sosebnó za to, da se v njem odpuščajo smertni grehi in v odpuščenje odpustljivih grehov ni neobhodno potreben. Ravno zato moramo pa tudi skleniti, da sveta cerkev svoje četrte zapovedi in ž njo dolžnosti se spovedati ni mislila raztegniti tudi na tiste, kateri so tako slaboumni, da bi se jim ne moglo v smerten greh prišteti, ako bi storili clo kaj takega, kar bi se v smerten greh prištevalo drugim, kateri so zdrave pameti. Vsak drugi kristijan pa je zavezan spovedati se vsako leto svojih grehov, in naj bi tudi nobenega smertnega greha ne imel nad seboj; kajti zakrament svete pokore, akoravno v odpuščenje odpustljivih ali majnih grehov neobhodno potreben ni, vendar le zraven smernih odpušča nam tudi odpustljive ali majhne grehe, in tudi to je gotovo velika dobrota. Zraven tega morajo tisti ljudje, ki nobenega smertnega greha nimajo nad seboj, vsako leto k spovedi hoditi, ter cerkveni zapovedi podyreči se tudi zato, da drugih ne pohujšajo. Po nauku svetega učenika Tomaža so taki ljudje dolžni spovedati se vsaj enkrat v letu zavoljo cerkvene

zapovedi; zakaj ako bi taki kristijani bili izvzeti in od spovedi oprosteni, zaničevali bi potem nemarni kristijani zapoved izgovarjaje se, rekoč: „Nimam smertnega greha, in zato me zapoved ne veže“. Kdo pa bi zamogel po pravici terditi: „Nimam smertnega greha!“ Ali kdo zamore vselej do dobrega razločiti, kdaj je njegov greh odpustljiv, in kdaj smerten? — V ozir otrok je prav težko, bi rekel, skoraj nemogoče, na na tanjko razločiti čas, o katerem se kako dete svoje pameti do dobrega zave. Ravno zavoljo tega se je v ozir otrok treba deržati tega, kar je naj bolj varno, ter otroke napeljevati in podučevati, da poprej ko je mogoče prejmejo zakrament svete pokore; kajti zakrament svete pokore ni postavljen le samo zato, da nam storjene grehe odpušča, ampak je postavljen tudi zato, da nas varuje prihodnjih grehov.

II. Zapoved vsakoletne spovedi nam tudi na znanje daje, o katerem času ali kdaj da se moramo spovedati. Ta zapoved namreč pravi, da se moramo spovedati vsaj enkrat v letu. Doba enega leta je tedaj za vsakoletno spoved odločena doba, in čerki četrte cerkvene zapovedi zadostuje, kdor se enkrat spove, kader koli hoče, naj si je že januarja mesca ali pa decembra ali pa kterege drugega mesca. Od drugačne strani pa se nam pokaže ta zapoved, ako ozir imamo na to, kar zahteva duh te zapovedi. Ozirajoč se na duha četrte cerkvene zapovedi bomo kmalu spoznali, da četrta cerkvena zapoved želi, naj bi verniki o svetem postnem času opravili svojo vsakoletno spoved. V ozir tega sveti Tridentinski zbor (seja XIV. pogl. 5.) tako le govori: „V vsi cerkvi biva zdaj v neizrečeno veliko korist vernih kristijanov zveličavna navada, da se spovedujejo o svetem in naj bolj vgodnem času štiridesetdnevnega posta, ktero navado ta sveti cerkveni zbor poterdi in sprejme kar pobožno navado in res vredno, da se ohrani“. Po željah svete cerkve tedaj in po starodavni navadi naj verniki svojo vsakoletno spoved opravljajo o svetem postnem času, ker je sveti postni čas za opravljanje dobre spovedi naj bolj pripraven zavoljo spokornih vaj in drugih priložnost, ktere se obhajajo o tem svetem času.

Da sveta cerkev želi, naj bi verniki o svetem postnem času opravljali svojo vsakoletno spoved, posnamemo še iz nekega drugega vzroka. Sveta cerkev namreč naroča v četerti cerkveni zapovedi tudi velikonočno Obhajilo, od kterega bomo v drugem keršanskem nauku obširniše govorili. Velikonočno Obhajilo pa se mora opraviti ravno o velikonočnem času, kteri se prične v Ljubljanski škofiji z drugo nedeljo v postu. In spoved je, sosebno velikim grešnikom, neobhodno potrebna, da se prav pripravijo za vredno prejemanje svetega rešnega Telesa. Da bo tedaj kristijan se prav pripravil za vredno prejemanje svetega Obhajila o velikonočnem času, mora se tudi spovedati pred svetim Obhajilom, tedaj o ravno tem času. In verni kristijani tudi res velikonočno spoved strinjajo z velikonočnim svetim Obhajilom, ter večidel že pred velikonočjo, tedaj o svetem postnem času k spovedi hodijo in k svetemu Obhajilu, in brez posebnega vzroka ne odkladajo čez veliko-
noč tega svetega opravila.

Kader pa sveta mati katoliška cerkev hoče, in to tudi oostro zapoveduje, vsaj enkrat v letu spovedati se, nikakor noče s tem podpirati slabih kristijanov, kteri mislijo, da je zadosti samo enkrat v letu opraviti to svojo zveličansko dolžnost. Kaj takega misliti ali clo terditi, Bog ne daj! naša skerbna mati močno želi, prosi in opominja, da bi kristijani večkrat v letu spovedali se. — Skerbni, za zveličanje svoje vneti kristijan naj hiti k sveti spovedi po vsakem nesrečno storjenem smertnem grehu, ker več nevarnosti na svetu ni, kakor v smertnem grehu brez posvečujoče gnade božje živeti in nesrečno umreti. „Bodite pripravljeni“, veli usmiljeni Jezus, „ker ne veste ne ure ne dneva, kader Gospod pride in vas pokliče, dati odgovor od vašega hiševanja“. Pripravljen je pa, kdor v stanu posvečujoče gnade božje živi, brez ktere ne more kaj za večno življenje vrednega storiti.

Ako se vrežeš ali hudo vsekaš, ne odlagaš do velikenoci, da bi še le o velikinoči rano obvezal. Vsak smertni greh je smertna rana, sveta spoved je zdravilo; poprej ko se spoveš, lagljeje ozdraviš in se poboljšaš. Kdor dolgo odlaga, spokori

se težko, ali pa clo ne. — Skerbni kristijan se tudi malih grehov večkrat v letu očisti v zakramentu svete pokore, da ne zabrede v hude pregrešne navade, ki rade prirastejo iz malih grehov. „Ne zanemarjaj malih grehov, kakor bi kaj ne bili“, uči sv. Avguštin, „in če te njih gerdoba ne peče, naj te straši njih število“. Pač bi nesnažna bila hiša, ktera bi se le enkrat na leto pometla; tudi naša vest čedna ni, ako se le o velikinoči očisti, in še tistikrat po navadi le slabo. Kako boš svojo vest prav izprašal, ako se celo leto za to zmenil nisi? — Kako obudil pravo žalost nad grehom, ako je clo obuditi več ne znaš? — Kako se čisto spovedal, ako še spovedi začeti ne znaš? — Papež Klemen VIII. je se vsak večer spovedoval svojemu spovedniku, pobožnemu kardinalu Baroniju; pa je tudi vsak dan sveto mašo služil tako pobožno, da so ga marsikterikrat solze polivale pri tem svetem opraviu. — Sveti Karol Boromej, kardinal in nadškof Milanežki, sveti Frančišek Salezijan, škof Geneveški, sta vsak teden opravljala svojo spoved, njuna družinja pa je vsak mesec k spovedi hodila. — Tudi Francozki kralj, sveti Ludovik IX., se je spovedoval vsak petek, po spovedi pa se je bičal, kakor so se bičali spokorniki po tedajni navadi. — Od svetega Frančiška Ksaverijana beremo, da se je ponižno in skesano spovedal vsak dan svojih grehov, da mu je le mogoče bilo najti duhovnika, kteremu bi se obtožil svojih grehov. Vidite, ljubi moji! sveti Frančišek je bil svet mož, in vendar se je vsak dan vedel česa obtožiti na spovedi; nam pa, ki sveto ne živimo, je le rado preveč, ako bi se nam bilo treba spovedovati več kakor enkrat na leto, in se kar naglo izgovarjamo, da bi ne vedeli kaj povedati, ako bi se nam bilo treba spovedovati več kakor enkrat na leto.

III. Četerta cerkvena zapoved tudi pove, kje ali pri katerem spovedniku se je treba spovedovati, ter naroča, da se mora kristijan spovedovati v svoji fari svojemu postavljenemu spovedniku. Sveta cerkev je to ojestro zapovedala v IV. Lateranskem cerkvenem zboru, je terdo gledala na to, da se to zgodi. Kdor se je hotel spovedati v drugem kraju, in ne v domači fari, moral je od svojega domačega duhovnega pa-

stirja dovoljenje dobiti; brez tega posebnega dovoljenja ga ni mogel odvezati nobeden drugi spovednik. Sveta cerkev je to zapovedala zato, da duhovni pastir pozna svoje ovce, od kterih bo moral Bogu odgovor dajati, in njegova dolžnost je, na duši slabe krepčati, na duši bolne zdraviti, ranjene celiti, razkropljene nazaj pripeljati, in zgubljene iskati. (Eceh. 34, 4.) Ker je pa pri spovedi treba resnične odkritoserčnosti in pravega zaupanja, in bi mnogi kristijani v različnih okoljščinah hinavščevali in clo grehe zamolčevali in prikrivali, ako bi se silili vselej spovedovati se svojemu domačemu duhovnemu pastirju, odjenjala je sveta cerkev od nekdanje ojstrosti, in je dovolila, da se sme kristijan spovedovati pri slehernem spovedniku, kteri od svojega škofa ima pooblastenje, da sme spovedovati.

Tako je določil papež Benedikt XIV., in ravno tako učijo tudi drugi cerkveni učeniiki. Kristijan se sme tedaj spovedati pri slehernem pooblastenem mašniku, in se mu ni treba bati, da bi nasproti ravnal četerti cerkveni zapovedi, ako bi se, pameten vzrok imevši, pri kakem drugem pooblastenem duhovnem pastirju spovedoval, in ne pri domačem. Vsemu temu vkljub pa bi vendar prav ne ravnal, ako bi nobenega pametnega izgovora ne imevši ogibal se svojega domačega duhovnega pastirja, in drugam zahajal k spovedi. Znajdejo se nekteri kristijani, in sosebno nektere kristijane, ktere morda po večkrat na leto opravljajo svojo spoved, pa nikoli ne v domači fari: in, kaj pravite, zakaj ne? Zato, ker jim domači gospodje prenašlo spovedujejo, ali pa prepočasno, ali pa, ker se podstopijo, še popraševati jih po tem in unem. To tedaj jim ni za voljo, in toraj od ene strani sami zapuščajo domačo faro in domače duhovne pastirje, od druge strani pa tudi druge odvrčajo od spovedi v domači fari. Da taki ljudje prav ne ravnajo, vsakdo lahko spozna; kajti na spovedi ni toliko ležeče na tem, da te duhoven krajši ali daljši podučuje, ampak le na tem je vse ležeče, da ti dobro spoved opraviš, sveto odvezo zadobiš, in opravičen od spovednice greš. Sveto odvezo pa ti zamore podeliti slehern duhoven pastir, da le po-

oblastenje ima od svojega škofa za spovedovanje, in naj si je pri tem še tako priprost in kratkih besed.

IV. Zapoved vsakoletne spovedi nam na zadnje tudi še naroča, kako da se moramo spovedovati. Nikar ne mislite, da se z vsako, če tudi slabo opravljeno spovedjo, spolnuje četrta cerkvena zapoved. Nekteri kristijani res mislijo, da so s samo spovedjo že vse opravili, če tudi nimajo nobene prave žalosti nad storjenim grehom, ne resnične volje se poboljšati; pa se neizrečeno motijo. Četrti cerkveni zapovedi se zadostuje in zadovoljuje le, ako se spoved veljavno, ter dobro opravi. To prav lahko posnamemo iz določila papeža Aleksandra VII., kateri je zavernil nauk tistih, ki so zagovarjali nasprotno misel. Tudi s tako spovedjo, pri kateri bi svete odveze ne prejel, ne zadostoval bi kristijan četrta cerkveni zapovedi. S četrto cerkveno zapovedjo namreč sveta cerkev zapoveduje, da verniki prejemajo zakrament svete pokore; zakramenta svete pokore pa ne prejme, kdor ali neveljavno spoved opravi, ali pa svete odveze ne zadobi. Da bo zakrament svete pokore prejel, mora dobro spoved opraviti in mora sveto odvezo prejeti.

4. Pomislite, ljube duše! kako hitro nam poteka naše življenje! Kakor senca memo gremo; smo kakor kaplja na veji! Majhen veterc pohlidi, in nas ne bo, kakor naših rajnih bratov in sester več ni. V materi črni zemlji bo počivalo naše truplo, duša pa v večnosti terpela, ali pa vesela vživala sveti raj, ako se zanj pridno pripravljamo s pogosto vredno sveto spovedjo, ktera je grešnikom edinoprava pot v večno življenje. Vsaka sveta spoved nam ima biti ena stopinja bližje svetih nebes, če se vredno opravi; ako pa slabo, nam je stopinja le bližje pekla. Vsaka sveta velikanoč, ki jo s prejetjem svetih zakramentov spodobno obhajamo, bode nam ena postaja bližje nebeškega doma, kjer nam je usmiljeni Jezus pripravil srečen prostor.

Skoraj bo prišel nebeški ženin naših duš terkat na naše vrata; blagor nam, če nas najde pripravljene, kakor modre

device. Na nebeško gostijo nas popelje, krog svoje mize nas bo posadil, on sam nam bo postregel, kakor nam je obljubil. Omislino si goreče svetila žive vere, olja posvečujoče gnade božje si vedno pripravljajmo, sosebno pa o svetem velikonočnem času, da, kader pride in nas zakliče, veselo pojdemo sveto velikonoč ž njim obhajati v nebesih. To vam vsem iz serca želim. Amen.

XXVII. keršanski nauk.

Od velikonočnega Obhajila: kdo ga mora prejeti? —
kje? — kdaj? — in kako? —

1. Sveta cerkev nam v svoji četrti zapovedi zapoveduje naj poprej spoved opraviti vsaj enkrat v letu, potlej pa sveto Obhajilo vredno prejeti vsaj o velikonočnem času. — V ozir vsakoletne spovedi sem vam zadnjič pravil, da jo morajo opravljati vsi verniki obojega spola, kateri se svoje pаметi zavedó; da jo morajo opraviti o preteku enega leta, in sicer o svetem velikonočnem času; da jo morajo opraviti pri pooblastenem spovedniku domače fare, ako nimajo veljavnega izgovora, in da jo morajo prav, ter veljavno opravljati.

2. Četerta cerkvena zapoved pa nam ne zapoveduje le samo vsakoletne spovedi, ampak tudi

B. Velikonočno Obhajilo:

Treba je tedaj tudi od tega kaj povedati.

V ozir velikonočnega Obhajila govori sveti Lateranski cerkveni zbor tako le: „Vsak vernik obojega spola, kakor hitro se svoje pameti zave, mora vsaj o velikinoči zakrament svetega rešnjega Telesa pobožno prejeti; drugači je le tedaj, ako se mora po nasvetovanju svojega lastnega duhovnega pastirja vživanja zderžati nekoliko časa“. — Zapoved od velikonočnega Obhajilo spet ne vелеva nič drugega razun svetega Obhajila, ter na znanje daje:

- I. kateri verniki da morajo prejeti sveto Obhajilo,
- II. na katerem kraju,
- III. o katerem času, in
- IV. kako da ga morajo prejeti.

Zapoved velikonočno Obhajilo zadevajoča nam naroča, da moramo zakrament svetega rešnjega Telesa resnično prejemati o velikonočnem času. Tedaj bi ne bilo zadosti samo po duhovnem Obhajilu skleniti se z Jezusom. Ta zapoved tudi še dandanes velja ravno tako, kakor takrat, kader je bila dana. Sveti Tridentinski cerkveni zbor izobčenje izrekuje nad slehernim, kateri bi terdil, da ta zapoved nič več ne veže, ter pravi: „Ako bi kdo tajil, da so vsi in sleherni verniki obojega spola, kader se svoje pameti zavedó, zavezani, vsako leto vsaj o velikinoči Obhajilo prejemati po zapovedi svete matere, kato-liške cerkve, bodi preklet“ (izobčen). (Seja XIII. can. 9.)

Ta zapoved zavezuje pod smertnim grehom. Smerten greh bi tedaj storil, kdor bi o velikonočnem času lahko šel k svetemu Obhajilu, pa bi iti ne hotel. Sveta cerkev takega kristijana postavlja pod ravno tako oestro kazen, kakor tistega, kateri bi zanemarjal vsakoletno spoved.

I. Zapoved zadevajoča velikonočno Obhajilo daje, sem rekel, na znanje, kateri verniki da morajo prejemati velikonočno Obhajilo. Po tej zapovedi morajo velikonočno Obhajilo

prejemati vsi verniki, obojega spola, kateri se svoje pameti že zavedó, to je: vsi verniki, ki se svoje pameti zavedó, in so zraven tega v keršanskem nauku zadosti podučeni in za sveto Obhajilo zadosti pripravljeni. Opomniti moram, da je za vredno prejemanje zakramenta svetega rešnjega Telesa potrebno, da se obilniše zna keršanski nauk in natanjčniji pripravlja, kakor za prejemanje zakramenta svete pokore. Ravno zavoljo tega naroča sveti Karol Boromej, da naj otroci ne hodijo k svetemu Obhajilu, dokler ne spolnijo desetega leta; kajti otroci mlajših let hrepenijo po svetem Obhajilu le bolj iz otročje radovednosti, kakor pa iz prave pobožnosti. Pri vsakem otroku posebej ima tedaj razsoditi duhovni pastir, ali je dete zadosti pripravljeno ali ne, da ve to nebeško jed razločiti od vsake druge navadne jedi, in da jo ve s pridom uživati. Toraj se ne smejo pritožiti niti otroci, niti starši, ako duhovni pastir prvo sveto Obhajilo otrokom odmakne za nekoliko časa, kader previdi, da otroci niso še zadosti pripravljeni; kajti vse boljše in koristniše je, da otroci nekoliko časa stradajo, in lakoto terpijoč zdihujejo po tem nebeškem kruhu, kakor pa da bi ga, sosebnopervikrat, uživali brez pravega pripravljanja. Skušnja namreč poterduje, da eno samo, v mlačnosti, ter brez pravega pripravljanja prejeta sveto Obhajilo za seboj vodi celo versto slabo opravljenih ali clo nevrednih Obhajil.

O velikonočnem času sveto Obhajilo prejeti je tedaj dolžen vsak kristijan, ktereга spovednik za vrednega spozna, in je prav pripravljen. Sveti Pavl namreč vsem velevala, rekoč: „Postergajte stari kvas, da bote novo testo. — Zakaj naše velikonočno Jagnje Kristus je darovano. Obhajajmo tedaj velikonoč, ne v starem kvasu, tudi ne v kvasu hudobije in malopridnosti, ampak v opresnih kruhah čistosti in resnice“. (1. Kor. 5, 7. 8.)

Vsemu temu vkljub so pa vendar le nekteri kristijani veljavno izgovorjeni, in se ne pregrešijo zoper četrto cerkveno zapoved, akoravno niso pri svetem Obhajilu o velikonočnem času:

a) Naj poprej so veljavno izgovorjeni tisti verniki, kateri se skerbno pripravljajo za velikonočno Obhajilo; spovednik pa misli, da so še premalo spokorjeni, in jim toraj odloži sveto odvezo in sveto Obhajilo. Taki verniki se nič ne pregrešijo zoper četrto cerkveno zapoved, da le ob odločnem času spet k spovedi pridejo, ter radi storijo, kar jim spovednik zapove. Če pa namesto treh ali štirih tednov, o katerih bi mogli spet nazaj priti k spovedi, iz nemarnosti in lenobe po več mescev ne pridejo, pregrešijo se zoper četrto cerkveno zapoved.

In oj, koliko je takih mlačnih kristijanov, kateri nočejo k spovedi priti o tistem času, o katerem jim je naročeno, in si iz tega odlašanja nič vesti ne delajo, ravno kakor bi se nič ne pregrešili. Takih vi, ljubi moji! nikar ne posnemajte.

b) Na dalje je veljavno izgovorjen, kdor se znajde na morju, ali na vojski, ali v kakem drugem takem kraju, v katerem bi ne mogel dobiti spovednika, kateri bi umeval njegov jezik, pri tem pa bi imel resnične želje spovedati se in pristopiti k božji mizi.

Kdor bi pa zavoljo telesne slabosti ali zavoljo bolezni v cerkev ne mogel, da bi dopolnil svojo velikonočno dolžnost, je dolžen k sebi poklicati duhovnika, da ga spove in obhaja doma, prejden preteče velikonočni čas. — In kdor ima doma stare ljudi, kateri se te svoje dolžnosti ne spomnijo sami, dolžen jih je opomniti in priganjati, da opravijo velikonočno spoved, in se pripravijo za velikonočno Obhajilo.

II. Zapoved zadevajoča velikonočno Obhajilo na dalje določuje, kje ali na katerem kraju da je treba prejemati sveto rešnje Telo o velikonočnem času. V ozir tega velewa sveta čerkev, da morajo verniki zakrament svetega rešnjega Telesa o velikonočnem času prejemati v svoji farni cerkvi, ako jih od te dolžnosti ne oslobodi, ali splošno ali posebno dovoljenje. V ozir velikonočnega sv. Obhajila je tedaj zapoved ojustrejša, kakor v ozir vsakoletne spovedi, katero vtegne kri-

stijan tudi v tuji fari opraviti; velikonočno Obhajilo pa mora opraviti v domači fari.

Sveti Tridentinski cerkveni zbor je namreč določil 13. dan januarja 1556. leta, da četrte cerkvene zapovedi ne dopolni, kdor velikonočnega Obhajila ne opravi v domači fari; druga je le, ako mu to mogoče ni, ali da bi dovoljenje imel, da sme v stranski (tuji) fari prejeti zakrament svetega rešnjega Telesa o velikonočnem času. Sveta cerkev pa to zapoveduje zato, da bi vernike vsake fare, kar otroke ene družinje, pri-ganjala, vsaj enkrat v letu iz rok svojega domačega duhovnega pastirja prejemati kruh večnega življenja.

Od dolžnosti v domači fari prejemati sveto rešnje Telo o velikonočnem času je odvezan le tisti, kteremu je nemogoče spolnovati to dolžnost ali kteremu bi se prevelike težave na pot nastavlale, kader bi hotel zadostovati tej dolžnosti. Popotniki in taki, ki po deželi okrog hodijo, in nikjer nimajo stalnega stanovanja, vtegnejo svoje velikonočno Obhajilo opravljati v vsaki cerkvi, v kateri le koli hočejo; hlapci in dekle pa, ki v tuji fari služijo, so zavezani, zakrament svetega rešnjega Telesa o velikonočnem času prejemati v tisti fari, v kateri svojo službo imajo. Samo ob sebi se razumeva, da zamorejo škofje po svojih škofijah dajati splošno dovoljenje, in župniki (fajmoštri) po svojih farah deliti posebno dovoljenje, da smejo verniki velikonočno Obhajilo obhajati v stranski, tuji, in ne v domači fari. Verniki tedaj, ki tako splošno ali posebno dovoljenje imajo, niso terdo zavezani, v domači fari prejemati sveto rešnje Telo o velikonočnem času. Kdor bi pa v škofiji, v kateri takega splošnega dovoljenja ni, o velikonočnem času v tuji fari prejemal sveto rešnje Telo, ter si domišljeval, da njegov župnik ali fajmošter nič nima zoper to, ne spolnoval bi četrte cerkvene zapovedi. Iz tega se vidi, da ne ravna jo prav tisti kristijani, kateri o velikonočnem času na kako božjo pot gredo ali na kak shod v tujo faro, ondi pristopijo k svetemu Obhajilu, in si tisto Obhajilo zarajtajo za velikonočno Obhajilo. Taki verniki niso spolnili četrte cerkvene zapovedi, in so zavezani, še enkrat, in sicer v domači

fari, pristopiti k svetemu Obhajilu, ako namreč ni po vsi škofiji sploh dovoljeno, velikonočno Obhajilo prejemati v tisti fari in v tisti cerkvi, v kateri koli kdo hoče.

III. Zapoved velikonočno Obhajilo zadevajoča tudi na tanjko določi, o katerem času da je treba prejemati sveto rešnje Telo. Prejemati ga je treba vsaj enkrat v letu, in sicer o velikonočnem času.

Velikonočni čas v tesnejem pomenu je prav za prav le tisti čas, ki se začne z cvetno nedeljo in traja do prve nedelje po velikonoči ali do bele nedelje; v širjem pomenu pa je velikonočni čas, tisti čas, ki ga sleherni škof v svoji škofiji odločijo za velikonočno Obhajilo, in sicer v Ljubljanski škofiji od druge postne nedelje do praznika vnebohoda Kristusovega. Le tisto Obhajilo tedaj, ktero se prejme o tem od škofa odločenem, velikonočnem času, velja za velikonočno, od cerkve zapovedano Obhajilo. Kdor bi bil kratko pred začetkom velikonočnega časa pri svetem Obhajilu, je vendar le pod smertnim grehom zavezan, o velikonočnem času še enkrat iti k svetemu Obhajilu. Nasproti pa, kdor bi naprej previdel, da mu ob vsem velikonočnem času mogoče ne bo, prejemati sveto Obhajilo, mora poprej iti k svetemu Obhajilu.

Ako pa prejenjajo tisti zadržki, kateri bi ga bili odvernili od svetega Obhajila v velikonočnem času, in zavoljo katerih je pred velikonočnim časom šel k svetemu Obhajilu, mora o velikonočnem času še enkrat iti k svetemu Obhajilu; ker kristijan ni le samo zavezan prejeti sveto Obhajilo, ampak je tudi zavezan prejeti ga o velikonočnem času, da bo spolnil četrto cerkveno zapoved. Kdor bi zavoljo neprevidnih zadržkov svetega Obhajila o velikonočnem času ne bil prejel, mora sveto Obhajilo prejeti še tisto leto, kakor hitro mu je mogoče; kajti od dolžnosti prejeti sveto Obhajilo ni odvezan tisti kristijan, kteremu ni mogoče bilo, prejeti ga o velikonočnem času, ker tista zapoved, ktera vелеva vsaj enkrat v letu spovedati se, ob enem tudi vелеva, vsaj enkrat v letu prejemati

sveto rešnje Telo. Ta dolžnost, prejemati sveto rešnje Telo, ako ga kristijan ni prejel o velikonočnem času, terpi celo leto, in oživi na novo vselej, kaderkoli človek priložnost ima, prejeti sveto Obhajilo, o velikonočnem času zamujeno; in smerten greh bi storil vselej, kader koli bi imel priložnost, iti k svetemu Obhajilu, pa bi ne hotel iti. Od dolžnosti, o velikonočnem času prejeti sveto rešnje Telo, pa ni odvezan le tisti kristijan, kateri je zadržan po kakem nepremagljivem zadržku, ampak tudi tisti kristijan, kateri na spovedi svete odveze ni prejel, in tedaj tudi k svetemu Obhajilu ni bil spuščen. Tak kristijan pa je pri svoji vesti zavezan, obžalovati svoje grehe, resnično pokoro delati in se tako postaviti v tak stan, da bo po velikonočnem času, in sicer kakor hitro mu je mogoče, prejel sveto odvezo in šel k svetemu Obhajilu.

Vzrok, zavoľjo kterega sveta cerkev zapoveduje, ravno o velikonočnem času prejemati sveto rešnje Telo, je pa ta le dvojni:

a) Perviĉ sveta cerkev sveto Obhajilo ukazuje o velikonočnem času zato, ker je Jezus ravno o velikonočnem času, ter veliki četertek, postavil sveto rešnje Telo; da po tem takem tudi mi ravno o tem času obhajamo spomin te skrivnosti, in hvalimo Boga za nezmerno milost, ktere nismo vredni, da namreĉ Jezus ni le samo svojega življenja za nas daroval, ampak nam je še tudi svoje telo in svojo kri v pijaĉo zapustil v zakramentu svetega rešnjega Telesa.

b) Drugiĉ nam sveta cerkev sveto Obhajilo ukazuje o velikonočnem času zato, ker je Jezus o tem času umerl in od mertvih vstal; da tedaj tudi mi s pravo pokoro grehu odmerjemo, in z Jezusom v zakramentu svetega rešnjega Telesa sklenjeni novo življenje zaĉnemo.

Zakaj nam pa sveta cerkev zapoveduje le eno ter velikonoĉno Obhajilo? in zakaj nam ne zapoveduje veĉkrat v letu prejemati sveto rešnje Telo?

Sveta cerkev nam v svoji četrti zapovedi večkratnega Obhajila ne zapoveduje, ampak nam le enkratno, ter veliko-
nočno Obhajilo zapoveduje :

a) zato, ker bi nas mogla priganjati že sama ljubezen do Boga, in skerb za naše dušno zveličanje, da ne samo enkrat, ampak večkrat v letu prejemamo sveto rešnje Telo ;

b) zato, ker je hotla sveta cerkev zapovedati, koliko vsaj da je neobhodno treba storiti kristijanu, da ne bi bil pahnjen iz njene družbe ali iz njenega občestva ;

c) zato, ker se je sveta cerkev bala, da bi mnogi kristijani po nevrednem ne prejemali zakramenta svetega rešnjega Telesa, ako bi zapovedala, prejemati ga več kakor enkrat na leto.

Sveta cerkev z nami ravna, kakor ljubezniva mati s svojim bolnim detetom, ki mu zavoljo njegove bolezni odteguje vsako jed, za katero dete ne mara, dasiravno bi mu bila tečna in zdravilna, ako bi jo dete vžilo. Da pa dete vendar le popolnoma ne obnemore, prosi ga mati, da bi vsaj iz ljubezni do nje eden grizlejš vžilo, ter brez jedi ne hiralo in za lakoto ne umerlo. Memo tega pa mati želi, da bi dete ozdravelo, ter z drugimi vred jed ponavadno vživalo. — Tudi kristijanov je veliko bolnih na duši. Hudo poželjenje, kteremu so se vdali, spravilo je dušo v bolezen, da nima niti lakote, niti žeje po zakramentu svetega rešnjega Telesa. Vsa skerbna za zveličanje svojih otrok tedaj reče sveta cerkev slehernemu : „Ljubo dete ! vsaj enkrat v letu vživaj to nebeško jed, da ne umerješ, ako dalj časa ostaneš brez te jedi“. Zraven tega pa sveta cerkev želi, da bi vsi njeni otroci večkrat v letu hodili k svetemu Obhajilu, ter živeli tako, da bi vredni bili vsak dan prejemati zakrament svetega rešnjega Telesa.

IV. Zapoved velikonočno Obhajilo zadevajoča na zadnje tudi še naznanja, kako da je treba uživati zakrament svetega rešnjega Telesa o velikonočnem času. Naznanja nam namreč, da moramo zakrament svetega rešnjega Telesa vredno uživati; kdor nevredno, bogoropno obhajilo opravlja, ne spolnuje četrte cerkvene zapovedi. Papež Inocencij XI. namreč je zaverigel nasprotno misel tistih, kateri so terdili, da se tudi z nevrednim Obhajilom zadostuje temu, kar zahteva četrta cerkvena zapoved. Kdor tedaj po nevrednem prejme zakrament svetega rešnjega Telesa o velikonočnem času, doprinese zraven božjega ropa tudi še drug smerten greh, smerten greh zoper četrto cerkveno zapoved, in je zavezan, kakor hitro se tega zave, še enkrat iti k svetemu Obhajilu, naj si velikonočni čas še traja, ali naj si je že pretekkel.

3. Razložena vam je zdaj tudi četrta cerkvena zapoved, mislim, da jasno in umevno zadosti. Tudi pri tej zapovedi mi ni treba posebej odgovarjati na vpraševanje: Kaj nam prepoveduje četrta cerkvena zapoved? Odgovor na to vprašanje namreč je jasen sam ob sebi. Vsakdo kar na prvi pogled lahko spozna, da je v četrti cerkveni zapovedi prepovedana nemarnost v ozir prejetanja zakramentov svete pokore in presvetega rešnjega Telesa.

Vendar še enkrat pristavljam, da naj nikar navpak ne umovajmo četrte cerkvene zapovedi in njenega zahtevanja. Akoravno nam namreč zapoveduje, da se moramo vsako leto enkrat spovedati in vsako leto o velikonočnem času prejeti sveto rešnje Telo, vendar nam sveta cerkev s svojo zapovedjo noče meje postavljati, kakor da bi nam ne bilo treba več kakor enkrat v letu prejemati teh dveh svetih zakramentov. Sveta cerkev ne pravi, da jih moramo prejemati samo enkrat v letu, ampak naroča nam, da jih moramo prejemati v s a j enkrat v letu. Že ljubezen do Boga in skerb za naše dušno zveličanje sama ob sebi nas mora priganjati, da ne le enkrat, temuč večkrat v letu zajemamo iz teh zveličanskih studencev. Le pogledjmo jih prvih kristijanov in drugih svetnikov, kako radi so hodili k svetemu Obhajilu! Sveta Mehtilda je prav po-

gostoma, skor vsak dan hodila k svetemu Obhajilu. Naj slajši trenutljej njenega življenja so jej bili tisti, o katerih se je smela z Jezusom skleniti. Torej se tudi ni zbala niti truda niti težave, da se je le s svojim nebeškim ženinom, z ljubim Jezusom, zamogla skleniti v najsvetejšem zakramentu. Marsikterikrat je rekla: „Ako bi stalo na tem, da bi morala za sveto Obhajilo iti skoz ogenj in plamen, ne opotavljala bi se tudi en sam trenutljej, in bi kar šla“. — Kader sveta Katarina Sienska ni šla k svetemu Obhajilu, obolela je tako močno, da so mislili, zdajci jim bo umerla. Ravno zato si je pa tudi, da je le mogla, iz svetega Obhajila vsak dan zajemala zdravje in moč za dušo in telo. Sveta cerkev priserčno želi, da bi tudi mi prav pogostoma prejekali svete zakramente. V ozir svetega Obhajila nam sveti Tridentinski cerkveni zbor naroča, rekoč: „Sveti cerkveni zbor naroča z očetovsko skerbjo, pri-govarja in prosi po priserčnem usmiljenju našega Boga, da bi vsakteri in vsi, ki se kristjane zovejo, svete skrivnosti telesa in kervi Jezusa Kristusa verovali in častili s toliko stanovitno in terdno vero, s toliko priserčno pobožnostjo, in s toliko pobožnostjo, da bi zamogli večkrat prejemati ta nadnatorni kruh“. (Seja XIII. post. 8.) Na dalje želi, da bi bilo pre-sveto rešnje Telo naši duši življenje in našemu sercu vedno zdravje, naj bi ž njegovo močjo poterjeni srečno dokončali svojo pot, in v nebeški domovini brez vse podobe vživali Njega, ki ga zdaj vživamo v svetih podobah. In človek, ki je po zavživanju prepovedanega sadu v paradižu zgubil večno življenje, tudi res potrebuje take jedi, ktera pride iz nebes in ljudem življenje daje, in jih za večno življenje redi. Kaj čuda tedaj, da nam sveta cerkev tako goreče priporoča, naj večkrat vredno prejemamo zakrament svetega rešnjega Telesa! Ravno tako pa tudi sveta cerkev želi, da bi zakrament svete pokore večkrat prejemali, ker je zakrament svete pokore potreben, da se pripravljamo za sveto Obhajilo. Samo enkrat v letu se spovedati in samo enkrat sveto Obhajilo na leto sprejeti, pravi se spolnovati sicer to, kar velewa čerka četerete cerkvene zapovedi; to pa, kar duh te zapovedi zahteva, spolnujemo le takrat, kader po večkrat na leto prejemamo zakrament svete pokore in svetega rešnjega Telesa. Vi, ljubi kristijani! pre-

mišljajte in si na serce navezujte še to le: Zapoved zadeva-
joča vsakoletno spoved in velikonočno Obhajilo naj vam ne
velja za zapoved; zakaj ljubezen do našega Gospoda in Zve-
ličarja in njegovo hrepenenje po naših dušah vas mora narejati
tako goreče za prejemanje svetih zakramentov, da vam v ozir
tega ne bo treba nobene zapovedi in nobenega ukazovanja.
Nikoli nikar pa ne mislite, da smete potolaženi biti, in da se
znajdete v dobrem stanu, ako v ozir prejemanja svetih zakra-
mentov ne storite nič več ne razun tega, kar čerka zapovedi
veleva, in kar storiti morate. Povem vam, ako več ne sto-
rite, niste dobri, niste pridni otroci svete matere, katoliške
cerkve. Ime sicer imate od Kristusa, ker se kristijane ime-
nujete; duha Kristusovega pa nimate, ker ne živite po duhu
Kristusovem; ne živite tako, da bi za svetim Pavlom reči
smeli: „Živim, pa ne živim jaz, ampak Kristus živi v meni!“
Da zamore kristijan po pravici sam od sebe tako govoriti, v
to mu pomore le to, da večkrat vredno prejema zakramenta
svete pokore in presvetega rešnjega Telesa. Amen.

XXVIII. Keršanski nauk.

Od pete cerkvene zapovedi: kaj prepoveduje? — in
kaj zapoveduje?

1. Razložena vam je bila četrta cerkvena zapoved,
ktera zahteva, da se moramo vsaj enkrat na leto spovedati in
o velikonočnem času sveto rešnje Telo prejeti. Od vsakoletne
spovedi sem govoril v predzadnjem, od velikonočnega Obhajila
v zadnjem keršanskem nauku. V ozir velikonočnega Obhajila
sem vam pravil, da ga morajo prejemati tisti verniki obojega

spola, kateri se svoje pameti že popolnoma zavedo; da ga morajo prejemati v domači fari, ako jih od te dolžnosti ne oslobodi kak veljaven zadržek; da ga morajo, ako je le mogoče, prejemati vredno, ter s pravim pripravljanjem, ker se z nevrednim, božjeropnim Obhajilom ne zadostuje in ne zadovoljuje zahtevanju četrte cerkvene zapovedi.

2. Ostala nam je za razlaganje še

V. c e r k v e n a z a p o v e d :

„Ne obhajaj ženitnine o prepovedanem času“.

Da bomo prav umevali, kaj sveta cerkev zahteva s peto svojo zapovedjo, moramo pregledati, kaj zapoveduje čerka te zapovedi, in kaj veleva duh te zapovedi. Iz tega, kar čerka veleva, bomo spoznali, kaj nam sveta cerkev prepoveduje, iz tega pa, kar duh zahteva, bomo spoznali, kaj nam zapoveduje v peti zapovedi.

3. Kaj tedaj zahteva čerka pete cerkvene zapovedi? ali da vprašujem z drugo besedo: Kaj nam sveta cerkev prepoveduje v svoji peti zapovedi?

V peti cerkveni zapovedi je prepovedano obhajati slovesno ženitovanje o prepovedanem času, to je: od prve adventne nedelje do praznika svetih treh kraljev, in od pepelnične srede do prve nedelje po veliki noči ali do bele nedelje.

Zakaj pa sveta cerkev prepoveduje ženitovanje o adventnem in postnem času?

Adventni čas z božičnimi prazniki vred je sosebnost svet čas, in sveta cerkev želi, da bi o tem času odtergali serce od tega, kar je nečimurnega, posvetnega, in se prav pripravljali, da vredno praznujemo praznik rojstva Zveličarjevega. In da bi vam sercé tem bolj odtergala od posvetnih reči, in

nam ga tem bolj navezala na neminljive, večne reči bere nam sveto evangelije od poslednje sodbe, od Janezovega ojšrega življenja v puščavi in od njegovega gorečega opominjevanja, naj delajo pokoro in poboljšajo življenje. — Tudi veliki post z naslednjimi velikonočnimi prazniki je svet čas. V postu hoče sveta cerkev, da bi terpljenje Jezusovo pridno preiščevali, si s postom, molitevjo, ubogajmedanjem in z deli pokore prizadevali, vdeležiti se Jezusovega neskončnega zasluženja, in se prav pripravljali, da sveto velikonočno Obhajilo vredno prijememo in spodobno praznujemo svete velikonočne praznike. Advent in post sta tedaj časa pokore in pobožnosti, ženitve pa s svojimi navadnimi slovesnostmi duha pokore in pobožnosti motijo, raztresajo ali clo zaderžujejo; in ravno zato je sveta cerkev prepovedala ženitovanje obhajati o adventu in postu. Ta cerkvena zapoved ali prav za prav zapoved je že silo stara; in sveta cerkev jo je v svetem Tridentinskem cerkvenem zboru spet na novo oklicala. (Seja XXIV. pogl. 10.)

Ali se pa o teh prepovedanih časih nikoli ne sme ženitovanje obhajati?

Da bomo na to vpraševanje pravi odgovor dobili, moramo besedo ženitev ali ženitovanje na dvoje razcepiti. Beseda ženitev pomenja namreč naj poprej poroko samo ob sebi, po tem pa tudi razveseljevanje, ktero je sklenjeno s poroko. — Poroko samo ob sebi brez drugega razveseljevanja imenujemo tiho poroko; poroko sklenjeno s šumečim razveseljevanjem utegnemo imenovati slovesno poroko. — Tiha poroka tedaj obstoji v tem, da prideta ženin in nevesta vsak posebej v cerkev, brez svatov in brez vsega šuma in šundra, ter ondi vpricho dveh prič duhovnemu obljobita, da hočeta zakonske dolžnosti spolnovati, in skupaj ostati, dokler ju smert ne loči, in da prejmeta zakrament svetega zakona. — Slovesna poroka pa obstoji v tem, da se povabijo svatje, ter spremijo ženina in nevesto v cerkev, s paroma gredo ali se peljejo, se z venci nakinčijo, naravnajo pojedine in drugo razveseljevanje. — Takih slovesnih šumečih ženitev sveta cerkev v adventu in postu nikoli ne dopušča, in jih kar naravnost prepoveduje v peti

cerkveni zapovedi. — Take slovesne šumeče ženitve se že tudi clo nič ne spodobijo ob nedeljah in praznikih, o kvaternih tednih in o križevem tednu, ker so ti sveti dnevi odločeni v to, da kristijani tem obilniše molijo, in nemoteni služijo Bogu. — Tihe poroke na tihem brez šuma in šundra in brez obhajanja ženitovanjskega veselja so v kaki sili in posebnih potrebah dovoljene tudi v adventu in postu s škofovim dopuščanjem.

Kakor iz drugih sije tudi iz pete cerkvene zapovedi ljubezniva, materna skerb svete cerkve za njene otroke, verne kristijane. Sveta cerkev bi rada svoje otroke odvernila od vsega, kar bi jim vtegnilo služiti v hudo in v pogubljenje. Sv. cerkev pa vidi, koliko nespodobnega, in marsikterikrat clo pregrešnega da je sklenjenega po navadi s slovesnimi porokami, in ve, da ne more vsega ustaviti; zatorej je zapovedala, da se take ženitovanja vsaj o adventu in postu ne obhajajo, ki sta tolikanj sveta časa. S tim pa, da sveta cerkev le v adventu in postu prepoveduje slovesno ženitovanje nikakor ne poterduje razuzdanega veselja pri porokah o drugem času, kakoršno razuzdano veselje se le rado nahaja tam, ker razberzdani godci svoje nespodobne burke vganjajo. Takega razuzdanega razveseljevanja sveta cerkev nikdar ne poterdi; ga ne poterdi tudi takrat ne, kedar ni poroke, ktera bi imela biti kristijanom sveta reč, ampak je le kako drugo razveseljevanje. Takemu razuzdanemu, pregrešnemu razveseljevanju so se v imenu svete cerkve vedno ustavljali vsi skerbni duhovni pastirji. V življenju svetega Eligija, Noyonskega škofa, ki je živel krog leta 600, beremo naslednjo čudno dogodbo, ktera nam očitno spričuje, kako zopern da je Bogu razuzdani ples in pregrešno razveseljevanje, in to tem bolj, ako se godi o kakem svetem času. O Eligejevem času se je bil ples silno razširil med ljudmi. Ples pa je redkokrat brez greha zavoljo velikih nevarnost in grešnih priložnost, s kterimi je sklenjen. Takrat pa so se plesalci berž ko ne še vse bolj nespodobno odnašali, kakor sedanje dni, ker jih je sveti mož tako goreče pred plesom svaril. Ojstro je pripovedoval, da tako plesati je le hudi duh sam ljudi naučil, in da tak ples je močno zopern Bogu, kteri ga je marsikterikrat že na tem svetu prav

ojstro kaznoval. Kazal je na Izraelce v puščavi, ki so plesali krog zlatega teleta, svojega molika, in jih je bilo na en dan pokončanih tri in dvajset tisučev. Toda, kakor sedanje dni malopridni kristijani ne poslušajo, marveč še clo zaničujejo skerbnege duhovnega pastirja, kader jih od hudega odvraca, niso se tudi tedajni plesalci zmenili za škofovo svarjenje; še clo posmehovali so se mu, ter plesali pozneje kot poprej. Na praznik svetih aposteljnov Petra in Pavla clo gredo, ter tik njegovega stanovanja ples naravnajo. Godci zagodejo, plesalci in plesalke se obračajo, da gre vse križema in navprek. Sveti mož prihiti, ter jih goreče svari, da naj jenjajo s svojim pregrešnim razveseljevanjem. A kaj se zgodi? Plesalci ga zasmehujejo in gerdo zasramujejo, ter dalje plešejo. Še enkrat povzdigne sveti škof svoj glas, ter jim žuga z božjo kaznijo, ako svojega razuzdanega razveseljevanja ne ustavijo in pokore ne delajo; pa namesto da bi ga poslušali in vbogali, še hujše vdeldujejo in se še bolj razuzdano obnašajo. Tolika prederznost prav do duše vžali moža božjega; proti nebu oberne svoj pogled, po tem pa se vpričo ljudstva na kolena zgrudi, se milo razjoka, ter vso to reč Bogu izroči v goreči molitvi. In glej čudo! pri tej priči vdari Bog s strašno kaznijo razuzdane plesalce. Hudi duh jih obsede, in kakih trideset jih strašno obnorí in zdivja. Strah in groza je bilo gledati te vertoglave ljudi, in poslušati, kako so kričali in tulili. Blizo in dalječ so se jih ljudje bali in so trepetali pred njimi; v železje so jim morali vkovati roke in noge, tako strašno so divjali. Leto in dan so se znašli v takem strašnem stanu; čez leto dni se jih Bog spet usmili, ter jih reši njihove grozepolne divjosti. To pa se je godilo tako le: Praznik svetih aposteljnov Petra in Pavla pride. Sveti škof Eligij pelje obsedence v cerkev. V cerkvi pridiguje, ter opominja vse pričujoče k pokori. Vse ljudstvo se v solzah topi, ter z obilnimi solzami na znanje daje, da je pripravljeno delati pokoro. Zdaj škof poklekne, ter z zbranim ljudstvom vred moli in prosi Boga, da bi se usmilil nesrečnih obsedencev. In glej čudo božjega usmiljenja! Pri tej priči je obsedence zapustila vsa divjost, terpljenje mine, in mir in dušni pokoj se jim poverne v serce.

4. Povedal sem vam, kaj čerka pete cerkvene zapovedi velevala; povedati vam moram tudi še, kaj duh te zapovedi zahteva, ali z drugo besedo: Kaj nam zapoveduje peta cerkvena zapoved?

V peti zapovedi sveta cerkev zapoveduje, da naj I. kristijani dostojno in spodobno obhajajo svoje ženitovanje; II. da naj se verni kristijani ne le o adventnem in postnem času, ampak vsekdar zderžujejo vsega razuzdanega, pregrešnega razveseljevanja.

I. Naj poprej želi sveta cerkev, da bi njeni otroci, verni kristijani, vsekdar dostojno in spodobno obhajali svoje ženitovanje. V ozir tega lepo govori sveti Tridentinski cerkveni zbor, ter pravi: „Škofje naj skerbijo, da se ženitovanske praznovanja obhajajo dostojno in spodobno, ker je zakon sveta reč, in se mora tedaj tudi po vsem sveto obravnovati“.

Dostojno in spodobno pa se ženitovanje obhaja :

a) s tim, da se kristijan pobožno nanj pripravlja;

b) s tim, da za ženitovanje ne dela stroškov čez svoj stan;

c) s tim, da je ženitovansko veselje pošteno, in da prave mere ne presega.

Nad mladim Tobijem imajo tudi kristijani prelep zgled v svetem pismu, iz katerega naj se učijo, kako da naj obhajajo svoje ženitovanje. Sveto pismo pravi: „In ko so vsi rekli Amen, (to je: ko so Bogu hvalo dali,) šli so k jedi; obhajali so pa tudi svatovščino v Gospodovem strahu“. (Tob. 9, 12.) S temi kratkimi, pa pomenljivimi besedami popisuje sveto pismo Tobijevo ženitovanje. Iz tega posnamemo, da se sme na ženitovanju jesti in piti in se razveseljevati, bodi si da se ljudje kratkočasno pa pošteno pogovarjajo, bodi si da prepevajo poštene pesmi itd., vse to razveseljevanje mora biti po-

šteno, svatje se morajo veseliti v Gospodu, v božjem strahu, ter tako, da je Bog vesel njihovega razveseljevanja, nikar pa, da bi bil ž njim žaljen.

II. Na dalje sveta cerkev s svojo peto zapovedjo tudi še zahteva, da bi se kristijani ne le ob adventnem in postnem času, ampak vsekdar vzderževali vsega razuzdanega pregrešnega razveseljevanja.

Vtegnil bi kdo vpraševati, in reči: Ali mar kristijan ne sme nobenega veselja uživati?

Rečem: Sme ga uživati, ako ga prav vživa. Prav ga pa vživa, ako ga vživa a) o pravem času, b) v pravi meri in c) s pravim namenom.

a) Človek ne more delati neprenehoma, se truditi ne-prestano; oddihleja mu je treba, da si odpočijeta duša in telo. Potrebno mu je tedaj včasih kakega razveseljevanja; toda to razveseljevanje mora biti spodobno, dopuščeno in kristijana vredno. Jezus je tudi šel na ženitovanje v Kani Galilejski, in ž njim je bila Marija in njegovi učenci. A razveseljevanje, ki ga vživamo, moramo uživati o pravem času, to je: v razveseljevanje ne smemo uživati dalj časa, kakor kar ga je potreba, da se okrepčata duša in telo. Tudi popotnik se usede v senco pod drevo, pa le samo tako dolgo ostane ondi, da si enmalo odpočije; potem pa spet serčno dalje potuje. Ako zmerom ostane pod drevesom, ne prišel bi v tisti kraj, kamor je namenjen.

b) Razveseljevanje moramo uživati v pravi meri, to je: previdno, ter tako, da svojega serca preveč nanj ne navezujemo. Veselje, samo ob sebi nedolžno, nam nič več ne bo nedolžno, ako ga vživamo nezmerno. Veselje nezmerno vživano, nam ne bo služilo v okrepčevanje, ampak nam bo še clo v škodo zaleгло, ter nas oslabelo. Ako prenaglo in ne-previdno sežeš po vertnici, zali cvetlici, lahko si roko razbo-deš ob njenem ternju; ako jo pa polahko in previdno vtergaš,

dobil boš lepo cvetlico brez vse bolečine v roko in čutil serčno razveseljevanje. V vroči Arabiji, v kateri se dobiva drago kadilo, imel je mož drevesce ali prav za prav germ, iz katerega mu je puhtelo in se v grudice zbiralo dišeče kadilo. A grudice so bile Arabljanu premajhne, in premalo se mu jih je nacedilo skoz skorjo na deblo. Premišljuje in prevdarja, kako bi si več in večih grudic dobil. Na misel mu pride, da bi skorjo narezal, in s tim drevesce prisili, več žlahtnih kapljic na beli dan spuščati. Posreči se mu; kapljice se v obilniši meri prikazujejo, in v dišeče kadilo sterdujejo. Možu je bilo sicer to prav po volji, a lakomnosti njegovi ta božji blagoslov še vstrezal ni. Gre, in še več zarez v deblo naredi; a sok se preobilno izceja iz drevesca; drevesce jame hirati, in se vsuši. Ali mar ni ravno taka tudi z našim razveseljevanjem, ako ga uživamo v preobilni meri?

c) Dopusčeno, nedolžno veselje moramo uživati tudi še z dobrim namenom, ter s tim namenom, da bi si z razveseljevanjem okrepčali dušne in telesne moči, in jih potem zamogli tem zdatniše in vspešniše obračati, naj zvesto spolnujemo dolžnosti svojega stanu in opravljamo službo božjo, to nam tudi apostelj priporoča, ter pravi: „Ali tedaj jeste ali pijete, ali kaj drugega dopočenjate, vse k božji časti delajte“. (I. Kor. 10, 31.) Nek lovec zagleda svetega Janeza, ko poleg mlade krotke serne sedi, in jo z roko gladi. Začudi se, da se tolikanj imeniten mož, ki je sveti Janez bil, s serno kratkočasi. Sveti Janez pa ga vpraša, in mu pravi: „Kaj deržiš v roci?“ Mladi lovec pravi: „Lok“. Sveti Janez veli: „Zakaj pa lok nategnjen ni?“ Mladeneč odgovori: „Žila bi se mi preveč raztegnila in ohlapičila, ako bi vedno nategnjeno imel“. In tedaj reče sveti Janez: „Mladeneč! nikar se tedaj ne čudi, ako tudi jaz svojega duha nekoliko mirovati pustim, da ga s tim za delo krepkejšega storim“.

5. Razložene so vam zdaj tudi cerkvene zapovedi. Zdaj veste, kaj zapovedujejo, in kaj prepovedujejo, in kako da jih je treba spolnovati, da si uterdimo časno srečo in večno. Res srečni smo, da nam vedno sveti luč pravega keršanskega

podučevanja, ter nam kaže pot v večno srečno nebeško domačijo; med tem pa tisuč tisučev ljudi tava v tami nevednosti in pregrehe, in nimajo keršanskih učenikov, kateri bi jim na znanje dajali, kaj je sveta volja božja, in niso še nič slišali od Kristusa in njegovega zasluženja za nas revne zemljane! — Nek mož je že bil veliko slišal, kako lepo in častitljivo da je sveto mesto Sion; in tedaj sklene, kjekje romati na božjo pot. Vzdigne se, in gre; a pota ni znal, po katerem bi hodil, da bi srečno dospel v omenjeno mesto. Toraj gre kar na dobro srečo dalje, zanašaje se, da bo poprej ali pozneje gotovo prišel v sveto mesto Sionsko. Vpraševal je sicer tu in tam ljudi, s kterimi se je sostal, ali se znajde na pravem potu, ali ne; pa nihče mu ni vedel tega pevedati, kajti za to ni znal nobeden človek. Mnogi mesec že potuje, pa svojega cilj in konca ne doseže, in da bi tudi še stokrat dalje šel, ne bil bi ga dosegel; kajti pot, po katerem je hodil dosihmalo, ne vodi ga bližje Siona, temveč le dalj in dalj od mesta proč. Po dolgem potovanju zadene na človeka, ki mu naznani, da se na napčnem potu znajde, ter mu pokaže pravi pot, ki ga bo varno peljal v mesto Sionsko. Clo tolikanj dobroserčen je bil ta mož, da se mu ponudi, in sam gre pred njim po pravem potu. Ves vesel zahvali romar dobrotnega moža, in gre jaderno za njim, dokler srečno ne dospeta v sveto mesto. — Vedi, ljubi kristijan! da ta romar smo mi ljudje na zemlji. Slišali smo od večnega Siona, ki je večno zveličanje na unem svetu, ter nebesa, in Stvarnik sam nam je v serce usadil neugaslivo hrepenenje, ki nas žene, romati proti temu večnemu Sionu, proti svetim nebesom, da bi ondi večno srečo vživali. A pota tje gori nismo znali, in nobeden človek na vesoljnem svetu ga ni znal niti najti, niti pokazati; greh namreč je pot zadela, da ga nič več najti ni bilo. In vendar je romalo na milijone in milijone ljudi, eni po tem, drugi po drugem potu, ki se jim je videl naj pripraviši; vsi so se zanašali, da bodo prišli v nebeški Sion; a nobeden zmed njih ni tje prišel; kajti pot, po katerem so hodili, namesto da bi jih bil peljal bližje nebeškega Siona, vodil jih je le dalj in dalj od njega proč, večnemu pogubljenju naproti. Zdaj stopi mož iz samih svetih nebes doli na zemljo, da bi se usmilil

nesrečnih romarjev, ubogih ljudi, ki so s pravega pota zašli. Ta mož je edinorojeni Sin božji, Jezus Kristus, kteremu bodi čast in hvala na vse veke. Prišel je, opominjal je z nebeškim usmiljenjem ljudi njihove zmote, kazal jim pravi pot, kateri edini vodi v večni, nebeški Sion, v nebesa. In da bi jih tem bolj omečil, po tem potu hoditi, in s tega pota nič več ne kreniti, hodil je sam pred njimi, da bi vsi, kateri bi stanovitno hodili za njim, srečno prišli v sveti Sion v nebesih. — Nahaja se tudi zdaj še drugih potov, po katerih jih hodi sila veliko ljudi; a nobeden teh potov ne pelje v nebesa. Sveti Bernard pravi: „Štirje so, kterim služijo ljudje na tem svetu: meso, svet, satan, in — Bog. Vsakteri zmed teh daje svoje plačilo. Meso daje svojim služabnikom memogredočo sladnost; svet daje minljivo čast; satan daje večno sužnost (ječo); Bog, Gospod, pa večno zveličanje“. — Edino pravi pot v nebesa je tedaj: vera, upanje in ljubezen, ki nas jih je Sin božji sam učil z besedo in z zgledom, in kakor nas jih sveta cerkev uči vedno in vedno. Ta pot spoznavati smo se zdaj spet učili pri razlaganju prvih treh poglavij keršanskega nauka, ki so vera, upanje, ljubezen. Bog daj, da bi se bili to pot tudi spoštovati naučili in ljubiti! Hvalimo in prav priserčno zahvalimo svojega Zveličarja, ki je v svoji neskončni ljubezni prišel iz nebes, da bi nam s svojimi svetimi nauki v nebesa pravi pot pokazal in z lastnim zgledom kazal: in skazujmo mu svojo hvaležnost sosebnost s tim, da po tem odkazanem potu proti nebesom hodimo za njim dragovoljno in stanovitno, ter s tega pravega pota nikdar ne krenemo niti na desno niti na levo! Amen.

